

(A) = Åpen, kan bestilles fra Universitetet i Stavanger / Arkeologisk museum

(B) = Begrenset distribusjon

(C) = Kan ikke utleveres

Arkeologisk utgraving av toskipa langhus frå overgangen yngre steinalder – eldre bronsealder og graver frå vikingtid og yngre jernalder på Frøyland

Frøyland, gnr. 28 / bnr. 1 mfl.,
Time kommune

Even Bjørdal

AmS saksnummer: 09/2006
Journalnummer: 04/415

Dato: 27.03.2009
Sidetal (inkl. vedlegg): 179
Opplag: 30

Oppdragsgjevar: Block Watne A/S

Stikkord:

To båtgraver frå eldre vikingtid
To barnegraver frå yngre jernalder
Toskipa hus frå yngre steinalder / eldre bronsealder

Universitetet
i Stavanger

Arkeologisk museum

Oppdragsrapport 2009/04
Arkeologisk museum Universitetet i
Stavanger, Avdeling for
fornminnevern

Utgjevar:
Universitetet i Stavanger
Arkeologisk museum
4002 STAVANGER
Tel.: 51 83 31 00
Fax: 51 84 61 99
E-post: post-amt@uis.no

Stavanger 2009

Arkeologisk utgraving av toskipa langhus frå overgangen yngre steinalder – eldre bronsealder og graver frå vikingtid og yngre jernalder på Frøyland

Frøyland, gnr. 28 / bnr. 1mfl.,
Time kommune

Even Bjørdal

Universitetet
i Stavanger

Arkeologisk museum

Rapport til topografisk arkiv

Universitetet
i Stavanger

Arkeologisk museum

Vår ref.: Sakshandsamar: Arkivkode Dato:
Olle Hemdorff 613 27.03.2009

Kommune: Time
Gardsnamn: Frøyland
Gnr: 28
Bnr: 1 mfl.
Lokalitetsnamn: "Stemmen"
Tiltakshavar: Block Watne A/S
Adresse: Lagerveien 1, 4033 Stavanger

Saka sitt namn: *Arkeologisk utgraving i samband med ny reguleringsplan for område med automatisk freda kulturminne på Frøyland, gnr 28 bnr. 1 mfl., sør for Stemmen i Time k.*

Saksnr: 09/2006 Flyfotoreg. nr: 514 C12, D12, D13
Brevjournalnr: 04/415 Fornminnenr:
Kartblad: Stavanger 1212 IV ID (Askeladden): 123585 (graver)
AL 19-5-3 123586 (langhus)
UTM: 32VLL1119 H o h: ca 40 - 45 m

Aksesjonsnr: 2006/74
Museumsnr: S12293 (minste barnegrav)
S12294 (båtgrav; mannsgrav)
S12295 (båtgrav; kvinnegrav)
S12296 (største barnegrav)
S12297 (toskipa langhus)
S12298 (øvrige funn, lausfunn)

Nat.vit. prøvenr.: 07/02_1 - 07/02_63
Fotonr: 72675 - 73092 (Cd 452)

Synfare: Rogaland Fylkeskommune, v/ Kulturseksjonen
Av: Rune Idsøe; synfaring 15. - 23.09.04, rapport 24.09.04

Feltundersøking: Arkeologisk utgraving, v/ AmS
Ved: Feltleiar I Even Bjørdal mfl. i perioden 11.12.06 - 14.02.07
Rapport: Ferdig utforma 27.03.09

Gjeld: Arkeologisk utgraving i samband med ny reguleringsplan for område med automatisk freda kulturminne på Frøyland, gnr 28 bnr. 1 mfl., Stemmen i Time k.

Innhaldsoversyn

1. Samandrag	s.	7
2. Innleiing	s.	10
2.1	Lokalisering	s. 10
2.2	Bakgrunn for undersøkinga	s. 10
2.3	Registrerte kulturminne i området	s. 10
2.4	Kort om opphavet til garden Frøyland	s. 11
2.5	Om problemstillingar og føremål med undersøkinga	s. 11
3. Kort skildring av området før undersøkinga tok til	s.	13
4. Tidsrom og deltakarar	s.	13
4.1.	Tidsrom	s. 13
4.2.	Deltakarar	s. 13
4.3.	Gjennomføring, vértilhøve og tidsbruk	s. 14
5. Metode	s.	20
5.1	Graveteknisk metode	s. 20
5.2	Dokumentasjon	s. 22
5.2.1	Teikningar og anleggsskjema	s. 22
5.2.2	Fotografering	s. 22
5.2.3	Om naturvitskapelege prøver og analyser og om konservering av gjenstandar	s. 23
5.2.4	Funn	s. 24
5.2.5	Innmåling	s. 24
6. Om stratigrafi og kjeldekritiske aspekt	s.	25
6.1	Stratigrafiske tilhøve og funnfordeling	s. 25
6.1.1	Generelle trekk ved hovudundersøkingssområdet	s. 25
6.1.2	Gravene: om stratigrafi og funnfordeling	s. 25
6.1.3	Dei toskipa langhusa: om stratigrafi og funnfordeling	s. 29
6.1.4	Øvrige strukturar og funn på det undersøkte arealet	s. 30
6.2	Ein del kjeldekritiske aspekt knytt til utgravinga	s. 30

7. Funnmaterialet	s.	31
7.1	Kort om konservering og katalogisering av funna	s. 31
7.2	S 12293 - S 12296: Funn frå gravene	s. 31
7.2.1	S 12293 (a-d): Den minste barnegrava - funnmengde, funnkategoriar og materialtypar	s. 31
7.2.2	S 12294 (a-i): Mannsgrava - funnmengde, funnkategoriar og materialtypar	s. 32
7.2.3	S 12295 (a-z): Kvinnegrava - funnmengde, funnkategoriar og materialtypar	s. 35
7.2.4	S 12296 (a-f): Den største barnegrava - funnmengde, funnkategoriar og materialtypar	s. 44
7.3	S 12297 (a-f): Funn frå dei toskipa langhusa	s. 46
7.3.1	Hus 1 - funnmengde, funnkategoriar og materialtypar	s. 46
7.3.2	Hus 2 - funnmengde, funnkategoriar og materialtypar	s. 46
7.4	S 12298 (a-f): Lausfunn frå hovudundersøkingssområdet - funnmengde, funnkategoriar og materialtypar	s. 47
8. Skildring av strukturar og anleggsspor	s.	48
8.1	S 12293: Den minste barnegrava - ei lita flatmarksgrav	s. 48
8.2	S 12294: Mannsgrava - ei båtgrav	s. 48
8.3	S 12295: Kvinnegrava - ei båtgrav	s. 49
8.4	S 12296: Den største barnegrava - ei flatmarksgrav med steinpakning	s. 50
8.5	Dei toskipa langhusa (S 12297)	s. 50
8.5.1	Hus 1	s. 50
8.5.2	Hus 2	s. 52
8.6	Øvrige anleggsspor	s. 55
8.6.1	Anleggsspor som vart undersøkt nærmare	s. 55
8.6.2	Anleggsspor som ikkje vart undersøkt nærmare	s. 55
9. Naturvitskapleg materiale	s.	55
9.1	Innleiing	s. 55
9.2	Makrofossilprøver og trekolprøver	s. 56
9.3	14C - analyse	s. 56
9.4	Fosfatanalyse	s. 56

9.5	Treartsanalyse	s.	56
9.6	SEM - analyse	s.	56
9.7	Beinanalyse	s.	56
10. Tolking av undersøkingsområdet i lys av strukturar og funn			s. 57
10.1	Innleiing	s.	57
10.2	Bufaste jordbrukarar i yngre steinalder - eldre bronsealder: toskipa langhus og korndyrking	s.	57
10.3	Gravplass for velstående ætt i yngre jernalder: vaksne og born med utstyr til hólheimen	s.	57
10.4	Kva med aktivitetar her i yngre bronsealder og eldre jernalder ?	s.	62
10.5	Oppsummering av resultatata av utgravinga i høve til prosjektplanen og tidlegare registreringar	s.	62
11. Formidling og publikumskontakt			s. 65
11.1	Formidlingsarbeid og publikumskontakt i felt og på museum	s.	65
11.2	Omtale av utgravinga i media	s.	66
12. Litteratur			s. 66
13. Vedlegg			s. 70
Vedlegg 1	Fotoliste		
Vedlegg 2	Fotoark med bileta frå fotolista		
Vedlegg 3	Liste over anlegg / strukturar		
Vedlegg 4	Funnliste		
Vedlegg 5	Katalog		
Vedlegg 6	Liste over teikningar		
Vedlegg 7a	Oversynskart som viser Frøyland i Time k. i Rogaland		
Vedlegg 7b	Oversynskart med luftfoto av undersøkingsområda		
Vedlegg 8a	Oversyn over undersøkingsområda på Frøyland		
Vedlegg 8b	Oversyn over hovudundersøkingsområdet på Frøyland		
Vedlegg 9a	Teikna oversyn over Hus 1 og Hus 2 i felles kontekst		
Vedlegg 9b	Teikna oversyn over Hus 1		
Vedlegg 9c	Teikna oversyn over Hus 2		
Vedlegg 9d	Teikna oversyn med samanlikning av Hus 1 og Hus 2		
Vedlegg 9e	Hus 1 og Hus 2 i høve til andre toskipa hus frå Rogaland		
Vedlegg 9f	Plan - og profildeikningar av anleggsspor knytt til Hus 1 og 2		

Vedlegg 10	Felles teikna oversyn over gravene
Vedlegg 11	Teikna oversyn over kvinnegrava
Vedlegg 12	Teikna oversyn over mannsgrava
Vedlegg 13a	Liste over naturvitskapelege prøver
Vedlegg 13b	Treartsanalyse
Vedlegg 13c	14C - analyse
Vedlegg 13d	Fosfatanalyse
Vedlegg 14	Utsnitt av kart frå Helliesen si registrering på Frøyland
Vedlegg 15	Media: faksimilar frå avisartiklar mm.
Vedlegg 16	Kart over RFK si registrering på Frøyland i 2004
Vedlegg 17	Oversyn over informasjon om klinkbygd båt (frå Gjerpe 2005)

Figurar:

Fig. 1	Den likearma spennen frå kvinnegrava. (Foto: T. Tveit, Am)	s.	8
Fig. 2	Dei to ovalspennene frå kvinnegrava. (Foto: H. Hollund, Am)	s.	9
Fig. 3	Perlene frå kvinnegrava (med unntak av ravperla og den nedbrotne F29). (Foto: T. Tveit, Am)	s.	9
Fig. 4	Del av undersøkingssområdet ved oppstarten av flateavdekkinga. Utsyn mot NNV.	s.	13
Fig. 5	Undervegs i flateavdekkinga. Midt i biletet ser ein den delvis tømde maskintraséen. Mot NNV.	s.	14
Fig. 6	Sikke Viste reinsar fram anleggsspor.	s.	15
Fig. 7	Det første glimtet av kvinnegrava. Mot VNV.	s.	16
Fig. 8	Angunn Skeiseid og Jan Berge finn perler ved sålding.	s.	18
Fig. 9	John Kvanli frå detektorklubben i aksjon på dungen ved kvinnegrava.	s.	19
Fig. 10	Tidleg vintardag på feltet. Teltet står over mannsgrava. Mot Ø.	s.	19
Fig. 11	Frå undersøkinga av mannsgrava. Mot NNV.	s.	21
Fig. 12	Foto som viser lokaliseringa av tre av gravene: nærmast den største barnegrava, i midten (liten firkant) den vesle barnegrava og under den gule vintarmatta låg mannsgrava. Mot N.	s.	21
Fig. 13	Feltleiar Bjørdal i sving med totalstasjonen ved toskipa hus. Mot VNV.	s.	24
Fig. 14	Mannsgrava sett mot SSØ.	s.	26
Fig. 15	Mannsgrava sett mot NNV.	s.	26

Fig. 16 Dokumentasjon av kvinnegrava. Mot VNV.	s.	27
Fig. 17 Den største barnegrava: steinpakninga. Mot NNV.	s.	28
Fig. 18 Den største barnegrava: i fyllet. Mot NNV.	s.	28
Fig. 19 Stolpehol 2394 frå Hus 1 (til høgre) og 2407 frå Hus 2 (til venstre). Mot SSØ.	s.	29
Fig. 20 Den vesle sigden frå den minste barnegrava (Foto: H. Hollund, Am)	s.	32
Fig. 21 Den fragmenterte spydspissen (Foto: H. Hollund, Am)	s.	33
Fig. 22 Kniven frå mannsgrava (Foto: H. Hollund, Am)	s.	33
Fig. 23 Den likearma spennna frå Frøyland (oppe til høgre) saman med teikninga av spennna C21536a frå Store-Dal, Skjeberg (oppe til venstre) og tre andre spanner innanfor P74-gruppa (frå venstre: C6084, B7005 og B9626a).	s.	36
Fig. 24 Nærfoto av ei av ovalspennene frå kvinnegrava (spenne II). (Foto: H. Hollund, Am)	s.	37
Fig. 25 Dei 18 best bevarte perlene frå Frøyland (den svært nedbrotne F29 er ikkje med). Ravperla er den største runde, lengst til høgre i midten. (Foto: H. Hollund, Am)	s.	38
Fig. 26 Røntgenbilette av remspenna. (Foto: H. Hollund, Am)	s.	39
Fig. 27 Remspenna og nokre fragment av mogleg skrin. (Foto: H. Hollund, Am)	s.	39
Fig. 28 Spinnehjulet F183 (Foto: H. Hollund, Am)	s.	40
Fig. 29 Sigden frå kvinnegrava. Dei tre større fragmenta er lagt inntil kvarandre. (Foto: H. Hollund, Am)	s.	40
Fig. 30 Saksa frå kvinnegrava. (Foto: H. Hollund, Am)	s.	41
Fig. 31 Det fragmenterte brynet frå kvinnegrava. (Foto: H. Hollund, Am)	s.	41
Fig. 32 Nøkkelen frå kvinnegrava. (Foto: H. Hollund, Am)	s.	43
Fig. 33 Tanna funne ved kvinnegrava. (Foto: H. Hollund, Am)	s.	43
Fig. 34 Pilspiss frå den største barnegrava. (Foto: H. Hollund, Am)	s.	45
Fig. 35 Sigd frå den største barnegrava. (Foto: H. Hollund, Am)	s.	45
Fig. 36 Kniv frå den største barnegrava. (Foto: H. Hollund, Am)	s.	45
Fig. 37 Den moglege sigden av flint. (Foto: T. Tveit, Am)	s.	47
Fig. 38 Skisse av rekonstruert tverrsnitt av seinneolitisk, toskipa langhus med inntrukne stolpar. (Frå Nielsen 1998: 19)	s.	54

1 Samandrag

Den arkeologiske undersøkinga på Frøyland (på gnr. 28/ bnr. 1 mfl.) i perioden desember 2006 - februar 2007, avdekte restar etter *to toskipa langhus* frå overgangen mellom yngre steinalder og eldre bronsealder, *to båtgraver* frå vikingtid og *to barnegraver* frå yngre jernalder (mest truleg frå vikingtid). Det vart også påvist eit antal andre anleggsspor som spreidde stolpehol og staurhol, groper, kokegroper og eldstadar. Av ca 150 moglege stolpehol (berre eit utval vart snitta og undersøkt nærmare), høyrer omlag 100 til området der dei toskipa bygningane var.

Det vart ved *maskinell flateavdekking* opna eit hovudundersøkingssområde på ca 3400 m² på høgdedraget. Omlag 80 meter aust om dette feltet, vart det i tillegg undersøkt eit mindre areal på rundt 300 m² i samband med tomt for arbeidsbrakker her.

Dei toskipa langhusa kan ikkje ha vore nytta samstundes, for bygningane var plassert delvis på same stad. Resultata frå 14C - analyser av forkola korn frå stolpehol i husa viser at Hus 1 og Hus 2 var i bruk innan perioden ca 2000 - ca 1600 f. Kr. Det er uavklart kva for eit av husa som vart bygd først, men det er kanskje mest sannsynleg at Hus 1 er eldst. Det vart ikkje funne spor etter eldstadar i bygningane. *Hus 1* hadde truleg berre ein bruksfase, for det er ikkje klare teikn til utskiftingar av stolpar her. Bygningen var ca 13,5 meter lang og hadde ei største breidde på rundt 5,7 meter. Konstruksjonen hadde tre takberande midtstolpar. Bygningen har klare likskapstrekk med eit toskipa hus funne på Talgje i Finnøy kommune. *Hus 2* er tolka til å ha hatt tre bruksfasar: det er klare teikn i materialet på at dei takberande stolpane er blitt skifta ut to gongar og det har skjedd endringar i samband med gavlane. Hus 2 var ca 19,4 meter langt og hadde ei største breidde på ca 6,2 meter. Konstruksjonen hadde til eikvar tid fire takberande stolpar langs midtaksen. Dette huset liknar ein del på Hus 1 frå Kvåle i Time kommune.

Eit særleg gammalt, forkola korn av typen naken bygg vart funne i masse frå eit av stolpehola tilhøyrande Hus 2. Kornet er 14C - datert til 2405 - 2285 f. Kr, dvs. at det stammar frå overgangen mellomneolitikum - seinneolitikum. Dette gjer kornet til eit av dei eldste (kanskje *det* eldste) påviste av dette slaget i Rogaland. Kornet skal truleg ikkje forståast i samband med dei påviste toskipa bygningane, det er nok ei eldre "forureining" som vitnar om korndyrking på staden fleire hundre år før Hus 1 og Hus 2 vart bygd.

Dei fire gravene var alle ubrente. To av desse var båtgraver for høvesvis ei kvinne og ein mann, dei to andre var små, rektangulære barnegraver. Gravene er på grunnlag av gjenstandsmaterialet tolka til å vere frå yngre jernalder. *Kvinnegrava* lét seg ut i frå smykka datere til 800 - talet, mest truleg er spennene frå den første halvdel av dette hundreåret. Gravgåvene til denne kvinna viser at ho nok kom av ei velstående ætt og at ho kan ha vore husfrua på ein gard her. Ei likearma bronsespenne (jf. figur 1) frå denne grava er av ein særprega og sjeldan sort innan det norske smykkematerialet frå perioden. Ein spydspiss frå *mannsgrava* er av ein type som sannsynlegvis stammar frå perioden ca 850 - ca 950. Materialet frå *barnegravene* gjev ikkje grunnlag for ei meir presis datering enn til yngre jernalder. Det er mogleg at alle gravene skal forståast samla, som ein gravstad knytt til den same garden eller ætta. Det kan såleis vere at alle dei fire gravlagde var i familie og at dei levde innan same tidsperiode på 800-talet.

Figur 1 Den likearma spenna frå kvinnegrava (Foto: T. Tveit, Am)

Figur 2 Dei to ovalspennene frå kvinnegrava (Foto: H. Hollund, Am)

Figur 3 Perlene frå kvinnegrava (med unntak av ravperla og den nedbrotne F29) (Foto: T. Tveit, Am)

2 Innleiing

2.1 Lokalisering

Den arkeologiske utgravinga fann stad på eit høgdedrag på Frøyland (gnr. 28, bnr. 1 mfl.), like sør for Stemmen i Time kommune. Stemmen er eit lite vatn som er oppdemt i nyare tid. Tidlegare var det truleg ei myr eller ei tjørn som fylde ei daudisgrop her. Garden Frøyland ligg nord i Time kommune, aust for Frøylandsvatnet og RV 505 og nordvest for Mosvatnet. Det er eit bølgrande morenelandskap, med haugar og ryggar skilt av lågareliggende område. Det undersøkte arealet ligg på ca 40 - 45 m høgde like nord om Frøylandsvegen, eit par hundre meter aust om krysset mellom Frøylandsvegen og Kvernelandsvegen.

2.2 Bakgrunn for undersøkinga

I 2004 utførte Rogaland fylkeskommune (RFK) ei arkeologisk registrering ved hjelp av maskingravne søkesjakter på det aktuelle høgdedraget. Ein påviste forhistoriske busetnadsspor og ei mogleg flatmarksgrav under markoverflata (jf. Idsøe 2004). I samband med ny reguleringsplan i Time kommune for eit område sør for Stemmen, vart det i 2006 søkt om løyve til inngrep i desse automatisk freda kulturminna (jf. Kulturminnelova § 8, fjerde ledd). Ifølgje reguleringsplanen skulle dette arealet med dyrka mark no opnast opp for bustadar, friområde mm. Riksantikvaren vurderte saka slik at reguleringsplanen kunne godkjennast, på vilkår om at tiltakshavaren først kosta ei arkeologisk gransking av dei aktuelle kulturminna. Arkeologisk museum i Stavanger (AmS) utarbeidde så ein prosjektplan og eit budsjett for undersøkinga.

2.3 Registrerte kulturminne i området

Det har opp gjennom åra kome inn gjenstandar frå både stein-, bronse- og jernalder frå Frøylandsområdet til AmS. Av 15 registrerte funn-nummer, kan seks knytast til graver frå bronse- og jernalder. Dei ni andre er lausfunn datert til steinalder og bronsealder.

I 1909 gjorde konservator Helliesen ved Stavanger Museum ei synfaring i nærområdet til garden Frøyland. Mot Frøylandsvatnet og ved Frøylandsbrekka fann han i alt 24 synlege faste kulturminne, dei fleste var gravhaugar (jf. Vedlegg 14). Ein av desse, langhaugen "Helliesen nr. 2" (ca 22m x 6m; ID 64377 i Askeladden), finst fortsatt synleg i terrenget i eit skogholt like nordvest for utgravingsfeltet. Lenger sør finst ein gravhaug ("Hauabakke", restaurert i 1997; ID 64377) som var blitt delvis øydelagt av m.a. vegbygging i nyare tid. Det er mogleg at denne er restane av "Helliesen nr. 6", ein langhaug som i 1909 var ca 32m x 4m (jf. omtale i Askeladden). Men på kartet frå 1911 har Helliesen teikna inn både nr. 6 og den øydelagde rundhaugen nr. 23 (Helliesen 1910 om nr. 23: "Udjevnet rundhaug der kun var ca. fjerdedelen af nr. 4 størrelse [nr. 4 var ca 16 m i tverrmål]. Her blev intet fundet") på nordsida av Frøylandsvegen. Dette opnar opp for at begge desse strukturane kan ha lege innan utgravingsfeltet. Men det vart ikkje funne spor etter dei ved flateavdekkinga. Det er likevel fristande å knyte dei fire påviste gravene frå undersøkinga til Helliesen sin nr. 23 (jf. 10.5).

I 1964 blei det utført eit nytt registreringsarbeid i samband med Økonomisk Kartverk. Talet på faste kulturminne i området var då: 22 rundhaugar og ein langhaug ("Helliesen nr. 2"), eitt gardfar, ei tuft/innhegning, ei åkerrein, ei høystakktuft og eit antal rydningsrøyser. Ved ei synfaring i 1993 var situasjonen den same, med unntak av at åkerreina og høystakktufta no ikkje lét seg oppspore lenger.

Kulturseksjonen ved Rogaland fylkeskommune gjorde i 2004 ei arkeologisk registreringsundersøking på Frøyland i samband med planarbeidet til Time kommune (jf. kap. 2.2). Denne registreringa blei gjort ved maskinell flateavdekking i søkesjakter. Tre av 18 sjakter inneheldt ikkje-synlege kulturminne, desse tre låg i den vestlege delen av planområdet (jf. Vedlegg 16). Det blei her funne 17 forhistoriske anleggsspor; mellom anna stolpehol, ei kokegrop og ei mogleg flatmarksgrav. I tillegg vart det påvist ein skrapar av flint frå bronsealder og leirkarskår frå eldre jernalder. Resultata frå registreringa i 2004 gav, saman med opplysningar frå eldre synfaringar, verdfull informasjon for planlegginga av den meir omfattande utgravinga vintaren 2006 - 2007.

2.4 Kort om opphavet til garden Frøyland

Gardsnamnet Frøyland kan forståast i samband med den førkristne gudinna Frøya, det er også truleg at namnet har opphav i ei nemning på fruktbart jordbruksland ved elvar og innsjøar. I nærleiken har ein jo både Frøylandsvatnet og Frøylandsbekken / -åna. Gardar på Sørvestlandet med namn som endar på *-land*, har truleg kome til under ein oppgangsperiode i jordbruket i tida etter år 200 e. Kr., ved at ein høgtliggande del av ein eldre gard er blitt skilt ut (Særheim 1999a: 84-86, 1999b: 46). Frøyland kan ha oppstått frå ein etablert, større gard på denne tida, moglegvis Njå eller Kalberg.

2.5 Om problemstillingar og føremål med undersøkinga

Målsetnadane for den arkeologiske undersøkinga på Frøyland har hatt både eit kulturhistorisk og eit vegetasjonshistorisk perspektiv. Frå AmS si side har det vore fokus både på å avdekke og dokumentere kulturminne og på å utføre naturvitskaplege undersøkingar knytt til miljøhistoria på staden (jf. nedanfor og 5.2.3).

Arbeidet knytt til det såkalla *Kvålekomplekset* lenger sør i Time kommune har vore ei sentral inspirasjonskjelde (jf. Soltvedt mfl. 2007). På slutten av 1990-talet og byrjinga av 2000-talet, vart det gjort arkeologiske undersøkingar ved to nærliggande kollar, Håbakken og Kvåle. Kollane var skilt av den smale Ormadalen. Utgravingane påviste eit stort antal spor under markoverflata etter forhistorisk busetnad og jordbruk. Det blei og dokumentert tydelege endringar over tid i måten menneska levde på når det galdt organiseringa av busetnaden og bruken av landskapet. Dette var i eit område som har klare likskapstrekk med Frøyland, både når det gjeld terreng og synlege kulturminne.

Undersøkingane i samband med Kvålekomplekset har gjeve mykje informasjon om jordbruksbuplassar på Midt-Jæren frå yngre steinalder til vikingtid. Det ville såleis vere interessant

å få vite meir om korleis tilhøva var på Frøyland i den same perioden. Sidan registreringa utført av RFK i 2004 var den einaste arkeologiske undersøkinga på Frøyland før utgravinga vintaren 2006 - 2007, var det truleg klare manglar i det biletet ein hadde av forhistoria her. For det første var bronsealderen lite representert blant lausfunn og tidlegare registrerte synlege kulturminne, for det andre hadde ein lite kunnskap om kulturminne gøymt under markoverflata, som til dømes busetnadsspor: *"På Frøyland er det en kulturhistorisk lakune i det arkeologiske kildematerialet mellom fasen som representerer den andre jordbrukseksponeringen i yngre steinalder og eldre bronsealder og fasen da det skjer markerte omstruktureringer av kulturlandskapet i eldre jernalder ca. 200 etter Kr. fødsel. Resultatene fra registreringssøket antyder en jordbruksbosetning som kan være både samtidig og eldre enn dette"* (Lillehammer&Hemdorff 2006: Prosjektplan for prosjektet "Stemmen": s. 4).

Utgravingsprosjektet "Stemmen" på Frøyland gav ei moglegheit til å få auka innsyn i korleis tilhøva i denne avgrensa delen av Time kommune hadde vore samanlikna med det ein allereie visste om det forhistoriske jordbrukarsamfunnet på Midt-Jæren. I prosjektplanen vart det utforma ein del problemstillingar som ein ønskte å finne svar på. Desse var knytt til høvesvis kultur- og vegetasjonshistorie (jf. Lillehammer&Hemdorff 2006: 5):

Kulturhistorie:

- Kva slag jordbruksbusetnad kan påvisast ved "Stemmen"?
- Kva slag organisering av og aktivitetar knytt til busetnad og jordbruksdrift kan setjast i samanheng med busetnadsspora?
- Kva slag gravskikk og andre rituelle aktivitetar er knytt til busetnaden?
- Kva slag åker - og utmarksbruk vart drive her i forhistorisk tid?

Vegetasjonshistorie:

- Er det spor etter tidleg jordbruk?
- Kva slag jordbruk kan knytast til påviste busetnadsspor?
- Kva slag type mat har menneska her levd av?
- Kva slag endringar i naturmiljø og ressursbruk kan sporast her i forhistorisk tid?

I høve til dei kulturhistoriske problemstillingane var det såleis ei prioritert oppgåve å leite etter, dokumentere og datere graver og ikkje-synlege kulturminne som m.a. stolpehol, kokegroper og eldstadar. For vegetasjonshistoria sin del, uttrykkjer prosjektplanen ein målsetnad om å bruke fosfat - og nitronundersøkingar for å oppspore eventuelle teikn etter busetnad og jordbruk, prøve å kartleggje dei lokalklimatologiske forholda for jordbruk og sjå nærmare på vegtasjonshistoriske tilhøve i området.

Sjølv om det såleis var teke høgde for gravfunn ved undersøkinga, var det uventa at ein skulle gjere så omfattande og særprega funn (jf. kap. 7, 8 og 10).

3 Kort skildring av området før undersøkinga tok til

Det aktuelle arealet ligg på eit høgdedrag (ca 40-45 moh) sør om det oppdemde vatnet Stemmen. Området er tilnærma flatt i aust og fell så slakt nedover mot nord og nordvest, mot sjølve Stemmen og søkket der Frøylandsbekken renn frå Stemmen mot utløpsosen i Frøylandsvatnet. Høgdedraget var dyrka mark, med ei graskledt og tuete markoverflate. Det var ikkje mogleg å sjå spor etter verken faste kulturminne (som t.d. restar av gravhaugen "Helliesen nr. 23") eller sjaktene frå RFK si undersøking i 2004. I sør grensa undersøkingsområdet mot Frøylandsvegen, på motsett side av denne vegen låg eit område med bustadhus. Gardstunet var dryge 100 meter unna, i søraust. Det var vidt utsyn mot både aust, vest og nord.

Figur 4 Del av undersøkingsområdet ved oppstarten av flateavdekkinga. Utsyn mot NNV.

4 Tidsrom og deltakarar

4.1 Tidsrom

Feltarbeidet knytt til utgravinga fann stad i periodane 11.12.06 - 22.12.06 og 02.01.07 - 14.02.07. Deretter har det på ulike tidspunkt gått føre seg etterarbeid (som t.d. flotering av jordprøver, handsaming av funn v/ konservator, katalogisering av funn) og utforming av endeleg rapport.

4.2 Deltakarar

Utgravinga vart gjort i regi av AmS, med Olle Hemdorff som prosjektleiar. Feltmannskapet var Even Bjørdal (feltleiar I), Ann Katrine Sivertsen (feltleiar II), Angunn Skeiseid, Sikke Viste og Jan

Berge. Jan Berge var med i perioden 04.01.07 - 19.01.07. Risa A/S stilte med maskinførarane Einar Håland og Thomas Ingebrigtsen.

Flotering vart utført av Angunn Skeiseid, konservator Hege Hollund har hatt ansvar for konserveringsarbeidet knytt til funnmaterialet, og Even Bjørdal har gjort katalogisering og pakking av funnmaterialet og skrive rapporten.

Figur 5 Undervegs i flateavdekkinga. Midt i bildet ser ein den delvis tomme maskintraséen. Mot NNV.

4.3 Gjennomføring, vértilhøve og tidsbruk

Feltarbeidet i perioden 11.12.06 - 22.12.06 var dominert av maskinell flateavdekking. Ein skrapte av matjordlaget med gravemaskina og reinsa så manuelt av den øvste delen av undergrunnen på leit etter forhistoriske anleggsspor. Det vart teke i bruk ein traktor med tilhengar for å køyre matjordmasse ut av feltet, massa vart lagt i dungar lenger aust på høgdedraget. Flateavdekkinga tok utgangspunkt i det arealet vest i planområdet der det var funnførande søkesjakter ved RFK si registrering i 2004 (dvs. sjakt 2, 3 og 4; jf. Vedlegg 16). Ein flateavdekka frå vest mot aust, målet var å opne eit samanhengande område frå omlag RFK sjakt 2 - sjakt 6. Fleire stadar støytte ein på spor etter søkesjaktene (t.d. galvaniserte spiker, små plastposar, skuffebreie kutt ned i undergrunnsmasse). Ein valde å ikkje bruke tid på å identifisere anleggsspor i høve til dei som var påvist ved registringa, men heller starte "med blanke ark". Anleggsspora vart fortløpande markert og reinsa grovt fram. På grunn av ein del oppstartsproblem ved bruken av totalstasjon (jf. 5.2.5), kom ikkje digital innmåling i gong for alvor før fredag 22.12.06.

Figur 6 Sikke Viste reinsar fram anleggsspor

Før starten på juleferien var det avdekket eit samanhengande areal på rundt 2000m² og påvist fleire titals anleggsspor (stolpehol, kokegroper og udefinerte nedgravingar). I sørvest innan undersøkingsområdet fanst det fleire store, jordfaste steinar. Her var det og ein heil del mørke groper med relativt laus, mørk humushaldig masse, dette var etter alt å døme spor etter steinopptrekk. Lengst aust i det opne arealet støyte ein på ei ca fire meter brei sjakt som skar seg over ein halv meter ned i undergrunnen. Først trudde ein dette var sjakt 6 frå registreringsøket, men dette høvde slett ikkje med djupna. Etterkvart fekk ein informasjon frå lokalpersonar om at sjakta her i røynda var restar etter ein trasé laga i samband med maskingraving nærmare Stemmen på 1980-talet. Traséen skar seg tvers gjennom undersøkingsfeltet (jf. Vedlegg 8), men hadde heldigvis ikkje øydelagt nokon av dei fire gravene som seinare vart påvist på høgdedraget.

Tysdag 02.01.07 var utgravinga i gong att på Frøyland. Etter eit par timars flateavdekking støyte ein på ei avlang, mørk nedgraving i undergrunnsmassa. I samband med denne låg det fleire korroderte naglar. Maskina vart stoppa og arkeologane såg nøye over området. Ein fann her både ei så godt som intakt likearma spenne av bronse og delar av ei ovalspenne av bronse. Ved sålding av noko masse maskina hadde skrapa av nedgravinga, dukka det mellom anna opp eit spinnehjul og ei perle. Struktura vart tolka som ei båtgrav der den avlidne var ei kvinne. Etter denne påvisninga av ein sikker gravstruktur, gjekk feltarbeidarane og prosjektleiar Hemdorff grundig over samtlege større nedgravingar og steinsamlingar på feltet. Dette resulterte i at tre andre strukturar vart markerte som moglege graver: ved nærmare framreinsing hadde to av dei korroderte naglar/spiker, og den tredje hadde ei uvanleg tett steinpakning. Det skulle i løpet av prosjektet vise seg at dette faktisk var gravstrukturar; to barnegraver og ei båtgrav med mannsutstyr.

Figur 7 Det første glimtet av kvinnegrava. Mot VNV.

I perioden 02.01.07 - 22.01.07 blei det jobba med ytterlegare flateavdekking og med å sålde masse frå ein stor dunge matjord som maskina hadde skrapa av på/ved kvinnegrava. Flateavdekkinga heldt fram noko mot nord og aust på høgdedraget. Det syntest mest sannsynleg at Helliesen sin haug nr. 23 hadde lege her på toppen, i nærleiken av dei fire påviste gravene. Ein fjerna matjordlaget frå det høgste punktet og eit stykke nedover hellinga mot Stemmen, først og fremst for å avklare om det kunne vere flatmarksgraver her. Ein fann verken fleire slike strukturar eller spor etter "Helliesen nr 23". Undersøkningsområdet vart utvida i ca 30 meters lengde aust for den omtala maskintraséen frå 1980-talet. Det dukka opp ein del stolpehol og kokegroper, men ikkje noko som kunne tolkast som huskonstruksjonar. Av ressursmessige årsaker valde ein difor å avslutte flateavdekkinga, etter å ha opna eit samanhengande areal på i alt ca 3400m². Parallelt med det andre feltarbeidet, vart det utført framreinsing av anleggsspor og innmåling av desse med totalstasjon (jf. 5.1, 5.2.5).

Frå måndag 22.01.07 av starta arbeidet med å grave ut og dokumentere båtgrava med mannsutstyr (S 12294, Intrasis Id 492). På overflata av denne avlange strukturen var det ved framreinsinga funne fleire naglar og fragment av ein spydfal (jf. 6.1.2, 7.2.2, Vedlegg 10). Grunna dei varierende vértilhøva, blei det sett opp eit telt over grava. Sjølv om det var noko trangt, gjekk det problemfritt både å etablere eit lokalt målesystem for teikning og å jobbe tre personar samstundes. Ein valde å ikkje bruke totalstasjonen til å måle inn detaljert kvart funn, det blei vurdert som ein for krevjande prosess på grunn av teltet. Funna vart i staden plotta inn for hand på planteikningar (jf. Vedlegg 6). I byrjinga opererte ein med to tverrprofilar, men etter råd frå prosjektleiar valde ein å setje att berre ein slik profilbalke. Avtrykket etter båten var tydeleg mot den lysare undergrunssanden rundt, så det gjekk greitt å sjå avgrensinga til strukturen. Fyllmassa

av mørk brun/brun humushaldig sand blei grave ut i høve til sålderuter på 50 cm x 50 cm. Mesteparten av funna blei gjort ved sjøve gravinga, det var få gjenstandar som hamna i såldebøttene. Konservator Geir Magnussen tok ut to preparat. Undersøkinga av mannsgrava var ferdig fredag 26.01.07, ein avslutta med å teikne og grave ut tverrprofilen. Teltet blei så flytta over til kvinnegrava slik at utgraving etterkvart kunne ta til der.

Båtgrava med kvinneutstyr (S 12295, Intrasisld 2920) var dårleg bevart på grunn av moderne pløying og flateavdekkingsprosessen (jf. Vedlegg 10). Det tok såleis ikkje lang tid å grave ut og dokumentere restane av gravstrukturen, to personar utførte dette i løpet av eit par dagar (06.02.07, 09.02.07). Framgangsmåten var den same som ved mannsgrava; planteikning i høve til lokalt målesystem, plotting av funn på teikninga, bruk av ein tverrprofil, og sålding av masse i høve til 50 cm x 50 cm ruter. Sidan den mørk brune / brune fyllmassa berre var nokre cm djup, blei det teke avgjerd om at profilen kun skulle fotograferast, ikkje teiknast. Fleire fragment av ovalspenner av bronse blei oppdaga ved hjelp av metalldetektor (jf. nedanfor), men det store fleirtalet av funna frå denne grava vart gjort ved sålding av matjordslaget (jf. nedanfor). Trass i at gravstrukturen var så skadd, vart det også gjort ein heil del gjenstandsfunn in situ (jf. 6.1.2, 7.2.3).

Tysdag 30.01.07 blei den minste av dei to barnegravene (S 12293, Intrasisld 447) undersøkt og dokumentert av prosjektleiar Hemdorff (jf. Vedlegg 10). Den rektangulære, grunne og smålåtne strukturen inneheldt mellom anna restane av ein liten sigd (jf. 6.1.2, 7.2.1).

Den største barnegrava (S 12296, Intrasisld 1081) var etter flateavdekkinga synleg som ei rektangulær og relativt lita, men kompakt, steinsamling (jf. Vedlegg 10). Ho vart graven ut av eit par personar over to dagar (31.01.07 - 01.02.07). Strukturen låg i eit område med fleire groper frå steinopptrekk og nokre større groper med steinar og matjord (truleg yngre nedgravingar/forstyrningar). Denne konteksten gjorde at ein i starten ikkje visste om S12296 verkeleg var ei flatmarksgrav. Usikkerheita rundt dette og generelt tidspress så seint i prosjektet, gjorde at ein valde å ikkje detaljteikne kvar enkelt av dei mange ca 5-10 cm x 5-10 cm store rundsteinane. Det blei i staden gjort ei grovare skisse og teke mange foto av den framreinsa steinsamlinga. Deretter vart steinane fjerna frå den eine halvdelan av strukturen. I den kompakte fyllmassa under kom det til syne eit korrodert jernfragment. Dette var ein indikasjon på at det faktisk var ei grav, og resten av steinsamlinga blei teken bort. Det dukka opp fleire korroderte gjenstandar under steinane, og ein valde å vente med vidare utgraving slik at ein konservator kunne vere til stades. Dagen etter var konservator Geir Magnussen med på feltet, og han tok ut ein svært skjør sigd i gipspreparat. Deretter vart strukturen graven ut og dokumentert ferdig, det blei laga ei planteikning av fyllmassa og gjenstandsfunna der (jf. Vedlegg 6).

I perioden måndag 05.02.07 - fredag 09.02.07 jobba samtlege feltarbeidarar med å undersøkje og dokumentere anleggsspor som stolpehol og kokegroper. Mesteparten av tida vart nytta på stolpehol som kunne knytast til toskipa langhus som låg omlag sju meter vest om mannsgrava. Ein forstod raskt at det var snakk om fleire bygningsfasar. Det lét seg gjere å skilje ut to hus/to fasar av ein bygning (Hus 1 og 2), desse låg på tilnærma same stad. Det var klare fellestrekk når det galdt orientering og breidde, men det var rundt seks meter forskjell i lengda (ca 13,5m for Hus 1 og ca 19,4m for Hus 2). Ein stor, jordfast stein låg slik til at han ville ha vore inne i

både det korte og det lange huset. Det var ingen eldstadar inne i huskonstruksjonane, derimot fanst det fire groper med humushaldig masse. Det er uavklart kva funksjon desse gropene har hatt, og om dei var samtidige med nokon av husa. Av ca 150 påviste stolpehol frå undersøkinga, kan 108 knytast til husområdet. Eit utval av stolpehola frå husa vart snitta og makrofossilprøver blei teke ut. Desse prøvene har gjeve ei rikeleg mengde av forkola korn, noko som klart viser at det var jordbrukarar som heldt til her (jf. 10.2).

Omlag 80 meter aust om det arkeologiske undersøkingsområdet, plasserte Risa A/S ein del arbeidsbrakker. I samband med planering for desse, oppdaga gravemaskinføraren 22.01.07 eit par strukturar med brent masse under matjordslaget. Dei to moglege anleggsspora vart reinsa fram, målt inn og deretter snitta. Den eine er tolka som ei mogleg kokegrop, medan den andre verkar meir som ein bålrest (klar likskap i innhald med eldstad/bålrest 998 som er 14C-datert til yngre enn AD1955). Det avdekkja arealet i samband med desse to strukturane (ca 300m²) vart målt inn som eit eige område (jf. Vedlegg 8a). Utgravinga omfatta såleis eit hovudundersøkingsområde og eit mindre, grovt undersøkt areal lenger aust.

I samband med gravstrukturane, vart det utført eit omfattande arbeid med sålding av masse. Denne såldinga føregjekk ved to portable såldebord som var sett opp like søraust for feltet, like ved arbeidsbrakka. Særleg tidkrevjande var sålding frå matjordslaget i nærleiken av kvinnegrava. Masse frå ein stor dunge (skapt av maskina ved dumping av avskrappt matjord) og frå matjordslaget elles, blei spadd opp i bøtter og deretter undersøkt ved vatnsålding. Dette arbeidet gav ei stor mengde gjenstandsfunn, særleg gledeleg var det å finne vakre glasperler. På eit tidspunkt fraus vatnet til slik at sålding måtte utsetjast i nokre dagar, men jamnt over gjekk såldeprosessen problemfritt.

Figur 8 Angunn Skeiseid og Jan Berge finn perler ved sålding

Samarbeidet med Rygene Detektorklubb var svært nyttig. Den 03.01.07, dagen etter funnet av kvinnegrava, var John Kvanli på plass og søkte over både dungen med avskrapa matjord og dei

andre moglege gravstrukturane. Det var fleire stadar klare utslag som gav funn av mellom anna naglar av jern. Laurdag 06.01.07 var Kvanli og detektorkollega Morten Eek tilbake saman med arkeologar og pressefolk. Presenningen over kvinnegrava vart teken av, og det gjekk ikkje lenge før ein fekk utslag på ovalspennefragment av bronse og ymse naglar og spiker frå båten.

Figur 9 John Kvanli frå detektorklubben i aksjon på dungen ved kvinnegrava

Utgravinga føregjekk i vintarmånadane desember - februar. Før prosjektet tok til, var ein spent på kva effekt mangelen på godt dagslys og værforholda ville ha for progresjon og fagleg kvalitet på arbeidet. Sjølv om det var innslag av minusgrader og snø i januar og februar, gjorde bruken av termodressar og andre varme klede at feltarbeidarane ikkje fekk særleg problem med kulda på kroppen. Det var ei større ulempe at minusgradene gav frost i bakken ved undersøkinga i februar av anleggsspor knytt til dei toskipa husa. Sjølv om ein dekkta til området med isolerande matter, blei bakken hard og vanskeleg å grave i når ein skulle snitte stolpehol. Den snøen som kom, forsvann heldigvis ganske fort, så det gjekk for det meste greit å finne att anleggsspora. I desember og delar av januar var det brukbart arbeidslys stort sett berre mellom kl 9 og kl 15.

Figur 10 Tidleg vintardag på feltet. Teltet står over mannsgrava. Mot Ø.

5 Metode

5.1 Graveteknisk metode

Den arkeologiske utgravinga blei gjennomført både ved maskinkraft og graving for hand. Hovudundersøkningsområdet vart opna ved at grastorv og matjord blei skrapa bort, slik at undergrunnsmasse kom til syne.

Ein slik flateavdekkingsprosess er eit samarbeid mellom gravemaskinførar og feltarbeidarar; maskina fjernar det meste av torv og jord, medan arkeologane ved hjelp av krafse og graveskei grovreinsar fram det som kjem til syne av moglege restar av forhistoriske strukturar. Det vert sett ned markørar (pinnar/spikar) for kvar enkelt anleggsspor. Ofte er fyllet i anleggsspora (som stolpehol og kokegroper) mørkare og av ein annan konsistens enn den naturskapte undergrunnsmassa på staden. Neste steg er å reinse betre fram, typedefinere og måle inn anleggsspora. Dette gjev eit oversyn over kva som finst på feltet, noko som er utgangspunkt for å vurdere strategi for vidare graving og dokumentasjon.

Sidan det ikkje var tid og ressursar nok til å undersøkje alt, vart eit antal anleggsspor valt ut for utgraving, teikning og fotografering (jf. 5.2). Ein valde å prioritere gravstrukturane, anleggsspor som kunne knytast til toskipa hus, og nokre kokegroper/eldstadar for å få eit materiale til 14C-datering.

Stolpehol, groper, kokegroper og eldstadar vart undersøkt nærmare ved snitting. For å framskaffe meir informasjon om innhald og utforming og for å ta ut makrofossil - eller kolprøver (jf. 5.2.), blei halvdelen av kvart anleggsspor grave bort saman med noko av den tilgrensande undergrunnsmassa. Slik fekk ein eit profilsnitt gjennom midten av objektet som viste dei bevarte forholda frå øvst til nedst. Sjølvve graveprosessen vart her utført med graveskei.

Dei fire gravstrukturane blei undersøkt og dokumentert særleg nøye. Metodikken når det galdt dei to båtgravene (Kvinnegrava: S 12295/Intrasisld 2920, Mannsgrava: S 12294/Intrasisld 492) var som følgjer:

- Først ei grundig framreinsing av overflata av strukturen. Det var viktig å få klarlagt ytterkant / avgrensing mot undergrunnsmasse.
- Ein 10 cm brei profilbalke vart markert med spiker og/eller snor. Denne blei ståande urørt undervegs i gravinga. Slik fekk ein betre innsyn i dei vertikale tilhøva i gravfyllet.
- Strukturen vart så formgraven med graveskei, ein grov ut fyllmassa medan ein samla inn funn og dokumenterte tilhøva ved hjelp av foto og teikning. All fyllmassa vart graven ut i høve til 50 cm x 50 cm store ruter og deretter vatnsålde. I mannsgrava vart det bevart ei samling steinar i midten av strukturen. Ein valde å grave ut dei to endane av båten først og denne midtdelen til slutt. Ein grov *ikkje* kvar sålderute heilt til botnen før ein så starta på neste; det vart derimot lagt vekt på å senke nivået på fyllmassa gradvis i alle rutene innan kvar av dei tre hovuddelane. I kvinnegrava var det ingen slik steinsamling, og ho vart i hovudsak graven ut i to delar (med sålderuter), ein for kvar side av tverrprofilen.

- I mannsgrava vart det teke ut to preparat; konservator og arkeologar samarbeidde om å grave rundt, gipse inn og løfte ut desse. I ettertid har desse ”kapslane” med gjenstandar og fyllmasse blitt grave ut på konserveringsavdelinga hos AmS.
- Tverrprofilen vart dokumentert og så graven ut. For mannsgrava sin del blei han både teikna og fotografert, hos kvinnegrava var han så låg og utflytande at ein valde å nøye seg med fotodokumentasjon.

Figur 11 Frå undersøkinga av mannsgrava. Mot NNV.

Den minste barnegrava (S 12293, Intraslid 447) var ein liten og grunn struktur, på det meste opptil 5 cm djup. Grava blei undersøkt ved formgraving med graveskei, utan bruk av tverrprofil. Funna blei samla inn, posisjonen deira vart plotta inn på planteikninga. Massa vart vatnsålta, det blei ikkje nytta ruteinndeling.

Figur 12 Foto som viser lokaliseringa av tre av gravene: nærmast den største barnegrava, i midten (liten firkant) den vesle barnegrava og under den gule vintarmatta låg mannsgrava. Mot N.

Den største barnegrava (S 12296, Intrasisld 1081) hadde ei kompakt steinpakning øvst i grava (jf. kap. 4.3). Etter framreinsing og foto, vart steinane tekne bort slik at sjølve gravfyllet kom til syne. Det blei ikkje nytta noko fast tverrprofil. Men ein fekk innsyn i dei vertikale tilhøva ved at steinane blei fjerna og overflata av gravfyllet reinsa fram først på den eine halvdel, deretter på den andre. Gravfyllet blei så formgrave som ei eining, og funn samla inn og plotta på planteikning. Det blei teke ut eit preparat. Massa vart vatnsålda, det blei ikkje nytta ruteinndeling. Ei makrofossilprøve vart teke ut av gravfyllet i den vestre enden av strukturen.

5.2 Dokumentasjon

5.2.1 Teikningar og anleggsskjema

Alle gravstrukturane blei teikna i plan, for mannsgrava vart det også laga ei profildeikning. Alle originalteikningane er i målestokk 1:10 (jf. Vedlegg 6). Antal originalteikningar per struktur er som følger: den minste barnegrava (1 stk), den største barnegrava (2 stk), kvinnegrava (1 stk) og mannsgrava (3 stk i plan + 1 stk i profil).

Berre dei anleggsspora som vart valde ut for snitting, vart dokumentert nærmare ved teikning og/eller foto. Målsetnaden var at alle snitta strukturar skulle både fotograferast og teiknast i plan og profil, og dette blei overhalde gjennom størsteparten av utgravinga. Den siste dagen i felt (12.02.07) valde feltleiar Bjørdal å gjere ein avsluttande innsats ved å snitte så mange som råd av dei enno ikkje undersøkte stolpehola knytt til dei toskipa husa. Tidspress og svinnande dagslys gjorde at ein tok avgjerd om å kun fotodokumentere desse anleggsspora i plan og profil. Ved å ikkje bruke tid på detaljerte skisser, vart det mogleg å snitte eit større antal stolpehol. I tillegg finst det nokre døme på stolpehol som er teikna i plan og profil, men der foto ikkje er teke.

Informasjon om det enkelte undersøkte anleggssporet sin storleik, utforming og innhald vart ført på eigne, standardiserte skjema ("anleggsskjema"). Slike ark omfatta også teikningar i plan og profil i målestokk 1:10 eller 1:20. Somme relativt store anleggsspor blei i staden teikna på teiknefolie (A3-format).

5.2.2 Fotografering

Det blei teke eit stort antal digitale foto i løpet av utgravingsprosjektet. Ein dokumenterte mellom anna lokaliseringa av feltet i terrenget og i høve til omgjevnadane, dei ulike prosessane i feltarbeidet, og utvalde anleggsspor i plan og profil. Det var klare rutiner på at fotografering var ein del av arbeidsoppgåvene knytt til utfylling av anleggsskjema for undersøkte strukturar. Såleis var alle feltarbeidarane involvert i fotodokumentering, kvar enkelt hadde ansvar for å ta bilete av tilhøva i det anleggssporet ein jobba med. Det vart lagt vekt på å jamnleg ta oversynsfoto av feltet; ein nytta ikkje nokon form for stige eller heisekran, det vart vurdert som godt nok å bruke dei store jordhaugane like ved feltet som "fotoplattformer". Gravstrukturane vart omfattande fotografert, frå ei mengde vinklar og avstandar. Snø og frost i bakken gjorde det dessverre vanskeleg å få tilfredsstillande oversynsbilete av dei toskipa husa. Tidspress mot slutten av utgravinga medførte også at ein valde å heller bruke tid på å snitte stolpehol enn å prøve å koste / reinse fram heile husstrukturane for foto. Dette innebér at det er resultatet frå innmålinga med totalstasjon som gjev

den klart beste dokumentasjonen av utforminga og storleiken til dei toskipa husa. Som nemnt i 5.2.1, vart somme anleggsspor dokumentert berre ved hjelp av foto og skriftlege notatar på anleggsskjema. I tillegg blei det teke ein del foto i samband med hendingar som besøk av skuleklassar, presse og lokale interesserte. Fotolista (jf. Vedlegg 1) inneheld 162 utvalde bilete frå utgravingsprosjektet.

5.2.3 Om naturvitskapelege prøver og analyser og om konservering av gjenstandar

I løpet av undersøkinga vart det henta ut prøvemateriale for naturvitskapeleg gransking frå utvalde anleggsspor (jf. Vedlegg 13a). For å unngå forureining frå andre kjelder, tok ein prøvene frå fyllmasse som låg eit stykke under den framreinsa overflata på strukturen. Frå kokegroper og eldstadar/bålrestar blei det teke ut trekol som kunne fungere som analysemateriale for 14C-dateringar. Ved snitting av anleggsspor som stolpehol og groper i samband med dei toskipa husa, vart henta ut eit omfattande antal makrofossilprøver. Boksane med makrofossilprøver vart frakta til AmS, der dei gjennomgikk flotering og vidare analyse av innhaldet. Floteringa vart utført av feltarkeolog Angunn Skeiseid, medan forskningsteknikar Jon E. Amundsen har stått for analyseringa. I nokre av prøvene frå stolpehola var det over hundre forkola eksemplar av kornsorten naken bygg (jf. Vedlegg 13a). Dette indikerer klart ei jordbrukande busetnad her. Sidan slike korn jo kjem frå eittårige plantar, høver dei også særleg godt som grunnlag for 14C-datering. Vurderinga av alderen til dei toskipa langhusa er basert på åtte 14C-dateringar av nettopp forkola korn frå stolpehol (jf. Vedlegg 13c).

Sverre Bakkevig og Jon E. Amundsen frå AmS tok ved eitt høve ut eit antal jordprøver (boreprøver) for fosfatanalyse frå undergrunnsmasse frå under den største barnegrava (S 12296) på Frøyland. Målsetnaden var å undersøkje om det fanst særleg høge verdiar i bakken her i forhold til normalverdiane målt i jordsmonn i nærleiken av feltet. Resultata frå eit areal i sentrum av lokaliteten gav noko større verdiar av fosfat enn i referanseområdet utanfor. Analyserapporten konkluderar med at det har skjedd menneskeleg aktivitet som har påverka fosfatinnhaldet. Men spora er såpass svake at det truleg dreier seg om ein eller nokre få hendingar, ikkje omfattande aktivitet over tid som frå eit tun på ein gard (jf. Vedlegg 13d).

I samband med konservering og katalogisering av gjenstandsmaterialet frå gravene, har det blitt utført ein del naturvitskapelege analyser. Jon E. Amundsen ved AmS har undersøkt mineralisert treverk frå utvalde gjenstandar for å om mogleg finne ut kva vedartar som har blitt brukt i til dømes skaft og båtar (jf. Vedlegg 13b). Han har også ved hjelp av utstyr ved Universitetet i Stavanger gjort såkalla SEM-analyse (SEM: sveipe-elektronmikroskop) av små fragment frå mellom anna ovalspennene (jf. 7.2, Vedlegg 4 og 5). Slik analyse kan gje bilete forstørra opp fleire hundre tusen gongar, noko som ofte gjev auka informasjon om materiale som mineraliserte tekstilar og metallbelegg. I tillegg til dette, har konservator Hege Hollund ved AmS gjort eit omfattande arbeid med framreinsing, undersøking og konservering av gjenstandane frå Frøyland.

5.2.4 Funn

I samband med utgravinga vart det gjort eit omfattande antal funn. Materialet (aksesjonsnr. 2006/74) er fordelt på seks museumsnummer: S 12293 (den minste barnegrava), S 12294 (mannsgrava; båtgrav), S 12295 (kvinnegrava; båtgrav), S 12296 (den største barnegrava), S 12297 (toskipa hus) og S 12298 (øvrige funn; lausfunn).

Det vart undervegs delt ut 221 funn-nummer (fnr.) for funn (desse inkluderar: 556 gjenstandsfragment og eit antal posar med materiale som brent bein, brent organisk materiale, trekol og slag, jf. Vedlegg 4) og 56 fnr. for naturvitskapelege prøver (makrofossilprøver og større trekolprøver frå snitting av anleggsspor, jf. Vedlegg 13a). Nokre fnr. knytt til gjenstandsmaterialet er blitt makulert etter nøyare vurdering i løpet av konservering og katalogisering. Funnmaterialet vert presentert nærmare i kapittel 7.

5.2.5 Innmåling

Ved undersøkinga vart det nytta digital innmåling ved bruk av ein Leica totalstasjon. Måledata frå denne blei så overført til dokumentasjonssystemet Intrasis (Intra - Site Information System). Ved hjelp av Intrasis, kan ein i feltsituasjonen mellom anna få resultat av digital innmåling opp som eit kart og lagre ulike former for dokumentasjon i ein database. Ein del av etterarbeidet knytt til utgravinga på Frøyland har handla om å jobbe med data lagra i Intrasis; til dømes er strukturlista og fleire av teikningane og karta i denne skriftlege rapporten basert på informasjon frå dette dokumentasjonssystemet.

Figur 13 Feltleiar Bjordal i sving med totalstasjonen ved toskipa hus. Mot VNV.

Undervegs i prosjektet var det ein del utfordringar med å få totalstasjonen til å fungere tilfredsstillande: til dømes plasseringa av fikspunkt i terrenget i høve til siktliner til feltet, krevjande vértilhøve som skodde, regn, vind og sludd, og rett og slett manglande erfaring i å bruke apparatet. Bruken av telt over båtgravene gjorde at ein vurderte det som for kronglete å skulle detaljinmåle funna in situ. Funna blei i staden plotta inn på planteikningar. Ved etterarbeidet har det blitt klart at det utan tvil ville ha vore ein fordel om også desse gjenstandsfunna hadde blitt

målt inn og såleis hamna i Intrasis-systemet. Særleg ville det vore interessant å hatt digitale måledata på spiker og naglar frå båten i mannsgrava, desse kunne mellom anna fungert som utgangspunkt for ein 3D-modell av farkosten.

Den ytre avgrensinga til dei fire gravene vart målt inn med totalstasjon. Den øvrige, detaljerte teiknedokumentasjonen vart så gjort for hand med blyant på teiknefolie. Det vart sett ut eit lite, lokalt målesystem for kvar grav i samband med dette. Desse teikningane vart relatert til den digitale innmålinga ved at eit antal punkt like i nærleiken av strukturane både blei plotta inn på teikningane og målt inn som referansepunkt med totalstasjonen. Dette gjer det mogleg å knyte saman oversynet over den ytre avgrensinga i Intrasis med detaljane på teikningane.

6 Om stratigrafi og kjeldekritiske aspekt

6.1 Stratigrafiske tilhøve og funnfordeling

6.1.1 Generelle trekk ved hovudundersøkningsområdet

Det undersøkte området låg på eit graskledd høgdedrag med dyrka mark. Torv- og matjordlaget var ca 20 - ca 40 cm djupt innan feltet. Den naturskapte undergrunnsmassa på staden var finkorna sand/silt, med enkelte innslag av småstein. I området lengst S-SV, mot Frøylandsvegen, var det ein del større jordfaste steinar og steinopptrekk. Nokre større groper med mørk, humushaldig masse og steinar av varierende storleik kan ha vore frå steinopptrekk eller ei form for nyare tids forstyrring; den eine av desse gropene låg rett S om dei toskipa husa og kan ha fjerna veggstolpar i gavlen her.

Som nemnt i kap. 4.3, gjekk det ei brei grøft tvers gjennom feltet (jf. Vedlegg 8a). Grøfta skar seg ca 50 - ca 100 cm ned i undergrunnen, og var fylt med humushaldig masse frå matjordlaget og ein del moderne søppel. Grøfta vart tømde på ei omlag 28 meter lang strekning frå feltavgrensinga i S til like ved kvinngrava. Det kom etterkvart for ein dag at ho var graven ut på 1980-talet for å fungere som ein stabil trasé for ferdsel med gravemaskin frå Frøylandsvegen ned mot eit område nærmare Stemmen i N. Etter å ha avdekkja heile traséen innan hovudundersøkningsområdet, blei den tømde delen fylt att med pukastein for å fungere som transportveg i samband med uttak av såldemasse ved kvinnegrava.

6.1.2 Gravene: om stratigrafi og funnfordeling

Den minste barnegrava (S 12293) vart påvist som ei lita, svakt rektangulær nedgraving med nokre spreidde steinar og enkelte jernfragment synleg på overflata. Denne grava hadde såleis ikkje ei bevart steinpakning av det slaget som den noko større barnegrava S 12296 i nærleiken (jf. nedanfor). Det kan ikkje utelukkast at S 12293 opprinneleg har hatt ei form for dekkjande steinpakning som har blitt øydelagt av til dømes moderne pløying og flateavdekkinga, men dette er uavklart. Denne grava var ein grunn struktur, fyllmassa var på det djupaste max. 5 cm frå topp til botn. Massa var ei gråbrun, speitta blanding av sand, grus og mold.

I denne grava blei det i fyllmassa funne: ein tilnærma komplett, liten (miniatyr?) jernsigd med tange og tre fragment frå spikar/nagle av jern med restar av mineralisert treverk. Sigden låg om lag midt i gravstrukturen, medan spikar/nagle - fragmenta vart påvist meir mot ytterkantane av fyllmassa (med hovud opp). Fragmenta av spikar/nagle er for få til å kunne ha halde saman eit skrin/ei lita kiste, moglegvis er dei lagt ned som symbolsk representasjon.

Mannsgrava: båtgrav (S 12294) framstod etter flateavdekkinga som ei avlang, mørk nedgraving med ei samling steinar i midten. Steinane låg i sjølve fyllmassa. Det vart gjort funn av ulike typar båtsaum (spiker og naglar) både mellom og under steinane. I endane av båtstrukturen var det ikkje slike steinar, også her traff ein på båtsaum frå øvst til nedst i massa. Det er ikkje uvanleg at båtar som har blitt nytta i gravkontekst, har blitt fylt med steinar på dette viset (jf. m.a. Gjerpe 2005: 27). Profilsnittet (jf. Vedlegg 12) syner ein situasjon der den mørkaste og tydeligaste delen av fyllmassa strekte seg langs midtaksen av strukturen, dette fyllet var på det meste ca 12 cm djupt. Jamnt over var det snakk om ei djupne på berre 5-10 cm. Fyllet var her mørk brun masse med høgt innhald av nedbroten, organisk masse (frå båten og gravfyllet). Ein ser at båtforma med slakt buande sider er bevart i fyllet. Mot ytterkantane av nedgravinga var det eit lysare, gråbrunt fyll med noko høgare sandinnhald som ein overgang mot den lyse undergrunnen med sand og silt. Strukturen vart formgrave og tilhøva dokumentert på planteikningar. Men sidan alle funna gjort in situ blei plotta på den same planteikninga og ikkje målt inn med totalstasjonen, har ein dessverre ikkje oppnådd så god dokumentasjon av z-verdiane til funna (dvs. plassering i høgda/djupna).

Figur 14 Mannsgrava sett mot SØ.

Figur 15 Mannsgrava sett mot NNV.

I denne grava blei det i fyllmassa funne: ein fragmentert spydspiss av jern, ein liten, fragmentert jernkniv med restar av treskaft, eit tilnærma komplett bryne av skifer, fem jernfragment som kan stamme frå eit skrin/ei kiste, 81 naglar/fragment av naglar og av naglar/spikrar av jern (truleg frå

båten), åtte fragment frå truleg spikrar av jern, 30 fragment frå udefinerte jerngjenstandar og 11 fragment av mineralisert tekstil (frå tråd/tau?). Samtlege av gravgåvene som ikkje kan knytast til sjølve båtkonstruksjonen (dvs. spyd, kniv, bryne og fragment frå mogleg skrin/kiste), blei påvist rundt og under steinpakninga i den midtre delen av strukturen. Denne plasseringa kan høve med at desse gjenstandane var lagt ned på og inntil den avdøde i båten. Medan delar av spydet vart funne blant steinane ved den første framrensinga av strukturen, blei brynet påvist heilt nedst i fyllmassa, like over steril undergrunn. Det er uavklart om brynet opprinneleg var plassert i botnen av båten eller om det har forflytta seg ned hit i samband med dei ulike formasjonsprosessane som har vore i sving sidan gravlegginga. Med bakgrunn i tolking av plasseringa av båtsaum på planteikninga, er det utforma eit forslag som viser mogleg lokalisering av bordgangar i båten (jf. Vedlegg 12).

Kvinnegrava (båtgrav) (S 12295) vart oppdaga under flateavdekkinga som ei grunn, avlang nedgraving med fleire synlege gjenstandsfragment på overflata. Denne gravstrukturen var klart dårlegare bevart enn den andre båtgrava på feltet (jf. ovanfor). Tverrprofilen viste at fyllmassa si max djupne var på berre 2 cm. Truleg har både pløying og sjølve flateavdekkinga forstyrra grava. Som dei andre gravene på feltet, var heller ikkje denne synleg på markoverflata. Fyllmassa verkar her å ha lege rett under grastorvlaget.

Det vart gjort ei mengde funn i tilknytning til denne grava. Dei aller fleste av desse vart påvist i samband med vass-sålding av masse som var skrapa av området for gravkonteksten. Desse vert ikkje presentert nærmare i denne delen av rapporten. In situ i båten blei det i fyllmassa funne: eitt spinnehjul av kleber, tre moglege beslagfragment og sju fragment av små spikrar/stiftar (frå skrin/kiste?) og 15 fnr. knytt til ymse båtsaum. Trass i dei få in situ - funna, lét det seg truleg likevel gjere å vise til eit mønster i plasseringa av gravgåvene (jf. Vedlegg 11). Som hos båtgrava med mannsutstyr, var det også hos kvinnegrava slik at desse gjenstandane synest å vere plassert i den midtre delen av båten, truleg på og rundt den avlidne.

Figur 16 Dokumentasjon av kvinnegrava. Mot VNV.

Den største barnegrava (S 12296) var den gravstrukturen som var best bevart. Her hadde den dekkande steinpakninga verna innhaldet mot menneskeskapte forstyrringar (jf. Vedlegg 10). Men diverse formasjonsprosessar i jorda hadde også her tært på gravfyllet, dei fragmenterte jerngjenstandane var til dels svær korroderte. Steinpakninga var 5-10 cm tjukk og inneheldt ei kompakt samling av relativt små steinar (av nevestorleik og noko større). Desse steinane låg over og delvis nede i gravfyllet - ei masse av humushaldig sand, brun-mørk brun på farge. Fyllmassa var om lag 5 cm djup og skilde seg både i farge og konsistens (ganske kompakt og feit) frå den lysare undergrunnssanden i området.

Figur 17 Den største barnegrava: steinpakninga. Mot NNV.

Figur 18 Den største barnegrava: i fyllet. Mot NNV.

I denne grava blei det i fyllmassa funne: ein tilnærma komplett jernpilsiss med tange, ein godt bevart jernsigd med tange (synleg rett ovanfor målestokkpinnen på fig. 18), ein fragmentert, liten jernkniv med rest av treskaft, og sju gjenstandar/fragment frå stiftar/spikrar/naglar av jern - fleire av desse med restar av mineralisert treverk (anten lagt ned som symbolsk representasjon eller moglegvis restar etter eit skrin/lita kiste). Pilsiss, sigd og kniv vart påvist i eit område om lag midt i grava, noko forskuve mot den austre langsida av den rektangulære strukturen. Dessverre er ikkje stiftar/spikrar/naglar blitt plotta inn på planteikninga i felt (med unntak av spikarfragmentet F180). Men munnlege opplysningar i ettertid fortel at dei nok låg meir spreidd mot ytterkantane av gravfyllet, særleg mot den sørlege kortenden av grava.

6.1.3 Dei toskipa langhusa: om stratigrafi og funnfordeling

Det var ikkje bevart restar etter kulturlag i samband med Hus 1 eller Hus 2. Etter flateavdekkinga framstod bygningsstrukturane som eit antal stolpehol og groper skore ned i den lyse undergrunnssanden. Det er uavklart om det er Hus 1 eller Hus 2 som er eldst, 14C-dateringane gjev delvis overlappende resultat (jf. 8.5, Vedlegg 13c). Men lokaliseringa av stolpehola utelukkar at bygningane kan ha stått samstundes, det må ha vore skilde bruksfasar.

Generelt sett framstod stolpehola med ei mørkare fyllmasse enn den lyse undergrunnen. Innhaldet i desse strukturane var ei meir eller mindre utvaska blanding av humus og sand, med varierende innslag av trekol. Somme av dei minste veggstolpane var lite distinkte, det lyse fyllet skilde seg ikkje mykje frå undergrunnssanden. I enkelte av stolpehola var fyllmassa tydeleg mørkare og meir humushaldig i den øvre delen enn i den nedre. Det vart funne ein del steinar i tilknytning til nokre av stolpehola, men ikkje noko som framstod klart som skoning.

Figur 19 Stolpehol 2394 frå Hus 1 (til høgre) og 2407 frå Hus 2 (til venstre). Mot SSO.

Enkelte av stolpehola knytt til den minste bygningen Hus 1 verkar å ha lysare, meir utvaska fyllmasse enn stolpehol knytt til Hus 2, men dette kan jo henge delvis saman med at dimensjonane på anleggsspora er noko mindre i samband med Hus 1. I samband med veggstolpen 1844 tilhøyrande Hus 2, syner profildeikninga ein skilnad i fyllmassa som truleg viser til forskjellen mellom sjølve plasseringa av stolpen og nedgravinga for han. Somme av dei innmålte anleggsspora tilhøyrande Hus 2 viste seg ved snitting å vere attbrukte, dvs. at det hadde skjedd utskifting av den opprinnelege stolpen. Dette galdt både for takberande stolpar (1947, 2107 og 2753) og stolpar knytt til vegg (1348 og 1368). Særleg for 1947, 2107 og 2753 var det klare forskjellar i fyllmassa som indikerte stratigrafi. Anleggssporet 1947 knytt i Hus 2 har truleg omfatta i alt tre fasar av takberande stolpe (jf. Vedlegg 9f). Av desse tre (kalla 1947a, b, c) er fase a) klart den eldste, truleg etterfølgd av c) slik at b) er den yngste. Det nordlege takberande stolpeholet 2107 i Hus 2 har hatt to bruksfasar, a) og b), truleg er a) den eldste. Massa i b) er mørkare enn i a), og det ser ut som b) har kutta seg gjennom delar av a). Strukturen 2753 vart opprinneleg målt inn som ei grop. Det viste seg ved

snitting at denne gropa innheldt to tydelege, takberande stolpehol; 3015 knytt til Hus 1 og 3024 tilhøyrande Hus 2. I tillegg indikerer både forma på gropa og svake forskjellar i fyllmassa at det har vore ytterlegare ein fase av takberande stolpe knytt til Hus 2 her, like sør om den påviste 3024.

I samband med dei toskipa husa er det gjort funn av leirkarskår, flint og brent bein. Noko vart påvist i samband med gravinga i felt, anna har blitt funne ved flotering av makrofossilprøver frå snitta anleggsspor. Det viser seg at alle leirkarskåra og all flinten som kan knytast til toskipa hus, stammar frå Hus 2. Det flottaste funnet er ei smalflekk frå 2753. Det er ikkje registrert eit einaste skår eller flintfragment frå stolpehola tilhøyrande Hus 1. Når det gjeld brent bein, er biletet annleis; det er funne slike beinbitar i anleggsspor tilhøyrande begge husa. Sidan berre eit lite utval av anleggsspora vart snitta og teke makrofossilprøve frå, er det vanskeleg å seie noko om eit eventuelt mønster i funnspreiinga, som til dømes mellom takberande stolpar og veggstolpar (jf. 6.2).

6.1.4 Øvrige strukturar og funn på det undersøkte arealet

Det blei påvist ein del anleggsspor på feltet som det ikkje vart prioritert å undersøkje nærmare. Dette var spreidde stolpehol som ikkje syntest å kunne tolkast til tydeleg huskonstruksjon og nokre groper og kokegroper/eldstadar. Samtlege var synlege som mørke nedgravingar i den lyse undergrunnen. I løpet av flateavdekkinga vart det gjort ein del lausfunn, dvs. gjenstandar/fragment som kom frå ein uavklart kontekst. Desse er samla under museumsnr. S 12298 (jf. Vedlegg 5). Det mest særprega og spennande av lausfunna er F3; ein mogleg (atypisk) sigd av høgkvalitetsflint som vart funnen inntil ein relativt stor, jordfast stein (3070). Denne steinen låg nokre meter sør om den største barnegrava og knappe 10 meter søraust om den sørlege gavlen til Hus 1 og 2.

6.2 Kjeldekritiske aspekt knytt til utgravinga

Det hadde vore ein fordel å fått målt inn og undersøkt samtlege av anleggsspora som vart påtruffe ved flateavdekkinga. Dette blei ikkje mogleg å gjennomføre på grunn av tidspress og til dels vanskelege vértilhøve med frost og snø. Ein avgjorde difor at fokuset skulle rettast mot gravene og dei anleggsspora som klart kunne knytast til bygningar. Dei aller fleste anleggsspora vart som ein minstestandard iallfall målt inn med totalstasjonen. Unntaket var nokre spreidde stolpehol mellom dei toskipa husa og gravene, desse anleggsspora var for frosne og dekte av snø til at dei blei dokumentert. Men visuell inspeksjon av dei tidlegare under opprensingsfasen, gav inntrykk av at dei ikkje kunne tolkast som tilhøyrande ein eller fleire bygningar på staden. Det er såleis lite truleg at særleg mykje viktig informasjon om busetnaden her har gått tapt ved den manglande dokumentasjonen av desse.

Det er uavklart kva som vart øydelagt av forhistoriske spor ved konstruksjonen på 1980-talet av den maskintraséen som skar seg tvers gjennom utgravingsfeltet. Det er sjølvsagt uheldig at ein såpass omfattande del av det sentrale området av feltet var øydelagt.

Det kanskje mest negative momentet ved utføringa av undersøkinga, er at flateavdekkinga med maskin fekk ein ganske brutal innverknad på fleire av gravene (jf. 6.1). Ein var ikkje godt nok budd på at gravene kunne liggje så rett under grastorva og at gravgåvene var i pløyselaget. Difor

skrapa maskina vekk den øvste delen av kvinnegrava og truleg også noko av mannsgrava. Den solide steinpakninga gjorde at den største barnegrava klarte seg bra, det er uavklart kor hardt råka den minste barnegrava vart. Det er mogleg at om ein hadde vore endå meir observant og hatt betre lysforhold, så kunne ein ha fått stoppa maskina tidlegare og dermed redda meir av gravkontekstane. Men sidan flateavdekkingsmetodikken i stor grad går ut på å fjerne matjordslaget for å oppdage nedgravningar i steril undergrunnsmasse, vert det vanskeleg å oppdage mørk fyllmasse som er lokalisert heilt oppe i overgangen mot grastorvlaget. Trass i at kvinnegrava som struktur var hardt råka av flateavdekkninga (og truleg også av moderne pløying), fekk ein redda mange funn ved at dungen med avskrapte masse i stor grad vart vass-sålda. Den avskrapte massa frå området over dei andre gravene var dessverre køyrt bort før ein vart klar over eksistensen av desse gravminna. Det lét seg såleis ikkje gjere å få sålda noko av denne truleg svært interessante blandinga av matjordslag og fyllmasse. Truleg har ein gått glipp av fleire funn på grunn av dette, særleg frå mannsgrava. Det er også sannsynleg at ein kunne fått ut noko meir informasjon om dei øvre delane av sjølve båtkonstruksjonen her.

I ettertida ser ein at det hadde vore ønskeleg å fått detaljinnmålt samtlege in situ funn i gravene med totalstasjonen. Særleg nyttig hadde det vore i samband med å få ut mest mogleg informasjon om båtkonstruksjonen i mannsgrava; ein kunne til dømes skaffa nok data til å lage ein 3D-modell av strukturen.

7 Funnmaterialet

7.1 Kort om konservering og katalogisering av funna

Funnmaterialet frå utgravinga på Frøyland har gjennomgått ein omfattande prosess med konservering og katalogisering. Hege Hollund ved konservatoravdelinga på AmS har vore ansvarleg for det konserveringstekniske arbeidet (jf. artikkel i frå haug ok heiðni nr. 3, 2007). Dette har mellom anna inkludert røntgenfotografering av metallgjenstandar, mekanisk reinsing for hand, bruk av ulike typar mikroskop, stabilisering av nedbrytningsprosessar ved hjelp av kjemiske metodar og konservering ved kontroll av luftfukt og korrekt pakking. I tillegg har informasjon om konserveringsarbeidet og analyseresultata blitt lagt inn i ein database. Feltleiar Bjørdal har i nært samarbeid med konservator Hollund gått gjennom samtlege funn og katalogisert dei etter kriterier som mellom anna funksjon og materialtypar. I samband med dette har det blitt utforma ein katalogiseringsdatabase, resultatata i denne er lagt ved rapporten i ei kortfatta papirutgåve (jf. Vedlegg 5).

7.2 S 12293 - S 12296: Funn frå gravene

7.2.1 S 12293 (a-d): Den minste barnegrava - funnmengde, funnkategoriar og materialtypar

Denne grava inneheldt det følgjande funnmaterialet (jf. Vedlegg 5):

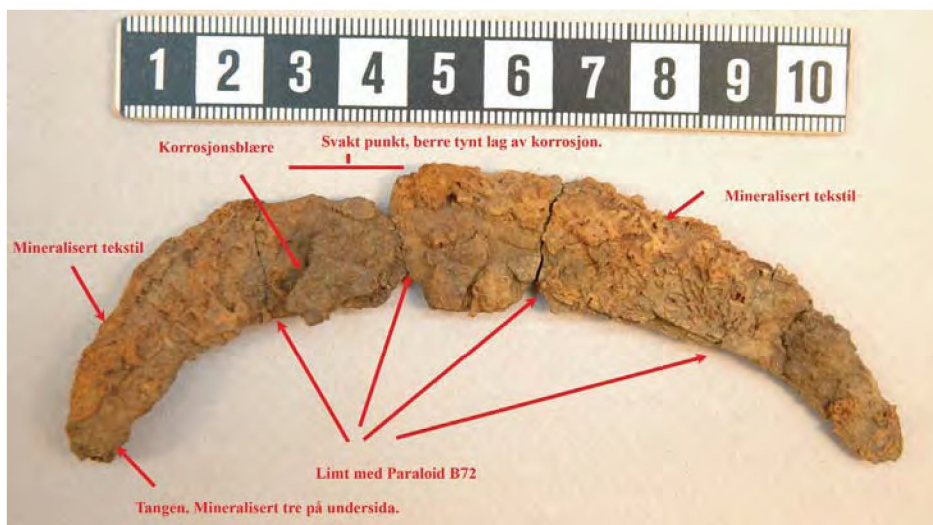
a Ein tilnærma komplett liten sigd med tange, av jern. **Miniatyrtgåve?** Fem fragment limt

saman til ein gjenstand. Restar av mineralisert tre på ved tangen. Restar av mineraliserte tekstilar fleire stadar, kanskje har sigden vore pakka inn. Somme trådar er tydeleg z-tvinna. Lengde (kordelengde):114mm Lengde (langs krum rygg): 125mm St.br. : 19mm St. t.: 7mm. Fnr. 146

b Eitt hovud m/ stilkrest frå spiker evt. nagle av jern. Med restar av mineralisert treverk. Rundt tverrsnitt. Vedart undersøkt av J.E. Amundsen v/ AmS (2008) til å vere eik. St. l.: 16mm. Fnr 145

c To tener av jern, stilkrestar frå spikar eller nagle. Med restar av mineralisert treverk. Rundt/avrunda tverrsnitt. St.l.: 20-27mm. Fnr. 143,144

d Ei trekolprøve frå in situ, like ved sigd F146. Vekt: 0,4g. Ikkje analysert. Fnr. 146

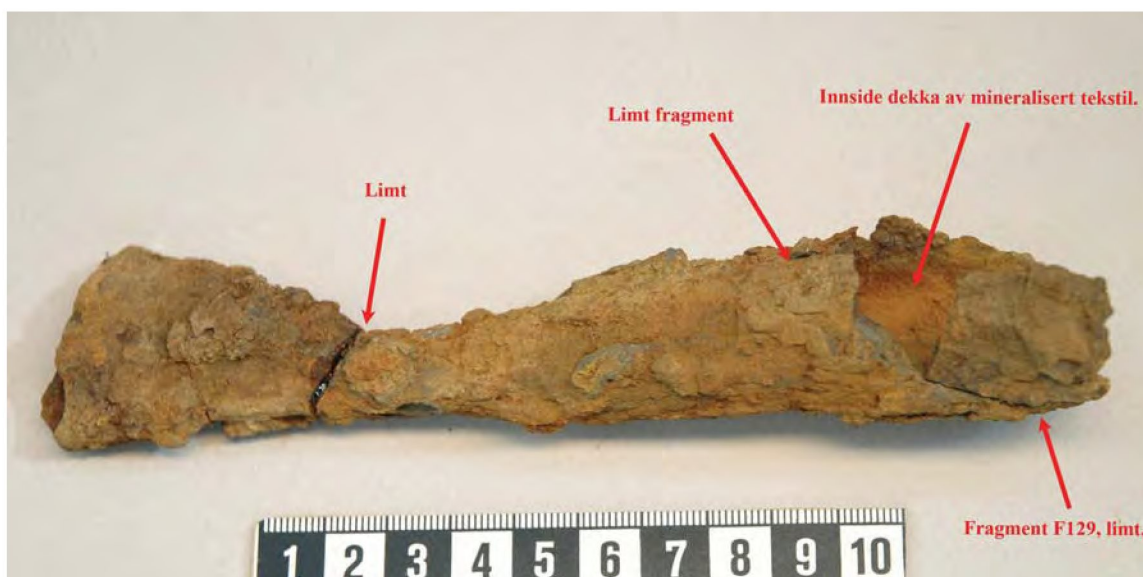

Figur 20 Den vesle sigden frå den minste barnegrava (Foto: H. Hollund, Am)

7.2.2 S 12294 (a-i): Mannsgrava - funnmengde, funnkategoriar og materialtypar

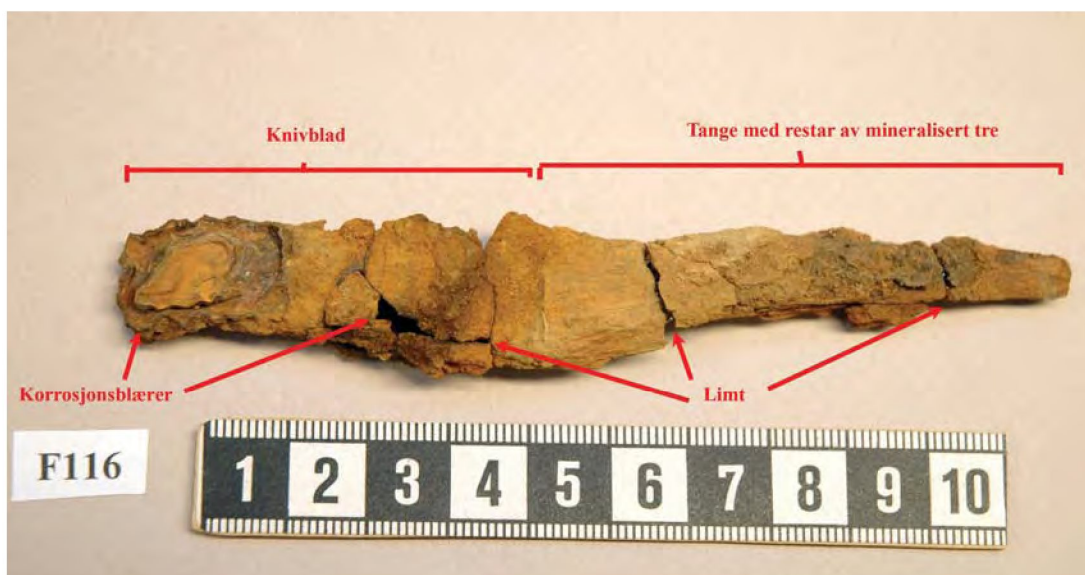
Denne grava inneheldt det følgjande funnmaterialet (jf. Vedlegg 5):

a Ein fragmentert spydspiss av jern. Mest truleg av type Solberg VI.2A, dvs frå perioden ca 850 - ca 950 e. Kr. Fire fragment limt saman til ein gjenstand som omfattar store delar av falen og noko av bladet. Tverrsnittet ved overgangen mellom fal og blad er svakt rektangulært. Heile innsida av falen er dekt av restar av mineralisert tekstil. Nokre trådar kan identifiserast som z-tvinna, moglegvis frå lerretsvev. Restar av ein liten nagle er synleg på innsida av falen. I tillegg til sjølve gjenstanden høyrer det med: ein pose med mineraliserte flak frå innsida av falen (dette kan vere tekstilrestar), og eit jernfragment F19 som kan tilhøyre spydet. Total lengde: 167mm. Bevart lengde av blad: ca 45mm. St.br. blad: 34mm. St. diameter fal: 30mm. Min. diameter fal: 16mm. Fnr. 5, 19, 129

Figur 21 Den fragmenterte spydspissen (Foto: H. Hollund, Am)

b Ein liten, fragmentert kniv av jern. Med rest av treskaft. Fire fragment limt saman til ein gjenstand. Tangen verkar intakt, medan den fremre delen av bladet/odden er deformert av korrosjon. Den yttarste delen av odden manglar. Funn-nummeret omfattar også: ein pose med små fragment frå kniven, og ein pose med lause bitar av mineralisert tre. Kniven er pga korrosjon og fragmentering heller vanskeleg å typedefinere nærmare, men har fleire likskapstrekk med typane R404 og VJG381. Dette er typar som er utbreidd frå merovingartid og i vikingtid. Total lengde: 120mm Lengde av bevart blad: ca 67mm. St.br. blad: 19mm. Fnr. 116

Figur 22 Kniven frå mannsgrova (Foto: H. Hollund, Am)

c Eitt tilnærma komplett bryne av skifer. Grå/grågrøn farge. Rektangulært tverrsnitt. Ikkje utprega skrått tilskore i endane. To hakk ved den eine enden, truleg for oppheng. Breiast på midten, avsmalning mot begge endar. Smalast i enden med hakk for oppheng. Eit område med tydlege slitasjespor, på ei av dei to smale langsidedene av brynet. Liknar i form ein del på Arbman

1940, taf. 187: 1 og 9. Lengde: 110mm. St. br.: 11mm. Fnr. 130

d Fem jernfragment frå mogleg skrin/kiste. Tre av desse stammar truleg frå ein hank av jern. Hankkonstruksjonen liknar ein del på type 239 frå Jan Petersens *Vikingetidens Redskaper*: ein sirkelforma ten hekta inn i ein krampe med to armar. Det er restar av min. tre på krampa. Ein del av den ringforma hanken manglar, men diameteren på ringen synest å ha vore ca 33mm (ytre mål). S12294d omfattar i tillegg ein liten, avbroten stift med rektangulært hovud, og ein flat, rektangulær ten som kan ha tilhøyrt beslag på eit skrin/kiste. Fnr. 88, 94

e Åttiein naglar/fragment av naglar og av naglar/spikar av jern, frå båtgrav. Elleve er heile naglar på det viset at dei kvar består av restar av samanhøyrande roe, stilk og hovud. Tjuetre roer med/utan stilkrest. Tjueein hovud med/utan stilkrest; mest sannsynleg frå nagle, men enkelte kan vere frå spikar. Tjuseks fragment som er så fragmentert og/eller korroderte at det er uklart om det dreier seg om roer eller hovud; enkelte av desse kan også vere frå spikar. Lengde (basert på dei heile naglane): 20-40mm. Fnr. 5,8,19,65-66,68,70-81, 84,86,91,93,95-96,98,100-114, 116-117,120-121,124-126,133-134

f Åtte fragment frå truleg spikrar av jern. Materialet består av hovud med/utan stilkrestar. Vurdert til å vere spiker m.a. fordi dei manglar roer og verkar mindre/spinklare enn naglar frå båtgrava. St.l: 11-27mm. Fnr. 69,73,85,87,99,118

g Tretti fragment av jerngjenstandar. Tener/stilkrestar frå naglar eller spikar, diverse svært korroderte fragment. Eitt særprega fragment; tungeforma ten med rektangulært tverrsnitt og restar etter mineralisert organisk materiale (kanskje lær). St.l.: 3-34mm. Fnr. 5,19,82-83,85,87,89-90,92,115-116,118,123-124, 128, 131-133

h Elleve fragment av mineralisert tekstil, **truleg frå tråd eller tynt tau**. Har ulik tjukkeleik. Største fragmentet er 14mm langt, 6mm i diameter. Fnr. 122

i Eitt fragment av brent bein. 0,3g. Funne på overflata av mannsgrav ved framrensing av SØ-ende av gravstruktur. Kan vere redeponert. Ikkje analysert nærmare. Fnr. 18

7.2.3 S 12295 (a-z): Kvinnegrava - funnmengde, funnkategoriar og materialtypar

Denne grava inneheldt det følgjande funnmaterialet (jf. Vedlegg 5):

a Ei tilnærma komplett likearma spenne av bronse/koparlegering. I relativt god stand; heile den originale overflata er intakt, og både nålefeste og nål er tilstades. Dobbelt nålefeste. Brukt som "tredjespenne", to ovalspenner av variant JP37:3 er funne i same gravkontekst.

Spenna er vurdert av S. Horn Fuglesang (UiO) til å vere ein tidleg variant av Jan Petersens type 74 (andre spenner i denne gruppa er m.a. C6084, B7005 og B9626a). Det er såleis mest sannsynleg at spenna stammar frå den første delen av 800-talet. Den spenna som liknar mest, er ei fragmentert spenne (C21536a) frå Store-Dal i Skjeberg (JP1916: *"Norske Oldfund I"*, planche VIII). Spenna er avbilda i stort format på figur 1.

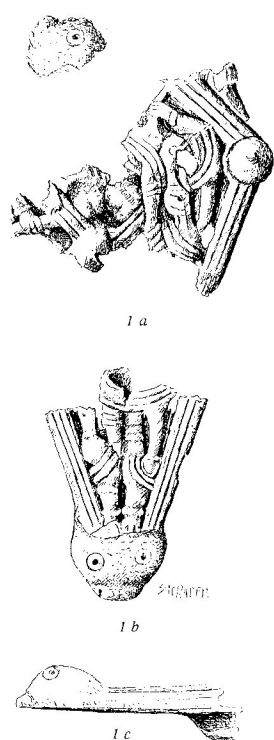
Spenna frå Frøyland har eit diamant-forma felt på kvar arm. Motiva i kvart felt består av sterkt stiliserte dyrebein med gripeføter. Ho har fem knoppar, og eit stilisert dyrehovud i kvar ende. Hovuda vender utover. Ved midten er det fire stiliserte, mindre dyrehovud (to på kvar side), desse vender innover mot sentrum av spenna. Det er restar etter tekstilar og mineraliserte tekstilar på både over - og undersida av spenna.

På oversida: fragment av minst to typar tekstil, den eine typen (lerretsveven, enkle z-tvinna trådar) er ikkje mineralisert, den andre mineralisert (også lerretsveven, enkle z-tvinna trådar, men tjukkare trådar enn den først omtala).

På undersida: 1) lerretsvev (enkle z-tvinna trådar), 2) 2/1 kypert (enkle, z-tvinna trådar), ein ikkje-mineralisert del analysert til å vere av ull, 3) svakt positivt avtrykk etter tekstilen brukt til å lage støypeforma for spenna.

Fleire stadar på overflata av spenna er det restar etter eit skinnande metall; noko av dette er analysert til å bestå av for det meste sink. Sinken kan ha oppstått som eit slikt belegg ved ein korrosjonsprosess av koparlegeringa. Det er mogleg at fleire edelmetall (t.d. sølv, tinn) er representert i det skinnande belegget utanfor den analyserte delen.

St.l.: 126mm. St.br. : 33mm. Breidde ved midten: 27mm. Fnr. 11

Figur 23 Den likearma spenna frå Froyland (oppe til høgre) saman med teikninga av spenna C21536a frå Store-Dal, Skjeberg (oppe til venstre) og tre andre spenner innanfor P74-gruppa (frå venstre: C6084, B7005 og B9626a)

b To fragmenterte ovalspenner av bronse/koparlegering med innlegg av sølv og tinn, i åtte fragment. Vurdert til å vere av Petersen type 37:3, og kan mest truleg daterast til første halvdel av 800-talet. Begge spennene er fragmenterte: den eine (I) i to fragment (F23 og F10), den andre (II) i seks fragment (F20 og F24, F42). Spennene er avbilda saman på figur 2.

Spenne I: av koparlegering (truleg bronse) med innlegg av sølv og tinn og belegg av tinn. Delar av nåla av jern er bevart, dobbelt nålefeste. Spenna har bevart ni små bronsestiftar som truleg har vore feste for dekorative knoppar (sideknoppar). Sjølve knoppene er borte. Små bitar av bronse med flekkar av eit kvitt edelmetall kan vere restar av ein slik knopp. I så fall var ikkje knoppene støypt saman med resten av spenna. Spenna har restar etter innlagde band (av mest sølv, noko tinn). På innsida av spenna: restar av minst to typar tekstilar (ein lerretsvev og ein mogleg kypert), restar av hemper av truleg surra tekstil, og noko ukjent organisk materiale (kanskje lær). På oversida av spenna: restar av mineralisert tekstil, noko av det kan vere av ull. Spenna har eit lite hol nær kanten, truleg for oppheng av perlekjede mellom spennene. I holet var det ein fiber, denne kan vere av ull. Uklart om denne stammar frå ei snor til kjede eller frå andre tekstilar hos kvinna. St.l.:72mm St.breidde: 71mm.

Figur 24 Nærfoto av ei av ovalspennene frå kvinnegrava (spenne II). (Foto: H. Hollund, Am)

Spenne II: Dekorasjon, koparlegering, tinnbelegg og sølvinnlegg som hos spenne I. Har også same type snor av surra, lerretsveven tekstil vikla rundt nålefeste og nål. Nåla er fragmentert og mineralisert. Dobbelt nålefeste. Lite hol nær kanten, som spenne I. Organisk materiale frå innsida (klump som fylde spenna): eit mineralisert fragm. (lerretsveven, truleg ripsbinding, enkle z-tvinna

trådar), eit mineralisert fragm. (z-tvinna, mogleg kypert), to 10mm lange bitar av snor (laga av fire trådar: "samesnor"?) og flak av svart materiale m/ fiberstruktur som eit lag under dei jernmineraliserte tekstilane (lær?). St.l.: 96mm St.breidde: 71mm. F10, 20, 23, 24, 42

c Nitten perler frå kvinnegrav; atten av perlene er av glas, ei er av rav. Dei har truleg vore del av eit kjede, mogleg-vis knytt til dei to ovalspennene. Åtte av glasperlene er folierte (sølvfolie mellom to lag av glas): to har klart, gjennomskinnleg glas ("sølvfolierte"), seks har gulbrunt, opakt glas ("falskt gullfolierte"). Dei resterande glasperlene er av blått, opakt glas (åtte stk) og kvitt, opakt glas (ein stk). I tillegg er det ei svært nedbrota glasperle. På figur 3 er perlene lagt som eit kjede (ravperla og den nedbrotne F29 manglar).

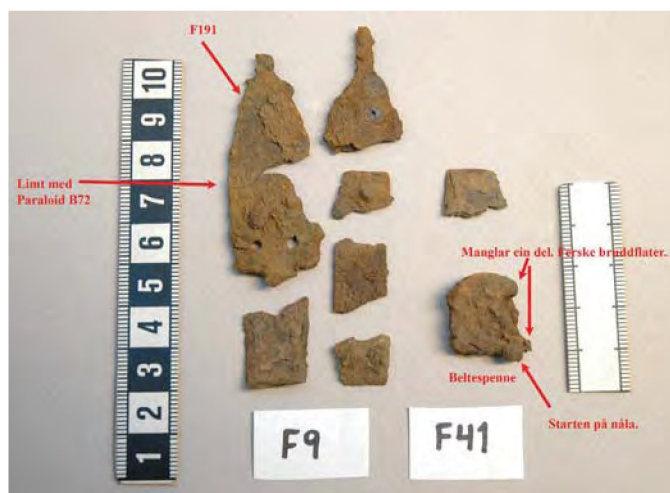

Figur 25 Dei 18 best bevarte perlene frå Frøyland (den svært nedbrotne F29 er ikkje med). Ravperla er den største runde, lengst til høgre i midten. (Foto: H. Hollund, Am)

Fnr. 47: Ei ravperle m/ avrunda form, m/ parallelle sider (L: 14mm D: 8mm). Fnr. 25: Seks gullfolierte segmentperler (fem m/ to segment kvar, ei er eit avbrote, enkelt segment): avrunda form. Minst ei av dei med to segment er avbroten. Det enkle segmentet kan tilhøyre ei av dei andre segmenterte perlene. (Storleik doble segment: L: 11mm D: 8mm). Fnr. 25: To sølvfolierte, gjennomskinnlege segmentperler. Den eine (m/ fem segment) avbroten i begge endar (L: 23mm D: 9mm), den andre (m/ fire segment) avbroten i eine enden (L: 15mm D: 8mm). Fnr. 9/25: To opake, blå perler, slipte m/ dobbelkonisk åttekanta form (F9: L: 14mm D: 9mm. F25: L: 9mm D: 10mm). Fnr. 25: Ei opak, blå segmentperle (m/ tre segment). Kanskje avbroten (L: 16mm D: 7mm). Fnr. 25: Ei opak, blå segmentperle (m/ to segment), avrunda form. Avbroten i eine enden (L: 8mm D: 12mm). Fnr. 25: Fire opake, blå perler: avrunda form, m/ plane, ikkje-parallelle sider (L: 6-9mm D:

8-9mm). Fnr. 25: Ei opak, kvit perle: avrunda form, m/ parallelle sider (L: 4mm D: 8mm). Fnr. 29: Ein fullstendig korrodert og nedbroten kjerne av ei perle. Bevart som eit tynt, opakt røyr (L: 9mm D: 4mm). Fnr. 9, 25, 29, 47

d Ei lita remspenne av typen enkeltspenne. Spenna er av jern, med restar etter belegg av edelmetall. Det meste av det eine sidestykket er avbrote og borte, men form og storleik på spenna er klar: ho er tilnærma kvadratisk, men eit tverrstykk som er svakt kurva og noko breiare og flatare enn resten av spenneramma gjev ho likevel eit D-forma preg. Spenna liknar på Arbman 1940 tafel 86: type 4, men utan festebeslag. Nåla er bevart; moglegvis i full lengde - i så fall er ho noko kortare enn nåla hos nemnde type 4. Store delar av spenna er dekt av mineralisert tekstil, moglegvis fleire lag med tekstilar. L: 19mm Br.: 19mm. Fnr. 41

Figur 26 Röntgenbilde av remspenna (Foto: H. Hollund, Am)

Figur 27 Remspenna og nokre fragment av mogleg skrin (Foto: H. Hollund, Am)

e To spinnehjul av kleber. Begge med rett basis og kvelva topp; type II C (H. Hofseth 1985). Det eine (F9) er noko større og flatare enn det andre (F183).

F9: av grå/grågrøn kleber, m/ noko jernkorrosjonsprodukt på overflata. Eit fragment av mineralisert organisk materiale frå inne i holet av dette spinnehjulet er teke vare på i eigen pose. L: 10mm D: 32mm. F183: av lys grå kleber, m/ overflata nesten dekt av eit tynt lag av korrosjonsprodukt. Har ein knuseskade på den eine sida av toppen. På basis har små flak av jernkorrosjon falle av og teke med seg noko av steinoverflata. Funne in situ. L: 11mm D: 24mm.

f Ein sigd m/ tange, av jern. Liknar mest type JP83 (Petersen 1951). Tolv bitar har blitt limt saman til tre større fragment; desse tre utgjer til saman ein tilnærma komplett sigd, men er pga korrosjon ikkje limt saman til ein gjenstand. På tangen er det restar etter mineralisert tre frå skaftet. Det er godt bevarte restar av ein mineralisert tekstil på fleire delar av overflata; sidan

tekstilen går rundt kantane på sigden, verkar det som sigden har blitt pakka inn. Somme stadar verkar tekstilen å liggje i fleire lag. Tekstilen er av relativt fin kvalitet, på enkelte fragment ser ein vevstrukturen; truleg er det snakk om 2/1 kypert. Trådane er ca 0,3-0,5mm i diameter og z-tvinna i begge retningar. Lengde av heile sigden: 280mm/200mm (kordelengde). St. breidde: 26mm. Fnr. 9, 24, 26, 46, 54

Figur 28 Spinnhjulet F183 (Foto: H. Hollund, Am)

Figur 29 Sigden frå kvinnegrava. Dei tre større fragmenta er lagt inntil kvarandre. (Foto: H. Hollund, Am)

g Ei saks av typen bøylesaks, av jern. Sju fragment limt saman til tre større fragment: den øvste delen av bøylene (Fnr. 26), ei lang ten frå ei av armene (Fnr. 9) og eit omfattande fragment med dei to kryssande saksebladene (Fnr. 9,26,97). Bøylene og tenen passar saman, men er ikkje limt pga korroderte brotflater. Det er restar av mineralisert tre fleire stadar på saksa, særleg på den eine sida av saksebladene. Moglegvis treverk frå slire eller skrin? Saksa har likskapstrekk frå begge typene JP 167 og 168 (Petersen 1951): bøylene har ikkje type 168 sin karakteristiske, ringforma utviding øvst på bøylene, men samstundes synest bladene å likne meir på type 168 enn den eldre type 167. Såleis bør kanskje saksa frå Frøyland reknast som ei overgangsform. Øvst på den eine sida av bøylene er det påsmidd ein ten som held fram i saksa si lengderetning; tenen er avbroten, og funksjonen er uklar. Kanskje feste for eit oppheng? Storleik: Bøyle (St.l.: 33mm St.br.: 30mm St.d.: 8mm) Arm (St.l.: 67mm St.d.: 11mm) Fr. m/ saksebladene (St.l.: 113mm St.br.: 36mm St.d. av armdel: 10mm Lengde av berre blad: 87mm St.br. av eit blad: 18mm). Saksa har såleis truleg vore rundt 20cm lang. Fnr. 9, 26, 97

h Ein fragmentert kniv av jern. Med rest av treskaft, og med fr. av min. tekstil og min. tre på bladet. Fire fragment er limt saman til ein gjenstand. Delar av bladet manglar, og den bakre delen av tangen er avbroten. Kniven har ein skrå avsats i rygglina, ryggen er skrå rettlinja mot odden. Sjølv odden verkar å vere bevart. Eggen er skrå, rettlinja og relativt smal frå odden, blir så distinkt breiare frå om lag ved avsatsen i rygglina og bakover mot tangen. Har fellestrekk med JP107 (Petersen 1951) og Arbman tafel 183: 13 (Arbman 1940). Bladet er stilt noko skeivt til sida for

tangen. Bevart min. tre viser at bladet har gått noko inn i skaftet. Det er bevart mineralisert tekstil på store delar av den eine sida av bladet (relativt grov tekstil, nokre trådar er z-tvinna). På motsett side av bladet er det eit heller tjukt lag av nedbrote min. organisk materiale (noko er min. tekstil, moglegvis er noko min. tre): noko av dette går rundt odden. Mogleg rest av tekstilfora slire? Inkludert i S12295h er også ein pose med mineralisert treverk frå kniven. Storleik: Total bevart lengde: 117mm Bevart lengde av blad: 57mm St.br.av blad: 17mm. Fnr. 24, 26

Figur 30 Saksa frå kvinnegrava (Foto: H. Hollund, Am)

Figur 31 Det fragmenterte brynet frå kvinnegrava (Foto: H. Hollund, Am)

i Eitt fragmentert bryne av grå skifer. Gjenstanden er truleg frostsprengd; brynet er funne som eit dusin fragment/flak. M/ restar av jernkorrosjon på overflata. Etter konservering består brynet av eit større, samanlimt fragment og fire bitar (bitane i to posar). Den eine enden av brynet verkar heil, men den andre er avbroten. Gjenstanden er noko tjukkare ved enden enn på midtdelen. Firkanta tverrsnitt. Ikkje spor etter hol eller hakk for oppheng i den bevarte enden. Storleik av samanlimt fragment: L: 105mm St.br.: 13mm. Fnr. 9, 60

k Atten fragment av jern som mest truleg har fungert som høvesvis beslag, hengsler og hankar på eit skrin. Tre fragment er funne in situ. To av desse, F191 og F192, er limt med kvar sitt fragment F9 (funne ved solding av lausmasse). Dette gjev to samanlimte, større fragment av to hengsler eller beslag: liknar ein del på Arbman tafel 269:2 i forma, men er spiss nedst (om lag som Arbman tafel 269:1). Den eine har bøygde restar av mogleg hengsling øvst og to små hol for stift/spiker på den øvre delen. For øvrig ni flate og til dels bøygde fr. som kan ha tilhøyrt hengsle/beslag (F 9,26,41,139,182); i eitt av fr. står det att ein liten stift tvers gjennom den flate biten. Ein avbroten, meiselforma ten omvikla av ein annan ten som har stått i treverk (F26) - del av skrin? Fem fr. av bogne tener: to av dei frå mogleg, relativt kraftig hank/ring, tre frå mogleg, spinklare hank/ring (fnr.9). Eit fragment av kjetting/hank av jern (fnr. 26). Storleik flate fr.: St.l.: 9-57mm St.br.: 11-21mm. Storleik hankfr.: St.br.: 11-47mm St.br.: 4-10mm. Storleik kjetting/hank: St.l.: 34mm St.br.: 16mm Fnr. 9, 26, 41, 139, 182, 191, 192

l Tolv jernfragment, truleg frå naglar. Funne in situ, sannsynlegvis frå båten i grava. Tre fr. er roer, fem er hovud, fire er for fragmenterte og korroderte til å fastslå om dei er roer eller hovud. Vedartsvurdering (jf. Vedlegg 13b) av treverk frå F186 og F188 av JEA v/ AmS (2008): lauvtre, moglegvis eik. St.l.: 5-19mm St.br.: 16-21mm Fnr.31, 177, 179, 185, 186, 188, 191, 194, 197, 198

m Syttiåtte jernfragment av hovud og roer, truleg frå naglar. Ikkje in situ. Mest sannsynleg frå båten i grava. Førtito fr. er av roer, tjuetvå er av hovud, og tolv er så fragmentert og korrodert at dei ikkje let seg definere nærmare som roe eller hovud. St.l.: 4-27mm St.br.: 5-20mm. Fnr. 9, 12, 14, 22, 26, 28, 30, 35, 37, 42, 44, 46, 49, 54, 58, 64, 136, 147, 160

n Tjuetvå spikrar/stiftar av jern. Heile spikrar og tener med spikerhovud er inkludert. Truleg har somme av dei vore del av eit skrin i grava. To av dei (fnr. 178 og 181) er funne in situ; like ved kvarandre. Sju av dei heile spikrane har klare likskapstrekk med spikrar frå skrin/kiste på Arbman 1940 tafel 271:2. St.l.: 10-25mm St.br.: 8-14mm. Fnr. 9, 26, 35, 39, 41, 49, 58, 64, 160, 178, 181

o Elleve fragment av jern, funne in situ. Tener og udefinerte bitar, dei fleste med restar av mineralisert tre. St.l.: 7-26mm St.br.: 6-16mm. Fnr. 184, 185, 187, 188, 189, 194, 195, 196

p Eitthundreogti fragment av jern, ikkje funne in situ. Tener, flate bitar, og udefinerte, sterkt korroderte og fragmenterte bitar. Mange fragment med restar av mineralisert tre. St.l.: 2-33mm St.br.: 3-16mm. Fnr. 9, 12, 22, 26, 30, 39, 42, 44, 49, 54, 58, 61, 64, 97, 136, 139, 147, 160, 218

t Ein fragmentert nøkkel av jern. Kroknøkkel, liknar JP256 (Petersen 1951). Denne typen er funne i graver frå slutten av merovingertid og ut vikingtida. Med restar av mineralisert tre og mineralisert tekstil. To fragment (F9 og F26) høver i hop og er limt saman: dette større fragmentet omfattar eit skjegg med to tenner og store delar av skaftet. Det er mogleg at skjeggdelen er avbroten i enden, så nøkkelen kan ha hatt tre tenner. Eit boge fragment (F26) synest å høve med den avbrotne skaftenden på det samanlimte fragmentet, men pga korrosjon passar ikkje brotflatene heilt og dei er difor ikkje limt. Begge fragmenta har restar av mineralisert tekstil og mineralisert tre. Eit anna fragment (F42) synest å delvis passe saman med det bogne F26; i lag vil dei danne store delar av eit ovalt hovud/handtak. Men dette er noko usikkert og fragmenta er såleis ikkje limt. Storleik: Lengde (samanlimt fr. + F26): 64mm Kordelengde (samanlimt fr. + F26): 55mm Lengde (F42): 15mm St.br. (på skjegg): 5mm. Fnr. 9, 26, 42

Figur 32 Nøkkelen frå kvinnegrava (Foto: H. Hollund, Am)

Figur 33 Tanna funne ved kvinnegrava (Foto: H. Hollund, Am)

v To fragment av gjenstand av tinn; truleg knapp. Ei rund, flat skive med ein knoppliknande rest på den eine flatsida. Knoppen er fragmentert; kan moglegvis vere rest av hempe på knapp? Den bevarte forma liknar ein del på knappane JP1951: 277 (Petersen 1951), men desse er av jern. Sjølve skiva synest relativt komplett, men mindre bitar manglar langs kanten. Kanskje har knappen hatt eit kvelva hovud (som t.d. hos Arbman 1940, tafel 93), som no er brotna av og borte, på framsida? Eit lite, laust fragment vart nytta ved SEM-analyse, dette er pakka i eige glasrøyr. Storleik av det største fragmentet: Diameter: 11mm Tjukkuleik: 2mm. Fnr. 54

q Tjueni skår av leirkar. Funne ved solding av lausmasse frå nærleiken av kvinnegrav (båtgrav) S12295, men bør reknast som lausfunn sidan dei truleg ikkje stammar frå gravgodset. Mellomgrov til fin magring. Grå, brun, oransje på farge. Eit skår (F55) er eit glasert randskår, truleg frå mellomalder. Dei resterande skåra stammar mest sannsynleg frå jernalder, dei er for små til å tidsdefinere nærmare. Eit skår (F40) er frå overgangen botn/vegg på ein gjenstand. St.l.: 11-37mm St.br.: 8-27mm St.t.: 4-18mm. Fnr. 9, 27, 39, 40, 43, 50, 55, 59, 135, 141, 150, 154, 161

r Tjueseks avslag av flint, funne ved solding av lausmasse frå nærleiken av kvinnegrav (båtgrav) S12295, men bør reknast som lausfunn sidan dei nok ikkje kjem frå gravgodset. Frå aktivitet i området i steinalder/ bronsealder. Tjueto ubrende og fire brende avslag. St.l.: 10-36mm St.br.: 5-25mm St.t.: 2-18mm. Fnr. 27, 28, 36, 37, 40, 43, 48, 51, 56, 60, 63, 137, 148, 153, 162, 193

s Eitt avlangt fragment av asbest. Funne ved solding av lausmasse frå nærleiken av kvinnegrav (båtgrav) S12295. Avbroten i begge endar, ovale tverrsnitt. Uavklart datering og eventuelt bruksområde. L: 43mm Br.: 5-6mm. Fnr. 36

w Fem slagglumpar funne ved solding av lausmasse frå nærleiken av kvinnegrav (båtgrav) S12295. Bør reknast som lausfunn sidan dei nok ikkje kjem frå gravgodset. Vekt: 11,6g. Fnr. 26, 35, 54, 58

x Femten fragment av organisk materiale, brent og ubrent. Uavklart datering. Funne ved solding av lausmasse frå nærleiken av kvinnegrav (båtgrav) S12295. I to posar. Pose 1: eitt ubrent fragment (F157), moglegvis nedbrote lær eller pels. Pose 2: fjorten fragment (5,8g) med forkola organisk materiale; to fr. frå fruktkjerne (plomme), resten moglegvis frå brød eller graut. Fnr. 26, 28, 39, 42, 54, 64, 157, 164

y Fragment av brente bein. To posar med i alt 8,0g. Funne ved solding av lausmasse frå nærleiken av kvinnegrav (båtgrav) S12295. Eitt fragment (Pose 1: F61) er analysert av B. Sellevold ved Niku til å vere brent dyre-bein. Dei resterande, uanalyserte fragmenta er i Pose 2. Fnr. 28, 36, 40, 42, 45, 48, 52, 53, 61, 63, 138, 140, 149, 155

z Ei tann frå menneske. Funne ved solding av lausmasse frå nærleiken av kvinnegrav (båtgrav) S12295. Ikkje analysert nærmare, men tolka til å ha tilhøyrt den avdøde kvinna. Fnr. 27

7.2.4 S 12296 (a-f): Den største barnegrava - funnmengde, funnkategoriar og materialtypar

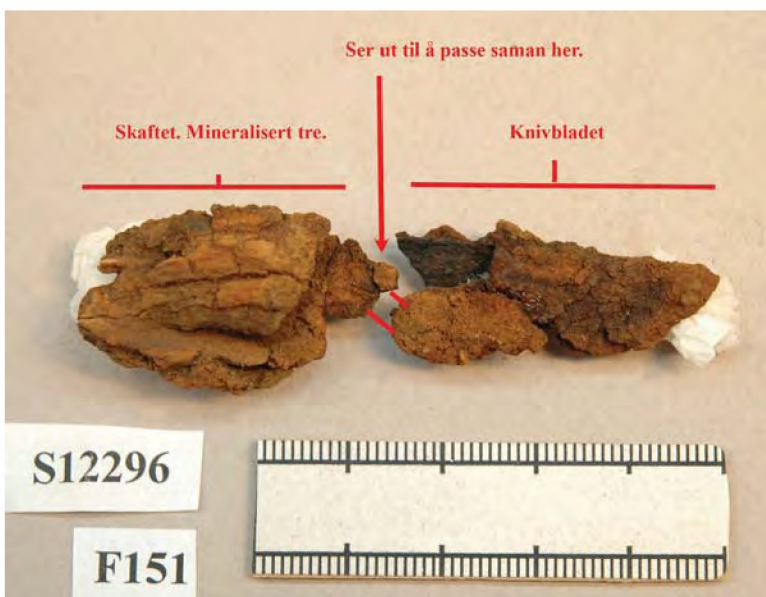
Denne grava inneheldt det følgjande funnmaterialet (jf. Vedlegg 5):

a Ein tilnærma komplett pilspiss med tange, av jern. Tverrsnittet der tange og spiss møtest er mandelforma. Enden på tangen er tynn/spiss. Restar av mineralisert tre på tangen. Restar av mineralisert tekstil på tangen, over treverket.

Total lengde: 113mm Lengde av spiss: 43mm Største breidde av spiss: 12mm. Fnr. 159

b Ein tilnærma komplett sigd med tange, av jern. Fire fragment (frå F158) limt saman, odden F156 høver ikkje heil saman med resten pga korrosjon.

Truleg av type Petersen 83 eller 84: uklart om sigden har hatt ein enkel nagle for festing av skaftet. Fleire typar min. tekstil, mellom anna lerretsvev med z-tvinning i begge retningar. Lengde (kordelengde, m/ F156): 171mm Lengde (følgjer bladet si krumning, m/ F156): 242mm Største breidde av blad: 27mm. Fnr. 156, 158

Figur 34, 35 og 36 Pilsmiss, sigd og kniv frå den største barnegrava (Foto: H. Hollund, Am)

c Ein fragmentert liten kniv av jern, med treskaft. To større fragment (A: del av bladet, m/ odden. B: mineralisert tre frå skaftet, m/ rest av bladet) og ein pose med mindre, lause fragment. Hovudfragmenta er ikkje limt saman til ein gjenstand, men dei kan passe saman. Dette vil gje ein kniv med bevart totallengde på 64mm. Jernet som er synleg i skaftdelen tilhøyrer bladet, medan det ikkje stikk ut noko tange av treverket. Dette indikerer ein uvanleg kort tange, på max. 25mm. Vedartsanalyse (jf. Vedlegg 13b), utført v/ J.E. Amundsen, AmS (2008): treverket er frå lauvtre. Lengde på synleg blad: 39mm. Største breidde på blad: 11mm. Fnr. 151

d Ein liten stift av jern med hovud av koparlegering (opprinneleg bronse?). Har truleg tilnærma opprinneleg lengde, er 15mm lang. Nytt i samband med t.d. beslag på eit skrin? Har stått fast i ein tregjenstand. Fnr. 165

e Ein fragmentert spikar av jern. Rest/avtrykk etter hovud, avbroten stilkrest. Med mineralisert tre. Avrunda tverrsnitt av stilkrest. Lengde: 35mm. Fnr. 180

f Fem jernfragment i form av tener/stilkrestar. Ein av dei med eit kvitt belegg, dette kan vere kalk. Ein annan har ein særprega, meiselforma spiss og firkanta tverrsnitt. Vedartsanalyse (jf. Vedlegg 13b), utført v/ J.E. Amundsen, AmS (2008): treverk på ein av dei to i F215 (ten) er moglegvis frå eik. St.l.: 12-33mm. Fnr. 165, 215

7.3 S 12297 (a-f): Funn frå dei toskipa langhusa

7.3.1 Hus 1 - funnmengde, funnkategoriar og materialtypar

Denne strukturen inneheldt det følgjande funnmaterialet (jf. Vedlegg 5):

d Sju posar med brent bein. Funne i anleggsspor knytt til Hus 1. Fnr. 172, 205, 206, 208, 210, 212, 213.

f I tillegg kjem eit antal makrofossil-/trekolprøver frå masse i anleggsspor knytt til Hus 1 (jf. Vedlegg 5).

7.3.2 Hus 2 - funnmengde, funnkategoriar og materialtypar

Denne strukturen inneheldt det følgjande funnmaterialet (jf. Vedlegg 5):

a Elleve skår/bitar frå leirkar. Etter alt å døme frå overgangen yngre steinalder - eldre bronsealder: funne i anleggsspor tilhøyrande det toskipa Hus 2 datert til denne perioden. Fleire fragment med restar av brent matskorpe. Eitt randskår og eitt fragment frå vegg (to skår limt til eitt fr.). Det eine skåret (F278) er frå grop 1859, uavklart om denne gropa har tilhørt huset.

Mellomgrov - grov magring. Oransje/gråbrun/svart farge. St.l.: 14-45mm. St.br. : 7-30mm. St.t.: 5-12mm. Fnr. 168, 169, 200, 204, 209, 216, 217, 277, 278.

b Ei smalflekkje av mørkgrå, god kvalitets flint. M/ to parallelle ryggar. Avbroten i begge endar. St.l.: 35mm St.br.: 13mm St.t.: 4mm. Fnr 203.

c Sju avslag av flint. Seks brende, eitt ubrent. Grå, lys grå farge. St.l.: 10-20mm St.br.: 5-9mm St.t.: 2-5mm. Fnr 203, 207, 211, 219.

d Tolv posar med brent bein. Fnr. 170, 173, 174, 199, 201, 202, 204, 207, 211, 214, 217, 219

e Ein pose med trekolprøve. Fnr. 168

f I tillegg kjem eit antal makrofossil-/trekolprøver frå masse i anleggsspor knytt til Hus 2 (jf. Vedlegg 5).

7.4 S 12298 (a-f): Lausfunn frå hovudundersøkjingsområdet - funnmengde, funnkategoriar og materialtypar

Dette området inneheldt det følgjande funnmaterialet (jf. Vedlegg 5):

a Ein mogleg, atypisk, sigd av flint. Eventuelt brukt som skrapar. Gråbrun, høgkvalitets flint. M/ retusj på tre av fire sider. Kan ha vore festa til skaft. St.l.: 91mm St.br.: 62mm St.t.: 7mm. Fnr 3.

Figur 36 Den moglege sigden av flint (Foto: Terje Tveit, Am)

b Ein ten, truleg frå ein spiker. M/ mineralisert treverk. Avbroten stilk, rundt tverrsnitt. Rest av hovud. St.l.: 36mm St.br. (rest av hovud): 17mm St.t. (u/treverk): 5mm. Fnr 2.

c Fem skår/bitar av leirkar. Eitt grått skår frå botn/vegg, m/ rest av brent matskorpe, fin - mellomgrov magring. Fire lyst brune skår/bitar m/ mellomgrov-grov magring. St.l.: 13-30mm St.br.: 7-30mm St.t.: 5-12mm. Fnr 1, 4, 15, 17

d Tre avslag av flint. Eitt ubrent, to brende. St.l.: 24-37mm St.br.: 11-19mm St.t.: 8-14mm. Fnr 6, 62.

e To posar med i alt 0,9g brent bein. Fnr. 16, 32

f Åtte makrofossilprøver/trekolprøver (07/02_1, 3, 5, 6, 17, 60, 61, 62) frå anleggsspor innan undersøkings-området. Frå anleggsnr. 922, 998, 1194, 1589, og 1633. 14C-datering Tua-6807 frå 998 er yngre enn AD1955. Fnr. 232, 233, 234, 248, 268

8 Skildring av strukturar og anleggsspor

8.1 S 12293: Den minste barnegrava - ei lita flatmarksgrav

Denne grava (målt inn som 447) var relativt lita og grunn: ca 80 x 60 cm stor (innmålt omkrins 278 cm) og max. 5 cm djup (jf. Vedlegg 10). Ho var lokalisert i nokonlunde N-S - retning, rundt fem meter frå sørenden av båtgrava med mannen (jf. nedanfor). Øvst i fyllmassa låg det to nevestore steinar, elles fanst det berre nokre få småsteinar her. Fyllmassa var gråbrun, speitta sand/grus/jord. Det vart gjort gjenstandsfunn (jf. 7.2.1) her, mellom anna ein særleg liten sigd (miniatyrutgåve for eit barn?). Grava er med bakgrunn i storleiken og funninholdet tolka til å vere ei barnegrav. Grava er datert til yngre jernalder (truleg vikingtid).

8.2 S 12294: Mannsgrava - ei båtgrav

Ei avlang nedgraving (målt inn som 492) med tydeleg båtform, skilde seg klart frå den lyse, sand/silthaltige undergrunnen. Største lengdemål var på ca 390 cm, medan maksimum breiddemål var på ca 95 cm. Innmålt omkrins var 1045 cm. Moderne pløying og flateavdekkinga med maskin hadde medført at gravstrukturen hadde ei største djupne på berre 12 cm.

Fyllmassa var klart frå nedbrote organisk materiale; mørk brun og heller feit i konsistens, med innslag av både lysare og mørkare flekkar. Langs ytterkanten, mot undergrunnsmassa, var det eit overgangsområde med gråbrun, nokså feit masse (jf. 6.1.2).

Det vart gjort mange funn innan strukturen (jf. 7.2.2), og det dreier seg utvilsamt om ei mannsgrav frå vikingtid, der den døde har blitt lagt til kvile i ein liten båt. Det vart påvist eit antal steinar i den midtre delen av strukturen, desse har etter alt å døme blitt lagt der som ein del av

gravlegginga (jf. 6.1.2). Når det gjeld sjølv båtkonstruksjonen, så vart det påvist eit omfattande antal fragment in situ som mest truleg stammar frå båtsaum (klinknaglar og ulike typar spiker brukt ved bygging og reparasjon av trebåt): 81 naglar/fragment av naglar og av naglar/spikrar av jern (11 er heile naglar på det viset at dei kvar består av restar av samanhøyrande roe, stilk og hovud, 23 er roer med/utan stilkrest, 21 er hovud med/utan stilkrest; mest sannsynleg frå nagle, men enkelte kan vere frå spikar, 26 som er så fragmentert og/eller korroderte at det er uklart om det dreier seg om roer eller hovud; enkelte av desse kan også vere frå spikar). Lengde (basert på dei heile naglane): 20-40mm. 8 fragment frå truleg spikrar av jern, materialet består av hovud med/utan stilkrestar. Vurdert til å vere spikrar m.a. fordi dei manglar roer og verkar mindre/spinklare enn naglar frå båtgrava. St.l.: 11-27mm. I tillegg kjem 30 fragment frå jerngjenstandar, der truleg somme har vore del av båtkonstruksjonen. Dette dreier seg om tener/stilkrestar frå naglar eller spikar, og diverse svært korroderte fragment. St.l.: 3-34mm.

Med utgangspunkt i dei innplotta funna på planteikninga og katalogiseringa av gjenstandsmaterialet, er det blitt utforma ei tolking av delar av båtkonstruksjonen (jf. Vedlegg 12). Båten verkar å ha vore såpass brei i botnen at det mest truleg har vore nytta ein T-kjøll (jf. Vedlegg 17). Ein kan ane spor etter nokre av bordgangane og den nordlege stevnen, men informasjonsgrunnlaget er for dårleg til at forfattaren med sitt kompetansenivå kan seie noko meir om øvrige trekk ved båtkonstruksjonen.

8.3 S 12295: Kvinnegrava - ei båtgrav

Strukturen (innmålt som 2920) framstod som ei avlang, noko utflytande og grunn nedgraving. Største lengdemål var ca 240 cm, største breidde mål ca 85 cm. Den innmålte omkrinsen var på 681 cm. Form og funninnehald syner at det dreier seg om restane av ei båtgrav der ei kvinne var lagt til kvile i eldre vikingtid (800-talet). Pga av pløying og maskinell flateavdekking var det lite att av sjølv båtgrava. Den mørke fyllmassa av humushaldig sand var tydeleg i høve til den lyse undergrunnsanden rundt, men fyllet var berre nokre cm djupt (jf. 6.1.2).

Eit omfattande arbeid med utgraving og sålding av nærliggande jordmasser gav eit rikt funnmateriale - fragment frå både smykker, reiskapar og båtsaum (jf. 7.2.3). Det vart gjort mange titals funn som kan ha vore knytt til båtkonstruksjonen, men dei fleste av desse blei påvist ved sålding av avskrapa masse, ikkje in situ: 12 jernfragment, truleg frå naglar. Funne in situ, sannsynlegvis frå båten i grava. Tre fragment er roer, fem er hovud, fire er for fragmenterte og korroderte til å fastslå om dei er roer eller hovud. Vedartsvurdering av treverk frå F186 og F188 (jf. Vedlegg 13b): lauvtre, moglegvis eik. St.l.: 5-19mm St.br.: 16-21mm, 78 jernfragment av hovud og roer, truleg frå naglar. Ikkje in situ. Mest sannsynleg frå båten i grava. Førtito fr. er av roer, tjuetolv er av hovud, og tolv er så fragmentert og korrodert at dei ikkje let seg definere nærmare som roe eller hovud. St.l.: 4-27mm St.br.: 5-20mm, 24 spikrar/stiftar av jern. Heile spikrar og tener med spikerhovud er inkludert. Truleg har somme av dei vore del av eit skrin i grava. To av dei (fnr. 178 og 181) er funne in situ; like ved kvarandre. Sju av dei heile spikrane har klare likskapstrekk med spikrar frå skrin/kiste på Arbman 1940 tafel 271:2. St.l.: 10-25mm St.br.: 8-14mm, 11 fragment av jern, funne in situ. Tener og udefinerte bitar, dei fleste med restar av

mineralisert tre. St.l.: 7-26mm St.br.: 6-16mm, 110 fragment av jern, ikkje funne in situ. Tener, flate bitar, og udefinerte, sterkt korroderte og fragmenterte bitar. Mange fragment med restar av mineralisert tre. St.l.: 2-33mm St.br.: 3-16mm.

Med utgangspunkt i dei innplotta funna på planteikninga og katalogiseringa av gjenstandsmaterialet, er det utforma ei teikning som viser tilhøva in situ i grava (jf. Vedlegg 11). Det var så lite att av restane frå sjølve båten at det lét seg ikkje gjere å seie stort meir om denne enn at det har vore ein klinkbygd trebåt.

8.4 S 12296: Den største barnegrava - ei flatmarksgrav med steinpakning

Dette var ei flatmarksgrav (innmålt som 1081) som var skoren noko ned i undergrunnen, og der fyllmassa var dekt av ei tett pakka samling av mindre/mellomstore steinar (jf. 6.1.2, Vedlegg 10). Ho låg berre eit par meter sør om den andre barnegrava (447). Den rektangulære gravstrukturen 1081 var orientert svakt NV-SØ. Storleiken på steinpakninga: max lengde: ca 150 cm, max breidde: ca 85 cm, max. djupne/høgde: 5-10 cm, innmålt omkrins: 448 cm. Storleiken på fyllmassa under steinpakninga: max lengde: ca 130 cm, max breidde ca 85 cm, max. djupne: ca 5 cm. Fyllet var eit grunt, mørkebrunt lag av kraftig humushaldig sand. Grava gav eit funnmateriale som m.a. omfattar pilspiss, sigd og kniv. Det er mogleg at det har vore eit skrin eller ei kiste her, men det er uavklart (jf. 7.2.4). Storleiken på gravstrukturen indikerer at det dreier seg om ei barnegrav, funna viser at grava er frå yngre jernalder (mest truleg frå vikingtid).

8.5 Dei toskipa langhusa (S 12297)

Det vart funne to toskipa huskonstruksjonar i løpet av utgravinga på Frøyland. Desse låg på same stad, delvis ovanpå kvarandre, og har såleis ikkje vore i bruk samstundes (jf. Vedlegg 9). Hus 1 var den minste bygningen, med ein bruksfase. Hus 2 har truleg hatt minst tre bruksfasar/to utskiftingar av takberande stolpar. Dette huset var klart større enn Hus 1. Begge husa låg lokalisert i NNW-SSØ - retning, i eit terreng som hella svakt mot nord.

8.5.1 Hus 1

Dette toskipa huset stammar frå overgangen mellom seinneolitikum og eldre bronsealder periode I. 14C-analyser av forkola korn frå to stolpehol har gjeve desse dateringsresultata:

- BC 1970-1900 (st.h. 2394, veggstolpe)
- BC 1870-1840 / 1820-1790 / 1780-1620 (st.h. 2496, takberande stolpe)

Bygningen har ei største lengde på ca 13,5 meter og ei største breidde på ca 5,7 meter. Dette gjev eit areal på rundt 75 m². Det vart ikkje funne spor etter eldstadar. Det er ingen klare indikasjonar på dørøpningar, men det fanst brot i veggstolperekkjene på begge langsidedene som *kan* ha samanheng med inngangar (jf. nedanfor).

Hus 1 har hatt tre takberande stolpar langs midtaksen. Avstanden mellom desse var ca 4,4 meter og ca 4,5 meter. Lengda frå den takberande stolpen lengst nord ut til stolpane i gavlen var ca

2,4 meter, medan det frå den sørlege takberande til gavlstolpane var ca 2,1 meter. Frå dei takberande stolpane og ut til stolpane i langveggane var det ca 2,8 - 2,9 meter. Planteikninga i Vedlegg 9b viser kva for stolpehol som er tolka som å tilhøyre Hus 1. Det dreier seg om 30 stolpar i vegg og gavl (vurdert som sikre/sannsynlege) og 13 stolpar (vurdert som moglege - kan også ha tilhøyrt Hus 2 eller annan konstruksjon) knytt til område ved vegg og inne i huset. Gropene 1767 og 1859 låg slik til at gravinga av dei kan ha fjerna spor etter nokre stolpar i austveggen. Ein ser på teikninga at det synest som stolpane i veggane er plassert relativt symmetrisk, slik at ein stolpe i vestveggen står omlag rett ovanfor ein tilsvarande stolpe i austveggen. Ei slik parvis plassering av stolpar i langveggane inneber at det ville vere mogleg å strekkje takberande bjelkar mellom dei, dvs. på tvers av huset si lengderetning (Børsheim 2005: 117). Dette ville ha vore med på å avstive bygningen sidevegs.

Jamnt over var det ca 0,9 - 1,1 meter mellom stolpehola i veggane. Det tydelegaste unntaket frå dette mønsteret, var eit område på midtdelen av begge langveggane. Dette viste seg som to klart breiare "hol" i kvar vegg, desse stod rett ovanfor kvarandre i austveggen og vestveggen. Den auka breidda mellom høvesvis stolpehola 2472, 2534 og 2618 i vest (ca 2,0 meter og ca 2,3 meter) og stolpehola 1679, 1724 og 1819 i aust (ca 2,1 meter og ca 2,3 meter) kan tyde på inngangar på ei eller begge langsiden her (jf. 8.3.2 og Vedlegg 9b). Ein 2,3 - meters opning i den eine veggane står rett ovanfor ein 2,0 - meters opning i den andre veggane. Dette trekket, og heile Hus 1 generelt, minnar for øvrig sterkt om utforminga av det toskipa huset frå Østebø på Talgje (jf. Hemdorff 1993). I samband med Talgje-huset (13 meter langt, ca 6,5 - 6,8 meter breitt. 14C-datert frå korn til BC 1770 - 1450) blei det funne spor etter innvendige stolpar som er blitt tolka som restar etter ein skiljevegg. Dette gav grunnlag for å tru at huset der hadde hatt eit mindre rom i den søraustre enden. Dette rommet er tolka som ein mogleg fjøsdel, sidan det vart funne ein eldstad i den nordvestre enden av bygningen. Det er mogleg å tenkje seg ei liknande løysing hos Hus 1 frå Frøyland om ein ser på plasseringa av dei mogleg inngangspartia.

I strukturlista (jf. Vedlegg 3) er det oppgjeve detaljert informasjon om dei enkelte anleggsspora, som til dømes storleik i plan og profil. I plan var det ganske liten forskjell å spore i storleik mellom takberande stolpar og veggstolpar, men profilsnitta viser klart at dei takberande stolpane var gravne djupare ned og såleis truleg meir solid fundamentert for å tåle meir av vekta av takkonstruksjonen.

Den store, jordfaste steinen 2027 låg innanfor arealet til både Hus 1 og Hus 2. Han var såpass stor og høg at det verkar sannsynleg at delar av han kan ha stukke opp og vore synleg medan bygningane var i bruk. Gropa 2753 som låg rett inntil 2027 på vestsida, romma både 3015 (takberande stolpe i Hus 1) og 3024 (takberande stolpe i Hus 2). I samband med denne gropa vart det funne ein del brent bein (ikkje analysert nærmare). Gropa 2561 var lokalisert slik at ho kan ha vore i bruk anten i Hus 1 eller Hus 2. Det er uavklart kva slags funksjon ho har hatt. Kokegropa 1633 (ikkje 14C-datert) som låg delvis inn i austveggen, har truleg ikkje noko med dei toskipa husa å gjere.

Fråværet av eldstad og mangelen på klare spor etter dørøpningar og indre skiljeveggar, gjer det vanskeleg å seie noko om rominndeling og kva aktivitetar som har føregått i bygningen. Medan

det er funne både keramikkskår og flint som kan knytast til Hus 2, er brent bein den einaste funnkategorien som er påvist i samband med Hus 1 (jf. 7.3.1).

Planteikninga på Vedlegg 9b viser kva anleggsspora som vart snitta og dokumentert i profil frå Hus 1. For nærmare informasjon om anleggsspor, makrofossilprøver og resultat av naturvitskaplege analyser, sjå vedlegga.

8.5.2 Hus 2

På same vis som Hus 1, var også dette toskipa huset i bruk i løpet av overgangen mellom seinneolitikum og eldre bronsealder periode I. 14C-analyser av forkola korn frå fire stolpehol og ei grop har gjeve dei følgjande dateringsresultata:

- BC 1730 - 1660 (grop 2753, inne i huset)
- BC 1770 - 1695 (st.h. 2107, takberande stolpe)
- BC 1785 - 1715 (st.h. 1368/1276, gavlstolpe i S)
- BC 1930 - 1740 (st.h. 2045, takberande stolpe)
- BC 1945 - 1825 (st.h. 2012, takberande stolpe)
- BC 2405 - 2285 (st.h. 2012, takberande stolpe)*

(* truleg stammar det daterte kornet ikkje frå brukstida til huset, men kjem opprinneleg frå ein eldre kontekst)

Bygningen har ei største lengde på ca 19,4 meter og ei største breidde på ca 6,2 meter (jf. Vedlegg 9c). Dette gjev eit areal på rundt 125 m². Det vart ikkje funne spor etter eldstadar. Det er ingen klare indikasjonar på dørøpningar. Men på to stadar i den austre langveggen er det særleg langt mellom veggstolpane, dette *kan* ha samanhang med inngangar her (jf. nedanfor).

Hus 2 har hatt fire takberande stolpar samstundes plassert langs midtaksen. Det verkar som kvar av desse stolpane har blitt skifta ut to gongar, slik at ein kan snakke om tre bruksfasar innan den same bygningen. I samband med desse utskiftingane, har plasseringa av den enkelte stolpen endra seg noko. Endringa synest å ha vore minst for den sørlegaste takberande stolpen; det er funne spor etter tre fasar av stolpar innan struktur 1947. Den nordlegaste takberande stolpen sine tre fasar er representert ved stolpeholet 2094 og det doble/attbrukte stolpeholet 2107. Dei to lokaliseringane av takberande stolpar i den sentrale delen av huset omfattar (lengst sør) stolpehola 1993, 3024 og eit mogleg, uidentifisert eit innan grop 2753 og (lengst nord) stolpehola 2012, 2027 og 2045. Utskiftingane har tydelegvis fått følgjer for gavlendane av huset, særleg for den nordre. Det ser ut til at gavlstolpane i nord ved minst eitt høve har blitt flytta eit stykke i lengderetninga av bygningen for å tilpasse huskonstruksjonen til relokaliseringa av takberande stolpar. Planteikninga (jf. Vedlegg 9c) viser "dobbelt sett" av gavlstolpar i nord. Det kan vere at til dømes 2224 og 2235 i denne gavlen høyrer til kvar sin bruksfase, slik som dei takberande 2094 og 2107; den interne avstanden er iallfall omlag den same. Det er ikkje teikn til like omfattande endringar i den sørlege gavlen, men det er spor etter utskifting her også, sidan både 1348 og 1368 var "doble"/attbrukte

stolpehol. Ei stor, yngre grop rett sør for gavlveggen kan i tillegg ha fjerna nokre gavlstolpar. Utskiftinga i samband med 1348 og 1368 tyder ikkje på noko særleg flytting av gavlveggen i lengderetninga, for dei nye stolpane er jo plassert på så godt som same stad som dei eldre stod. I tillegg har ein det momentet at samtlege fasar av den sørlegaste takberande stolpen har vore sett opp på tilnærma same punkt. Alt i alt indikerer dette at forskuvinga i samband med utskiftingane av takberande stolpar har fått størst følgjer for den nordlegaste delen av bygningen.

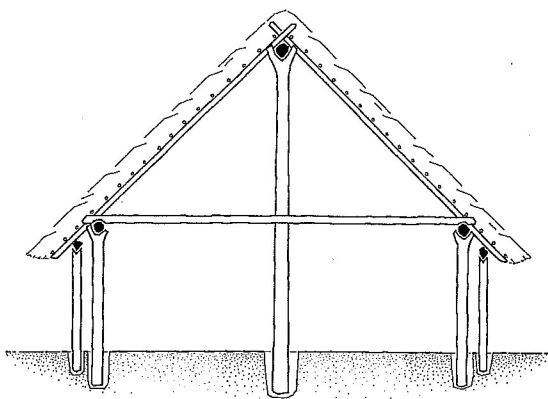
Hus 2 hadde fire punkt med kvar sin takberande stolpe langs midtaksen. På grunn av utskiftingane, er det uavklart kva stolpar som stod samstundes (til dømes om 1947b, 1993 og 2107b tilhørte same bruksfase). Lengda frå høvesvis sørlegaste og nordlegaste takberande stolpe ut til gavlane var omlag 2,5 meter. Frå dei takberande stolpane ut til stolpane i langveggane var det jamnt over ca 2,9 - 3,1 meter.

Planteikninga i Vedlegg 9c viser kva for stolpehol som er tolka som å tilhøyre Hus 2. Det dreier seg i tillegg til dei nemnde takberande stolpane om 44 stolpar i vegg og gavl (vurdert som sikre/sannsynlege) og 23 stolpar (vurdert som moglege - somme kan også ha tilhørt Hus 1 eller annan konstruksjon) knytt til område ved vegg og inne i huset. Symmetrien i Hus 2 synest å vere noko annleis enn i Hus 1. Også hos Hus 2 er det mogleg å tolke tilhøva slik at ein stolpe i vestveggen dannar "par" med ein stolpe i austveggen (det vert rekna 14 stolpar i V og 13 i Ø). Men desse "para" står ikkje beint overfor kvarandre som hos Hus 1. Utforminga av gavlendane gjer at bygningen synest å få ei svak form av parallelogram.

Det var ein del variasjon i avstanden mellom stolpehola i gavlar og vegg (det kan også ha skjedd enkelte utskiftingar av stolpar), men den vanlegaste distansen var ca 1,5 - 1,7 meter. Dette er noko lenger enn i det mindre Hus 1 (jf. 8.3.1). Det tydelegaste unntaket frå dette mønsteret, var to område i den austre langveggen: mellom stolpehola 1457 og 200001 i sør og mellom stolpehola 1936 og 2293 i nord. Her var avstanden, "holet" i vegglinja, noko større: 1,9 - 2,0 meter på begge stadane. Rett innanfor vegglinja ved høvesvis 1457 og 1936 fanst det i tillegg to små stolpehol (1467 og 2134). Det er berre vage indikasjonar, men det kan ikkje utelukkast at desse trekka ved bygningen kan vere knytt til to inngangsparti i den austre langveggen. Det verkar generelt sett som det ikkje er vanleg å finne klart definerte inngangar i samband med toskipa hus: "Av det foreliggende materialet er det naturleg å slutte at inngangene i de tidligste husene befant seg i selve vegglinjen og ikke har vært inntrukket i forhold til veggen. Plasseringen kan både ha vært i form av motstilte innganger på midten av langveggene (Kvåle 2, Stokkset 2), men kan trolig også ha vært plassert skrått i forhold til husets lengdeakse slik det kjennes fra treskipede bronsealdershus som eksempel på Forsand, Hemmed Plantasje II og Hemmed Kirke I og V (Løken 1987, Boas 1991)" (Børsheim 2005: 117).

Det blei påvist ein del stolpehol som var lokalisert langs rett innanfor vegglinja i aust og vest (1467, 1523, 1669, 1757, 2134, 2370, 2855, 2874, 200010). I den grad dei skal forståast knytt til Hus 2, er ei moglegheit at dei kan vere spor etter ei justering av vegglinja i samband med utskifting av stolpar. Plasseringa opnar opp samstundes for at iallfall somme av desse har fungert som såkalla innvendige eller inntrukne støttestolpar. Slike stolpar var med på å halde vekta av taket og stabilisert konstruksjonen: i samband med inntrukne stolpar kan det ha vore konstruert bjelkar både

i lengderetninga av og på tvers av huset (Nielsen 1998: 13-14, 19). Tydelege spor etter slike stolpar er ikkje vanleg i det norske materialet knytt til toskipa hus: "Vegglinjene i det norske materialet er ofte fragmentarisk bevart og ujevne, og husene har gjerne overlappende bosetningsfaser. Derfor kan klare mønstre av inntrukne veggstolper være vanskelig å oppdage" (Soltvedt m.fl. 2007: 90). På planteikninga i Vedlegg 9c er det skissert eit forslag om at 1467 og 2855 i den sørlege delen og 2134 og 2370 i den nordlege delen kan ha utgjort to par av inntrukne stolpar. Det er i så fall mogleg at stolpane innan paret har vore samanbunde av ein tversgåande bjelke. Her er det verdt å minne om dei to potensielle inngangspartia (jf. ovanfor) som jo ligg ved dei aktuelle inntrukne stolpane i austveggen. Dørøpningar her ville gje to område med større avstand mellom stolpane i vegglinja og dermed truleg noko svekka bæreevne og stabilitet. Kanskje har ein kompensert for dette ved å konstruere tversgåande bjelkar? Slike bjelkar ville for øvrig kunne gjere det enklare å byggje loft/hems i toskipa hus (Björhem og Magnusson Staaf 2006: 73).

Figur 37 Skisse av rekonstruert tverrsnitt av seinneolitisk, toskipa langhus med inntrukne stolpar (Frå Nielsen 1998: 19)

Fråværet av funn av leire eller leirklining *kan* tyde på at det har vore nytta sleppverksteknikk i samband med veggjen i Hus 1 og Hus 2 (jf. Soltvedt mfl. 2007: 196 for Kvåle), men dette er uavklart.

I strukturlista (jf. Vedlegg 3) er det oppgjeve detaljert informasjon om dei enkelte anleggsspora, som til dømes storleik i plan og profil. I plan synest dei fleste takberande stolpane å ha vore klart større enn stolpane i gavl og vegg. Det er også blant dei takberande ein finn dei djupaste stolpehola, men forskjellen på djupna er ikkje så stor mellom majoriteten av dei takberande og dei som vart snitta av vegg- og hjørnestolpar (med unntak av 1679). Derimot verkar dei undersøkte stolpehola frå den nordlege gavlen både små og grunne. Det er såleis mogleg at stolpane i vegglinja har vore kraftigare og halde meir av vekta av taket i Hus 2 enn tilfellet var i Hus 1. Kvar gavl har truleg innehalde fire-fem stolpar (per bruksfase) i endeveggen pluss to hjørnestolpar i overgangen mot langveggane.

Den store, jordfaste steinen 2027 låg innanfor arealet til både Hus 1 og Hus 2 (jf. omtale i 8.5.1). Gropa 2753 (jf. omtale i 8.5.1) inneheldt truleg spor etter to takberande stolpar; 3024 og ein annan, uavklart ein lenger mot sør. Gropene 1767, 1859 og 2561 var alle lokalisert slik at dei kan ha

vore i bruk i Hus 2. Det er uavklart kva slags funksjon dei har hatt. Kokegrova 1633 (jf. 8.5.1) er truleg ei yngre nedgraving, men ho er ikkje datert nærmare.

Fråværet av eldstad og mangelen på distinkte teikn på inngangar og indre skiljeveggar, gjer det vanskeleg å seie noko om rominndeling og kva aktivitetar som har føregått i bygningen. Men det er funne både leirkarskår, flint og brent bein som kan knytast til Hus 2 (jf. 7.3.1). Alt materiale av leirkar og flint er funne i anleggsspor lokalisert til den sørlege delen av huset, frå og med takberande stolpe 1993 og sørover, men dette materialet er for tynt til å seie noko vidare om funksjonsinndeling. Funn av brente bein og brente korn kan indikere matlagning i bygningen. Fråvære av eldstadar er eit utbreidd trekk ved dei undersøkte toskipa husa frå denne tida. Manglande påvisning av slike varmekjelder kan kome av mellom anna dårlege bevaringsforhold på staden og at eldstadane låg i grunnare nedgravingar enn i seinare tider (jf. Børsheim 2005: 111, 117).

Av dei påviste toskipa husa i Noreg, er Hus 1 frå Kvåle i Time k. i Rogaland blant dei som har flest fellestrekk med Hus 2 frå Frøyland. Hus 1 frå Kvåle har ein bruksperiode datert til ca 1820 - 1720 f. Kr., medan Hus 2 frå Frøyland har 14C-dateringar knytt til tidsrommet 1945 - 1660 f. Kr (jf. ovanfor). Det er såleis godt mogleg at begge desse bygningane var i bruk i løpet av 1700-talet f. Kr. Det vert utført ei meir omfattande samanlikning mellom Kvåle og Frøyland i kap. 10.

Planteikninga i Vedlegg 9c viser kva anleggsspora som vart snitta og dokumentert i profil frå Hus 2. For nærmare informasjon om anleggsspor, makrofossilprøver og resultat av naturvitskaplege analyser, sjå vedlegga.

8.6 Øvrige anleggsspor

8.6.1 Anleggsspor som vart undersøkt nærmare

Det er her tale om strukturar tolka som kokegroper (1194 og 1633) og utandørs eldstadar (922, 998 og 1219) som er undersøkt ved snitting og dokumentert. Struktur 998 er for øvrig 14C-datert til moderne tid.

8.6.2 Anleggsspor som ikkje vart undersøkt nærmare

Dette dreier seg om eit antal anleggsspor (av typen grop, kokegrop/eldestad, stolpehol, staurhol) som det ikkje var tid til å undersøkje.

9 Naturvitskapleg materiale

9.1 Innleiing

I samband med utgravinga på Frøyland, har det blitt utført ein del arbeid knytt til prøvetaking for og analyse av naturvitskapleg materiale (jf. 5.2.3 og Vedlegg 13). I dei følgjande delkapitla vert det gjort kort greie for prosessar og resultat.

9.2 Makrofossilprøver og trekolprøver

Det blei teke prøver frå eit utval av dei undersøkte anleggsspora. Prøvene vart henta ut i samband med snitting/utgraving, frå eit stykke under framrensa overflate av strukturen. Desse prøvene vart deretter flotert og analysert nærmare ved AmS. Det er delt ut 63 naturvitskaplege prøvenummer (nat.vit.nr.) i samband med dette (jf. Vedlegg 13a). Av desse er 53 knytt til anleggsspor som tilhøyrrer dei toskipa husa, dei resterande er mellom anna frå den største barnegrava og frå nokre kokegroper/eldstadar. Det blei funne eit omfattande antal delvis forkola korn i prøvene frå Hus 1 og Hus 2.

9.3 14C - analyse

Det har blitt sendt inn materiale til i alt ni 14C-dateringar av strukturar frå undersøkingsområdet (jf. Vedlegg 13 c). Åtte av desse er knytt til Hus 1 og Hus 2, her har ein nytta delvis forkola korn som prøvemateriale. Den første 14C-dateringa basert på eit korn frå takberande stolpe 2012 i Hus 2 gav eit uventa gammalt resultat, BC 2405 - 2285, i høve til dei andre dateringane frå Hus 1 og Hus 2. Det blei difor sendt inn materiale til endå ei datering frå 2012. Denne gav perioden BC 1945 - 1825, noko som var meir på line med dei andre dateringsresultata knytt til dei toskipa bygningane. Ei datering er frå ein bålrest/utandørs eldstad frå området aust om maskintraséen. Prøvematerialet her var etter alt å døme forkola lyng, og dateringa viser at strukturen stammar frå aktivitet i moderne tid.

9.4 Fosfatanalyse

Jon E. Amundsen og Sverre Bakkevig ved AmS henta inn jordprøver frå området ved /under den største barnegrava og utførte deretter såkalla spottest - analyse på dei. Målet var å samanlikne mengda fosfat i jorda i samband med strukturen i høve til normalverdiane i bakken rundt (jf. Vedlegg 13d). Analyseresultata viste klare forskjellar i fosfatinnhald, forskjellar som truleg har oppstått ved ein eller nokre få episodar og ikkje ved langvarig og jamn påverknad. Dette høver jo bra overeins med ei gravlegging.

9.5 Treartsanalyse

Jon E. Amundsen ved AmS har gjennomført ei treartsanalyse ("vedartsbestemmelse") av mineralisert treverk frå gjenstandsfragment frå gravene frå Frøyland (jf. Vedlegg 13 b).

9.6 SEM - analyse

I samband med konserveringsarbeidet, har det blitt nytta eit såkalla SEM-mikroskop (tilhøyrande UiS) som gjev særleg stor forstørring (jf. 5.2.3).

9.7 Beinanalyse

Det blei funne ein del fragment av brent bein i løpet av utgravinga. Dette materialet er ikkje blitt systematisk undersøkt. Eit fragment funne i nærleiken av kvinnegrava, vart sendt til nærmare vurdering hos Berit Sellevold hos Niku, Oslo. Det viste seg å vere ein bit av brent dyrebein

(jf. Vedlegg 5). Ei mennesketann vart påvist i samband med masse frå kvinnegrava, og ho stammar truleg frå den avlidne kvinna. Tanna er ikkje analysert nærmare.

10 Tolking av undersøkingsområdet i lys av strukturar og funn

10.1 Innleiing

Den arkeologiske undersøkinga utført på Frøyland i Time kommune i løpet av nokre månader vintaren 2006 - 2007, avdekte spor etter fast busetnad og jordbruk ved overgangen mellom yngre steinalder og eldre bronsealder, og påviste at delar av høgdedraget hadde vore i bruk som gravplass i yngre jernalder/vikingtid. Eit forkola korn (av typen naken bygg) frå feltet er ¹⁴C-datert til å vere frå eit tidspunkt i perioden 2405 - 2285 f. Kr. Dette er såleis eit av dei eldste spora etter korndyrking i Rogaland.

10.2 Bufast jordbruk i yngre steinalder - eldre bronsealder: toskipa langhus og korndyrking

Utgravinga har vist at det for snaue 4000 år sidan stod bustadar av typen toskipa langhus på høgdedraget, og at det levde korndyrkarar her som nytta leirkar og flintreiskapar. Den moglege sigden av god kvalitets flint som vart funne tett inntil ein jordfast stein eit stykke sør om langhusa, kan ha blitt lagt ned som eit offer her av desse tidlege bøndene.

Huskonstruksjonen toskipa langhus vert utbreidd i Noreg i løpet av den siste delen av yngre steinalder. Eit stykke inn i bronsealderen, frå om lag 1300 f. Kr av, vert så den treskipa utgåva av langhuset foretrukke. "Skip" viser her til konstruksjon og rominndeling: eit toskipa hus har to "rom" eller "skip" i lengderetninga, eit på kvar side av den midtplasserte rada av takberande stolpar, medan eit treskipa hus har to parallelle rader med takberande stolpar og dermed tre langsgåande "rom". Desse romma i langhusa kunne så vere oppdelt ytterlegare av tversgåande skiljeveggar. Langhus med tre skip var den dominerande hustypen i størsteparten av Noreg fram til ein gjekk over til lafta bygningar i tidleg mellomalder. Medan det er ganske vanleg å finne spor etter treskipa langhus ved arkeologiske undersøkingar på landsbygda, har det inntil dei seinare åra vorte påvist få langhus av den eldre, toskipa typen.

Truleg har bruken av toskipa hus i Noreg frå seinneolitikum av samanheng med større samfunnsmessige endringar. Nokre av desse var overgangen til ein økonomi der jordbruk og februk vart den viktigaste levemåten og ei auka kontakt med impulsar frå metallbrukande kulturar i Sør- og Sentral - Europa (Björhem og Magnusson Staaf 2006: 70, Prescott 2005). Dette er ikkje plassen til å diskutere detaljar i fagdebatten knytt til når og kvifor ulike prosessar fann stad. Det får halde å vise til at dei toskipa husa som dukkar opp i det norske materialet frå seinneolitikum har klare likskapstrekk med eldre og samtidige toskipa bygningar lenger sør i Skandinavia og at hustypen er påvist ei rekkje stadar i Sør - og Midt - Noreg (Børsheim 2005: 120, Løken 1999: 52-54).

Ut i frå den innbyrdes lokaliseringa, er det klart at Hus 1 og Hus 2 på Frøyland ikkje kan ha vore i bruk samstundes. Det blei funne fleire stolpehol innan undersøkingsområdet, men det lét seg ikkje gjere å tolke desse saman til bygningskonstruksjonar. Såleis verkar det som at det fanst berre

eitt hus om gangen på denne garden ("gard" vert her forstått som langhus og tilhøyrande aktivitetssområde i nærleiken, jf. Björhem og Magnusson Staaf 2006: 118-119). Dette er ikkje ein uvanleg situasjon om ein ser på det norske materialet: "Sporene på Kvåle, Stokkset, Røyneberg og Stensrød viser at det her kun har vært én driftsenhet bestående av eitt hus. De fragmentariske sporene etter hus 4 på Kvåle åpner for at det på et tidspunkt har vært to samtidige bygninger, men én gårdsbygning ser ut til å ha vært det vanlige. Denne bygningen må da ha vært bolig for menneskene på gården" (Børsheim 2005: 119 - 120). Det verkar sannsynleg at både Hus 1 og Hus 2 på Frøyland har hatt bustadfunksjon, trass i at det ikkje vart påvist noko eldstad i dei.

Det er uavklart om det er Hus 1 eller Hus 2 som er eldst (jf. 8.5), 14C-dateringane er til dels overlappende. Men det finst nokre vage indikasjonar på at Hus 1 kan vere bygd først. Om ein ser nøye på dateringsresultata, så "hellar dei i retning av" at Hus 1 var i bruk på 1900-1800-talet f. Kr. og Hus 2 på 1800-1700-talet f. Kr. Gropene 1767 og 1859 (som rett nok verken er datert eller funksjonsbestemt) *kan* ha vore del av Hus 2, men verkar derimot å ha fjerna delar av austveggen i Hus 1. Både på Kvåle (Time k., Rogaland) og på Stokkset (Sande k., Møre og Romsdal) har ein døme på toskipa hus som ligg delvis over kvarandre og der det eldste huset er det minste (Børsheim 2005: 115). I samband med dette, er det relevant å spørje seg om kor lang levetid eit slikt stolpebygd langhus kunne ha. Børsheim (2005: 113) viser til informasjon om tilhøva på Forsand, der hus har blitt tolka til å ha stått i opptil 100 år. Björhem og Magnusson Staaf (2006: 140) meiner på bakgrunn av materiale frå Skåne at toskipa hus her i seinneolitikum kan ha hatt ei levetid på 50 - 100 år, og at det såleis har vore busetnadskontinuitet på same stad over fleire generasjonar. Den likearta plasseringa av Hus 1 og Hus 2 på Frøyland tyder på at dei som bygde det yngste huset var klar over, og delvis etterlikna, eksistensen av det eldste.

I 8.5 er det presentert nokre spor i materialet som kan indikere døropningar i både Hus 1 og Hus 2 og at ein har nytta inntrukne stolpar i Hus 2.

10.3 Gravplass for velstående ætt i yngre jernalder: vaksne og born med utstyr til helheimen

Fleire tusen år etter at Hus 1 og Hus 2 var i bruk, fekk ei kvinne, ein mann og to born kvar si grav her på høgdedraget på Frøyland. Alle var dei lagt ubrende i jorda.

Dei to vaksne på Frøyland var lagt ned i kvar sin båt. Graver med båtar er påvist fleire stadar i verda og over spreidde tidsrom. Om ein held seg til materiale frå Skandinavia i jernalderen, så er det funne omlag 18 stadar med båtgraver frå romartid og folkevandringstid (dvs. 1 - 550 e. Kr.). Dei tidlegaste båtane her var stokkebåtar og sydde båtar, utan konstruksjonsdetaljar av jern. I løpet av 400 - talet vert det utbreidd å bygge båtar ved hjelp av klinknaglar av jern (Herstad 2007: 3-4). Det synest som båtgravskikken i Noreg var mest utbreidd i merovingartid og vikingtid (dvs. 550 - 1050 e. Kr.). Det var nok vanlegast å nytte bruksbåtar, og farkostane frå dei to Frøylandsgravene har truleg opprinneleg vore seks - sju meter lange. Men det er i Norden påvist fleire graver frå vikingtida der heile skip er teke i bruk på denne måten (som til dømes Oseberg, Gokstad og Storhaug).

Det finst fleire oppfatningar av kvifor ein har nytta båt i samband med gravleggingar i fortida. Det vert her kort vist til nokre av dei mest sentrale tolkingane (henta frå Herstad 2007: 4-11):

- Båten som symbol for reisa til dødsriket

Her der det fleire aspekt. Eit som var mykje vektlagt i tidlegare forskning, men som no vert rekna som meir eller mindre motbevist, er tanken om at båtgravene var orientert nord-sør (med Hel i nord og Valhall i sør). Studier av båtgraver har vist at dei kan vere orientert på mange vis, og at det truleg er meir sannsynleg at lokale forhold i terrenget spelar inn.

- Båten som del av dyrking av det fruktbare, knytt til mellom anna gudane Frøy og Frøya
- Båten som høvleg bruksgjenstand, meir lausriven frå det religiøse aspektet

Her vert det vektlagt at båten kan ha fungert som ei gravgåve på line med andre gjenstandar i grava, at båten avspeglar tilknytning til handelstransport, rikdom, status og makt og at båt kan ha vore særleg viktig for den avlidne eller garden og ætta

- Båten som strukturerande element i jernaldersamfunnet

Knytt til tankar om at både båt og langhus har fungert på liknande måtar for å skape harmoni og struktur, huset på land og båten på havet. Det er mogleg å sjå samanhang mellom enkelte langhus sine svakt krumma veggjar og forma på eit skip, og det å kvelve ein båt over den døde i grava vert på eit vis som å byggje eit dødehus.

I analysa si av moglege båtgraver frå Midt - Noreg, har Anne Herstad (2007) påvist at det er store variasjonar knytt til båtgravene når det gjeld utforming, lokalisering, type gravgods og handsaming av den døde (m.a. brent/ubrent). Det er påvist flest ubrente graver. Gravskikken verkar å vere omlag like vanleg for kvinner som for menn. Ho meiner at lokale faktorar i samband med tradisjonar innan gard og ætt kan ha vore viktig for om ein nytta båt eller ikkje i gravlegginga: "Båtgravene i Stjørdal var konsentrert til noen få gårder og jeg har tolket båtene i gravene som en markør for gården som enhet. Lokale tradisjoner i Stjørdalen har innebåret enkelte faste gravelementer fra gård til gård, noe som gjør at bruken av en gravgave som er ment å representere selve gården lett kan innpasses og samtidig avgrenses til kun enkelte gårders gravtradisjoner" (Herstad 2007: 97).

Det er vanskeleg å gje noko vurdering av dei to båtgravene på Frøyland i høve til den nemnde diskusjonen rundt graver av denne typen, det ville krevje ei meir omfattande samanliknande undersøking av båtgraver i Rogaland eller på heile Vestlandet. Det ein veit, er at det på Frøyland blei funne to båtgraver like i nærleiken av kvarandre på eit høgdedrag. Den best bevarte av dei har innhalde liket av ein mann, medan den andre har romma ei kvinne. Strukturane er på bakgrunn av funnmaterialet begge datert til vikingtid. Båtane har truleg hatt nokonlunde lik storleik, og dei låg begge orientert i tilnærma nord-sør retning. Denne orienteringa, saman med

stadnamnet Frøyland, opnar for ei delvis religiøs-kultisk tolking av gravene. Dersom Helliesen sin nr. 23 (jf. 2.3) har lege øvst på høgdedraget innan undersøkingsfeltet, ville dei to båtgravene kunne ha vore orientert med stemnen inntil denne større, dominerande gravrøysa.

Kvinnegrava var den klart funnrikaste av dei to båtgravene (jf. 7.2.3). Den avlidne hadde fått med seg både smykker (likearma spenne, ovalspenner, beltespenne og perler) og reiskapar (saks, kniv, sigd, nøkkel, spinnehjul og bryne) som gravgåver. Nokre av desse gjenstandane var truleg del av klesdrakta til kvinna eller lagt på og ved ho i grava, medan andre kan ha blitt plassert i eit skrin (funn av beslag og små stiftar høver med eit skrin). Smykka er såpass verdfulle at dei vert omtala nærmare nedanfor.

Den likearma bronsespenna er nok det flottaste og mest velbevarte funnet (jf. fig. 1 og 23). Denne draktspenna har ein særprega ornamentikk. Ho har eit diamant-forma felt på kvar arm. Motiva i kvart felt består av sterkt stiliserte dyrebein med gripeføter. Ho har fem knoppar, og eit stilisert dyrehovud i kvar ende. Hovuda vender utover. Ved midten er det fire stiliserte, mindre dyrehovud (to på kvar side), desse vender innover mot sentrum av spenna. Det er restar etter tekstilar og mineraliserte tekstilar på både over - og undersida av spenna. Spenna er vurdert av S. Horn Fuglesang (UiO) til å vere ein tidleg variant av Jan Petersens type 74 (andre spenner i denne gruppa er m.a. C6084, B7005 og B9626a, jf. fig. 23). Det er såleis mest sannsynleg at spenna stammar frå den første delen av 800-talet. Slike spenner med dyrehovud som vender utover, er relativt sjeldne. Men fleire av dei kjende likearma spennene med slik utforming stammar nettopp frå Rogaland, og dei er frå denne perioden. Det er verdt å merke seg at ei slik spenne, saman med mellom anna ovalspenner av typen R.647, vart funne på Jåsund på Sola ved inngangen til 1900-talet. I ein publikasjon av Jan Petersen frå 1916 om undersøkingar av graver på Store-Dal i Skjeberg, finst det omtale og teikning av eit fragment frå eit smykke som liknar svært mykje på den likearma spenna frå Frøyland (jf. fig. 23). Petersen daterer spenna til perioden ca 830/40 - 900 e. Kr., dvs. den første delen av vikingtida.

Dei to ovalspennene av bronse er vurdert til å vere av Petersen type 37:3 (jf. fig. 2 og 24). Dette var ein relativt utbreidd variant, mest truleg frå første halvdel av 800-talet. Slike ovalspenner var vakre smykker, men dei tente i tillegg til å halde kvinnedrakta saman: kvar av dei to skulderselane til drakta var knytt til brystdelen ved hjelp av ei slik spenne. Ovalspennene frå Frøyland har sannsynlegvis hatt hatt lause pynteknoppar festa til seg, dette var ikkje uvanleg for slike spenner. Knoppene kan ha vore av materiale som sølv eller tinn, men dessverre vart ingen slike knoppar funne under utgravinga.

Perlene (jf. m.a. Callmer 1997) har truleg vore del av eit kjede (jf. fig. 3 og 25). Kanskje hang det mellom dei to ovalspennene. Åtte av glasperlene er folierte (sølvfolie mellom to lag av glas): to har klart, gjennomskinneleg glas ("sølvfolierte"), seks har gulbrunt, opakt glas ("falskt gullfolierte"). Dei sistnemnde er truleg laga med ein teknikk som opnar for opphavsstad så langt borte som Bysants eller Midtausten.

Smykka og det elles rikholdige gjenstandsmaterialet indikerer klart at den avdøde kom frå ei velstående ætt; fleire av gjenstandane er av høg verdi og nokre av dei er importvarer. Kvinna i båtgrava høyrde nok til det øvre sosiale sjiktet i distriktet, sannsynlegvis har ho vore husfrue på ein gard her i Frøylandsområdet.

Mannsgrava inneheldt færre funn (spydspiss, kniv, bryne, moglege skrinfragment) enn hos kvinna (jf. fig. 21 og 22). Men det er viktig å hugse på at eit ukjent antal gjenstandar truleg forsvann med bortkøyrt masse frå flateavdekkinga (jf. 6.2). Det er såleis vanskeleg å vurdere gravgåver og status for mannen i denne båtgrava. Spydspissen er mest truleg av type Solberg VI.2A, dvs frå perioden ca 850 - ca 950 e. Kr. Dette opnar opp for at personane i dei to båtgravene kan ha levd samstundes. Kanskje var mannen son, bror eller ektemann til kvinna med dei flotte smykka?

Dei to øvrige gravstrukturane på undersøkingsfeltet er tolka til å vere barnegraver (jf. 6 og 7). Dette var heller små og rektangulære nedgravingar, med funn som ikkje eignar seg like godt for presis datering.

I den minste barnegrava blei det mellom anna funne ein liten sigd (jf. fig. 20). Denne gjev nærmast inntrykk av å vere ei miniatyirutgåve av dei vaksne sitt reiskap (sigd av større, "normal" storleik vart funne både i samband med kvinnegrava og den største barnegrava). Dei resterande funna var fragment av naglar/spikar. Desse kan godt vere lagt ned symbolsk som "pars pro toto" (dvs. når delar av noko er meint å representere eit heilt objekt eller ein meir omfattande kontekst). Brigitte Lohrke (2004) har analysert materiale frå barnegraver frå merovingartid i Tyskland. Ho kjem med døme på innslag av miniatyrgjenstandar: "The choice of grave goods shows that the physical development of the children was sometimes taken into account. This is demonstrated by miniature versions of various objects such as small weapons (scramasaxes and axes) and, in particular, articles which were worn on the body such as belts and jewellery (arm-, finger- and earrings)" (Lohrke 2004: 177). Kanskje skal vi forstå den vesle sigden som eit teikn på at den døde kom frå ei god ætt av korndyrkande bønder og som uttrykk for sorg over at bornet ikkje fekk vekse opp til å delta i samfunnet på garden?

I den største barnegrava var funnmaterialet noko meir omfattande (pilspiss, sigd, kniv, stiftar/spikar, jf. fig. 34, 35 og 36). I ei undersøking knytt til delvis det same materialet som Lohrke har sett på, viser Jørgensen m.fl. (1997) til barnegraver frå merovingartid frå Kirchheim am Ries i det sørlege Tyskland. Her har ein døme på at pilspissar er lagt ved som gravgåver: "The only weapons found in children's graves are arrowheads, which is yet another feature found also at other contemporary cemeteries. Male equipment at Kirchheim is then clearly dependent on the age, and probably also on the status, of the person buried. The fact that arrowheads occur in the graves of children, most of them 1-6 years old, shows that their purpose was to indicate status. Boys of that age could not have strung a bow" (Jørgensen mfl. 1997: 106). Samstundes kan ein spørje seg om auken i sjølv storleiken på grava og innslaget av ein sigd av "vaksen" storleik tyder på at den gravlagde var eit eldre barn, meir ein ungdom? Også her kan dei spreidde og fåtallige fragmenta av spikar/stiftar vere lagt ned symbolsk som "pars pro toto".

Det er vanskeleg å slå sikkert fast kva kjønn dei to unge døde hadde. Skildringa av kvinnegrava viser at eit reiskap som sigd og kniv slett ikkje utelukkande var knytt til det mannlege. Pilsmissen er ein gjenstand som kan sjåast i samanheng med tradisjonelt mannsdominerte aktivitetar som jakt og krig, såleis er det mogleg å argumentere for at den døde her var ein gut.

Ei grav og gjenstandane i ho sende nok ut signal på fleire nivå. Noko var knytt til den nære familien, til dømes foreldra sine gåver til eit born som hadde gått bort. Men graver var i tillegg ein måte for ætta å fortelje omverda om velstand og status.

Ut i frå funnmaterialet lét det seg ikkje gjere å datere barnegravene noko nærmare enn til yngre jernalder (dvs. 550 - 1050 e. Kr.), men det er mogleg at alle gravene skal forståast samla, som ein gravstad knytt til den same garden eller ætta. Det kan såleis vere at alle dei fire gravlagde var i familie og levde innan same tidsperiode på 800-talet.

10.4 Kva med aktivitetar her i yngre bronsealder og eldre jernalder?

Den arkeologiske undersøkinga på Frøyland påviste busetnadsspor frå overgangen yngre steinalder - eldre bronsealder og gravminner frå yngre jernalder. Derimot blei det ikkje funne anleggsspor som kan knytast til den mellomliggande perioden, eit tidsrom på over 2000 år.

10.5 Oppsummering av resultatata av utgravinga i høve til prosjektplanen og tidlegare registreringar

I kap. 2.5 er det presentert ein del problemstillingar som vart utforma i samband med prosjektplanen for utgravinga på Frøyland. Her følgjer eit kort oversyn over kva svar undersøkinga har gjeve i høve til nokre av desse spørsmåla:

- *Kva slag jordbruksbusetnad kan påvisast ved "Stemmen" ?*

Restar av to etterfølgjande toskipa langhus frå seinneolitikum - eldre bronsealder. Bygningane har truleg fungert som bustadar for jordbrukarar på ein gard her på høgdedraget. Det vart ikkje påvist spor etter aktivitetar frå yngre bronsealder og eldre jernalder.

- *Kva slag organisering av og aktivitetar knytt til busetnad og jordbruksdrift kan setjast i samanheng med busetnadsspora ?*

Det vart funne omfattande mengder av korn i dei snitta anleggsspora. Mykje av dette er av typen naken bygg, truleg blant dei tidlegaste kornslaga som blei dyrka i Rogaland. Det verkar å ha vore ei relativt omfattande og organisert korndyrking på staden. Plasseringa av dei toskipa husa på omlag same stad, tyder på busetnadskontinuitet her, kanskje i hundre år eller meir.

- *Kva slag gravskikk og andre rituelle aktivitetar er knytt til busetnaden ?*

Dei påviste gravene stammar frå ein annan tidsperiode (yngere jernalder/vikingtid) enn busetnadsspora. Det vart gjort ei undersøking av fosfatinnhald i og utanfor ein av gravstrukturane (S 12296) på Frøyland (jf. 5.2.3). Analyseresultata viser ein klar nivåforskjell av fosfat, noko som vil høve godt overeins med ei gravlegging. Det vart ikkje funne spor etter gravminne frå den tida då husa var i bruk. Det er mogleg, men høgst uavklart, at den store jordfaste steinen 2027 (som låg innan begge dei toskipa husa) kan ha hatt ein rituell funksjon. Det fanst ein del brent bein på den avrensa overflata rundt denne steinen, og særleg i og på gropa 2753 som låg inntil steinen. Funnet av ein særprega fintgjenstand (sigd/skrapar) tett ved ein annan jordfast stein i nærleiken, kan indikere ei form for rituell nedlegging/offer her.

- *Kva slag åker - og utmarksbruk vart drive her i forhistorisk tid ?*

Innslaget av korn i anleggsspora viser at det føregjekk korndyrking her mot slutten av steinalderen. Eit av dei 14C-daterte korna er særleg gammalt, frå innan perioden 2405 - 2285 f. Kr (overgangen mellomneolitikum - seinneolitikum). Kornet bør ikkje forståast som knytt til brukstida til dei påviste husa, men heller som spor frå endå eldre jordbruksaktivitet på staden.

Det var eit særleg poeng i prosjektplanen (jf. 2.5) å få auka kunnskap om kulturminne som ikkje var synlege på markoverflata. Utgravinga på Frøyland har fått fram kor mykje som kan skjule seg av både busetnadsspor og gravminner i fulldyrka åkrar.

Prosjektplanen fokuserte også på tilhøva på Frøyland i bronsealderen, sidan det fanst såpass få gjenstandsfunn og registrerte synlege kulturminne frå denne perioden frå området. Her har undersøkinga gjeve eit bidrag ved å påvise dei toskipa husa som var i bruk i overgangsperioden yngre steinalder - eldre bronsealder.

Det var eit delmål ved utgravinga å sjå etter moglege spor etter to av gravminna som Helliesen hadde registrert tidleg på 1900-talet og som kunne ha lege innan det aktuelle undersøkingsområdet (jf. 2.3): langhaugen "Helliesen nr. 6" og rundhaugen "Helliesen nr. 23". Rundhaugen blei rekna som den mest aktuelle å finne restar av, men det dukka ikkje opp noko ved flateavdekkinga som kunne knytast til ein slik struktur. Om han hadde eksistert innan feltet, så må han ha blitt totalt øydelagt og utpløygd. Helliesen nemnar kallar han då også for "udjevnet" i 1909. Det vart heller ikkje påvist noko langhaug, men ein fekk munnleg informasjon frå nokre lokalpersonar om at det i mellomkrigsåra visstnok skulle ha blitt fjerna ein større, avlang samling med steinar frå ein stad like inntil nordsida av Frøylandsvegen, på austsida av maskintraséen gjennom feltet. Dette *kan* ha vore restar av langhaugen.

Prosjektplanen vektla moglegheita av å samanlikne resultatata frå Frøyland med dei dokumenterte tilhøva på det tidlegare undersøkte *Kvålekomplekset*, lenger sør i Time kommune (jf. 2.3, Soltvedt mfl. 2007). I det følgjande vert det gjeve ei kort omtale av nokre likskapar og skilnadar mellom Frøyland og Kvåle:

Likskapar:

- Både på Kvåle og på Frøyland stammar dei eldste anleggsspora etter gardsbusetnad frå noko etter 2000 f. Kr. Hus er blitt reist og brukt i ein periode, før riving og påfølgjande bygging av nytt hus på tilnærma same stad - "overlappande hus".
- Hus 2 frå Frøyland har ei utforming som minner ein del om Hus 1 frå Kvåle.
- På begge stadane er det klare teikn på busetnadskontinuitet over lengre tid i samband med dei ikkje-samtidige bygningane. Dette høver for øvrig inn i eit meir omfattande mønster påvist i Noreg, med døme frå fleire stadar i Aust-Noreg og frå Vestlandet: "Vi kan derfor konkludere med at det er i denne tiden, omkring 1900 - 1700 f.Kr., at et fasttømret jordbrukssamfunn blir etablert over hele Sør-Norge" (Soltvedt mfl. 2007: 196).
- På begge stadane er det funne flint, brent bein og keramikk i samband med toskipa hus. Men verken på Kvåle eller på Frøyland blei det påvist eldstadar i dei toskipa husa.
- Den yngste moglege 14C-dateringa knytt til toskipa hus på Frøyland er frå 1600-talet f. Kr. Det vart ikkje funne andre huskonstruksjonar som var yngre enn dette. På Kvåle er tilhøva tolka slik at busetnaden på den vestre Kvålehøgda må ha blitt flytta rundt 1500 f.Kr. Ei slik flytting kan ha skjedd også på Frøyland.
- Både på Kvåle og på Frøyland har område som tidlegare var nytta til busetnad og jordbruk, blitt brukt som stad for gravlegging i vikingtid (jf. Soltvedt mfl. 2007: 206). Dette vitnar om endringar i bruken av landskapet.

Skilnadar:

- Hus 1 på Frøyland har ei form som liknar langt meir på Talgje-huset enn på dei toskipa bygningane på Kvåle. Hus 1 på Frøyland og Talgje-huset kan tolkast som tilhøyrande "..en gruppe små, rektangulære bygninger med tilsynelatende rette gavlvegger" (Børsheim 2005:117), medan dei toskipa Hus 1 og Hus 2 på Kvåle er av ei gruppe større og lengre hus.
- På Kvåle fann ein spor etter to andre toskipa langhus frå overgangen til eldre bronsealder, og i tillegg restar av eit treskipa langhus frå omlag same tid. Her fangar ein såleis opp eit skifte i byggjemåte, frå toskipa til treskipa bygningar. Det treskipa huset frå Kvåle er rekna som det eldste dømet på denne konstruksjonstypen i Noreg (Soltvedt mfl. 2007: 196).
- Det har ikkje blitt påvist klare spor etter kultaktivitetar på Frøyland (men mogleg nedlegging/offer av flintartefakt, jf. ovanfor). På Kvåle vart det derimot funne fleire indikasjonar på kulthandlingar i seinneolitikum - eldre bronsealder, mellom anna gjenstandsfunn ved ei stor steinblokk kalla Lonaren.
- Den arkeologiske utgravinga og dei naturvitskapelege analysene viste at det heldt til menneske innan området for Kvålekomplekset frå seinmesolitikum til mellomalder. Dette er klart meir omfattande menneskeleg aktivitet i fortida enn det som har vore mogleg å tolke ut av dokumentasjonen frå Frøyland.

- Det har blitt funne korn i makrofossilprøver frå ei rekkje toskipa hus i Rogaland (m.a. Voll, Sørbø, Røyneberg, Jåttå og Talgje) inkludert Kvåle og Frøyland. Men Kvåleundersøkinga skil seg ut fordi ho var meir omfattande og grundig når det gjeld å få fram informasjon om landskapet rundt bygningane. Ein veit såleis langt meir om landskapsutvikling og ressursutnytting i fortida ved Kvåle enn for dei andre lokalitetane (Soltvedt mfl. 2007: 198). Ein har mellom anna påvist område med rydningsrøyser, slike kulturminne blei ikkje funne ved undersøkinga på Frøyland (men slike er oppdaga ved tidlegare registreringar i Frøylandsområdet, jf. 2.3).

Utgravinga på Frøyland verkar å vere med på å støtte opp om det inntrykket som er skapt etter andre undersøkingar i Rogaland knytt til overgangen yngre steinalder - eldre bronsealder, nemleg at det i tida frå rundt 2000 f. Kr. vert etablert buplassar med fastbuande bønder i toskipa langhus på mange moreneskapt høgdedrag på Jæren. Ikkje lenge etter undersøkinga på Frøyland, vart det påvist restar av eit toskipa hus frå om lag same perioden på Kleppestemmen i Klepp kommune (Berge 2007).

11 Formidling og publikumskontakt

11.1 Formidlingsarbeid og publikumskontakt i felt og på museum

Det er ein del av prosessen ved ei arkeologisk undersøking at ein skal bruke noko tid på å formidle informasjon til publikum om sjølve utgravinga og om arkeologi generelt. På Frøyland vart det gjort uventa mange og flotte funn, og utgravinga vekte difor særleg stor interesse blant innbyggjarane i kommunen og hos media. Sidan undersøkinga fann stad i vintarhalvåret, var det heller ikkje stort av andre utgravingar i landet som "konkurrerte" om merksemda til aviser, radio og tv (jf. 11.2).

Ute i felt vart formidling og publikumskontakt lagt opp slik at besøkande frå lokalsamfunnet og elles fekk ein kortfatta skildring av arbeidet og funna. Det fann også stad nokre planlagde vitjingar frå lokale skular og barnehage. Ved desse høva blei det gjennomført ein meir omfattande rundtur på feltet med grundig presentasjon av både graveprosessen, toskipa hus og dei enkelte gravene. Både feltpersonalet og prosjektleiar Hemdorff var involvert i desse omvisningane.

Den gledeleg store interessa frå publikum medførte at ein ved AmS raskt bestemte seg for å lage ei utstilling med dei nyleg framgravne funna. Allereie helga 13. - 14. januar kunne ein få oppleve denne utstillinga med tilhøyrande føredrag av prosjektleiar Hemdorff, og så mange som 350 personar møtte opp for å sjå, høyre om og prate om fortida på Frøyland.

Seinare på året i 2007 vart funn frå Frøyland del av den meir omfattande "Nye funn"-utstillinga på muséet, saman med andre gjenstandar frå utgravingar gjennomførte i 2006 og 2007.

11.2 Omtale av utgravinga i media

Det er frå AmS si side registrert 137 tilfeller der utgravinga på Frøyland vart omtala av media i løpet av 2007 (jf. Vedlegg 15). Dette omfattar oppslag i aviser og på nettsider og innslag i radio og tv. Det kan nemnast særskilt at både TV Vest (lokaltv) og NRK radio tok turen til utgravingsfeltet. I samband med NRK radio sitt besøk, vart det laga intervju på staden med både prosjektleiar Hemdorff og arkeolog Bjørn Myhre frå AmS. Frøylandsgravinga vart faktisk til og med nemnt i enkelte utanlandske media. I Vedlegg 15 finst eit lite utval frå medieomtala.

12 Litteratur

- Arbman, H. (1940): Birka I. Die Gräber
Uppsala, 1940
- Berge, J. (2007): Undersøking av hustomter frå slutten av yngre steinalder og eldre bronsealder. Kleppe, gnr. 1, bnr. 22, "Kleppestemmen", Klepp kommune.
Oppdragsrapport B, 2007/5, for AmS.
- Björdal, E. (2007): Gravfunn frå vikingtid og spor etter tidleg jordbruksbusetnad
Arkeologisk undersøking vintaren 2006/2007 på Frøyland i Time kommune
I *frå haug ok heidni* nr. 3, 2007 (s. 3-11)
- Björhem, N. & Magnusson Staaf, B. (2006): Långhuslandskapet
En studie av bebyggelse och samhälle från stenålder till järnålder
I *Öresundsförbindelsen och arkeologin*, Malmöfynd nr 8
Malmö kulturmiljö 2006
- Børsheim, R. (2005): Toskipede hus i neolitikum og eldste bronsealder
I Høgestøl mfl. (red.): *Konstruksjonsspor og byggeskikk. Maskinell flateavdekking - metodikk, tolking og forvaltning*,
AmS Varia 43 (s. 109-121), AmS 2005
- Callmer, J. (1997): Beads and bead production in Scandinavia and the Baltic Region
c. AD 600-1100: a general outline

- I v. Freeden & Wiczorek: *Perlen. Archäologie, Techniken, Analysen*
Akten des Internationalen Perlensymposiums in Mannheim vom bis
11. bis 14. November 1994, Bonn 1997
- Gjerpe, L. E., red. (2005): Gravfeltet på Gulli
I *E18-prosjektet Vestfold*, bind 1. KHM 2005
- Helliesen, T. (1910): I *Fortsættelse fra Stavanger museums aarshefte for 1909* (s. 11-13)
Stavanger, 1910.
- Hemdorff, O. (1993): Hus fra eldste bronsealder funnet på Talgje
I *frå haug ok heidni* nr. 4, 1993 (s. 24-26)
- Herstad, A. (2007): Båten i grava - en gårdstradisjon i yngre jernalder ?
En arkeologisk analyse fra Midt - Norge
Masteroppgåve i arkeologi, NTNU 2007
- Hollund, H. (2007): Konservering og undersøking av metallgjenstandar frå utgravingar på
Frøyland, Time kommune
I *frå haug ok heidni* nr. 3, 2007 (s. 12-17)
- Høigård Hofseth, E. (1985): Det går i spinn
Forsøk på klassifikasjon av spinnehjul i Rogaland
AmS-skrifter 11, AmS 1985
- Idsøe, R. (2004): Rapport fra kulturhistorisk synfaring/registrering i Time kommune,
gnr. 28, bnr. 1 m.fl.
For Rogaland fylkeskommune, Regionalutviklingsavdelingen,
Kulturseksjonen. Upublisert.
- Jørgensen, L. m.fl. (1997): Families at Kirchheim am Ries. Analysis of Merovingian aristocratic
and warrior families.
s. 103-106 i Nørgård Jørgensen, A. & B. L. Clausen (ed.): *Military
aspects of Scandinavian society in a European perspective, AD 1-
1300: papers from an international research seminar at the Danish
National Museum, Copenhagen, 2-4 May 1996.*

Lillehammer, G. &

O. Hemdorff (2006):

Prosjektbeskrivelse

Plan for gjennomføring av utgravingsprosjekt "Stemmen" på Frøyland gnr. 28, bnr. 1 m.fl. i Time kommune.

AmS. Upublisert.

Lohrke, B. (2004):

Kinder in der Merowingerzeit

Gräber von Mädchen und Jungen in der Alemannia

I Nuber, Steuer & Zotz (red.): *Freiburger Beiträge zur Archäologie und Geschichte des ersten Jahrtausends*, Band 9, VML 2004

Løken, T. (1999):

The longhouses of Western Norway from the Late Neolithic to the 10th Century AD: representatives of a common Scandinavian building tradition or a local development ?

I Schjelderup & Storsletten (red.): *Grindbygde hus i Vest-Norge. Niku-seminar om grindbygde hus, Bryggens Museum 23.-25.03.98* (s. 52-64), Niku temahefte 030, Oslo 1999

Nielsen, P.O. (1998):

De ældste langhuse

Fra toskibede til treskibede huse i Norden

I Kyhlberg, O. (red.): *Hus och tomt i Norden under förhistorisk tid*, Bebyggelsehistorisk tidsskrift nr. 33, 1997 (s. 9-29)

Swedish Science Press, Uppsala 1998

Petersen, J. (1916):

Gravplassen fra Store-Dal i Skjeberg

i Brøgger, A. W. (red.): *Norske Oldfund, vol. I.*

Universitetets Oldsaksamling, Kristiania.

- Petersen, J. (1928): Vikingetidens smykker
Stavanger Museum
- Petersen, J. (1951): Vikingetidens redskaper
Oslo
- Prescott, C. (2005): Settlement and Economy in the Late Neolithic and Bronze Age of
Southern Norway: Some Points and Premises
I Høgestøl mfl. (red.): *Konstruksjonsspor og byggeskikk. Maskinell flateavdekking - metodikk, tolking og forvaltning, AmS Varia 43* (s. 127-136), AmS 2005
- Rygh, O. (1885): Norske Oldsager
Faksimileutgåve ved Tapir Forlag, Trondheim 1999.
- Samdal, M. (2007): Dokumentasjon av båtgraver
Bruk av ny teknologi og gammel praksis - en feltmetodisk tilnærming med utgangspunkt i gravmaterialet fra Gulli i Vestfold
I *Viking*, bind LXX, 2007 (s. 89-104), Oslo
- Solberg, B. (1984): Norwegian Spearheads from the Merovingian and Viking Period
Upubl. dr. avh., UiB.
- Soltvedt, E-C. m.fl. (2007): Bøndene på Kvålehodlene
Boplass-, jordbruks- og landskapsutvikling gjennom 6000 år på Jæren, SV Norge
AmS Varia 47, AmS 2007
- Særheim, I. (1999a): Namn og gard. Studium av busetnadsnamn på -land
Avhandling for dr.philos.-grada, UiB
- Særheim, I. (1999b): Gards- og grendenamn i Time
I *frå haug ok heidni* nr. 3, 1999 (s. 42-48)

VEDLEGG 1

FOTOLISTE – Arkeologisk museum i Stavanger

Oppdrag: Arkeologisk undersøkning av område med graver frå vikingtid og toskipa langhus frå yngre steinalder / eldre bronsealder					Fornminnenr.: ID 123585 (graver) ID 123586 (hus)		Aks.nr.: 2006/74	Museumsnr. : S 12293 - 12298
Fotografar: Even Bjørdal (EB), Olle H. Hemdorff (OHH), Siri Pedersen (SP), Angunn Skeiseid (AS), Ann Katrine Sivertsen (AKS), Sikke Viste (SV)			Brevjournalnr. : 04/415	FU-saknr: 09/2006	Gard: Frøyland	Gnr: 28	Bnr: 1	
AmS ansv: Prosjektleiar Olle H. Hemdorff		Film nr: Cd 452	Digitalt foto		Kommune: Time		Datering: Yngre st.alder/ eldre br.alder, vikingtid	
AmS arkivnr	Bildenr	Dato	UTM	Kartblad	Retn.mot	Motiv	UDK-nr	
72675	1	15.12.06	32VLL1119	AL 19-5-3	VNV	Oversynsfoto ved starten av utgravinga: flateavdekking er i gong. (EB)		
72676	2	15.12.06			N	Oversynsfoto over høgdedraget der undersøkinga fann stad. Panorama med bilde 2-7. (EB)		
72677	3	15.12.06			NNØ	Oversynsfoto over høgdedraget der undersøkinga fann stad. Panorama med bilde 2-7. (EB)		
72678	4	15.12.06			NØ	Oversynsfoto over høgdedraget der undersøkinga fann stad. Panorama med bilde 2-7. (EB)		
72679	5	15.12.06			Ø	Oversynsfoto over høgdedraget der undersøkinga fann stad. Panorama med bilde 2-7. (EB)		
72680	6	15.12.06			ØSØ	Oversynsfoto over høgdedraget der undersøkinga fann stad. Panorama med bilde 2-7. (EB)		
72681	7	15.12.06			ØSØ	Oversynsfoto over høgdedraget der undersøkinga fann stad. Panorama med bilde 2-7. (EB)		
72682	8	15.12.06			Ø	Oversynsfoto over det først avdekte området. Utsyn mot brakkene i Ø. (EB)		
72683	9	15.12.06			ØNØ	Maskin og arkeologar driv flateavdekking. (EB)		
72684	10	15.12.06			Ø	Det avdekte området SV om toppen av høgdedraget, i nærleiken av vegen. Store steinar og steinoptrekk synleg under matjordslaget. (EB)		
72685	11	15.12.06			V	Del av det flateavdekte området: m.a. forstyringar 2AZ 1314 (stor, steinfylt nedgraving) og 2AZ 2903, mindre grop 2AG 1170, og i framgrunnen stolpehol 2AS 1147. (EB)		
72686	12	19.12.06			NV	Oversynsfoto av flateavdekking, maskin og arkeologar i aktivitet. Den gamle maskintraseén frå 1980-talet, som skjer seg gjennom feltet, er blitt delvis tømd for fyllmasse. (EB)		
72687	13	22.12.06			NNØ	Arkeologar reinsar fram anleggsspor innan undersøkingområdet. Presenning dekkjer den minste barnegrava. (EB)		
72688	14	22.12.06			Ø	Sikke Viste reinsar fram stolpehol. (EB)		
72689	15	02.01.07			VNV	Foto av båtgrava til kvinna: situasjonen då gravstrukturen vart påvist. (EB)		
72690	16	03.01.07			VNV	Kvinnegrava er tildekt med presenning, John Kvanli frå Rygene Detektorklubb søkjer i området ved grava. (EB)		

VEDLEGG 1

Oppdrag: Arkeologisk undersøking av område med graver frå vikingtid og toskipa langhus frå yngre steinalder / eldre bronsealder					Fornminnenr.: ID 123585 (graver) ID 123586 (hus)		Aks.nr.: 2006/74	Museumsnr. : S 12293 - 12298
Fotografar: Even Bjørdal (EB), Olle H. Hemdorff (OHH), Siri Pedersen (SP), Angunn Skeiseid (AS), Ann Katrine Sivertsen (AKS), Sikke Viste (SV)			Brevjournalnr. : 04/415	FU-saknr: 09/2006	Gard: Frøyland		Gnr: 28	Bnr: 1
AmS ansv: Prosjektlear Olle H. Hemdorff		Film nr: Cd 452	Digitalt foto	Kommune: Time			Datering: Yngre st.alder/ eldre br.alder, vikingtid	
AmS arkivnr	Bildnr	Dato	UTM	Kartblad	Retn.mot	Motiv	UDK-nr	
72691	17	03.01.07			VNV	John Kvanli frå Rygene Detektorklubb søker i ein dunge med masse skrapa av området i/ved grava. (EB)		
72692	18	06.01.07			Detalj	Foto av ovalforma bronsespenne frå kvinnegrava, nettopp teken opp i felt. F10. (EB)		
72693	19	06.01.07			NNØ	Funnstaden til ovalforma bronsespenne F20 like ved kvinnegrava (under presenningen). Funnstaden markert med målestokkpinne. (EB)		
72694	20	06.01.07			N	Nærbilete i felt av ovalforma bronsespenne funne ved kvinnegrava (jf. forrige foto). (EB)		
72695	21	06.01.07			Ø	Angunn Skeiseid og Jan Berge såldar masse frå området ved kvinnegrava. (EB)		
72696	22	06.01.07				Bilete av ”falsk gullfoliert” – glasperle funnen ved sålding av masse frå kvinnegrava. (EB)		
72697	23	06.01.07			NØ	Jan Berge viser fram glasperler til journalist frå Stavanger Aftenblad. (EB)		
72698	24	06.01.07				Nærbilete av glasperler funne ved såldinga av masse frå området ved kvinnegrava. (EB)		
72699	25	08.01.07			ØSØ	Jan Berge og maskin flateavdekkjer i området aust om gravene.(SP)		
72700	26	08.01.07				Even Bjørdal og Angunn Skeiseid såldar fram jernfragment frå kvinnegrava. (SP)		
72701	27	08.01.07			ØSØ	Prosjektlear Olle Hemdorff i området der kvinnegrava lág. (SP)		
72702	28	10.01.07			ØNØ	Barnehageavdeling på besøk på feltet på Frøyland - Ann Katrine Sivertsen fortel om utgravinga. (EB)		
72703	29	12.01.07			N	Angunn Skeiseid og Sikke Viste såldar masse frå området ved kvinnegrava. (EB)		
72704	30	12.01.07			S	I framgrunnen vert masse grave ut frå området ved kvinnegrava, i bakgrunnen skimtar ein stasjonen for sålding av denne massa. (EB)		
72705	31	12.01.07			S	Jan Berge grev ut masse i området ved kvinnegrava. (EB)		
72706	32	12.01.07			N	Foto som viser tjukklikeken på massa som vart grave ut og sålda frå området ved kvinnegrava. (EB)		
72707	33	16.01.07				Jan Berge og Angunn Skeiseid ordnar med funna i kontoravdelinga av brakka. (EB)		
72708	34	16.01.07				Jan Berge og Angunn Skeiseid ordnar med funna i kontoravdelinga av brakka. (EB)		

VEDLEGG 1

Oppdrag: Arkeologisk undersøking av område med graver frå vikingtid og toskipa langhus frå yngre steinalder / eldre bronsealder					Fornminnener.: ID 123585 (graver) ID 123586 (hus)		Aks.nr.: 2006/74	Museumsnr. : S 12293 - 12298
Fotografar: Even Bjørdal (EB), Olle H. Hemdorff (OHH), Siri Pedersen (SP), Angunn Skeiseid (AS), Ann Katrine Sivertsen (AKS), Sikke Viste (SV)			Brevjournalnr. : 04/415	FU-saknr: 09/2006	Gard: Frøyland	Gnr: 28	Bnr: 1	
AmS ansv: Prosjektleiar Olle H. Hemdorff		Film nr: Cd 452	Digitalt foto	Kommune: Time			Datering: Yngre st.alder/ eldre br.alder, vikingtid	
AmS arkivnr	Bildnr	Dato	UTM	Kartblad	Retn.mot	Motiv	UDK-nr	
72709	35	18.01.07			NNV	Oversynsfoto: flateavdekking i området N og NØ om kvinnegrava. Kvinnegrava er dekt av presenning midt på fotoet, teltet står over mannsgrava. (EB)		
72710	36	18.01.07			NØ	Oversynsfoto: i framgrunnen (med stikkstong) ligg den største barnegrava, under presenningen rett bak er den minste barnegrava, teltet står over mannsgrava, i bakgrunnen kan ein skimte presenningen over kvinnegrava. (EB)		
72711	37	19.01.07			NV	Oversynsfoto over eit mindre undersøkingsområde med kokegroper/bålplassar 2AK 1194 og 2AK 1219, Ø om hovudfeltet: 2AK 1194 synleg i framgrunnen. (AS)		
72712	38	19.01.07			Ø	Oversynsfoto over eit mindre undersøkingsområde med kokegroper/bålplassar 2AK1194 og 2AK1219, Ø om hovudfeltet. (EB)		
72713	39	19.01.07			N	Struktur 2AK 1194 i plan før snitting. (AS)		
72714	40	29.01.07			V	Struktur 2AK 1194, profil etter snitting. (AS)		
72715	41	29.01.07			N	Struktur 2AK 1219 i plan før snitting. (AS)		
72716	42	29.01.07			V	Struktur 2AK 1219, profil etter snitting. (AS)		
72717	43	22.01.07			N	Mannsgrava (båtgrav) etter innleiande framreinsing, før utgraving. (EB)		
72718	44	22.01.07			SØ	Mannsgrava (båtgrav) etter innleiande framreinsing, før utgraving. (EB)		
72719	45	22.01.07			N	Arkeologinnene i teltet sett opp over mannsgrava. (EB)		
72720	46	22.01.07			NNV	Arkeologar teiknar mannsgrava før utgravinga tek til. (EB)		
72721	47	23.01.07			VNV	Vinterstemning i undersøkingsområdet. (EB)		
72722	48	23.01.07			ØNØ	Vinterstemning i undersøkingsområdet. (EB)		
72723	49	23.01.07			NØ	Vinterstemning i undersøkingsområdet. (EB)		
72724	50	23.01.07			NNØ	Vinterstemning i undersøkingsområdet: arkeologar i arbeid inne i teltet over mannsgrava. (EB)		
72725	51	23.01.07			VNV	Nærbilete av steinsamlinga midt i båtgrava til mannen. (EB)		

VEDLEGG 1

Oppdrag: Arkeologisk undersøking av område med graver frå vikingtid og toskipa langhus frå yngre steinalder / eldre bronsealder					Fornminnener.: ID 123585 (graver) ID 123586 (hus)		Aks.nr.: 2006/74	Museumsnr. : S 12293 - 12298
Fotografar: Even Bjørdal (EB), Olle H. Hemdorff (OHH), Siri Pedersen (SP), Angunn Skeiseid (AS), Ann Katrine Sivertsen (AKS), Sikke Viste (SV)			Brevjournalnr. : 04/415	FU-saknr: 09/2006	Gard: Frøyland		Gnr: 28	Bnr: 1
AmS ansv: Prosjektleiar Olle H. Hemdorff		Film nr: Cd 452	Digitalt foto	Kommune: Time			Datering: Yngre st.alder/ eldre br.alder, vikingtid	
AmS arkivnr	Bildener	Dato	UTM	Kartblad	Retn.mot	Motiv	UDK-nr	
72726	52	24.01.07			SSØ	Arbeidsbrakka i snøvær.. (EB)		
72727	53	24.01.07			NNØ	Teltet over mannsgrava i snøvær.. (EB)		
72728	54	24.01.07			V	Nærbilete av steinsamlinga midt i båtgrava til mannen, etter ytterlegare framreinsing. (EB)		
72729	55	24.01.07			SSØ	Nærbilete av jernnaglar/-spikar F81 og F82 frå den nordlege delen av båten. (EB)		
72730	56	24.01.07			NNV	Arkeologar i arbeid med utgraving av mannsgrava: graving av første 5cm – sjikt av massa. (EB)		
72731	57	24.01.07			NØ	Nærfoto, arkeologar i arbeid med utgraving av mannsgrava. (EB)		
72732	58	24.01.07			NNV	Arkeologar i arbeid med utgraving og dokumentasjon av mannsgrava. (EB)		
72733	59	24.01.07			NNV	Mannsgrava etter ferdig utgraving av første 5 cm – sjikt av massa på kvar side av steinsamlinga. (EB)		
72734	60	24.01.07			SSØ	Mannsgrava etter ferdig utgraving av første 5 cm – sjikt av massa på kvar side av steinsamlinga. (EB)		
72735	61	24.01.07			NNV	Arkeologar i arbeid med utgraving av mannsgrava. (EB)		
72736	62	24.01.07			V	Korrodererte naglar og spikar frå båten dukkar opp under steinsamlinga i midten av mannsgrava. (EB)		
72737	63	24.01.07			NNV	Korrodererte naglar og spikar frå båten dukkar opp under steinsamlinga i midten av mannsgrava. (EB)		
72738	64	24.01.07			NNV	Nærfoto:korroderte naglar og spikar frå båten dukkar opp under steinsamlinga i midten av mannsgrava. (EB)		
72739	65	25.01.07			NNV	Konservator Geir Magnussen og arkeologar ved mannsgrava. (EB)		
72740	66	25.01.07			N	Konservator Geir Magnussen og Angunn Skeiseid planlegg preparat F112 frå mannsgrava. (EB)		
72741	67	25.01.07			NNØ	Området for uttak av preparatet F112 frå mannsgrava. Gule pinnar markerer funn av jernnaglar/-spikar. (EB)		
72742	68	25.01.07			NNV	Konservator og arkeologar ved mannsgrava. (EB)		
72743	69	25.01.07			N	Ved feltet: prosjektleiar Olle Hemdorff held føredrag for lokal skuleklasse om utgravinga. (EB)		
72744	70	25.01.07			Ø	Ved feltet: prosjektleiar Olle Hemdorff og arkeolog Bjørn Myhre frå AmS vert intervjuet av journalist frå NRK radio. (EB)		

VEDLEGG 1

Oppdrag: Arkeologisk undersøking av område med graver frå vikingtid og toskipa langhus frå yngre steinalder / eldre bronsealder					Fornminnennr.: ID 123585 (graver) ID 123586 (hus)		Aks.nr.: 2006/74	Museumsnr. : S 12293 - 12298
Fotografar: Even Bjørdal (EB), Olle H. Hemdorff (OHH), Siri Pedersen (SP), Angunn Skeiseid (AS), Ann Katrine Sivertsen (AKS), Sikke Viste (SV)			Brevjournalnr. : 04/415	FU-saknr: 09/2006	Gard: Frøyland	Gnr: 28	Bnr: 1	
AmS ansv: Prosjektleiår Olle H. Hemdorff		Film nr: Cd 452	Digitalt foto	Kommune: Time			Datering: Yngre st.alder/ eldre br.alder, vikingtid	
AmS arkivnr	Bildennr	Dato	UTM	Kartblad	Retn.mot	Motiv	UDK-nr	
72745	71	25.01.07			SSØ	Mannsgrava etter ferdig utgraving av andre 5 cm – sjikt. Preparata F112 (nærmast) og F116 er klar til å takast ut. (EB)		
72746	72	25.01.07			NNV	Mannsgrava etter ferdig utgraving av andre 5 cm – sjikt. Preparata F112 og F116 (nærmast) er klar til å takast ut. (EB)		
72747	73	26.01.07			NNV	Mannsgrava etter ferdig utgraving av all masse unnateke tverrprofilen. (EB)		
72748	74	26.01.07			SSØ	Funn av heilt bryne av mørk skifer nedst i massa i tverrprofilen – in situ. (EB)		
72749	75	26.01.07			SSØ	Nærfoto: funn av heilt bryne av mørk skifer nedst i massa i tverrprofilen – in situ. (EB)		
72750	76	26.01.07			SSØ	Mannsgrava etter ferdig utgraving. (EB)		
72751	77	29.01.07			NNV	Mannsgrava etter ferdig utgraving, teltet er fjerna: ein ser grava, det lokale målesystemet og terreng. (EB)		
72752	78	29.01.07			NNV	Angunn Skeiseid fraktar vekk masse for sålding frå området ved kvinnegrava. Kvinnegrava synleg ved stikkstong til venstre i biletet. (EB)		
72753	79	29.01.07			NV	Kvinnegrava (båtgrav) før teltet vart sett på plass og utgravinga av strukturen tok til. (EB)		
72754	80	29.01.07			NV	Kvinnegrava (båtgrav) før teltet vart sett på plass og utgravinga av strukturen tok til. (EB)		
72755	81	30.01.07			NNV	Olle Hemdorff teiknar den minste barnegrava medan ein gjer seg klar til å flytte teltet frå mannsgrava til kvinnegrava. (EB)		
72756	82	30.01.07			N	Den ferdig utgravne minste barnegrava i framgrunnen, og den ferdig utgravne mannsgrava i bakgrunnen. (EB)		
72757	83	31.01.07			NNV	Oversynsfoto: i framgrunnen den største barnegrava før framreinsing, i bakgrunnen den minste barnegrava og mannsgrava ferdig undersøkt. (AKS)		
72758	84	31.01.07			NNV	Den største barnegrava i plan for framreinsing. (AKS)		
72759	85	31.01.07			NNV	Den største barnegrava i plan, etter framreinsing av steinpakning øvst i grava. (EB)		
72760	86	31.01.07			N	Oversynsfoto: i framgrunnen den største barnegrava etter framreinsing, i bakgrunnen den minste barnegrava og mannsgrava ferdig undersøkt. (EB)		
72761	87	31.01.07			V	Ann Katrine Sivertsen har starta utgravinga av den største barnegrava. (EB)		

VEDLEGG 1

Oppdrag: Arkeologisk undersøkning av område med graver frå vikingtid og toskipa langhus frå yngre steinalder / eldre bronsealder					Fornminnener.: ID 123585 (graver) ID 123586 (hus)		Aks.nr.: 2006/74	Museumsnr. : S 12293 - 12298
Fotografar: Even Bjørdal (EB), Olle H. Hemdorff (OHH), Siri Pedersen (SP), Angunn Skeiseid (AS), Ann Katrine Sivertsen (AKS), Sikke Viste (SV)			Brevjournalnr. : 04/415	FU-saknr: 09/2006	Gard: Frøyland		Gnr: 28	Bnr: 1
AmS ansv: Prosjektleiar Olle H. Hemdorff		Film nr: Cd 452	Digitalt foto	Kommune: Time			Datering: Yngre st.alder/ eldre br.alder, vikingtid	
AmS arkivnr	Bildnr	Dato	UTM	Kartblad	Retn.mot	Motiv	UDK-nr	
72762	88	31.01.07			V	Ann Katrine Sivertsen i arbeid med den største barnegrava. (EB)		
72763	89	31.01.07			ØNØ	Ann Katrine Sivertsen i arbeid med den største barnegrava. (EB)		
72764	90	31.01.07			ØNØ	Konservator Geir Magnussen og Ann Katrine Sivertsen planlegger å ta ut preparat, med m.a. sigd F158, frå den største barnegrava. (EB)		
72765	91	31.01.07			NØ	Nærfoto av m.a. sigd F158 in situ, frå den største barnegrava. (EB)		
72766	92	31.01.07			NNV	Den største barnegrava, med ma. sigd F158 in situ. (EB)		
72767	93	09.02.07			NV	Oversynsfoto av den største barnegrava ferdig utgraven, preparat teke ut. (AS)		
72768	94	31.01.07			NV	Arkeologar i arbeid inne i teltet over kvinnegrava. (EB)		
72769	95	06.02.07			NV	Arkeologar i arbeid inne i teltet over kvinnegrava. (AS)		
72770	96	06.02.07			NV	Kvinnegrava under framreinsing. (SV)		
72771	97	09.02.07			N	Spinnhjul F183 in situ i kvinnegrava. (SV)		
72772	98	09.02.07			NV	Kvinnegrava ferdig undersøkt, med unntak av tverrprofilen som står att. (SV)		
72773	99	09.02.07			NNV	Nærfoto av tverrprofilen i kvinnegrava: den sørlege sida. (SV)		
72774	100	09.02.07			SSØ	Nærfoto av tverrprofilen i kvinnegrava: den nordlege sida. (SV)		
72775	101	09.02.07			NV	Kvinnegrava ferdig undersøkt, med unntak av tverrprofilen som står att. (SV)		
72776	102	05.02.07			NNV	Eldstad 2AI 998 i plan. (SV)		
72777	103	05.02.07			N	Eldstad 2AI 998, profil etter snitting. (SV)		
72778	104	05.02.07			N	Eldstad 2AI 998, profil etter snitting. (EB)		
72779	105	05.02.07			SSØ	Kokegrop 2AK 922 i plan. (AS)		
72780	106	05.02.07			SSØ	Kokegrop 2AK 922, profil etter snitting. (AS)		

VEDLEGG 1

Oppdrag: Arkeologisk undersøking av område med graver frå vikingtid og toskipa langhus frå yngre steinalder / eldre bronsealder					Fornminnenr.: ID 123585 (graver) ID 123586 (hus)		Aks.nr.: 2006/74	Museumsnr. : S 12293 - 12298
Fotografar: Even Bjørdal (EB), Olle H. Hemdorff (OHH), Siri Pedersen (SP), Angunn Skeiseid (AS), Ann Katrine Sivertsen (AKS), Sikke Viste (SV)			Brevjournalnr. : 04/415	FU-saknr: 09/2006	Gard: Frøyland		Gnr: 28	Bnr: 1
AmS ansv: Prosjektleiar Olle H. Hemdorff		Film nr: Cd 452	Digitalt foto	Kommune: Time			Datering: Yngre st.alder/ eldre br.alder, vikingtid	
AmS arkivnr	Bildnr	Dato	UTM	Kartblad	Retn.mot	Motiv	UDK-nr	
72781	107	05.02.07			NNV	Struktur 2AA 1589 (forkasta som v/ undersøking etter innmåling) i plan. Klart innslag av aurdelle. (AKS)		
72782	108	05.02.07			NØ	Struktur 2AA 1589 i plan: aurdellemassa er fjerna på halve strukturen. Stolpehol på venstre side (m/ gul pinne)viste seg seinare å vere kutta av nedgravinga for 2AA 1589. (AKS)		
72783	109	05.02.07			NNV	Struktur 2AA 1589 i plan: ferdig framreinsa overflate. (AKS)		
72784	110	05.02.07			NNV	Struktur 2AA 1589 : tømde for stein og dyrkingsjord. Stolpehol på venstre side kutta av nedgravinga. (AKS)		
72785	111	05.02.07			SSØ	Kokegrop 2AK 1633 i plan. (AS)		
72786	112	05.02.07			SSØ	Kokegrop 2AK 1633, profil etter snitting. (AS)		
72787	113	06.02.07			SSV	Stolpehol 2AS 1425 i plan. (AKS)		
72788	114	07.02.07			SSV	Stolpehol 2AS 1425, profil etter snitting. (AKS)		
72789	115	06.02.07			S	Stolpehol 2AS 1691 i plan. (SV)		
72790	116	06.02.07			S	Stolpehol 2AS 1691, profil etter snitting. (SV)		
72791	117	06.02.07			S	Stolpehol 2AS 1947 i plan. (SV)		
72792	118	07.02.07			SSØ	Stolpehol 2AS 1947, profil etter snitting: nordleg side. (SV)		
72793	119	07.02.07			NNV	Stolpehol 2AS 1947, profil etter snitting: sørleg side. (SV)		
72794	120	06.02.07			Ø	Stolpehol 2AS 1993 i plan. (AS)		
72795	121	07.02.07			Ø	Stolpehol 2AS 1993, profil etter snitting. (AS)		
72796	122	06.02.07			NV	Even Bjørdal målar inn stolpehol med totalstasjon. (OHH)		
72797	123	06.02.07			NV	Arkeologar i aktivitet ved toskipa hus, bruk av frostmatter. (AS)		
72798	124	07.02.07			SSØ	Snitting av stolpehol og uttak av makrofossilprøver frå toskipa hus. (EB)		
72799	125	07.02.07			Ø	Sikke Viste dokumenterer stolpehol frå toskipa hus. (EB)		

VEDLEGG 1

Oppdrag: Arkeologisk undersøking av område med graver frå vikingtid og toskipa langhus frå yngre steinalder / eldre bronsealder					Fornminnener.: ID 123585 (graver) ID 123586 (hus)		Aks.nr.: 2006/74	Museumsnr. : S 12293 - 12298
Fotografar: Even Bjørdal (EB), Olle H. Hemdorff (OHH), Siri Pedersen (SP), Angunn Skeiseid (AS), Ann Katrine Sivertsen (AKS), Sikke Viste (SV)			Brevjournalnr. : 04/415	FU-saknr: 09/2006	Gard: Frøyland		Gnr: 28	Bnr: 1
AmS ansv: Prosjektleiar Olle H. Hemdorff		Film nr: Cd 452	Digitalt foto	Kommune: Time			Datering: Yngre st.alder/ eldre br.alder, vikingtid	
AmS arkivnr	Bildener	Dato	UTM	Kartblad	Retn.mot	Motiv	UDK-nr	
72800	126	07.02.07			SØ	Stolpehol 2AS 2012, profil etter snitting. (AKS)		
72801	127	07.02.07			N	Stolpehol 2AS 2094 i plan. (AS)		
72802	128	07.02.07			S	Stolpehol 2AS 2094, profil etter snitting. (AS)		
72803	129	07.02.07			SV	Stolpehol 2AS 2107 i plan, delvis snitta, med ein stein øvst i massa. (AKS)		
72804	130	07.02.07			SØ	Stolpehol 2AS 2107, profil etter snitting. (AKS)		
72805	131	07.02.07			V	Stolpehol 2AS 2107, profil etter snitting. (AKS)		
72806	132	07.02.07			Ø	Stolpehola 2AS 2224 (til høgre) og 2AS 2235 i plan. (SV)		
72807	133	07.02.07			Ø	Stolpehol 2AS 2235, profil etter snitting. (SV)		
72808	134	07.02.07			Ø	Stolpehol 2AS 2224, profil etter snitting. (SV)		
72809	135	07.02.07			S	Stolpehol 2AS 2293 i plan. (AS)		
72810	136	07.02.07			S	Stolpehol 2AS 2293, under snitting, med ein stein i massa. (AS)		
72811	137	08.02.07			SSØ	Stolpehol 2AS 2293, profil etter snitting. (AS)		
72812	138	08.02.07			S	Stolpehol 2AS 1819 i plan. (SV)		
72813	139	08.02.07			S	Stolpehol 2AS 1819, profil etter snitting. (SV)		
72814	140	08.02.07			SSØ	Stolpehola 2AS 1669 (til høgre)og 2AS 1679 i plan. (AKS)		
72815	141	08.02.07			N	Stolpehola 2AS 2319 (til høgre) og 2AS 2331 i plan. (AS)		
72816	142	08.02.07			S	Stolpehol 2AS 1844 i plan. (SV)		
72817	143	08.02.07			SSØ	Stolpehol 2AS 1844, profil etter snitting. (SV)		
72818	144	08.02.07			N	Stolpehol 2AS 2164 i plan. (AS)		
72819	145	08.02.07			Ø	Stolpehol 2AS 2164, profil etter snitting. (AS)		

VEDLEGG 1

Oppdrag: Arkeologisk undersøking av område med graver frå vikingtid og toskipa langhus frå yngre steinalder / eldre bronsealder					Fornminnener.: ID 123585 (graver) ID 123586 (hus)		Aks.nr.: 2006/74	Museumsnr. : S 12293 - 12298
Fotografar: Even Bjørdal (EB), Olle H. Hemdorff (OHH), Siri Pedersen (SP), Angunn Skeiseid (AS), Ann Katrine Sivertsen (AKS), Sikke Viste (SV)			Brevjournalnr. : 04/415	FU-saknr: 09/2006	Gard: Frøyland		Gnr: 28	Bnr: 1
AmS ansv: Prosjektleiar Olle H. Hemdorff		Film nr: Cd 452	Digitalt foto		Kommune: Time		Datering: Yngre st.alder/ eldre br.alder, vikingtid	
AmS arkivnr	Bildnr	Dato	UTM	Kartblad	Retn.mot	Motiv	UDK-nr	
72820	146	08.02.07			Ø	Stolpehol 2AS 2716 i plan. (SV)		
72821	147	08.02.07			Ø	Stolpehol 2AS 2716, profil etter snitting. (SV)		
72822	148	08.02.07			Ø	Oversynsfoto: område med toskipa hus i framgrunnen, teltet over kvinnegrava i bakgrunnen. (AS)		
72823	149	08.02.07			ØNØ	Grop 2AG 2753 i plan., med stolpehol 2AS 3024 til venstre i strukturen. Gule pinnar markerer for funn av brende bein på overflata. (SV)		
72824	150	09.02.07			N	Stolpehol 2AS 3015 i plan, innan struktur 2AG 2753. (AKS)		
72825	151	08.02.07			SØ	Stolpehol 2AS 2345, profil etter snitting. (AKS)		
72826	152	08.02.07			ØNØ	Grop 2AG 1967 i plan. (AS)		
72827	153	09.02.07			ØNØ	Grop 2AG 1967, profil etter snitting: to moglege stolpehol innan gropa. (AS)		
72828	154	12.02.07			N	Grop 2AG 2561, profil etter snitting. (EB)		
72829	155	12.02.07			S	Grop 2AG 1767, profil etter snitting. (EB)		
72830	156	12.02.07			SSØ	Stolpehol 2AS 2394, profil etter snitting. (EB)		
72831	157	12.02.07			SSØ	Stolpehol 2AS 2407, profil etter snitting. (EB)		
72832	158	12.02.07			SSØ	Stolpehola 2AS 2394 (minste utgåve toskipa hus, til høgre)og 2AS 2407 (største utgåve toskipa hus) etter snitting. (EB)		
72833	159	12.02.07			NV	Stolpehol 2AS 2435, profil etter snitting. (EB)		
72834	160	12.02.07			SØ	Stolpehol 2AS 2692, profil etter snitting. (EB)		
72835	161	12.02.07			SØ	Stolpehol 2AS 1368, profil etter snitting. (EB)		
73092	162	08.02.07			NØ	Stolpehol 2AS 2521 (til venstre) og 2AS 2534 i plan. (AKS)		

VEDLEGG 2 Fotoark med bileta frå fotolista

72675

72676

72677

72678

72679

72680

72681

72682

72683

72684

72685

72686

72687

72688

72689

72690

72691

72692

72693

72694

72695

72696

72697

72698

72699

72700

72701

72702

72703

72704

72705

72706

72707

72708

72709

72710

72711

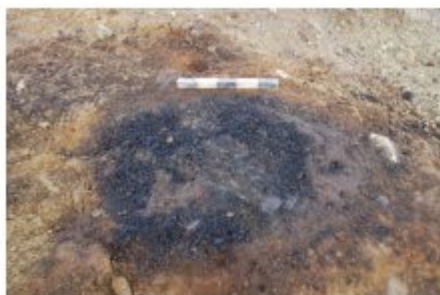
72712

72713

72714

72715

72716

72717

72718

72719

72720

72721

72722

72723

72724

72725

72726

72727

72728

72729

72730

72731

72732

72733

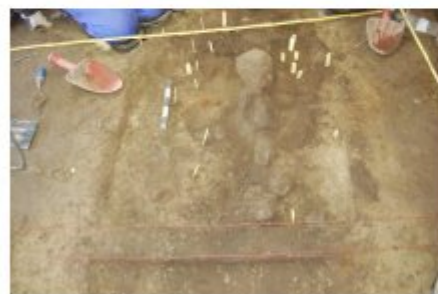
72734

72735

72736

72737

72738

72739

72740

72741

72742

72743

72744

72745

72746

72747

72748

72749

72750

72751

72752

72753

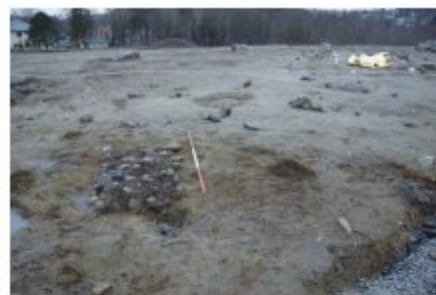
72754

72755

72756

72757

72758

72759

72760

72761

72762

72763

72764

72765

72766

72767

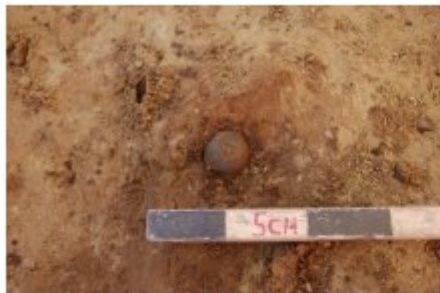
72768

72769

72770

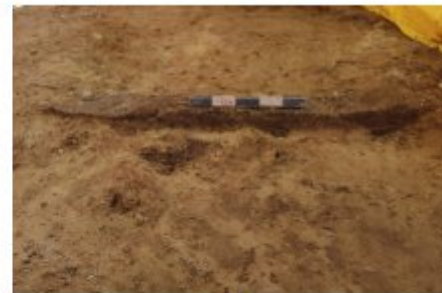
72771

72772

72773

72774

72775

72776

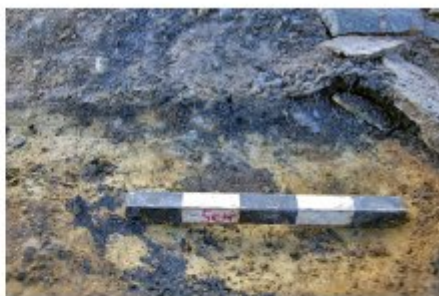
72777

72778

72779

72780

72781

72782

72783

72784

72785

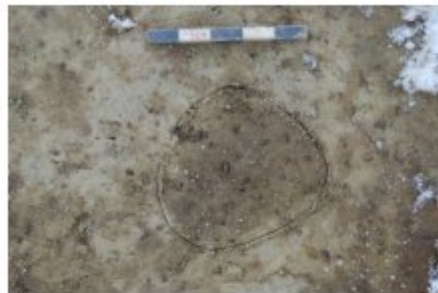
72786

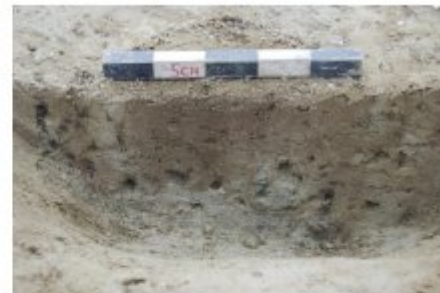
72787

72788

72789

72790

72791

72792

72793

72794

72795

72796

72797

72798

72799

72800

72801

72802

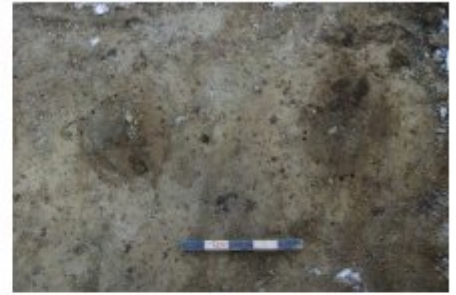
72803

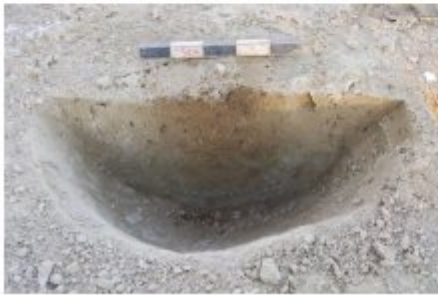
72804

72805

72806

72807

72808

72809

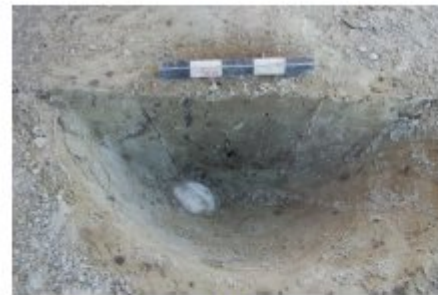
72810

72811

72812

72813

72814

72815

72816

72817

72818

72819

72820

72821

72822

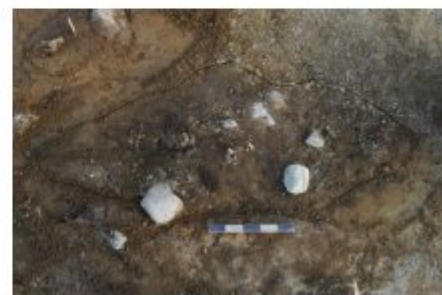
72823

72824

72825

72826

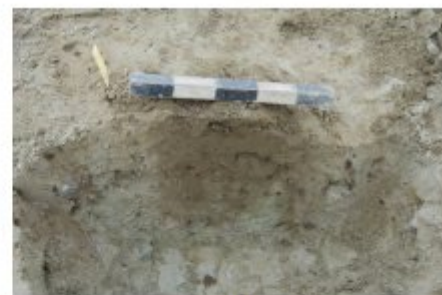
72827

72828

72829

72830

72831

72832

72833

72834

72835

73092

VEDLEGG 3 Liste over anleggsspor / strukturar

Intrasisld	Type anleggsspor	Tilhøyrer følgjande anlegg	Storleik i plan: omkrins i cm	Undersøkt - del i %	Fyllmateriale	Skildring av struktur og dokumentering
200	St.h., Ø om m.trasé	Ikkje relatert	55	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt inn med totalstasjon.
210	St.h., Ø om m.trasé	Ikkje relatert	59	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon.
221	St.h., Ø om m.trasé	Ikkje relatert	72	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon.
237	St.h., Ø om m.trasé	Ikkje relatert	117	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon.
260	St.h., Ø om m.trasé	Ikkje relatert	98	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon.
281	St.h., Ø om m.trasé	Ikkje relatert	119	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon.
307	St.h., Ø om m.trasé	Ikkje relatert	78	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon.
318	St.h., Ø om m.trasé	Ikkje relatert	85	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon.
329	St.h., Ø om m.trasé	Ikkje relatert	127	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon.
344	St.h., Ø om m.trasé	Ikkje relatert	95	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon.
358	St.h., Ø om m.trasé	Ikkje relatert	69	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon.
368	St.h., Ø om m.trasé	Ikkje relatert	69	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon.
379	Kokegrop, Ø om m.trasé	Ikkje relatert	327	0	Trekol, sot, brend stein	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon.Tolka som kokegrop, evt. utandørs eldstad.
418	St.h., V om m.trasé	Ikkje relatert	81	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon.
432	St.h., V om m.trasé	Ikkje relatert	90	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon.
447	Den minste barnegrava		Max lengde: ca 80 cm Max breidde: ca 60 cm Omkrins: 278 cm	100	Gråbrun, spetta, humushaldig sand og grus	Totalgraven 30.01.07 av O Hemdorff. Ei relativt lita og grunn nedgraving, lokalisert rundt 5 m frå sørenden av båtgrava med mannen. Lokalisert i nokonlunde N-S - retning. Ca 80 x 60 cm, max. 5 cm djup. På overflata av fyllmassa låg det to nevestore steinar, elles berre nokre få småsteinar. Fyllmassa var gråbrun, spetta sand/grus/jord. Det vart gjort gjenstandsfunn: tre naglar/tenar av jern og fragment av ein liten jernsigd (miniatyr). Naglane vart alle funne med naglehovudet/plata opp - fekk inntrykk av at dei var stukke ned i bakken (symbolsk). Ved sida av sigdfragmentet fann ein ein trekolbit (denne er ikkje datert nærmare). Utgravaren tolka strukturen i felt som ei barnegrav med symbolskt nedlagde gjenstandar - påvisinga av miniatyrsigd av konservator i ettertid understøttar dette synet. Yngre jernalder (truleg vikingtid) . Fotoarkivr.: 72710, 72755-7, 72760.
478	St.h., V om m.trasé	Ikkje relatert	86	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon.
492	Mannsgrava, båtgrav		Max lengde: ca 390 cm Max breidde: ca 95 cm Omkrins: 1045 cm	100	Mørk brun, kraftig humushaldig sand. Tydeleg frå nedbrote organisk materiale.	Totalgraven av A Skeiseid, S Viste, A K Sivertsen og E Bjørdal i perioden 22.01.07 - 26.01.07. Ei avlang nedgraving med tydeleg båtform, skilde seg klart frå den lyse, sand/silthaltige undergrunnen. Fyllmassa var klart frå nedbrote organisk materiale; mørk brun og heller feit i konsistens, med innslag av både lysare og mørkare flekkar. Langs ytterkanten, mot undergrunnsmassa, var det eit overgangsområde med gråbrun, nokså feit masse. Max lengde: ca 390 cm, max breidde: ca 95 cm. Moderne pløying og flateavdekkinga med maskin hadde medført at gravstrukturen hadde ei max djupne på berre 12 cm. Det vart likevel gjort mange funn innan strukturen, og det dreier seg utvilsamt om ei mannsgrav frå vikingtid, der den døde har blitt lagt til kvile i ein liten båt . Fotoarkivr.: eit omfattande antal foto - jf. fotolista (vedlegg 1)
597	Kokegrop, kutta av m.trasé	Ikkje relatert	293	0	Trekol, sot, brend stein	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon.Delvis kutta av moderne maskintrasé. Tolka som kokegrop, evt. utandørs eldstad.
618	St.h., Ø om m.trasé	Ikkje relatert	137	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon.
637	St.h., Ø om m.trasé	Ikkje relatert	120	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon.
655	St.h., Ø om m.trasé	Ikkje relatert	57	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon.
666	Grop, Ø om m.trasé	Ikkje relatert	305	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon.
698	St.h., Ø om m.trasé	Ikkje relatert	67	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon.
712	St.h., Ø om m.trasé	Ikkje relatert	70	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon.
724	St.h., Ø om m.trasé	Ikkje relatert	101	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon.
738	St.h., Ø om m.trasé	Ikkje relatert	143	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon.
757	Grop - inkl. 2 st.h.? Ø om m.trasé	Ikkje relatert	385	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon.
798	Staurhol, Ø om trasé	Ikkje relatert	34	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon. Lokalisert aust om maskintrase. Vurdert som for lite til å ha vore stolpehol, difor målt inn som staurhol. Sidan strukturen er såpass liten og diffus, og ikkje er snitta, vert han berre vurdert til å vere middels synleg/klar.
807	St.h., Ø om m.trasé	Ikkje relatert	109	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon.
823	St.h., Ø om m.trasé	Ikkje relatert	78	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon.
835	Grop, Ø om m.trasé	Ikkje relatert	215	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon.
857	St.h., Ø om m.trasé	Ikkje relatert	75	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon.
869	St.h., Ø om m.trasé	Ikkje relatert	56	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon.
880	St.h., Ø om m.trasé	Ikkje relatert	94	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon.
893	Kokegrop, Ø om trasé	Ikkje relatert	270	0	Trekol, sot, brend stein	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon.Lokalisert aust i undersøkingsområdet. Kan ikkje knytast til bygning her. Tolka som kokegrop, evt. utandørs eldstad.

VEDLEGG 3 Liste over anleggspor / strukturar

922	Eldstad (?) i SØ	Ikkje relatert	406	50	Trekol, sot, brend stein	Undersøkt 05.02.07 ved snitting av A Skeiseid. Målt inn opprinneleg som kokegrop, men var svært grunn og innheldt forkola kvist/lyng i tillegg til nokre skjørbrendre steinar. Eldstad utandørs? Bålrest? 1)Form i flata: oval 2)Diameter i flata: 83 x 80 cm 3)Breidde i profil: 46 cm Djupne i profil: 7 cm 4)Sidene i nedgravinga: bogne. Botnen i nedgravinga: flat. 5)Farge og samansetnad på masser: Svart / mørkebrun masse av sand, forkola trekvistar / lyng og sot, med skjørbrend stein. Kolfragmenta såg ikkje ut som "vanleg" trekol, dei var tynne, avlange restar, meir som småkvistar. Restane av skjørbrend stein var og noko spesielle, det dreia seg om relativt flate flak av stein. 6)Gravemetode: snitta 7)Undersøkt del: 50% for å få fram profil 8)Tydelegheit: klar avgrensing frå undergrunnsmasse. 9)Anna: ligg i ytterkanten av det avdekte hovudområdet, mot SØ. Kan ikkje knytast til noko bygning her. Innhald og utforming er heller uvanleg, det ser ikkje ut til å vere ei tradisjonell kokegrop: er for grunn og innheld forkola kvist, ikkje trekolbitar frå større treverk. Bålrest ? Eldstad utandørs ? Moglegvis ikkje så gammalt ? Fotoarkivnr.: 72779, 72780.
969	Kokegrop, Ø om trasé	Ikkje relatert	359	0	Trekol, sot, brend stein	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon. Lokalisert heilt Ø i undersøkingsområdet. Kan ikkje knytast til noko bygning her. Tolka som kokegrop, evt. utandørs eldstad. Låg like ved 922 (tolka som utandørs eldstad), 969 hadde meir skjørbrent stein enn 922.
998	Eldstad (?)	Ikkje relatert	402	50	Trekol, sot, brend stein	Undersøkt 05.02.07 ved snitting av S Viste. Målt inn som eldstad, men har eit noko uvanleg innhald som heller ikkje høver så bra med kokegrop. 14C-datering tyder på at materialet (truleg forkola lyng) er ynge enn 1955 e. Kr. (jf. vedlegg 13c) 1)Form i flata: oval 2)Diameter i flata: 105 x 94 cm 3)Breidde i profil: 103 cm Djupne i profil: 19 cm 4)Sidene i nedgravinga: skrå. Botnen i nedgravinga: utprega flat. 5)Farge og samansetnad på masser: Svart masse av sand, trekol (truleg forkola lyng) og skjørbrendre steinar. Mykje brend stein, men av ein særeigen type: ikkje runde, "vanlege", men meir avlange flak. Mest trekol i N og mest stein i S. 6)Gravemetode: snitta 7)Undersøkt del: 50% for å få fram profil 8)Tydelegheit: klar avgrensing frå undergrunnsmasse. 9)Anna: uavklart kva strukturen har vore nytta til: det har blitt brukt open eld, men 14C-datering tyder på at dette har skjedd etter 1955 e. Kr., dvs. dette er eit moderne anleggspor. Fotoarkivnr. : 72776, 72777, 72778.
1034	St.h., V om m.trasé	Ikkje relatert	74	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon.
1046	St.h., V om m.trasé	Ikkje relatert	102	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon.
1061	Mogl. st.h., V om m.trasé	Ikkje relatert	159	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon.
1081	Den største barnegrava		Storleik steinpakning: Max lengde: ca 150 cm Max breidde: ca 85 cm Omkrins steinpakning: 448 cm Storleik fyllmasse under steinpakning: Max lengde: ca 130 cm Max breidde ca 85 cm	100	Mørk brun, kraftig humushaldig sand. Tydeleg frå nedbrote organisk materiale.	Totalgraven av A K Sivertsen, O Hemdorff og E Bjørdal i perioden 31.01.07 - 01.02.07. Ei tettpakka samling av mindre/mellomstore steinar viste seg å innehalde ei barnegrav frå yngre jernalder (mest truleg vikingtid) . Denne låg berre eit par meter S om den andre barnegrava 447. Den rektangulære gravstrukturen 1081 var orientert svakt NV-SØ. Storleik steinpakning: max lengde: ca 150 cm, max breidde: ca 85 cm. Storleik fyllmasse under steinpakning: max lengde: ca 130 cm, max breidde ca 85 cm Under steinane var det eit grunt, ca 4cm tjukt, mørkebrunt lag av kraftig humushaldig sand, tydeleg frå nedbrote organisk materiale. Strukturen var såleis ikkje skore noko særleg ned i den omliggande undergrunnsmassa av lysare, finkorna sand. Grava gav eit funnmateriale som m.a. omfattar pilsmiss, sigd og kniv (jf. kap. ??). Fotoarkivnr.: 72710, 72760-72767.
1136	St.h., V om m.trasé	Ikkje relatert	65	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon. Låg like i nærleiken av den største barnegrava.
1147	St.h., V om m.trasé	Ikkje relatert	162	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon. Humusblanda sand og nokre steinar synleg i plan. Låg i området mellom toskipa hus og den største barnegrava. Kan ikkje knytast til versjonar av det toskipa huset. Fotoarkivnr.: 72685.
1170	Steinfylt grop v/ HUS 2	Største toskipa hus - II 200007	175	0	Brun/lys brun, humushaldig sand, mellomstore steinar	Steinfylt nedgraving, like S om S-gavlen tilhøyrande den største versjonen av toskipa hus. Liknar ein heil del på 2903 like ved: omlag same storleik og innhald (humus, sand og mellomstore steinar). Både 1170 og 2903 kunne minne litt om steinskodde stolpehol, men det var berre to av dei, og ingen av st.h. knytt til toskipa hus såg slik ut. Uavklart funksjon, kan også ha vore nyare forstyrningar av noko slag. Fotoarkivnr.: 72685

VEDLEGG 3 Liste over anleggspor / strukturar

1194	Kokegrop? Eldstad? I omr. SØ om hovudundersøkingsområdet	Ikkje relatert	482	50	Trekol, sot, brend stein	Undersøkt 19.01.07 ved snitting av A Skeiseid Kokegrop eller utandørs eldstad: bruk av open eld har ført til trekol og skjørbrend stein. 1)Form i flata: oval 2)Diameter i flata: 160 x 120 cm 3)Breidde i profil: 82 cm Djupne i profil: 29 cm 4)Sidene i nedgravinga: skrå / ujamn. Botnen i nedgravinga: relativt flat. 5)Farge og samansetnad på masser: Strukturen inneheldt ei blanding av svart trekolmasse, noko sand og grus, og eit omfattande antal skjørbrende steinar. Undergrunnen rundt var lys sand. 6)Gravemetode: snitta 7)Undersøkt del: 50% for å få fram profil 8)Tydelegheit: klar avgrensing frå undergrunnsmasse. 9)Anna: ligg saman med 2 AK 1219 utanfor sjølve hovudområdet for undersøkinga, vart påvist ca 90 m SØ om dette området. Funne ved planering for oppsetting av arbeidsbrakker. Fotoarkivnr.: 72711, 72712, 72713, 72714.
1219	Eldstad ? Bålrest ? I omr. SØ om hovudundersøkingsområdet	Ikkje relatert	279	50	Trekol, sot, brend stein, mørk brun humus	Undersøkt 29.01.07 ved snitting av A Skeiseid Opprinneleg målt inn som kokegrop, men snitting viste at strukturen var svært grunn og inneheldt få skjørbrende steinar. Bør heller tolkast som utandørs eldstad / bålrest. 1)Form i flata: oval 2)Diameter i flata: 65 x 43 cm 3)Breidde i profil: 35 cm Djupne i profil: 6,5 cm 4)Sidene i nedgravinga: bogne. Botnen i nedgravinga: flat. 5)Farge og samansetnad på masser: mørk brun humus med høgt innhald av brent masse i form av trekol og nokre skjørbrende steinar. Trekolet liknar mykje på det frå 2 AI 998 ved at det består mykje av forkola lyng / kvistar. Undergrunn: relativt kompakt, humushaldig sand, lysare / raudbrun på farge. 6)Gravemetode: snitta 7)Undersøkt del: 50% for å få fram profil 8)Tydelegheit: klar avgrensing frå undergrunnsmasse. 9)Anna: strukturen ligg saman med 1194 i eit område SØ om sjølve undersøkingsarealet ved graver og toskipa hus (jf. 1194). 1219 var noko ramponert av gravemaskina, men likevel ein særprega grunn struktur. Synest ikkje å ha vore forhistorisk kokegrop. Moglegvis bålrest ? Fotoarkivnr.: 72711, 72712, 72715, 72716.
1238	"Grop" v/ mannsgrava	Ikkje relatert	191	100	Brun/lys brun, humushaldig sand	Opprinneleg målt inn som del av mannsgrava 2 AA 492. Høvde ikkje med resten av båtforma på grava, men det lét seg ikkje gjere å finne ei klar avgrensing mellom denne "gropa" og sjølve båtgrava 492. Massa var av liknande type som i resten av 492, men det blei ikkje gjort funn frå massa innan 1238. Strukturen 1238 var berre nokre få cm djup. Det er mogleg at 1238 var restar etter ein del av båten som hadde kollapsa og falle utover, men det er lite sannsynleg. Fotoarkivnr.: 72718, 72728
1260	St.h. i S-gavl, HUS 2*	Største toskipa hus - I 200005 *	126	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	* Målt inn på nytt som 2AS 1348. Viste seg ved ytterlegare framreinsing å truleg vere dobbelt stolpehol - målt inn meir nøyaktig som 1348.
1276	St.h. i S.gavl, HUS 2*	Største toskipa hus - I 200005 *	117	50	Brun/lys brun, humushaldig sand	* Målt inn på nytt som 2AS 1368. Stolpehol for veggstolpe i største versjon av toskipa hus, truleg dobbelt (utskifting av stolpe). 14C-datert til 1785-1715 BC. Fyll: lysbrun humus m/noko stein. Form i flata: heller oval - moglegvis to som delvis skjer kvarandre. Mål i flata: 50 x 37 cm Breidde i profil: 50 cm Djupne i profil: 45 cm Form i profil: heller steile sider og flat botn Fotografert etter snitting, men ikkje teikna pga for dårlege lystilhøve og tidspress. Anleggsskjema fylt ut 12.02.07 av EB.
1289	St.h. i V-vegg, HUS 2	Største toskipa hus - I 200005	124	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon. Skil seg klart frå undergrunnsmassa, sikkert stolpehol. Tolka som del av V-veggen / hjørnestolpe i S-gavl i største versjon av toskipa hus.
1314	St. grop, S om toskipa hus	Ikkje relatert	903	30	Brun humus, mellomstore steinar	Stor nedgraving fylt med mellomstore steinar og humusmasse. Lokalisert like S om S-gavl til den største versjonen av toskipa hus - ingen direkte kontakt med delar av huset, men 1314 er truleg yngre. Kan moglegvis ha fjerna nokre st.h. frå utskiftingar i denne gavlen: 1348 og 1368 V for 1314 er jo rekna som doble, medan 1393 og 1404 rett ved nedgravinga er enkle. 1314 vart undersøkt nærmare vha spade - det var inga grav med steinpakning øvst som den største barnegrava. Eigentleg funksjon for 1314 er uavklart. Fotoarkivnr.: 72685
1348	St.h. i S-gavl, HUS 2	Største toskipa hus - I 200005	135	0	Brun/gråbrun humusblanda sand	*Først målt inn som 2AS 1260. Etter framreinsing, viste det seg truleg å vere ein eit dobbelt stolpehol - målt inn på nytt som 1348. Del av gavlvegg i den største versjonen av toskipa hus. Fyll: brun/gråbrun humusblanda sand.

VEDLEGG 3 Liste over anleggspor / strukturar

1368	St.h. i S-gavl, HUS 2	Største toskipa hus - I 200005	119	50	Lys brun, humushaldig sand	*Først målt inn som 2AS 1276. Ved nærmare framreinsing forstod ein at det truleg dreia seg om ein "dobbelstolpe", og anlegget vart målt inn på nytt som 1368. Undersøkt 12.02.07 ved snitting av E Bjørdal. Stolpehol med stolpeavtrykk, ingen skoningsstein. 1) Form i flata: rund 2) Mål i flata: 50 x 37 cm 3) Breidde i profil: 50 cm Djupne i profil: 45 cm 4) Sidene i nedgravinga: relativt beine/steile. Botnen i nedgravinga: ganske flat, noko rund. 5) Farge og samansetnad på masser: Utanfor stolpeholet er massa veldig lys, grå/beige på farge. I stolpeholet er massa lysbrun, blanding av fin sand og humus. Innslag av nokre få, mindre steinar. 6) Gravemetode: snitta 7) Undersøkt del: 50% for å få fram profil 8) Tydlegheit: synleg frå topp til botn, men snittinga føregjekk på kveldstid med lite lys.. 9) Anna: heile 45 cm djup. Hjørne i gavlen som 1425 på den austlege sida (47 cm)? Fotoarkivnr.: 72835 (berre profil)
1384	St.h., truleg HUS 2	Største toskipa hus - I 200005	95	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon. Tolka som del av største versjon av toskipa hus, V-veggen. Ligg noko på innsida av veggrekka - liknar såleis på 1467, 2855, 2287 mfl.
1393	St.h. i S-gavlen, HUS 2	Største toskipa hus - I 200005	99	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon. Høver godt som del av S-gavlen i den største versjonen av toskipa hus.
1404	St.h. i S-gavl, HUS 2	Største toskipa hus - I 200005	79	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon. Høver godt som del av S-gavlen i den største versjonen av toskipa hus.
1414	St.h. i S-gavlen i HUS 2	Største toskipa hus - I 200005	96	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon. Høver godt som del av S-gavlen i største versjon av toskipa hus.
1425	St.h. i S-gavl, HUS 2	Største toskipa hus - I 200005	97	50	Massa er gråbrun i toppen og brunbeige nedover, finkorna sand med innslag av humus.	Undersøkt 06.02.07 ved snitting av AK Sivertsen. Stolpehol med stolpeavtrykk, ingen skoningsstein. 1) Form i flata: rund 2) Diameter i flata: 33 cm 3) Breidde i profil: 30-33 cm Djupne i profil: 47 cm 4) Sidene i nedgravinga: relativt beine/steile. Botnen i nedgravinga: ganske flat, med ein svak spiss mot V. 5) Farge og samansetnad på masser: Utanfor stolpeholet er massa veldig lys, grå/beige på farge. I stolpeholet er massa gråbrun i toppen og brunbeige nedover, finkorna sand med innslag av humus, kolbitar og nokre små, runde steinar. 6) Gravemetode: snitta 7) Undersøkt del: 50% for å få fram profil 8) Tydlegheit: veldig godt synleg frå topp til botn 9) Anna: svært djupt - 47 cm ! Fotoarkivnr.: 72787, 72788.
1435	St.h. i Ø-veggen, HUS 2	Største toskipa hus - I 200005	78	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon. Høver godt som del av Ø-veggen i største versjonen av toskipa hus.
1445	St.h. i Ø-veggen, HUS 2	Største toskipa hus - I 200005	140	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon. Strukturen er såpass stor at det godt mogleg kan dreie seg om ein "dobbelstolpe", utskiftingar i samband med Ø-veggen i den største versjonen av toskipa hus.
1457	St.h. i Ø-veggen, HUS 2	Største toskipa hus - I 200005	88	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon. Høver godt inn som del av Ø-veggen i største versjon av toskipa hus.
1467	St.h. i HUS 2	Største toskipa hus - I 200005	81	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon. Truleg del av Ø-veggen i den største versjonen av toskipa hus: ligg noko innanfor veggrekka, jmf. liknande plassering på m.a. 1384, 2855.
1477	St.h. i S-gavl, HUS 1	Minste toskipa hus - I 200004	88	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon. Høver godt som del av S-gavlen i den minste versjonen av toskipa hus.
1488	St.h., v/ toskipa hus	Ikkje relatert	84	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon. Lokalisert på "utsida" av toskipa huskonstruksjon. Moglegvis del av ein uidentifisert huskonstruksjon Ø om toskipa hus.
1499	St.h. i S-gavl, HUS 1	Minste toskipa hus - I 200004	97	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon. Opprinneleg målt inn som større struktur - "dobbelstolpe" -, den nordre delen er seinare skilt ut i Intrasis som 200001 (tilhøyrer truleg den største versjonen av toskipa hus). 1499 er tolka som del av S-gavl / Ø-vegg i den minste versjonen av toskipa hus - moglegvis å rekne som ein hjørnestolpe.
1523	St.h., HUS 1 eller 2	Største toskipa hus - I 200005 eller Minste toskipa hus - II 200009	77	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon. St.h. lokalisert i området for toskipa hus. Uavklart kva for ein versjon av huset det tilhøyrer - kan høve med Ø-vegg i begge. Ligg noko innanfor veggrekka, som t.d. 1467, 2855, 2370.
1534	St.h., Ø-vegg i HUS 1	Minste toskipa hus - I 200004	89	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon. Tolka som st.h. i Ø-veggen i minste versjon av toskipa hus.
1547	St.h., Ø-vegg i HUS 2	Største toskipa hus - I 200005	94	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon. Tolka som å tilhøyre Ø-veggen i den største versjonen av toskipa hus.
1560	St.h., Ø-vegg i HUS 1	Minste toskipa hus - I 200004	71	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon. Tolka som å tilhøyre Ø-veggen i den minste versjonen av toskipa hus.

VEDLEGG 3 Liste over anleggspor / strukturar

1569	St.h., HUS 1 eller 2	Største toskipa hus - I 200005 eller Minste toskipa hus - II 200009	90	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon. Lokalisert i område innan toskipa huskonstruksjon, i nærleiken av stor, jordfast stein. Uavklart kva for - om i det heile - versjon av toskipa hus dette st.h. tilhøyre. Om det er knytt til det toskipa huset, er det i så fall ikkje snakk om funksjon som veggstolpe eller takberande midtstolpe.
1579	St.h., HUS 1 eller 2	Største toskipa hus - I 200005 eller Minste toskipa hus - II 200009	76	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon. Lokalisert innan toskipa huskonstruksjon, men uavklart om st.h. tilhøyre huset, evt. kva fase/versjon. Like ved stor, jordfast stein.
1589	Steinpakning/forstyrning	Ikkje relatert	441	100	Aur, brun humusjord, lys brun, humushaldig sand	Struktur like V om maskintraséen, omlag på det høgste punktet i undersøkingsområdet. Først målt inn som mogleg grav 2AA 1589 - pga av fyll av stein og lokalisering - men nærmare undersøking viste at det ikkje var noko gravminne. Ved den første påvisninga av strukturen 04.01.07. blei det også funne noko flint på overflata her. Undersøkt 05.02.07 av A K Sivertsen: Strukturen var i overflata oval i forma, ca 130 x 100 cm. Heile overflata var dekt av steinar, desse var kantete/skarpe og av varierende storleik. Slike steinar fylte heile nedgravinga, dei låg i ei masse dominert av brun dyrkingsjord. Massa var raudbrun aur øvst, så brun jord, og i botnen var jorda noko blanda med den lysare undergrunnsanden. Nedgravinga skrånne jamnt ned mot ein ganske rund botn. Innhaldet i nedgravinga vart fjerna med graveskei, det var ikkje noko ved strukturen og innhaldet som tyda på at det dreia seg om ei grav. Tømminga av strukturen påviste at nedgravinga hadde kutta vekk delar av det tilgrensande st.h. 3051.
1624	St.h., Ø-vegg i HUS 1	Minste toskipa hus - I 200004	69	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon. Tolka som å tilhøyre Ø-veggen i den minste versjonen av toskipa hus.
1633	Kokegrop v/ toskipa hus	Ikkje relatert	348	50	Trekol, sot, brend stein, mørk brun humus	Undersøkt 05.02.07 ved snitting av A Skeiseid. Kokegrop. 1)Form i flata: rund 2)Mål i flata: 106 x 92 cm 3)Breidde i profil: 89 cm Djupne i profil: 15 cm 4)Sidene i nedgravinga: relativt bogne. Botnen i nedgravinga: ganske rund. 5)Farge og samansetnad på masser: Mørkbrun og svart på farge. Blanding av humus, trekol og skjørbrende steinar. Brende steinar stikk ut frå profilveggen, den største er over 20 cm lang. Brende steinar i heile overflata av strukturen. Humushaldig jord mot Ø og V, elles ein del humushaldig jord med mindre kolparti. Anlegget er grave ut frå NNV. 6)Gravemetode: snitta 7)Undersøkt del: 50% for å få fram profil 8)Tydlegheit: vedlig godt synleg frå topp til botn 9)Anna: ligg mellom fleire stolpehol, m.a. 1550 og 1624. Ikkje i direkte kontakt med desse, men er truleg yngre enn den toskipa langhuskonstruksjonen rett V. Anlegget er ikkje teikna i profil, men fotografert (jf. nedanfor). Det er ikkje sendt inn prøve til 14C-datering. Fotonr. 72785, 72786.
1659	St.h., Ø-vegg i HUS 2	Største toskipa hus - I 200005	99	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon. Tolka som å tilhøyre Ø-veggen i største versjon av toskipa hus.
1669	St.h., v/ toskipa hus	Minste toskipa hus - II 200009	82	50	Lys brun, humushaldig sand	Undersøkt 08.02.07 ved snitting av AK Sivertsen. Stolpehol med stolpeavtrykk. To steinar i botnen av struktur kan vere skoningsstein. 1)Form i flata: rund 2)Diameter i flata: 26 cm 3)Breidde i profil: ca 28 cm Djupne i profil: ca 29 cm 4)Sidene i nedgravinga: rette, smalnar inn mot spiss i botn. Botnen i nedgravinga: rund med eit par steinar nedst i Ø, utan steinar og ned i ein spiss mot V. 5)Farge og samansetnad på masser: Massane rundt er lysbeige, i st.h. er det lysbrun, finkorna sand. 6)Gravemetode: snitta 7)Undersøkt del: 50% for å få fram profil 8)Tydlegheit: godt synleg frå topp til botn 9)Anna: graven ut og teikna samstundes med nærliggande 1679. Skoningsstein? Uklart om st.h. høyrer til største eller minste versjon av toskipa hus her. Fotoarkivnr.: 72814 (berre i plan)

VEDLEGG 3 Liste over anleggspor / strukturar

1679	St.h. i Ø-vegg, HUS 2	Største toskipa hus - I 200005	102	50	Lys brun, humushaldig sand	Undersøkt 08.02.07 ved snitting av AK Sivertsen. Stolpehol, ingen skoningsstein. 1)Form i flata: rund 2)Diameter i flata: 33 cm 3)Breidde i profil: 33 cm Djupne i profil: ca 23 cm 4)Sidene i nedgravinga: skår umiddelbart inn mot botnen. Botnen i nedgravinga: heller rund/bogen. 5)Farge og samansetnad på masser: I stolpeholet er massa lysbrun, fin sand, skil seg frå lysare undergrunn. 6)Gravemetode: snitta 7)Undersøkt del: 50% for å få fram profil 8)Tydelegheit: godt synleg frå topp til botn 9)Anna: undersøkt og teikna saman med 1669 like ved. Fotoarkivnr.: 72814 (berre i plan)
1691	St.h., v/ toskipa hus	Ikkje relatert	72	50	Brun, humushaldig sand	Undersøkt 06.02.07 ved snitting av S Viste Stolpehol, ingen skoningssteinar. 1)Form i flata: oval 2)Diameter i flata: 26 cm 3)Breidde i profil: 26 cm Djupne i profil: 11 cm 4)Sidene i nedgravinga: relativt beine/steile. Klar avgrensing mot undergrunnen i Ø, meir diffust mot V. Botnen i nedgravinga: flat. 5)Farge og samansetnad på masser: Stolpehol: brun sand m/ innslag av små trekolbitar. Undergrunn: lys brun sand. 6)Gravemetode: snitta 7)Undersøkt del: 50% for å få fram profil 8)Tydelegheit: relativt klar avgrensing frå undergrunnsmasse. 9)Anna: tilhøyrer truleg ikkje toskipa hus like mot V, ligg på "utsida" av denne konstruksjonen. Kan ha tilhøyrert eit anna hus i området. Fotoarkivnr.: 72789, 72790.
1701	St.h., v/ toskipa hus	Ikkje relatert	97	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon. Lokalisert på "utsida" av / Ø om toskipa huskonstruksjon. Kan moglegvis ha tilhøyrert uidentifisert hus her, kanskje saman med t.d. 1488, 1691 og 1734 ?
1712	St.h., Ø-vegg i HUS 2	Største toskipa hus - I 200005	106	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon. Tolka som del av Ø-veggen i den største versjonen av toskipa hus.
1724	St.h., Ø-vegg i HUS 1	Minste toskipa hus - I 200004	83	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon. Tolka som del av Ø-veggen i den minste versjonen av toskipa hus.
1734	St.h., v/ toskipa hus	Ikkje relatert	99	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon. Lokalisert på "utsida" av / Ø om toskipa hus. Moglegvis del av uidentifisert huskonstruksjon her, kanskje saman med 1488, 1691 og 1701 ?
1745	St.h., Ø-vegg i HUS 2	Største toskipa hus - I 200005	100	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon. Tolka som del av Ø-veggen i den største versjonen av toskipa hus.
1757	St.h., HUS 1 eller 2	Største toskipa hus - I 200005 eller Minste toskipa hus - II 200009	90	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon. Ligg i området for toskipa hus - rett innanfor veggrekka i den største versjonen og noko utanfor veggrekka i den minste. Det er såleis mest sannsynleg at st.h. tilhøyrer den største versjonen, men det er uavklart.
1767	Grop v/ toskipa hus	Største toskipa hus - I 200005 eller Minste toskipa hus - II 200009	396	50	Brun/lys brun, humushaldig sand	Undersøkt av E Bjørdal, 12.02.07. Oval i plan. Storleik: ca 140 x 100 cm i diameter. Breidde i profil: ca 100 cm. Djupne: ca 15 cm. Bogne sider og rund botn. Nedgraving med brun / lysbrun, humushaldig sand og noko trekol i området for Ø-veggen til toskipa hus. Uavklart kva forhold gropa har hatt til største og minste hus, kan ikkje knytast klart til bruken av nokon av dei. Kan også vere yngre eller eldre enn begge to. Undersøkt overfladisk og raskt ved snitting av spade og foto av profil. Grov vekk halve strukturen for å få fram profilsnitt omlag midt på anlegget. Frost i bakken og tidspress forhindra ytterlegare undersøkingar. Fotoarkivnr.: 72829.
1797	St.h., HUS 1 eller 2	Største toskipa hus - I 200005 eller Minste toskipa hus - II 200009	88	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon. Lokalisert innan området for toskipa hus, men ikkje takberande midtstolpe eller veggstolpe i nokon av versjonane. Kan ha fungert i samband med ein indre konstruksjon.
1808	St.h., HUS 1 eller 2	Største toskipa hus - I 200005 eller Minste toskipa hus - II 200009	84	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon. Lokalisert inne i toskipa hus. Kan ha tilhøyrert stor eller liten versjon, men ikkje som veggstolpe eller takberande midtstolpe. Kan ha vore del av indre konstruksjon i bygning.

VEDLEGG 3 Liste over anleggspor / strukturar

1819	St.h. i Ø-vegg, HUS 1	Minste toskipa hus - I 200004	102	50	Brun/lys brun, humushaldig sand	Undersøkt 08.02.07 ved snitting av S Viste Stolpehol, ingen skoningssteinar. 1)Form i flata: sirkelrund 2)Diameter i flata: 32 cm 3)Breidde i profil: 32 cm Djupne i profil: 21 cm 4)Sidene i nedgravinga: relativt beine/steile. Ganske klar avgrensing mot lysare undergrunn. Botnen i nedgravinga: flat. 5)Farge og samansetnad på masser: I stolpehol: brun, humushaldig sand. Ikkje synleg trekol. Undergrunn: lys brun sand. 6)Gravemetode: snitta; fjerna særleg halvdel.Tok ut makroprøve frå utgraven del. 7)Undersøkt del: 50% for å få fram profil 8)Tydlegheit: I plan var strukturen ganske diffus, ved snitting framstod ei relativt klar avgrensing frå undergrunnsmasse. 9)Anna: tilhøyrrer truleg den minste versjon av toskipa hus. Fotoarkivnr.: 72812, 72813.
1832	St.h., HUS 1 eller 2	Største toskipa hus - I 200005 eller Minste toskipa hus - II 200009	88	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon. Lokalisert innan toskipa hus. Ikkje veggstolpe eller takberande stolpe i nokon av versjonane. Uavklart kva versjon st.h. evt. tilhøyrrer. Har liknande plassering som 1797. Kan ha vore del av ein indre konstruksjon.
1844	St.h. i Ø-vegg, HUS 2	Største toskipa hus - I 200005	99	50	Mørk brun/ brun, humushaldig sand	Undersøkt 08.02.07 ved snitting av S Viste. Stolpehol, ingen skoningssteinar. 1)Form i flata: ujamn - oval/firkanta 2)Diameter i flata: 33 x 36 cm 3)Breidde i profil: 30 cm Djupne i profil: 48 cm 4)Sidene i nedgravinga: relativt beine/steile. Botnen i nedgravinga: flat. 5)Farge og samansetnad på masser: St.h.: klart avgrensa frå lysare undergrunn. Massa i st.h. består av mørk brun humushaldig sand, m/ noko trekol. I ytterkanten, særleg mot Ø, er massa i st.h. noko lysare enn i midten, men likevel klart avgrensa mot undergrunnen rundt. Undergrunnen er lys brun sand. Ein mindre stein ved overflata i særleg hjørne - ikkje tolka som skoningsstein. 6)Gravemetode: snitta 7)Undersøkt del: 50% for å få fram profil 8)Tydlegheit: klar avgrensing frå undergrunnsmasse. 9)Anna: tilhøyrrer truleg Ø-vegg i største versjon av toskipa hus. Uvanleg djup for slik veggstolpe - dørstolpe ? Makroprøve teke ut frå bortsnitte halvdel. Fotoarkivnr.: 72816, 72817.
1859	Stor grop v/ toskipa hus	Største toskipa hus - I 200005 eller Minste toskipa hus - II 200009	590	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Stor nedgraving (oval, ca 220 x 130 cm) ved toskipa hus. Uavklart forhold til største og minste versjon av huset: ville ligge rett utanfor veggen til det vesle og rett innanfor veggen til det største. Kan ha fjerna stolpar i veggen til det minste huset. Kan evt. vere rest som viser til inngangsparti knytt til det minste huset.Ikkje snitta, berre reinsa fram i plan. Ikkje fotografert, pga snø. frost og tidspress. Opprinneleg målt inn med stolpehol i S inkludert (200003).
1911	St.h. i Ø-vegg i HUS 1	Minste toskipa hus - I 200004	78	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon. Tolka som dela av Ø-veggen i minste versjon av toskipa hus.
1922	St.h. i Ø-vegg i HUS 2	Største toskipa hus - I 200005	119	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon. Tolka som del av Ø-veggen i den største versjonen av toskipa hus.
1936	St.h. i Ø-vegg i HUS 2	Største toskipa hus - I 200005	82	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon.Tolka som del av Ø-veggen i største versjon av toskipa hus.
1947	Midtstolpe, HUS 2	Største toskipa hus - I 200005	252	70	Brun og lys brun, humushaldig sand	Undersøkt 06.02.07 ved snitting av S Viste Stolpehol for midtstolpe: spor etter minst to stolpar, moglegvis tre. Nokre spreidde mindre steinar i massa kan ha stamma frå skoning, men dette er usikkert. Strukturen har oppstått ved utskifting av fleire midtstolpar knytt til den største versjonen av toskipa hus her. Fotoarkivnr. : 72791, 72792, 72793. 1)Form i flata: oval 2)Diameter i flata: 80 x 83 cm - dette er heile nedgr., på overflata var det innan dette mogleg å skimte tre separate stolpeh.- strukturar. 3)Breidde i profil: 75-77 cm - dette er max for heile nedgr. - dei to klart synlege st.h. innan strukturen er høvesvis 17 cm (nr. 1) og 32 cm (nr. 2) breie. Djupne i profil (frå overflata): 35 cm (nr. 1) og 19 cm (nr. 2). 4)Sidene i nedgravinga: Nr. 1: beine/steile. Toppen truleg kutta vekk av yngre nedgr. Nr. 2: meir bogen/rund enn nr. 1. Botnen i nedgravinga: Nr. 1: heller noko, frå V mot Ø. Nr. 2: flat. 5)Farge og samansetnad på masser: Nr. 1: brun/lys brun sand m/ innslag av små trekolbitar. Lysare, meir utvaska enn nr. 2. Nr. 2: mørk brun sand, noko meir trekol enn i nr. 1. Undergrunn: lys/lys brun sand. 6)Gravemetode: snitta - lét ein midtbalk stå att og grov vekk resten, slik at ein fekk fram profil på begge sider av midten. 7)Undersøkt del: ca 70% for å få fram profilar. 8)Tydlegheit: Klar avgrensing frå undergrunnsmasse. St.h. tydegast i S-leg profil, i N-leg profil er det vanskelegare å tolke nedgr. massa. Kan ha eit tredje st.h. her. 9)Anna: Det vart funne eit randskår på overflata av strukturen. Ved snitting vart det nede i den N-lege delen funne keramik og bitar av brent bein. Det vart teke ut makroprøver frå begge dei bortgravne delane.

VEDLEGG 3 Liste over anleggspor / strukturar

1967	Grop- truleg m/ 2 st.h., HUS 2?	Største toskipa hus - I 200005 ?	288	50	Mørk brun humushaldig sand	Undersøkt 08.- 09.02.07 ved snitting av A Skeiseid. Målt inn som grop, men kan bestå av to, relativt grunne stolpehol ("a" og "b"). 1)Form i flata: ujamn, avlang. Nokre mellomstore steinar (10-15 cm) stakk opp i flata, omlag midt i strukturen. Desse viste seg ved snitting å kunne ha vore skoning for eit mogleg stolpehol "a" innan strukturen. (jf. nedanfor). 2)Diameter i flata for heile opprinneleg innmålt struktur: N-S: 107 cm (max total lengde: 122 cm), Ø-V: 49 cm. 3)Breidde i profil: mogleg st.h. "a": 40 cm, "b": 42 cm Djupne i profil: mogleg st.h. "a": 12 cm, "b": 17 cm. 4)Sider og botn i nedgravingane: "a": sidene skrår slakt inn mot botnen, meir moderat på venstre sida (NV). Avlang, rund i botnen."b": skrånande sider på begge sider, rund/ujamn i botnen. 5)Farge og samansetnad på masser: Profilen viser at "a" og "b" er to skilde strukturar. Massa i "a" er noko mørkare enn den i "b". Begge innheld brun/mørkbrun humushaldig sand med nokre mindre steinar og litt trekol. Undergrunnen er klart lysare, og består av gråbrun, finkorna sand. 6)Gravemetode: snitta 7)Undersøkt del: 50% for å få fram profil 8)Tydlegheit: klar avgrensing frå undergrunnsmasse. Snittinga viste at det truleg ikkje dreia seg om ei grop, men heller to nærliggande, men separate, stolpehol. Nedgravingane er tydelege mot den lysare undergrunnen. 9)Anna: Har truleg tilhørt HUS 2. Fotoarkivr.: 72826, 72827.
1993	Midtstolpe, HUS 2	Største toskipa hus - I 200005	179	50	Mørk brun og brun, humushaldig sand	Undersøkt 06.02.07 ved snitting av A Skeiseid Stolpehol, ingen skoningssteinar. 1)Form i flata: sirkelrund. 2)Diameter i flata: 45 cm 3)Breidde i profil: 50 cm Djupne i profil: 58 cm 4)Sidene i nedgravinga: I sør: bôgar slakt innover dei første 20 cm frå toppen og nedover, så meir loddrett mot botnen. I nord: loddrett nesten heile vegen frå topp til botn. Botnen i nedgravinga: ganske rund. 5)Farge og samansetnad på masser: Mørk brun, humushaldig sand. Ein del mindre steinar i botnen - for små til å reknast som skoning. Undergrunnen rundt er fin, lys sand. 6)Gravemetode: snitta. 7)Undersøkt del: 50% for å få fram profil 8)Tydlegheit: klar avgrensing frå undergrunnsmasse. 9)Anna: Djup og brei - høver med at det har stått ein solid takberande stolpe her. Liknar svært mykje på ein annan midtstolpe, 2AS 2045 - noko som også vil høve bra med den interne rekkjefølgja til midtstolpane i den største versjonen av det toskipa huset. Fotoarkivr.: 72794, 72795.
2012	Midtstolpe, HUS 2	Største toskipa hus - I 200005	135	50	Mørk brun/grå og brun, humushaldig sand	Undersøkt 07.02.07 ved snitting av A K Sivertsen Stolpehol, ingen skoningssteinar. To 14C-dateringar basert på forkola korn: 2405-2285BC / 1945-1825BC. Den eldste dateringa er truleg grunna i at eit korn eldre enn bruksperioden til huset har kome ned i stolpeholet. 1)Form i flata: rund 2)Diameter i flata: 46 cm 3)Breidde i profil: max. 37 cm, min. 23 cm. Djupne i profil: 39 cm 4)Sidene i nedgravinga: sidene skrår svakt innover mot ein svak spiss i botn. Botnen i nedgravinga: ujamn, "spiss" på den eine sida. 5)Farge og samansetnad på masser: Mørk brun / grå øvst, så eit utvaskingssjikt med lysare masse før innhaldet vert brunt ca 12 cm nede i profilen. Veldig finkorna sand spetta med små kolbitar. Undergrunnsmassa rundt er fin, kvitgrå sand. 6)Gravemetode: snitta 7)Undersøkt del: 50% for å få fram profil 8)Tydlegheit: svært klar avgrensing frå undergrunnsmasse. 9)Anna: Ein mellomstor (ca 15cm lang) stein låg NV om st.h., i retning 2 AS 2027 like ved. Ikkje tolka som skoningsstein. Liknande djupne som 2 AS 2094 (midtstolpe lenger N: 41 cm djup) - frå same fase? Fotoarkivr.: 72800 (berre profil)
2027	Midtstolpe, HUS 2	Største toskipa hus - I 200005	163	50	Mørk brun/grå og brun, humushaldig sand,grus	Undersøkt 07.02.07 ved snitting av O Hemdorff Stolpehol, ingen skoningssteinar. Men ein stor, jordfast stein i bakken på vestsida av strukturen, i retning 2 AS 2045. 1)Form i flata: oval 2)Diameter i flata: 55 x 48 cm 3)Breidde i profil: 55 cm Djupne i profil: ca 40 cm 4)Sidene i nedgravinga: Høgre side: loddrett. Venstre side: skrå. Botnen i nedgravinga: flat. 5)Farge og samansetnad på masser: St.h.: svart - brungrå humushaldig sand, med innslag av grus og småstein. Nesten svart i massa øvst mot toppen, lysare ned mot botnen. Enkelte av dei mindre steinane synleg i fyllen var skjørbrende. Mykje trekol synleg. Ein større jordfast stein synleg på vestsida. 6)Gravemetode: snitta 7)Undersøkt del: 50% for å få fram profil 8)Tydlegheit: klar avgrensing frå undergrunnsmasse. 9)Anna: takberande stolpe i største versjonen av toskipa hus på staden. Fotoarkivr.: foto manglar, dessverre.

VEDLEGG 3 Liste over anleggspor / strukturar

2045	Midtstolpe, HUS 2	Største toskipa hus - I 200005	152	50	Mørk brun/grå og brun, humushaldig sand, grus	Undersøkt 07.02.07 ved snitting av O Hemdorff Stolpehol, ingen skoningssteinar. 14C-daterert til 1930-1740BC. 1)Form i flata: oval/rund 2)Diameter i flata: 50 (Ø-V) x 43 (N-S) cm 3)Breidde i profil: 48 cm Djupne i profil: 63 cm 4)Sidene i nedgravinga: loddrette. Botnen i nedgravinga: flat. 5)Farge og samansetnad på masser: Fyllmassa i st.h. er svartgrå øvst og lysare gråbrun ned mot botnen. Det er ein flytande overgang her. Massa består av humushaldig sand med noko grus, enkelte små steinar og litt trekol. 6)Gravemetode: snitta 7)Undersøkt del: 50% for å få fram profil 8)Tydlegheit: klar avgrensing frå undergrunnsmasse. 9)Anna: Svært djupt - heile 63 cm ! Liknar svært mykje i storleik og masse på midtstolpe 2 AS 1993 lenger S - det ville for øvrig høve godt med den innbyrdes plasseringa av takberande stolpar i den største versjonen av det toskipa huset om 2045 og 1993 var frå same fase. Fotoarkivnr.: ikkje fotografert, dessverre.
2061	St.h., HUS 1 eller 2	Største toskipa hus - I 200005 eller Minste toskipa hus - II 200009	202	0	Mørk brun og brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon. Stor struktur for å vere stolpehol: nærmast ei grop å rekne, evt. attbrukt ved utskifting av stolpar. Har storleik som takberande midtstolpe, men høver ikkje inn som dette i nokon av versjonane av toskipa hus. Har ikkje tilhørt veggkrekka i dei påviste husa. Kan ha vore del av indre konstruksjon.
2081	Midtstolpe, HUS 1	Minste toskipa hus - I 200004	97	50	Gråbrun humushaldig sand, med noko småstein	Undersøkt 08.02.07 ved snitting av O Hemdorff Stolpehol, ingen skoningssteinar. 1)Form i flata: rund 2)Diameter i flata: 38 x 38 cm 3)Breidde i profil: 38 cm Djupne i profil: 36 cm 4)Sidene i nedgravinga: Høgre (mot S): skrå. Venstre: loddrett. Botnen i nedgravinga: rund. 5)Farge og samansetnad på masser: Gråbrun humushaldig sand, med noko småstein og trekol. 6)Gravemetode: snitta 7)Undersøkt del: 50% for å få fram profil 8)Tydlegheit: klar avgrensing frå lysare undergrunnsmasse. 9)Anna: Fyllmassa har så godt som same innhald og farge som i 2 AS 2496 - tilhører same fase (den minste) av toskipa hus. Ein større trekolbit funnen på 19 cm's djupne teken ut som fnr. 171. Fotoarkivnr.: dessverre ikkje fotografert.
2094	Midtstolpe, HUS 2	Største toskipa hus - I 200005	109	50	Mørk brun humushaldig sand med nokre små steinar	Undersøkt 07.02.07 ved snitting av A Skeiseid. Stolpehol, ingen skoningssteinar. 1)Form i flata: tilnærma rund 2)Diameter i flata: 34 (N-S) x 37 (Ø-V) cm 3)Breidde i profil: 40 cm Djupne i profil: 41 cm 4)Sidene i nedgravinga: bogne. Botnen i nedgravinga: rund. 5)Farge og samansetnad på masser: Mørk brun humushaldig sand med nokre små steinar, og ein mellomstor stein høgt oppe i massa. Undergrunnsmassa er lys, fin sand. 6)Gravemetode: snitta 7)Undersøkt del: 50% for å få fram profil 8)Tydlegheit: klar avgrensing frå undergrunnsmasse. 9)Anna: etter alt å døme ein takberande midtstolpe i ein fase av den største versjonen av det toskipa huset. Same fase som 2 AS 2012 ? Fotoarkivnr.: 72801, 72802.
2107	Midtstolpar, HUS 2	Største toskipa hus - I 200005	156	50	Eldste st.h. ("a"): lys grå / brun / oransje fin sand, med nokre små, runde steinar. Yngste st.h. ("b"): mørk brun / grå fin sand, med nokre relativt store (over 15 cm lange) og ein del små steinar øvst og midt i fyllmassa.	Undersøkt 06.02.07 ved snitting av A K Sivertsen To stolpehol innan same innmålte struktur. Eit par større steinar i fyllmassa (over 15cm lange) kan opprinneleg ha tilhørt skoning, men dei var i så fall kome ut av posisjon. 14C-daterert til 1770-1695BC. 1)Form i flata: oval, med innsenking i toppen. 2)Diameter i flata: 68 x 35 cm 3)Breidde i profil: Heile strukturen: max. 68 cm (øvt), ca 50 cm på midten, ca 34 cm på 35 cm's djupne. Eldste st.h. ("a"): max. ca 34 cm. Yngste st.h. ("b"): max. ca 39 cm. Djupne i profil: Eldste st.h. ("a"): 31 cm (men truleg kutta av "b"). Yngste st.h. ("b"): 49 cm. 4)Sidene i nedgravinga: Eldste st.h. ("a"): strukturen er ganske diffus, og truleg kutta av "b": ujamn kant og botn. Yngste st.h. ("b"): uklar overgang/grense mot "a" i NØ, den best bevarte sida i SV er steil/tilnærma loddrett. Botnen i "b" er ikkje flat, men ujamn, med det djupaste punktet ned i ein liten spiss. 5)Farge og samansetnad på masser: Eldste st.h. ("a"): lys grå / brun / oransje fin sand, med nokre små, runde steinar. Yngste st.h. ("b"): mørk brun / grå fin sand, med nokre relativt store (over 15 cm lange) og ein del små steinar øvst og midt i fyllmassa. Ein del synleg trekol. 6)Gravemetode: snitta 7)Undersøkt del: 50% for å få fram profil 8)Tydlegheit: klar avgrensing frå undergrunnsmasse, meir diffus overgang mellom "a" og "b". 9)Anna: Reinsing og snitting viste at strukturen i røynda gjekk ca 12 cm lenger mot Ø enn det som var målt inn. Får dermed ein storleik som liknar meir på 2 AS 1947 i S. For den nordlege takberande stolpen har ein då sannsynlegvis 2 AS 2094 og 2 AS 2107 (dobbel). Fotoarkivnr.: 72803, 72804, 72805.

VEDLEGG 3 Liste over anleggspor / strukturar

2123	St.h. i Ø-vegg, HUS 1	Minste toskipa hus - I 200004	85	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon. Tolka som å tilhøyre Ø-veggen i den minste versjonen av toskipa hus.
2134	St.h., HUS 2	Største toskipa hus - I 200005	77	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon. Tolka som å ha tilhøyrt den største versjonen av toskipa hus. Låg noko innanfor veggrekka av stolpar i Ø-veggen. Kan vere ei utskifting av 1936, eller ha stått noko innanfor ytterveggen på liknande vis som t.d. 1467 og 2855.
2145	St.h. i Ø-vegg i HUS 1	Minste toskipa hus - I 200004	81	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon. Tolka som del av Ø-vegg / hjørnestolpe i N-gavl i den minste versjonen av toskipa hus.
2155	St.h. i N-gavl, HUS 1	Minste toskipa hus - I 200004	66	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon. Tolka som del av N-gavl i den minste versjonen av toskipa hus.
2164	St.h. i N-gavl, HUS 1	Minste toskipa hus - I 200004	70	50	Lys brun / grå humushaldig sand, noko feit i konsistens. Nokre småsteinar/ grus mot botnen.	Undersøkt 08.02.07 ved snitting av A Skeiseid Stolpehol, ingen skoningssteinar. 1)Form i flata: sirkelforma / svakt oval. 2)Diameter i flata: oppr. målt til 26 (N-S) x 22 (Ø-V) cm: gjennomgang av teikning og profilfoto viser at st.h. nok er noko mindre og truleg tilnærma sirkulært: ca 20 cm i diameter 3)Breidde i profil: oppr. målt til ca 27 cm, truleg noko mindre - ca 20 cm. Djupne i profil: 27 cm 4)Sidene i nedgravinga: revidert tolking av strukturen gjev eit st.h. med tilnærma loddrette sider og flat botn. 5)Farge og samansetnad på masser: I st.h.: lys brun / grå humushaldig sand, noko feit i konsistens. Nokre småsteinar/ grus mot botnen. Undergrunnen rundt er lysare sand. 6)Gravemetode: snitta 7)Undersøkt del: 50% for å få fram profil 8)Tydlegheit: i felt vurdert som svært utydeleg og krevjande å avgrense: revisjon vha foto viser eit bleikt, men distinkt st.h. Ingen tvil om at det er spor etter ein stolpe. 9)Anna: tolka som veggstolpe i N-gavl i den minste versjon av toskipa hus. Fotoarkivnr.: 72818, 72819.
2173	St.h. i N-gavl, HUS 1	Minste toskipa hus - I 200004	89	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon. Tolka som del av N-gavl i den minste versjonen av toskipa hus.
2192	St.h. i N-gavl, HUS 2	Største toskipa hus - I 200005	96	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon. Tolka som del av N-gavlvegg i største versjon av toskipa hus.
2202	St.h. i N-gavl, HUS 2	Største toskipa hus - I 200005	77	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon. Tolka som del av N-gavlvegg i den største versjonen av toskipa hus.
2213	St.h. i N-gavl, HUS 2	Største toskipa hus - I 200005	84	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon. Tolka som del av N-gavlvegg i største versjon av toskipa hus.
2224	St.h. i N-gavl, HUS 2	Største toskipa hus - I 200005	70	50	Brun, humushaldig sand	Undersøkt 07.02.07 ved snitting av S Viste Stolpehol, ingen skoningssteinar. 1)Form i flata: rund 2)Diameter i flata: 20 cm 3)Breidde i profil: 18 cm Djupne i profil: ca 17 cm (noko diffus i botnen) 4)Sidene i nedgravinga: steile, ikkje heilt loddrette. Botnen i nedgravinga: ganske flat, men diffus avgrensing mot undergrunnen. 5)Farge og samansetnad på masser: St.h.: brun, humushaldig sand, med nokre små trekolbitar. 6)Gravemetode: snitta 7)Undersøkt del: 50% for å få fram profil 8)Tydlegheit: relativt klar avgrensing frå lysare undergrunnsmasse i profil, men diffus mot botnen. 9)Anna: tolka som del av ein fase av N-gavl i største versjonen av toskipa hus. Snitta saman med 2 AS 2235 like ved (tilhøyrrer truleg kvar sin fase / utskifting av gavlen) - desse to strukturane har klare likskapar i storleik og innhald, noko som indikerer stolpar av same storleik og bruksområde. Fotoarkivnr.: 72806, 72808.
2235	St.h. i N-gavl, HUS 2	Største toskipa hus - I 200005	66	50	Brun, humushaldig sand	Undersøkt 07.02.07 ved snitting av S Viste Stolpehol, ingen skoningssteinar. 1)Form i flata: rund 2)Diameter i flata: 20 cm 3)Breidde i profil: 19 cm Djupne i profil: 22 cm 4)Sidene i nedgravinga: Høgre (mot S): loddrett. Venstre (mot N): steil / mindre loddrett enn den høgre. Botnen i nedgravinga: flat. 5)Farge og samansetnad på masser: Brun, humushaldig sand m/ innslag av små trekolbitar. Undergrunn: lys sand. 6)Gravemetode: snitta 7)Undersøkt del: 50% for å få fram profil 8)Tydlegheit: heller diffus avgrensing frå lysare undergrunnsmasse, men utvilsamt spor etter ein stolpe her. 9)Anna: tolka som del av fase i N-gavlvegg tilhøyrande største versjonen av toskipa hus. Jf. 2 AS 2224. Fotoarkivnr.: 72806, 72807.
2246	St.h. i N-gavl, HUS 2	Største toskipa hus - I 200005	81	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon. Tolka som del av N-gavlveggen i største versjonen av toskipa hus.
2257	St.h. i N-gavl, HUS 2	Største toskipa hus - I 200005	73	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon. Tolka som del av N-gavl i største versjonen av toskipa hus.

VEDLEGG 3 Liste over anleggspor / strukturar

2269	St.h. i N-gavl, HUS 2	Største toskipa hus - I 200005	99	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon. Tolka som del av N-gavl i største versjonen av toskipa hus.
2282	St.h. i N-gavl, HUS 2	Største toskipa hus - I 200005	78	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon. Tolka som del av N-gavlvegg i den største versjonen av toskipa hus.
2293	St.h. i Ø-vegg, HUS 2	Største toskipa hus - I 200005	106	50	Mørk brun, humushaldig sand	Undersøkt 07.02.07 ved snitting av A Skeiseid Stolpehol, med ein mogleg skoningsstein. 1)Form i flata: sirkelforma 2)Diameter i flata: 34 cm (men sjå nedanfor om profil) 3)Breidde i profil: oppr. målt til 34 cm - revisjon vha av foto tyder på at breidda kan vere 4-5 cm meir. Djupne i profil: ca 40 cm 4)Sidene i nedgravinga: bogne / steile, ikkje loddrette. Botnen i nedgravinga: heller rund, ikkje heilt flat. 5)Farge og samansetnad på masser: St.h.: mørk brun humushaldig sand m/ innslag av små trekolbitar. Trekol synleg på nivå ca 14 cm nede i profilen. Eit par mindre steinar i fyllmassa. Ein noko større stein (10 x 8 cm) påvist ca 10-20 cm nede i massa i den bortgravne halvdel - mogleg skoningsstein ? Undergrunn: lys sand. 6)Gravemetode: snitta 7)Undersøkt del: 50% for å få fram profil 8)Tydlegheit: klar avgrensing frå undergrunnsmasse. 9)Anna: tolka som del av Ø-veggen i den største versjonen av toskipa hus. Relativt kraftig og djup, kan ha fungert som hjørnestolpe ved overgang mellom vegg og N-gavl. Fotoarkivnr.: 72809, 72810, 72811.
2306	St.h. i N-gavl, HUS 2	Største toskipa hus - I 200005	99	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon. Tolka som del av N-gavlvegg i den største versjonen av toskipa hus.
2319	St.h. i N-gavl, HUS 1	Minste toskipa hus - I 200004	83	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon. Tolka som del av N-gavlveggen i den minste versjonen av toskipa hus.
2331	St.h. i V-vegg, HUS 2	Største toskipa hus - I 200005	126	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon. Tolka som del av V-vegg / hjørnestolpe mot N-gavl i den største versjonen av toskipa hus. Tilsvarende funksjon i bygningen som 2293 rett ovanfor i Ø-veggen, som hjørnestolpe ?
2345	St.h. i N-gavl, HUS 1	Minste toskipa hus - I 200004	106	50	Gråbrun, fin humusblanda sand.	Undersøkt 08.02.07 ved snitting av A K Sivertsen Stolpehol, ingen skoningssteinar. 1)Form i flata: oval 2)Diameter i flata: 40 x 27 cm 3)Breidde i profil: 28 cm Djupne i profil: 21 cm 4)Sidene i nedgravinga: steile, tilnærma rette, dei skrå svakt inn mot botnen. Botnen i nedgravinga: bogen, ujamn. 5)Farge og samansetnad på masser: St.h.: gråbrun, fin humusblanda sand. Undergrunn: lys, gråbeige fin sand. 6)Gravemetode: snitta 7)Undersøkt del: 50% for å få fram profil 8)Tydlegheit: i felt vurdert som heller utydeleg, men vha foto kjem strukturen greit fram i høve til undergrunnsmasse. 9)Anna: tolka som del av minste versjonen av toskipa hus, hjørnestolpe i overgang mellom V-vegg og N-gavl. Ein mellomstor stein er synleg på profilfotoet, han ligg like til høgge for fyllmassa for st.h. Men han er ganske liten, og det er berre ein slik stein - difor ikkje vurdert som skoningsstein. Fotoarkivnr.: 72833 (berre profil)
2358	St.h. i V-vegg, HUS 1	Minste toskipa hus - I 200004	81	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon. Tolka som del av V-veggen i den minste versjonen av toskipa hus.
2370	St.h., HUS 1 eller 2	Største toskipa hus - I 200005 eller Minste toskipa hus - II 200009	68	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon. Lokalisert innan området for toskipa hus. Kan ha tilhørt anten den største eller den minste versjonen av huset, men det er mest sannsynleg at st.h. skal forståast knytt til V-veggen i den største versjonen: anten som ei utskifting eller som ein stolpe av den typen som ligg noko innanfor resten av veggrekka (som t.d. 1467, 2855).
2382	St.h. i V-vegg, HUS 2	Største toskipa hus - I 200005	85	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon. Tolka som del av V-veggen i den største versjonen av toskipa hus. Like ved 2370 - dannar såleis eit "par" på liknande vis som 1936 og 2134 på tilsvarende stad i Ø-veggen rett ovanfor.
2394	St.h. i V-vegg, HUS 1	Minste toskipa hus - I 200004	107	50	Gråbrun / lys brun humushaldig fin sand / silt.	Undersøkt 12.02.07 ved snitting av E Bjørdal Stolpehol, ingen skoningssteinar. 14C-datert til 1970-1900 BC. 1)Form i flata: sirkulær 2)Diameter i flata: 25 x 26 cm 3)Breidde i profil: 25 cm Djupne i profil: 20 cm 4)Sidene i nedgravinga: Høgre (mot V): steil / bogen. Venstre (mot Ø): loddrett. Botnen i nedgravinga: rund, ujamn. 5)Farge og samansetnad på masser: St.h.: gråbrun / lys brun humushaldig fin sand / silt. Undergrunn: lysare fin sand / silt. 6)Gravemetode: snitta 7)Undersøkt del: 50% for å få fram profil 8)Tydlegheit: relativt klar avgrensing frå undergrunnsmasse: ganske utvaska, men likevel klar som rest etter st.h. 9)Anna: strukturen er tolka som eit st.h. tilhørende V-veggen i den minste versjonen av toskipa hus her. Fotoarkivnr.: 72832

VEDLEGG 3 Liste over anleggspor / strukturar

2407	St.h. i V-vegg, HUS 2	Største toskipa hus - I 200005	114	50	Brun / lysbrun humushaldig fin sand / silt.	Undersøkt 12.02.07 ved snitting av E Bjørdal Stolpehol, ein større stein høgt oppe i massa som kan ha hatt med skoning å gjere, men det er uavklart. 1)Form i flata: oval 2)Diameter i flata: 30 x 26 cm 3)Breidde i profil: 30 cm Djupne i profil: 45 cm 4)Sidene i nedgravinga: relativt beine/steile. Botnen i nedgravinga: rund / ujamn. 5)Farge og samansetnad på masser: St.h.: brun / lysbrun humushaldig fin sand / silt, med spreidde bitar av trekol. Ganske så kompakt i konsistensen. Undergrunn: lys fin sand / silt. 6)Gravemetode: snitta 7)Undersøkt del: 50% for å få fram profil 8)Tydlegheit: klar avgrensing frå undergrunnsmasse. 9)Anna: tolka som st.h. tilhøyrande V-veggen i største versjonen av toskipa hus. Djup for å vere veggstolpe, heile 45 cm. Over dobbelt så djup som 2 AS 2394 (minste hus) like ved. Fotoarkivnr.: 72831
2423	St.h. i V-vegg, HUS 2	Største toskipa hus - I 200005	90	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon. Tolka som del av V-veggen i den største versjonen av toskipa hus.
2435	St.h. i V-vegg, HUS 1	Minste toskipa hus - I 200004	77	50	Brun/lys brun humusblanda fin sand med noko grus/småsteinar.	Undersøkt 12.02.07 ved snitting av E Bjørdal Stolpehol, ingen skoningssteinar. 1)Form i flata: sirkulær 2)Diameter i flata: 23 x 24 cm 3)Breidde i profil: 23 cm Djupne i profil: 30 cm 4)Sidene i nedgravinga: relativt steile. Botnen i nedgravinga: ganske spiss / ujamn. 5)Farge og samansetnad på masser: St.h.: brun / lys brun humusblanda fin sand med noko grus / småsteinar. Kompakt masse. Undergrunn: lys sand og fin grus. 6)Gravemetode: snitta 7)Undersøkt del: 50% for å få fram profil 8)Tydlegheit: klar avgrensing frå undergrunnsmasse. 9)Anna: tolka som st.h. tilhøyrande V-veggen i minste versjon av toskipa hus. Fotoarkivnr.: 72833
2447	St.h. i V-vegg, HUS 2	Største toskipa hus - I 200005	93	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon. Tolka som del av V-veggen i største versjon av toskipa hus.
2459	St.h. i V-vegg, HUS 1	Minste toskipa hus - I 200004	81	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon. Tolka som del av V-veggen i minste versjon av toskipa hus.
2472	St.h. i V-vegg, HUS 1	Minste toskipa hus - I 200004	77	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon. Tolka som del av V-veggen i minste versjon av toskipa hus.
2483	St.h. i V-vegg, HUS 2	Største toskipa hus - I 200005	111	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon. Tolka som del av V-veggen i største versjon av toskipa hus.
2496	Midtstolpe, HUS 1	Minste toskipa hus - I 200004	83	50	Gråbrun humushaldig sand med nokre småsteinar.	Undersøkt 08.02.07 ved snitting av O Hemdorff Stolpehol. Truleg ingen skoningssteinar, men ein delvis framgraven, større stein fanst heilt i botnen av profilen. 14C-datert til: 1870-1840BC / 1820-1790BC, 1780-1620BC. 1)Form i flata: rund 2)Diameter i flata: 29 x 29 cm 3)Breidde i profil: 29 cm Djupne i profil: 50 cm 4)Sidene i nedgravinga: så godt som loddrette. Botnen i nedgravinga: flat / rund. 5)Farge og samansetnad på masser: St.h.: gråbrun humushaldig sand med nokre småsteinar og eit lite innslag av synleg trekol. 6)Gravemetode: snitta 7)Undersøkt del: 50% for å få fram profil 8)Tydlegheit: klar avgrensing frå undergrunnsmasse. 9)Anna: Utgravaren vektlegg at dette st.h. er merkbar lysare og mindre trekolhaldig enn dei takb. midtstolpane 2027 og 2045 (tolka til største versjon av toskipa hus) i nærleiken. 2496 liknar langt meir på 2081, noko som tyder på at desse kan tilhøyre ein annan og eldre fase av den toskipa bygningen. Fotoarkivnr.: dessverre ikkje fotografert.
2509	St.h., HUS 1 eller 2	Største toskipa hus - I 200005 eller Minste toskipa hus - II 200009	88	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon. Lokalisert innan område for toskipa hus. Uavklart om st.h. evt. tilhøyrer største eller minste versjon av huset. Har ikkje fungert som veggstolpe eller takberande midtstolpe i ein av dei påviste versjonane, kan ha fungert i samband med ein indre konstruksjon.

VEDLEGG 3 Liste over anleggspor / strukturar

2521	St.h. i V-vegg, HUS 2	Største toskipa hus - I 200005	96	50	Brungrå, finkorna humusblanda sand, med noko grus/småsteinar.	Undersøkt 08.02.07 ved snitting av A K Sivertsen Stolpehol, ingen skoningssteinar. 1)Form i flata: oval 2)Diameter i flata: 34 x 29 cm 3)Breidde i profil: 32 cm Djupne i profil: 38 cm 4)Sidene i nedgravinga: Høgre (mot V): loddrett. Venstre (mot Ø): steil. Botnen i nedgravinga: overvegande flat. 5)Farge og samansetnad på masser: St.h.: brungrå finkorna humusblanda sand, med noko grus / småsteinar. Undergrunn: kvitbeige finkorna sand. 6)Gravemetode: snitta 7)Undersøkt del: 50% for å få fram profil 8)Tydelegheit: klar avgrensing frå undergrunnsmasse. 9)Anna: graven samstundes med 2534 like ved sidan av; 2534 først avskriven (svært diffus og grunn), men er ved seinare vurdering teken med som veggstolpe tilhøyrande den minste versjonen av toskipa hus. 2521 er tolka som st.h. i V-veggen av den største versjonen av toskipa hus. Fotoarkivnr.: 73092
2534	St.h. i V-vegg, HUS 1	Minste toskipa hus - I 200004	62	50	Lys brun, fin sand.	Undersøkt 08.02.07 ved snitting av A K Sivertsen: først avskriven som for diffust/grunt ved snitting. E Bjørdal har etter nærmare sjekk i felt og studie av planfoto og kontekst kome til at strukturen kan tolkast som st. h. Stolpehol, ingen skoningssteinar. 1)Form i flata: rund 2)Diameter i flata: 25 cm 3)Breidde i profil: 24 cm Djupne i profil: ca 7 cm 4)Sidene i nedgravinga: bogne. Botnen i nedgravinga: rund. 5)Farge og samansetnad på masser: St.h.: lys brun fin sand. Undergrunn: lys / gråkvit fin sand. 6)Gravemetode: snitta 7)Undersøkt del: 50% for å få fram profil 8)Tydelegheit: grunn og diffus, først avskriven som st.h. 9)Anna: tolka som st.h. i V-vegg i minste versjon av toskipa hus - men blant dei mest "tvilsame" strukturane på feltet. Fotoarkivnr.: 73092
2545	St.h. i V-vegg, HUS 2	Største toskipa hus - I 200005	123	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon. Tolka som del av V-veggen i den største versjonen av toskipa hus.
2561	Grop v/ toskipa hus	Største toskipa hus - I 200005 eller Minste toskipa hus - II 200009	325	30	Brun/raudbrun sand med humus og nokre småstein.	E Bjørdal, 12.02.07 Nedgraving innan området for toskipa hus. Oval form, ca 110 x 70 cm. Ca 10 cm djup, steile sider og flat botn. Breidde i profil: ca 60 cm. Inneheldt brun / raudbrun sand med humus og nokre småstein. Spreidde innslag av trekol. Det kan moglegvis ha vore eit grunt, lite st.h. inntil strukturen i V, men dette er usikkert (jmf. foto). Vart snitta med spade for å få foto av profil. Frost i bakken og tidspress forhindra ytterlegare undersøkingar. Uavklart forhold til toskipa hus. Ikkje umogleg at strukturen har oppstått i samband med eit inngangsparti, men dette er usikkert. Fotoarkivnr.: 72828.
2590	St.h., HUS 1 eller 2	Største toskipa hus - I 200005 eller Minste toskipa hus - II 200009	131	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon. Lokalisert i området innan toskipa hus. Uavklart kva for versjon av huset st.h. evt. tilhøyrer. Strukturen er såpass stor i plan at det er godt mogleg at det dreier seg om eit attbrukt st.h., med utskiftingar av stolpar her. Har ikkje vore del av yttervegg i nokon av dei påviste husa, og høver heller ikkje inn som takberande stolpe langs midten av huskonstruksjon ("midtsule"). Kan ha vore del av indre konstruksjon.
2605	St.h., HUS 1 eller 2	Største toskipa hus - I 200005 eller Minste toskipa hus - II 200009	87	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon. Lokalisert innan området til toskipa hus. Uavklart om st.h. evt. har tilhøyrte største eller minste versjon. Har ikkje vore del av ytterveggar eller fungert som "midtsule" i dei påviste husversjonane. Kan ha vore del av indre konstruksjon.
2618	St.h. i V-vegg, HUS 1	Minste toskipa hus - I 200004	92	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon. Tolka som del av V-veggen i den minste versjonen av toskipa hus.
2634	St.h. i V-vegg, HUS 2	Største toskipa hus - I 200005	110	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon. Tolka som del av V-veggen i den største versjonen av toskipa hus.
2649	St.h. i V-vegg, HUS 1	Minste toskipa hus - I 200004	85	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon. Tolka som del av V-veggen i den minste versjonen av toskipa hus.
2661	St.h. i V-vegg, HUS 2	Største toskipa hus - I 200005	174	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon. Tolka som del av V-veggen i den største versjonen av toskipa hus. Storleik og utforming i plan kan tyde på at det er snakk om attbruk av st.h., at det er ein "dobbelstolpe" her.
2679	St.h. i V-vegg, HUS 2	Største toskipa hus - I 200005	89	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon. Tolka som del av V-veggen i den største versjonen av toskipa hus.

VEDLEGG 3 Liste over anleggspor / strukturar

2692	St.h. i V-vegg, HUS 1	Minste toskipa hus - I 200004	99	50	Brun/lys brun, humushaldig sand	Undersøkt 12.02.07 ved snitting av E Bjørddal Stolpehol. Ein stor stein (ca 15 x 10 cm) og ein mindre låg i fyllmassa, desse kan ha fungert som skoningssteinar. Også nokre fleire steinar i den bortsnitta delen. 1)Form i flata: oval 2)Diameter i flata: 35 x 30 cm 3)Breidde i profil: 35 cm Djupne i profil: 22 cm 4)Sidene i nedgravinga: skrå / bogne. Botnen i nedgravinga: rund / spiss. 5)Farge og samansetnad på masser: St.h.: brun / lys brun humushaldig sand m/ innslag av små trekolbitar. Ein stor og fleire mindre steinar. Undergrunn: lys, gråkvit fin sand. 6)Gravemetode: snitta 7)Undersøkt del: 50% for å få fram profil 8)Tydlegheit: klar avgrensing frå undergrunnsmasse. 9)Anna: tolka som st.h. i V-vegg tilhøyrande minste versjon av toskipa hus. Fotoarkivnr.: 72834
2704	St.h. i S-gavl, HUS 1	Minste toskipa hus - I 200004	89	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon. Tolka som del av S-gavlveggen i den minste versjonen av toskipa hus.
2716	St.h., HUS 1 eller 2	Største toskipa hus - I 200005 eller Minste toskipa hus - II 200009	84	50	Brun/mørk brun, humushaldig fin sand.	Undersøkt 08.02.07 ved snitting av S Viste Stolpehol, ingen skoningssteinar. 1)Form i flata: sirkelrund 2)Diameter i flata: 28 cm 3)Breidde i profil: 28 cm Djupne i profil: 14 cm 4)Sidene i nedgravinga: bogne. Botnen i nedgravinga: rund. 5)Farge og samansetnad på masser: St.h.: brun / mørk brun humushaldig fin sand med noko trekol. Mørkast i toppen, noko lysare og meir diffus mot kantane lenger nede. Klar avgrensing i botnen. Undergrunn: lys, kvitgrå / lys brun fin sand. 6)Gravemetode: snitta 7)Undersøkt del: 50% for å få fram profil 8)Tydlegheit: relativt klar avgrensing frå undergrunnsmasse: noko diffus i sidene, klarare skilje i botn. 9)Anna: ligg langs same lina som takberande midtstolpar tilhøyrande den største versjonen av toskipa hus, men skil seg klart frå desse i utforming og storleik. Det er uavklart om dette st.h. har tilhøyrer minste eller største versjon av toskipa hus, begge deler er konstruksjonsmessig mogleg. Det er ingen takberande stolpe, og høver heller ikkje med ytterveggar - kanskje del av innvendig konstruksjon? Fotoarkivnr.: 72820, 72821
2727	Stor jordfast stein, innan begge toskipa hus		367	0		Stor, jordfast stein lokalisert innanfor begge versjonane av toskipa hus.
2753	Midtstolpar, HUS 2	Største toskipa hus - I 200005	373	50	St.h. 3015 og 3024 skil seg ut ved at massa er gråbrun, resten av "gropa" har mindre grå og meir brun masse av humushaldig sand.	Undersøkt 08.02.07 og 10.02.07 ved snitting av O Hemdorff og S Viste Struktur opprinneleg målt inn som grop (2 AG 2753), nærmare undersøking viser at det dreier seg om eit område med nedgravingar for fleire st.h. for takberande midtstolpar: truleg to tilhøyrande den største versjonen av toskipa hus og eit tilhøyrande den minste versjonen. To av desse stolpane er også målt inn for seg sjølv: 3015 (minste hus) og 3024 (største hus). I tillegg kan det vha profildekninga hevdist at det var ytterlegare eit st.h. innan "gropa", dette vil også høve med mønsteret elles med tre fasar av takberande midtstolpar knytt til det største huset. Rotrestar kan tyde på at det også har stått tre/busker her i ly av den store steinen. Informasjonen nedanfor vil knyte seg til heile området/gropa som eining, og i tillegg om det moglege, unummererte, st.h. 3015 og 3024 vert omtala for seg sjølv under sine nr. 14C-datert til 1730-1660BC. 1)Form i flata: "Gropa": oval / ujamn, låg delvis inntil ein svært stor, jordfast stein. "Unr. st.h.": svært uklar i plan: kan kanskje skimtast som struktur med noko meir raudbrun fyll enn omgjevnaden rundt. Tre større steinar kan ha vore del av skoning. 2)Diameter i flata: "Gropa": 124 x 55 cm "Unr. st.h.": uavklart, moglegvis ca 30 cm (jf. kommentar ovanfor). 3)Breidde i profil: "Gropa": 124 cm "Unr. st.h.": uavklart, om det har stått ein stolpe her, så har den og 3024 kutta kvarandre. Djupne i profil: "Gropa": det djupaste punktet ligg innan 3024.. "Unr. st.h.": synleg på profildekning som ca 30 cm djup. 4)Sidene i nedgravinga: "Gropa": sida i N er knytt til 3024, denne er tilnærma loddrett. Sida i S er meir ujamn. "Unr. st.h.": uavklart avgrensing mot 3024 i N, mot S er sida heller ujamn, men ganske steil frå midten og ned. Botnen i nedgravinga: "Gropa": to skilde nivå, knytt til den djupare 3024 og den grunnare delen med "unr. st.h.", begge nivåa ganske flate. 5)Farge og samansetnad på masser: St.h. 3015 og 3024 er gråbrune, resten er meir brun masse av humushaldig sand. Moglegvis er "unr. st.h." meir kompakt brunt/raudbrunt. Trekol og brent bein i gropa. I profilen er massa klart mørkast i N, ved 3024. Ein del større steinar i 3024, nokre kan vere skjørbrende. Massa i gropa utanom 3015 og 3024 var raudbrun og særleg humusblanda, brent bein og brent leire (?). Undergrunn: lys sand. 6)Gravemetode: snitta. 7)Undersøkt del: 50%. 8)Tydlegheit: klar i.h.t undergrunn. Fotoarkivnr.: 72823 (berre i plan)
2786	St.h. i S-gavl, HUS 1	Minste toskipa hus - I 200004	83	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon. Tolka som del av V-vegg / hjørnestolpe i S-gavl i den minste versjonen av toskipa hus.
2797	St.h., innan HUS 2	Største toskipa hus - II 200007	85	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon.Lokalisert innan området for den største versjonen av det toskipa huset, låg utanfor den minste versjonen. Har ikkje vore stolpe i yttervegg i den største versjonen, og låg heller ikkje langs midtlinja som mogleg "midtsule". Kan ha evt. ha vore del av indre konstruksjon.
2808	St.h. i S-gavl, HUS 1	Minste toskipa hus - I 200004	69	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon. Tolka som del av S-gavlveggen i den minste versjonen av toskipa hus.

VEDLEGG 3 Liste over anleggspor / strukturar

2818	St.h. i S-gavl, HUS 1	Minste toskipa hus - I 200004	96	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon. Tolka som del av S-gavlveggen i den minste versjonen av toskipa hus.
2829	Mogl. st.h., innan HUS 2	Største toskipa hus - I 200005 ?	105	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon. Lokalisert innan område for toskipa hus. Låg utanfor S-gavlveggen til den minste versjonen av toskipa hus, og har truleg ikkje noko med dette huset å gjere. Kan derimot ha vore del av innvendig konstruksjon i den største versjonen, men det er uavklart. Vart ikkje snitta, men såg noko ujamnt og grunt ut på overflata - noko tvilsamt som st.h.
2843	St.h. i V-vegg, HUS 2	Største toskipa hus - I 200005	124	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon. Tolka som del av V-veggen i den største versjonen av toskipa hus.
2855	St.h. i V-vegg, HUS 2	Største toskipa hus - I 200005	64	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon. Låg like ved veggrekka tilhøyrande V-veggen til den største versjonen av toskipa hus: kan ha vore ein del av sjølve denne veggen eller ein stolpe plassert rett innanfor, som t.d. 1467 og 2370.
2864	St.h. i V-vegg, HUS 2	Største toskipa hus - I 200005	84	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon. Tolka til å vere del av V-veggen i største versjon av toskipa hus. Like ved st.h. 2874 og 1384 - utskiftingar i veggen ?
2874	St.h. i V-vegg, HUS 2	Største toskipa hus - I 200005	95	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon. Tolka som å tilhøyre V-veggen i den største versjonen av toskipa hus. Jf. 2864.
2886	Steinfylt grop v/ HUS 2		283	0	Samling med mellomstore steinar og noko humus.	Samling med mellomstore steinar og noko humus i ei nedgraving. Låg mellom stolpar i V-veggen til største versjon av toskipa hus. Reinsa fram i overflata, men ikkje snitta. Liknar 2903. Verka ikkje å vere stolpehol, tolka til forstyring av noko slag. Det kan ikkje utelukkast at strukturen kan ha hatt noko med eit inngangsparti til det toskipa huset å gjere, men det er uavklart.
2903	Steinfylt grop v/ HUS 2	Ikkje relatert	219	0	Samling med mellomstore steinar og noko humus.	Nedgraving med humus og mellomstore steinar i området ved S-gavl til den største versjonen.
2920	Kvinnegrava, båtgrav		Max lengde: ca 240 cm Max breidde: ca 85 cm Omkrins: 681 cm	100	Mørk brun, kraftig humushaldig sand. Tydeleg frå nedbrote organisk materiale.	Undersøkt innan perioden 02.01.07 - 09.02.07, samtlege arkeologar tilsett ved prosjektet var involvert i større eller mindre grad. Strukturen var restane av ei båtgrav der ei kvinne var lagt til kvile i eldre vikingtid (800-talet) . Pga av pløying og maskinell flateavdekking var det lite att av sjølve båtgrava; den mørke fyllmassa av humushaldig sand var tydeleg i høve til den lyse undergrunnsanden rundt, men fyllet var berre nokre cm djupt. Eit omfattande arbeid med utgraving og sålding av nærliggande jordmasser gav likevel eit rikt funnmateriale - både smykker, reiskapar og naglar og spiker frå båten. Fotoarkivr.: eit omfattande antal foto - jf. fotolista (vedlegg 1).
3000	St.h. v/ kvinnegrava	Ikkje relatert	80	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon. Stolpehol påvist ved undersøkinga av båtgrava til kvinna. Ikkje i direkte kontakt med grava, ingen klar stratigrafisk relasjon. Kan ikkje knytast til noko bygning.
3015	Midtstolpe, HUS 1	Minste toskipa hus - I 200004	76	50	Brun humushaldig, finkorna sand, og ein liten, skjørbrend stein.	Undersøkt 09.02.07 ved snitting av A K Sivertsen Stolpehol, ingen skoningssteinar. 1)Form i flata: tilnærma rund - ligg heilt inntil stor, jordfast stein. 2)Diameter i flata: ca 30 cm 3)Breidde i profil: 26 cm Djupne i profil: 40 cm 4)Sidene i nedgravinga: Høgre (mot NØ): ligg heilt inntil jordfast stein - steil. Venstre (mot SV): steil, skrå innover mot botnen. Botnen i nedgravinga: sidene skrå inn mot ein ganske spiss botn. 5)Farge og samansetnad på masser: St.h.: brun humushaldig, finkorna sand, ein mindre, skjørbrend stein, trekol, noko brent bein og brent flint. Undergrunn: beige, fin sand. 6)Gravemetode: snitta 7)Undersøkt del: 50% for å få fram profil 8)Tydlegheit: klar avgrensing frå undergrunnsmasse. 9)Anna: strukturen er tolka som takberande midtstolpe tilhøyrande den minste versjonen av toskipa hus på staden. Vart opprinneleg målt inn som del av større nedgraving / grop 2 AG 2753, seinare målt inn på nytt som eigen struktur 2 AS 3015. Fotoarkivr.: 72824 (berre i plan)
3024	Midtstolpe, HUS 2	Største toskipa hus - I 200005	129	50	Grå/gråbrun, humushaldig sand, fleire større steinar i fyllmassa.	Undersøkt 10.02.07 ved snitting av O Hemdorff Stolpehol. Fleire steinar i fyllmassa som opprinneleg kan ha fungert som skoningssteinar, men situasjonen er uklar.. 1)Form i flata: rund 2)Diameter i flata: ca 35 cm 3)Breidde i profil: ca 35 cm Djupne i profil: ca 50 cm 4)Sidene i nedgravinga: Høgre (mot S): uklart, pga diffust avgrensing mot resten av 2 AG 2753, men steil / loddrett nedst mot botnen. Venstre (mot N): steil / tilnærma loddrett. Botnen i nedgravinga: ujamn, ikkje heilt flat. 5)Farge og samansetnad på masser: St.h.: grå / gråbrun humushaldig sand, med innslag av trekol og brent bein. Fleire større steinar i fyllmassa, to er over 20 cm lange og 10- 20 cm breie. Undergrunn: lys finkorna sand. 6)Gravemetode: snitta 7)Undersøkt del: 50% for å få fram profil 8)Tydlegheit: klar avgrensing frå undergrunnsmasse, og 3024 skil seg frå resten av gropa ved å vere klart mørkare / gråare på farge enn resten av den brune / brungrå massa. 9)Anna: opprinneleg målt inn som del av heile nedgravinga / gropa 2 AG 2753, seinare målt inn som eigen struktur 2 AS 3024. Tolka som takberande midtstolpe i største versjon av toskipa hus på staden. Fotoarkivr.: 72823 (berre i plan)
3051	St.h. v/ nedgraving 1589	Ikkje relatert	176	30	Brun/lys brun, humushaldig sand	Berre framreinsa i plan og målt med totalstasjon. St.h. tydeleg kutta av steinpakning/forstyring 1589. Dermed eldre enn 1589. 1589 opprinneleg målt inn som mogleg grav, men viste seg å vere ei steinfylt nedgraving.
3070	Stor jordfast stein		339	0		Stor, jordfast stein rett V om maskintrasé, i nærleiken av største barnegrav og toskipa hus. Er målt inn pga av funn av flintartefakt (atypisk sigd?) like inntil denne steinen.

VEDLEGG 3 Liste over anleggspor / strukturar

3151	Maskintrasé gj. feltet		10765	60	Humus, moderne avfall	Trasé for gravemaskinkjøring. Konstruert på 1980-talet i samband med anleggsarbeid i nærleiken av Stemmen. Nedgraving i bakken fylt med humus m.m., ein del moderne avfall i massa. Har truleg kutta bort ein del forhistoriske strukturar i bakken her på høgdedraget, m.a. var kokegrop 2 AK 597 skoren av denne forstyrringa. Fotoarkivnr.: 72686
200001	St.h., HUS 2	Største toskipa hus - I 200005	78	0	Brun/lys brun, humushaldig sand	Opprinneleg målt inn som ein dobbeltstolpe / utskifting av stolpe 2 AS 1499. Ved etterarbeid har dette vist seg å vere ei noko uheldig løysing å binde saman to skilde strukturar slik - særleg sidan dei to st.h. vert tolka til kvar sin versjon av det toskipa huset på staden. Den sørlege delen av "dobbeltstolpen" har no halde fram som 1499, medan den nordlege delen vert kalla 200001. 1499 vert knytt til den minste versjonen av huset, medan 200001 tilhøyre den største versjonen. Berre framreinsa i plan.
200003	St.h. i Ø-vegg, HUS 1	Minste toskipa hus - I 200004	73	0	Brun, humusblanda sand.	E Bjørdal, 06. / 19.12.07 Stolpehol, opprinneleg målt inn i felt som del av grop 2 AG 1859. Framreinsing av overflata viste at det dreia seg om eit relativt lite stolpehol. Det stratigrafiske forholdet mellom gropa og st.h. er uavklart pga manglande snitting, framreinsing i plan gav ikkje svar. St.h. er tolka som del av Ø-veggen i den minste versjonen av toskipa hus: både lokalisering og storleik høver godt med veggrekka her. Det er uavklart om gropa 1859 er yngre enn dette huset og dermed har kutta bort nokre veggstolpar mellom 200003 og 1911, eller om kanskje gropa bør forståast knytt til eit inngangsparti her til det minste huset. Stolpeholet inneheldt brun humusblanda sand, og var tilnærma sirkulært i forma (ca 24 x 22 cm). Berre framreinsa i plan.
200004	HUS 1: Minste toskipa hus- I	Utgjer saman med fleire stolpehol den moglege, meir omfattande varianten "Minste toskipa hus - II 200009"	Max lengde: ca 13,5m Max breidde: ca 5,7m Areal på ca 75 m2	0		Samleeeining som viser til strukturar tilhøyrande HUS 1, frå overgangen yngre steinalder - eldre bronsealder. Dette er den "sikraste" utgåva, der berre dei mest sannsynleg tilhøyrande stolpane er tekne med - i motsetnad til "200009" der også meir usikre strukturar er teke med. Huset har ingen påvist eldstad.
200005	HUS 2: Største toskipa hus- I	Utgjer saman med fleire stolpehol den moglege, meir omfattande varianten "Største toskipa hus - II 200007"	Max lengde: ca 19,4m Max breidde: ca 6,2m Areal på ca 125 m2	0		Samleeeining for strukturar tolka til å tilhøyre HUS 2, frå overgangen yngre steinalder - eldre bronsealder. Den "sikraste" utgåva, med berre dei mest sannsynleg tilhøyrande strukturane samanlikna med "200007" som har mindre sikre strukturar inkludert. Huset har ingen påvist eldstad.
200007	HUS 2: Største toskipa hus- II			0		Jf. "200005".
200009	HUS 1: Minste toskipa hus- II			0		Jf. "200004".
200010	Truleg st.h., HUS 2	Største toskipa hus - II 200007	66	0	Lys brun, humusblanda sand.	E Bjørdal, 12.02.07 / 19.12.07. I samband med gjennomgang av foto av grop 2 AG 2561 v/ toskipa hus, vart det oppdaga at profilsnittet av gropa også inneheldt eit truleg stolpehol. St.h. (200010) er på bakgrunn av info frå fotoet (fotoarkivnr. 72828) teikna inn i ettertid i Intrasis. Dette betyr at storleik og lokalisering ikkje er fullstendig korrekt i høve til dei andre strukturane som er målt inn i felt. Avviket bør likevel ikkje vere særleg stort, og det bør vere mogleg å tolke st.h. som ein mogleg del av V-veggen til den største versjonen av toskipa hus, evt. som stolpe rett innanfor vegglinja (som t.d. 2370 og 2855 elles ved denne veggen). Stolpeholet har ei breidde i profilen på ca 20 cm og ei djupne på ca 10 cm. Forholda ved snittinga var vanskelege pga frost i bakken, men det kan utifrå fotoet sjå ut til at st.h. kuttar noko av gropa, dvs at st.h. er yngst. Massa i strukturen er lys brun humusblanda sand, klart lysare på farge enn massa i sjølve gropa. Både sider og botn er noko ujamne. Massa skil seg klart frå den gråkvite, fine undergrunnsanden. Fotoarkivnr.: 72828.

Funnliste for arkeologisk undersøking av område med graver og busetnadsspor, Stemmen, Frøyland gnr 28 bnr 1 mfl., Time k.										
Funn-nummer	S-nummer	Funnkontekst	Intrasiskode	Ved floter	Gjenstand	Materiale	Antal (fragm.)	Skildring	Dato	Sign.
1	12298c	Lausfunn			Leirkarskår	Keramikk	1	Randskår, frå vegg/botn	14.12.06	AKS
2	12298b	Lausfunn			Spiker?	Jern, min. tre	1	Hovud m/stilkrest	18.12.06	SV
3	12298a	Lausfunn, v/ jordfast stein			Sigd (atypisk) eller skrapar av flint	Flint	1	M/ retusj på tre sider, høgkvalitets flint - råstoffet liknar svært mykje på fnr. 203	18.12.06	AS
4	12298c	Lausfunn, overflate uid. st.h.			Leirkarskår	Keramikk	1		19.12.06	SV
5	12294a	Frå mannsgrav	2AA492		Spydfragment - fal/spiss	Jern, min. tekstil	1	3 fragment frå spyd, desse er saman med F129 limt saman til ein gjenstand. Min. tekstil på innsida av falen	21.12.06	AS/SV
5	12294e	Frå mannsgrav	2AA492		Nagle? Spiker? - roe/hovud m/ stilkrestar	Jern, min. tre	6	2 mogleg roe, 4 hovud. Overflatefunn v/ struktur	21.12.06	AS/SV
5	12294g	Frå mannsgrav	2AA492		Jernfragment	Jern, min. tre	2	Frå overflata av struktur	21.12.06	AS
6	12298d	Lausfunn			Flintavslag, brent	Flint	1		22.12.06	SV
7	MAKULERT									
8	12294e	Frå mannsgrav	2AA492		Nagle? Spiker? - to stk rusta saman	Jern, min. tre	1	To stk nagle/spiker korrodert saman til eitt fragment. Overflatefunn v/ struktur	22.12.06	AKS
9	12295c	Ved kvinnegrav	2AA2920		Perle	Glas	1	Ei blå, slipt, 8-kanta glasperle. Jf. F25/29/47/57	02.01.07	AKS
9	12295e	Ved kvinnegrav	2AA2920		Spinnehjul	Kleber	1	Spinnehjul av kleber	02.01.07	AKS
9	12295e	Ved kvinnegrav	2AA2920		Spinnehjul - mineralisert organisk materiale	Min. org. materiale	1	Mineralisert organisk materiale frå hol i spinnehjul	02.01.07	AKS/OHH
9	12295f	Ved kvinnegrav	2AA2920		Sigd av jern - type JP83	Jern, min. tre, min. tekstil	3	12 fragment frå F9, 24, 26, 46 og 54 limt saman til tre delar frå ein sigd. M/ tekstil	02.01.07	AKS
9	12295g	Ved kvinnegrav	2AA2920		Saks av jern	Jern, min. tre	3	5 fragment frå saks av jern frå F9, 26 og 97 limt til tre delar. M/ min. tekstil	02.01.07	AKS
9	12295i	Ved kvinnegrav	2AA2920		Bryne	Skifer	1	Bryne av skifer: fleire fragment limt saman til ein gjenstand. Jf. F60	02.01.07	AKS
9	12295i	Ved kvinnegrav	2AA2920		Bryne	Skifer	2	Fragment frå bryne av skifer: ikkje limt saman med resten. Jf. F60	02.01.07	AKS
9	12295k	Ved kvinnegrav	2AA2920		Skrinhank? - jernfragment	Jern	5	Mogleg del av hankar til skrin	02.01.07	AKS/OHH
9	12295k	Ved kvinnegrav	2AA2920		Beslagfragment - frå skrin?	Jern	7	Fragment av det som truleg er beslag av jern til skrin/kiste. To limt med fr. funne in situ (F191,F192)	02.01.07	AKS
9	12295m	Ved kvinnegrav	2AA2920		Nagle - roe	Jern, min. tre	1		02.01.07	EB
9	12295m	Ved kvinnegrav	2AA2920		Nagle - roe	Jern, min. tre	4		02.01.07	EB
9	12295m	Ved kvinnegrav	2AA2920		Nagle - roe	Jern, min. tre	1		02.01.07	AKS
9	12295m	Ved kvinnegrav	2AA2920		Nagle - roe	Jern, min. tre	1		02.01.07	EB
9	12295m	Ved kvinnegrav	2AA2920		Nagle - roe	Jern, min. tre	1		02.01.07	AS
9	12295m	Ved kvinnegrav	2AA2920		Nagle - roe + hovud	Jern, min. tre	2		02.01.07	EB
9	12295m	Ved kvinnegrav	2AA2920		Nagle? - roe/hovud m/ stilkrest	Jern	1		02.01.07	AKS
9	12295n	Frå kvinnegrav	2AA2920		Spiker	Jern, min. tre	7	2 relativt heile og 5 fragment frå heller små spikar	02.01.07	AKS
9	12295p	Ved kvinnegrav	2AA2920		Jernfragment - tener	Jern, min. tre	13		02.01.07	AKS
9	12295p	Ved kvinnegrav	2AA2920		Jernfragment	Jern	4	Flate bitar - frå eggreiskap/beslag?	02.01.07	AKS
9	12295q	Ved kvinnegrav	2AA2920		Leirkarskår	Keramikk	1		02.01.07	AKS
9	12295t	Ved kvinnegrav	2AA2920		Nøkkelfragment	Jern, min. tekstil, min. tre	1	Del av nøkkel av jern. Limt saman med eitt fragment frå F26	02.01.07	AKS
10	12295b	Ved kvinnegrav	2AA2920		Ovalspennefragment - omtale under F23	Bronse	1	Saman med F23 del av ovalspenne i bronse.	02.01.07	EB
11	12295a	Ved kvinnegrav	2AA2920		Likearma spenne - variant av JP74	Koparlegering, tekstil, min. tekstil	1	Tilnærma komplett likearma spenne: bevart original overflate, nålefeste og nål. M/ restar etter fleire tekstilar	02.01.07	SV
12	12295m	Ved kvinnegrav	2AA2920		Nagle - hovud m/stilkrest	Jern, min. tre	1		03.01.07	AKS
12	12295m	Ved kvinnegrav	2AA2920		Nagle - roe, hovud m/stilkrest, roe/hovud	Jern, min. tre	3		03.01.07	AKS
12	12295m	Ved kvinnegrav	2AA2920		Nagle? - roe/hovud m/ stilkrest	Jern, min. tre	1		03.01.07	AKS
12	12295p	Ved kvinnegrav	2AA2920		Jernfragment	Jern	2	Flate bitar - frå eggreiskap/beslag?	03.01.07	AKS
13	MAKULERT									
14	12295m	Ved kvinnegrav	2AA2920		Nagle - hovud m/stilkrest	Jern, min. tre	1		03.01.07	EB
15	12298c	Lausfunn			Leirkarskår	Keramikk	2		03.01.07	EB
16	MAKULERT									
16	12298e	Lausfunn, omr. v/ toskipa hus			Bein, brent	Bein	0,6g		04.01.07	EB
17	12298c	Lausfunn			Leirkarskår	Keramikk	1		03.01.07	SV
18	12294i	Frå mannsgrav	2AA492		Bein, brent	Bein	0,3g	Overflatefunn, ved SØ-ende av mannsgrav	05.01.07	EB
19	12294a	Frå mannsgrav	2AA492		Spydfragment? - del av fal?	Jern	1	Mogleg del av spyd frå mannsgrav	05.01.07	AS
19	12294e	Frå mannsgrav	2AA492		Nagle - roer + hovud	Jern, min. tre	3	2 roer, 1 hovud	05.01.07	AS
19	12294g	Frå mannsgrav	2AA492		Jernfragment - tener	Jern, min. tre	8	Tener/stilkrestar frå opprensing av overflata av struktur	05.01.07	AS
20	12295b	Ved kvinnegrav	2AA2920		Ovalspenne - JP37 ,jf. F24 og 42	Bronse, sølv, tinn, min. tekstil, min. org. mat.	3	Saman med F24 og 42 delar av ei ovalspenne av bronse, type P 37. Sølv/tinn-innlegg, fleire typar tekstil	06.01.07	OHH
21	MAKULERT									
22	12295m	Ved kvinnegrav	2AA2920		Nagle - hovud m/ stilkrest	Jern, min. tre	1		06.01.07	OHH
22	12295p	Ved kvinnegrav	2AA2920		Jernfragment - ten, bøygd	Jern	1		06.01.07	OHH
23	12295b	Ved kvinnegrav	2AA2920		Ovalspenne - JP37, jf F10	Bronse, sølv, tinn, min. tekstil, min. org. mat.	1	Saman med F10 delar av ovalspenne av bronse, type P 37.Sølv/tinn-innlegg, restar frå minst to tekstiltypar	06.01.07	AS/EB
24	12295b	Ved kvinnegrav	2AA2920		Ovalspennefragment - omtale under F20	Bronse	2	Saman med F20 og F42 del av ovalspenne av bronse, type P 37.	06.01.07	EB
24	12295f	Ved kvinnegrav	2AA2920		Sigd av jern - omtale under F9				06.01.07	EB
24	12295h	Ved kvinnegrav	2AA2920		Knivfragment av jern	Jern, min. tre	1	Høver saman med fragment frå F26: F24 og F26 limt saman til liten kniv av jern	06.01.07	JB
25	12295c	Ved kvinnegrav	2AA2920		Perle	Glas, sølv	15	2 blanke segmenterte /m sølvfolie, 5 gulbrune segm. m/folie, 4 blå runde, 2 blå segm., 1 kvit rund	06.01.07	JB
26	12295f	Ved kvinnegrav	2AA2920		Sigd av jern - omtale under F9				06.01.07	JB
26	12295g	Ved kvinnegrav	2AA2920		Saks av jern - omtale under F9				06.01.07	JB
26	12295h	Ved kvinnegrav	2AA2920		Knivfragment av jern	Jern, min. tre, min. tekstil	3	Høver saman med fragment frå F24: F26 og F24 limt saman til liten kniv av jern	06.01.07	JB
26	12295k	Ved kvinnegrav	2AA2920		Beslagfragment?	Jern, min. tre	1	Mogleg del frå beslag/hengsle?	06.01.07	AKS
26	12295k	Ved kvinnegrav	2AA2920		Beslagfragment?	Jern	3	Mogleg del frå beslag/hengsle?	06.01.07	EB
26	12295m	Ved kvinnegrav	2AA2920		Nagle - roe	Jern, min. tre	1		06.01.07	EB
26	12295m	Ved kvinnegrav	2AA2920		Nagle? - hovud m/ stilkrest	Jern, min. tre	1		06.01.07	JB
26	12295m	Ved kvinnegrav	2AA2920		Nagle? - roe/hovud m/ stilkrest	Jern, min. tre	2		06.01.07	JB

VEDLEGG 4 Funnliste

26	12295m	Ved kvinnegrav	2AA2920		Nagle - roe	Jern, min. tre	1		06.01.07	AS
26	12295m	Ved kvinnegrav	2AA2920		Nagle? - hovud	Jern	1		06.01.07	EB
26	12295m	Ved kvinnegrav	2AA2920		Nagle - roe	Jern, min. tre	1		06.01.07	JB
26	12295m	Ved kvinnegrav	2AA2920		Nagle - hovud	Jern, min. tre	1		06.01.07	EB
26	12295m	Ved kvinnegrav	2AA2920		Nagle - roe m/stilkrest	Jern	1		06.01.07	JB
26	12295m	Ved kvinnegrav	2AA2920		Nagle - roer + roe/hovud	Jern	3		06.01.07	EB
26	12295m	Ved kvinnegrav	2AA2920		Nagle - roer	Jern, min. tre	4		06.01.07	JB
26	12295n	Ved kvinnegrav	2AA2920		Spiker	Jern, min. tre	2		06.01.07	EB
26	12295n	Ved kvinnegrav	2AA2920		Spiker	Jern	3	Liten spiker eller stift - tilhører beslag eller liknande? + fr. av to spikrar	06.01.07	AKS
26	12295p	Ved kvinnegrav	2AA2920		Jernfragment	Jern	10	Flate bitar - frå eggreiskap/beslag?	06.01.07	JB
26	12295k	Ved kvinnegrav	2AA2920		Jernfragment - del av kjetting/hank?	Jern	1	Del av kjetting/hank? Frå skrin? Oppheng?	06.01.07	JB
26	12295p	Ved kvinnegrav	2AA2920		Jernfragment - ten	Jern, min. tre	1		06.01.07	AKS
26	12295p	Ved kvinnegrav	2AA2920		Jernfragment - frå nagle/spiker	Jern, min. tre	5		06.01.07	AKS
26	12295p	Ved kvinnegrav	2AA2920		Jernfragment - tener	Jern, min. tre	3		06.01.07	AKS
26	12295p	Ved kvinnegrav	2AA2920		Jernfragment - tener	Jern	16		06.01.07	AKS
26	12295t	Ved kvinnegrav	2AA2920		Nøkkelfragment	Jern, min. tekstil, min. tre	2	Del av nøkkel av jern. To fragment, det eine limt saman med eitt fragment frå F9	06.01.07	AKS
26	12295w	Ved kvinnegrav	2AA2920		Slagglump	Slagg		Samla vekt 12295t: 11.6g	06.01.07	EB
26	12295x	Ved kvinnegrav	2AA2920		Organisk materiale, brent			Samla vekt 12295v: 5.8g	06.01.07	EB
27	12295q	Ved kvinnegrav	2AA2920		Leirkarskår	Keramikk	1		06.01.07	JB
27	12295r	Ved kvinnegrav	2AA2920		Flintavslag, ubrent	Flint		Samla antal ubrende flintavslag 12295r: 22stk	06.01.07	EB
27	12295z	Ved kvinnegrav	2AA2920		Tann - frå menneske	Tannemalje	1	Tann frå menneske; truleg frå den gravlagde kvinna	06.01.07	EB
28	12295m	Ved kvinnegrav	2AA2920		Nagle - roe	Jern	1	Limt saman til ein av to fragm., ein frå F28 og ein frå F30	08.01.07	AS
28	12295m	Ved kvinnegrav	2AA2920		Nagle - roer	Jern, min. tre	3		08.01.07	AS
28	12295m	Ved kvinnegrav	2AA2920		Nagle? - roe/hovud m/ stilkrest	Jern	1		08.01.07	AS
28	12295r	Ved kvinnegrav	2AA2920		Flintavslag, ubrent	Flint		Samla antal ubrende flintavslag 12295r: 22stk	08.01.07	AS
28	12295x	Ved kvinnegrav	2AA2920		Organisk materiale, brent			Samla vekt 12295v: 5.8g	08.01.07	AS
28	12295y	Ved kvinnegrav	2AA2920		Bein, brent	Bein		Samla vekt uanalyserte bein 12295w: 6,2g	08.01.07	AS
29	12295c	Ved kvinnegrav	2AA2920		Perle	Glas	1	Rest av ei glasperle: fullstendig korrodert og nedbroten kjerne i form av eit tynt, ugjennomsiktig kvitt røyr	09.01.07	AS
30	12295m	Ved kvinnegrav	2AA2920		Nagle? - roe/hovud m/ stilkrest	Jern, min. tre	1		09.01.07	AS
30	12295p	Ved kvinnegrav	2AA2920		Jernfragment - tener, fragm.	Jern, min. tre	5		09.01.07	AS
31	12295L	Frå kvinnegrav - in situ	2AA2920		Nagle - roe/hovud m/ stilkrest	Jern, min. tre	1	Funne laust på overflata av framrensa gravstruktur	09.01.07	EB
32	12298e	Lausfunn, v/ jordfast stein (jf F3)			Bein, brent	Bein	0,3g		09.01.07	EB
33	MAKULERT									
34	MAKULERT									
35	12295m	Ved kvinnegrav	2AA2920		Nagle - hovud m/ stilkrest	Jern, min. tre	1		09.01.07	EB
35	12295n	Frå kvinnegrav	2AA2920		Spiker	Jern	1	Låg laust like ved gravstruktur, høyrer etter alt å døme til grava	09.01.07	AS
35	12295p	Ved kvinnegrav	2AA2920		Jernfragment - ten	Jern	1	Ten - naglestilk?	09.01.07	EB
35	12295w	Ved kvinnegrav	2AA2920		Slagglump	Slagg		Samla vekt 12295t: 11,6g	09.01.07	AS
36	12295r	Ved kvinnegrav	2AA2920		Flintavslag, ubrent og brent	Flint		Samla antal ubrende flintavslag 12295r: 22stk. Samla antal brende flintavslag 12295r: 4stk	09.01.07	AS
36		Ved kvinnegrav	2AA2920		Asbestfragment	Asbest	1		09.01.07	AS
36	12295y	Ved kvinnegrav	2AA2920		Bein, brent	Bein		Samla vekt uanalyserte bein 12295w: 6,2g	09.01.07	AS
37	12295m	Ved kvinnegrav	2AA2920		Nagle? - roe/hovud	Jern, min. tre	1		10.01.07	EB
37	12295r	Ved kvinnegrav	2AA2920		Flintavslag, brent	Flint		Samla antal brende flintavslag 12295r: 4stk	10.01.07	AKS
38	MAKULERT									
39	12295n	Ved kvinnegrav	2AA2920		Spiker	Jern	1	Spikerhovud m/ stilkrest. Funne v/ solding av lausmasse nær grava. Liknar spiker F41	10.01.07	EB
39	12295p	Ved kvinnegrav	2AA2920		Jernfragment - ten	Jern	1	Ten, bøygd - stilkrest frå nagle/spiker	10.01.07	EB
39	12295q	Ved kvinnegrav	2AA2920		Leirkarskår	Keramikk	1	M/ rest av brent matskorpe	10.01.07	EB
39	12295x	Ved kvinnegrav	2AA2920		Organisk materiale, brent			Samla vekt 12295v: 5.8g	10.01.07	EB
40	12295q	Ved kvinnegrav	2AA2920		Leirkarskår	Keramikk	1	Skår frå botn/vegg	10.01.07	EB
40	12295r	Ved kvinnegrav	2AA2920		Flintavslag, ubrent	Flint		Samla antal ubrende flintavslag 12295r: 22stk.	10.01.07	SV
40	12295y	Ved kvinnegrav	2AA2920		Bein, brent	Bein		Samla vekt uanalyserte bein 12295w: 6,2g	10.01.07	SV
41	12295d	Ved kvinnegrav	2AA2920		Beltespenne av jern	Jern, edelmetall, min. tekstil	1	Fragment av lita beltespenne av jern	11.01.07	EB
41	12295k	Ved kvinnegrav	2AA2920		Beslagfragment?	Jern	1	Mogleg del frå beslag/hengsle?	11.01.07	EB
41	12295n	Ved kvinnegrav	2AA2920		Spiker	Jern	1	Spikerhovud m/ stilkrest. Funne v/ solding av lausmasse nær grava. Liknar spiker F39	11.01.07	EB
42	12295b	Ved kvinnegrav	2AA2920		Ovalspennefragment - omtale under F20	Bronse	1	Saman med F20 og F24 del av ovalspenne av bronse, type P 37.	11.01.07	EB
42	12295m	Ved kvinnegrav	2AA2920		Nagle - roe m/ stilkrest	Jern	1		11.01.07	EB
42	12295p	Ved kvinnegrav	2AA2920		Jernfragment - ten, fragm.	Jern	1	Eitt flatt fragment	11.01.07	EB
42	12295t	Ved kvinnegrav	2AA2920		Nøkkelfragment?	Jern	1	Mogleg del av nøkkel av jern. Boge fragment, kanskje frå hovud/handtak	11.01.07	EB
42	12295x	Ved kvinnegrav	2AA2920		Organisk materiale, brent			Samla vekt 12295v: 5.8g	11.01.07	EB
42	12295y	Ved kvinnegrav	2AA2920		Bein, brent	Bein		Samla vekt uanalyserte bein 12295w: 6,2g	11.01.07	EB
43	12295q	Ved kvinnegrav	2AA2920		Leirkarskår	Keramikk	2		12.01.07	SV
43	12295r	Ved kvinnegrav	2AA2920		Flintavslag, ubrent	Flint		Samla antal ubrende flintavslag 12295r: 22stk.	12.01.07	AKS
44	12295m	Ved kvinnegrav	2AA2920		Nagle - roer/hovud m/stilkrest	Jern, min. tre	2		12.01.07	AKS
44	12295p	Ved kvinnegrav	2AA2920		Jernfragment - tener, naglestilkar?	Jern	2		12.01.07	AS
45	12295y	Ved kvinnegrav	2AA2920		Bein, brent	Bein		Samla vekt uanalyserte bein 12295w: 6,2g	12.01.07	AKS
46	12295f	Ved kvinnegrav	2AA2920		Sigd av jern - omtale under F9				12.01.07	AKS
46	12295m	Ved kvinnegrav	2AA2920		Nagle - hovud m/ stilkrest	Jern, min. tre	1		12.01.07	AKS
47	12295c	Ved kvinnegrav	2AA2920		Perle	Rav	1	Ei enkel, rund ravperle. I dårleg stand; opprinneleg skinnande raudbrun, no krakelert og delvis matt gul overfl.	12.01.07	SV

VEDLEGG 4 Funnliste

48	12295r	Ved kvinnegrav	2AA2920		Flintavslag, ubrent	Flint	Samla antal ubrende flintavslag 12295r: 22stk.		15.01.07	AKS
48	12295y	Ved kvinnegrav	2AA2920		Bein, brent	Bein	Samla vekt uanalyserte bein 12295w: 6,2g		15.01.07	AKS
49	12295m	Ved kvinnegrav	2AA2920		Nagle - roer m/stilkrest	Jern	2		15.01.07	AS
49	12295m	Ved kvinnegrav	2AA2920		Nagle - roe + hovud m/stilkrest	Jern, min. tre	3		15.01.07	AKS
49	12295n	Ved kvinnegrav	2AA2920		Spiker	Jern	3		15.01.07	AKS
49	12295p	Ved kvinnegrav	2AA2920		Jernfragment - tener, fragm.	Jern, min. tre	4		15.01.07	AS
50	12295q	Ved kvinnegrav	2AA2920		Leirkarskår	Keramikk	4		15.01.07	AKS
51	12295r	Ved kvinnegrav	2AA2920		Flintavslag, ubrent	Flint	Samla antal ubrende flintavslag 12295r: 22stk.		15.01.07	AKS
52	12295y	Ved kvinnegrav	2AA2920		Bein, brent	Bein	Samla vekt uanalyserte bein 12295w: 6,2g		15.01.07	AKS
53	12295y	Ved kvinnegrav	2AA2920		Bein, brent	Bein	Samla vekt uanalyserte bein 12295w: 6,2g		16.01.07	AKS
54	12295f	Ved kvinnegrav	2AA2920		Sigd av jern - omtale under F9				16.01.07	AS
54	12295m	Ved kvinnegrav	2AA2920		Nagle - roe	Jern, min. tre	7		16.01.07	AS
54	12295m	Ved kvinnegrav	2AA2920		Nagle - hovud	Jern, min. tre	8		16.01.07	AS
54	12295p	Ved kvinnegrav	2AA2920		Jernfragment	Jern, min. tre	4		16.01.07	AS
54	12295p	Ved kvinnegrav	2AA2920		Jernfragment - tener	Jern, min. tre	6		16.01.07	AS
54	12295p	Ved kvinnegrav	2AA2920		Jernfragment	Jern	1	Del av ein egg?	16.01.07	AS
54	12295v	Ved kvinnegrav	2AA2920		Tinnfragment - knapp?	Tinn	1	Eit lite, rundt fragment av tinn med mogleg spor etter hempe på eine sida: knapp?	16.01.07	AS
54	12295w	Ved kvinnegrav	2AA2920		Slagglump	Slagg	Samla vekt 12295t: 11,6g		16.01.07	AKS
54	12295x	Ved kvinnegrav	2AA2920		Organisk materiale, brent		Samla vekt 12295v: 5,8g		16.01.07	SV
55	12295q	Ved kvinnegrav	2AA2920		Leirkarskår	Keramikk	7	Eitt randskår m/ del av hank og rest av glasur	16.01.07	AS/JS
56	12295r	Ved kvinnegrav	2AA2920		Flintavslag, ubrent	Flint	Samla antal ubrende flintavslag 12295r: 22stk.		16.01.07	SV
57	12295c	Ved kvinnegrav	2AA2920		Perle	Glas, sølv	1	Ei gulbrun, segmentert glasperle m/ sølvfolie	16.01.07	JS
58	12295m	Ved kvinnegrav	2AA2920		Nagle - roer	Jern, min. tre	3		17.01.07	AKS
58	12295n	Ved kvinnegrav	2AA2920		Spiker	Jern	2	To heile, små spikrar	17.01.07	AS
58	12295p	Ved kvinnegrav	2AA2920		Jernfragment	Jern	7	Tupp av eggreiskap? + 3 fr. + 3 tener	17.01.07	SV
58	12295w	Ved kvinnegrav	2AA2920		Slagglump	Slagg	Samla vekt 12295t: 11,6g		17.01.07	SV
59	12295q	Ved kvinnegrav	2AA2920		Leirkarskår	Keramikk	2	Eitt randskår	17.01.07	SV
60	12295i	Ved kvinnegrav	2AA2920		Bryne	Skifer	1	Del av skiferbryne, jf. F9. Fragment som er limt saman med resten.	17.01.07	SV
60	12295i	Ved kvinnegrav	2AA2920		Bryne	Skifer	2	Delar av skiferbryne, jf. F9. Fragment som ikkje er limt saman med resten.	17.01.07	AS/SV
60	12295r	Ved kvinnegrav	2AA2920		Flintavslag, ubrent	Flint	Samla antal ubrende flintavslag 12295r: 22stk.		17.01.07	AS
61	12295p	Ved kvinnegrav	2AA2920		Jernfragment	Jern, min. tre	1		17.01.07	AS/SV
61	12295y	Ved kvinnegrav	2AA2920		Brent bein, analysert	Dyrebein	1,8g	Analysert av Berit Sellevold, Niku Oslo.	17.01.07	AS
61	12295y	Ved kvinnegrav	2AA2920		Brent bein	Bein	Samla vekt uanalyserte bein 12295w: 6,2g		17.01.07	AS
62	12298d	Lausfunn			Flintavslag, brent/ubrent	Flint	2		18.01.07	EB
63	12295r	Ved kvinnegrav	2AA2920		Flintavslag, ubrent	Flint	Samla antal ubrende flintavslag 12295r: 22stk.		19.01.07	SV
63	12295y	Ved kvinnegrav	2AA2920		Brent bein	Bein	Samla vekt uanalyserte bein 12295w: 6,2g		19.01.07	SV
64	12295m	Ved kvinnegrav	2AA2920		Nagle - roe + hovud m/ stilkrest	Jern	2		19.01.07	EB
64	12295n	Ved kvinnegrav	2AA2920		Spiker	Jern	1	Lite hovud, m/ stilkrest	19.01.07	EB
64	12295p	Ved kvinnegrav	2AA2920		Jernfragment - frå nagle/spiker?	Jern	2		19.01.07	AS
64	12295p	Ved kvinnegrav	2AA2920		Jernfragment - tener	Jern	3		19.01.07	AS
64	12295x	Ved kvinnegrav	2AA2920		Organisk materiale, brent		Samla vekt 12295v: 5,8g		19.01.07	SV
65	12294e	Frå mannsgrav - in situ	2AA492		Nagle - roe m/ stilkrest	Jern	1		23.01.07	AKS
66	12294e	Frå mannsgrav - in situ	2AA492		Nagle - tilnærma heil	Jern, min. tre	1	Nagle med full lengde av stilk og restar av både hovud og roe	23.01.07	AS
67	MAKULERT									
68	12294e	Frå mannsgrav - in situ	2AA492		Nagle - roe m/ stilkrest	Jern, min. tre	1		23.01.07	AKS
69	12294f	Frå mannsgrav - in situ	2AA492		Spiker	Jern, min. tre	1	Lite hovud, m/ stilkrest	23.01.07	AKS
70	12294e	Frå mannsgrav - in situ	2AA492		Nagle - tilnærma heil	Jern, min. tre	1	Godt bevart, heil nagle	24.01.07	EB
71	12294e	Frå mannsgrav - in situ	2AA492		Nagle - roe m/ stilkrest	Jern, min. tre	1	M/ mineralisert strå el. kvistbit	24.01.07	SV
72	12294e	Frå mannsgrav - in situ	2AA492		Nagle - tilnærma heil	Jern, min. tre	1	Nagle med full lengde av stilk og restar av både hovud og roe	24.01.07	SV
73	12294e	Frå mannsgrav - in situ	2AA492		Nagle - tilnærma heil + hovud	Jern, min. tre	1	Ein tilnærma heil nagle + eit hovud frå ein annan; sit fast i same bit av treverk. Min. tre lauvtre, kanskje eik	24.01.07	AKS
73	12294f	Frå mannsgrav - in situ	2AA492		Spiker	Jern, min. tre	1	Lite hovud, m/ stilkrest	24.01.07	AKS
74	12294e	Frå mannsgrav - in situ	2AA492		Nagle - hovud m/ stilkrest	Jern, min. tre	1		24.01.07	AS
75	12294e	Frå mannsgrav - in situ	2AA492		Nagle - tilnærma heil	Jern, min. tre	1	Godt bevart, heil nagle	24.01.07	AS
76	12294e	Frå mannsgrav - in situ	2AA492		Nagle - hovud m/ stilkrest	Jern, min. tre	1		24.01.07	AKS
77	12294e	Frå mannsgrav - in situ	2AA492		Nagle - roe + hovud m/ stilkrest	Jern, min. tre	5	Roefr. + hovud m/ stilkrest: truleg frå same naglen	24.01.07	AS
78	12294e	Frå mannsgrav - in situ	2AA492		Nagle - roe m/ stilkrest	Jern, min. tre	1		24.01.07	AS
79	12294e	Frå mannsgrav - in situ	2AA492		Nagle - roer + hovud	Jern, min. tre	5	2 roer, 1 hovud, 2 roer/hovud	24.01.07	SV
80	12294e	Frå mannsgrav - in situ	2AA492		Nagle - roe m/ stilkrest	Jern, min. tre	1		24.01.07	AS

81	12294e	Frå mannsgrav - in situ	2AA492		Nagle - roe m/ stilkrest	Jern, min. tre	1		24.01.07	AKS
82	12294g	Frå mannsgrav - in situ	2AA492		Jernfragment	Jern, min. tre	1	Ten/stilkrest	24.01.07	AKS
83	12294g	Frå mannsgrav - in situ	2AA492		Jernfragment - nagle/spiker?	Jern, min. tre	1	Ten/stilkrest, m/ mogleg rest av hovud/roe	24.01.07	AKS
84	12294e	Frå mannsgrav - in situ	2AA492		Nagle - roe m/ stilkrest	Jern, min. tre	1		24.01.07	AS
85	12294f	Frå mannsgrav - in situ	2AA492		Spiker	Jern, min. tre	3	2 små hovud, 1 stilkrest	24.01.07	SV
85	12294g	Frå mannsgrav - in situ	2AA492		Jernfragment - ten	Jern, min. tre	1	Ten/stilkrest	24.01.07	SV
86	12294e	Frå mannsgrav - in situ	2AA492		Nagle? Spiker? - hovud m/ stilkrest	Jern, min. tre	1	Hovud m/ stilkrest	24.01.07	AKS
87	12294f	Frå mannsgrav - in situ	2AA492		Spiker	Jern, min. tre	3	Ein heil liten spiker + eitt hovud	24.01.07	AKS
87	12294g	Frå mannsgrav - in situ	2AA492		Jernfragment - ten	Jern, min. tre	1	Ten/stilkrest	24.01.07	AKS
88	12294d	Frå mannsgrav - in situ	2AA492		Skrinhank?	Jern, min. tre	3	Fleire fragment limt saman til ein mogleg skrinhank + to ytterlegare fragment	24.01.07	AS
89	12294g	Frå mannsgrav - in situ	2AA492		Jernfragment - ten	Jern, min. tre	1	Ten/stilkrest	24.01.07	AS
90	12294g	Frå mannsgrav - in situ	2AA492		Jernfragment - ten	Jern, min. tre	1	Ten/stilkrest	24.01.07	AKS
91	12294e	Frå mannsgrav - in situ	2AA492		Nagle?	Jern, min. tre	1	Mogleg nagle, m/ hovud og stilkrest (bøygd)	24.01.07	AKS
92	12294g	Frå mannsgrav - in situ	2AA492		Jernfragment - frå eggreiskap?	Jern, min. materiale (lær?)	1	Moglegvis fragment frå eggreiskap? M/ min. materiale.	24.01.07	AKS
93	12294e	Frå mannsgrav - in situ	2AA492		Nagle - roe + hovud	Jern, min. tre	2	Roe + hovud: truleg frå same naglen	24.01.07	AKS
94	12294d	Frå mannsgrav - in situ	2AA492		Skrinfragment? - liten nagle + uid. fragm.	Jern	2	Moglegvis delar av skrin i mannsgrav?	24.01.07	AKS
95	12294e	Frå mannsgrav - in situ	2AA492		Nagle? Spiker? - hovud m/ stilkrest	Jern, min. tre	1		24.01.07	AKS
96	12294e	Frå mannsgrav - in situ	2AA492		Nagle - roe m/ stilkrest	Jern, min. tre	1	Truleg frå same nagle som hovudet F96	24.01.07	AKS
96	12294e	Frå mannsgrav - in situ	2AA492		Nagle - hovud m/ stilkrest	Jern, min. tre	1	Truleg frå same nagle som roen F96	24.01.07	AKS
97	12295g	Ved kvinnegrav	2AA2920		Saks av jern - omtale under F9				02.01.07	OHH
97	12295p	Ved kvinnegrav	2AA2920		Jernfragment - tener	Jern, min. tre	3		02.01.07	OHH
98	12294e	Frå mannsgrav - in situ	2AA492		Nagle? Spiker?	Jern, min. tre	1	Roe/hovud m/ stilkrest	25.01.07	SV
99	12294f	Frå mannsgrav - in situ	2AA492		Spiker?	Jern, min. tre	1	Hovud m/ stilkrest	25.01.07	SV
100	12294e	Frå mannsgrav - in situ	2AA492		Nagle - tilnærma heil	Jern, min. tre	1	Godt bevart, heil nagle	25.01.07	EB
101	12294e	Frå mannsgrav - in situ	2AA492		Nagle - roe m/ stilkrest	Jern, min. tre	1		25.01.07	SV
102	12294e	Frå mannsgrav - in situ	2AA492		Nagle - hovud m/ stilkrest	Jern, min. tre	1		25.01.07	AS
103	12294e	Frå mannsgrav - in situ	2AA492		Nagle - roe + hovud	Jern, min. tre	2	Roe og hovud m/ tilhøyrande stilkrestar; truleg frå same naglen.	25.01.07	SV
104	12294e	Frå mannsgrav - in situ	2AA492		Nagle - roe + hovud + stilkrest	Jern, min. tre	3	Roe, hovud og stilkrest + treverk; truleg frå same naglen. NB: i to posar	25.01.07	EB
105	12294e	Frå mannsgrav - in situ	2AA492		Nagle - roe m/ stilkrest	Jern, min. tre	1		25.01.07	AKS
106	12294e	Frå mannsgrav - in situ	2AA492		Nagle - roe + hovud + stilkrest	Jern, min. tre	3	Roe (dobbel) + hovud + stilkrest	25.01.07	SV
107	12294e	Frå mannsgrav - in situ	2AA492		Nagle - tilnærma heil	Jern, min. tre	1	Nagle med full lengde av stilk og restar av både hovud og roe	25.01.07	AS
107	12294e	Frå mannsgrav - in situ	2AA492		Nagle - hovud + stilkrestar	Jern, min. tre	5	Hovud + 4 fr. av stilkrest	25.01.07	AS
108	12294e	Frå mannsgrav - in situ	2AA492		Nagle - tilnærma heil	Jern, min. tre	1	Godt bevart, heil nagle: uvanleg liten naglestilk mellom roe og hovud	25.01.07	SV
109	12294e	Frå mannsgrav - in situ	2AA492		Nagle - tilnærma heil	Jern, min. tre	1	Godt bevart, heil nagle	25.01.07	AKS
110	12294e	Frå mannsgrav - in situ	2AA492		Nagle - roe m/ stilkrest	Jern, min. tre	1		25.01.07	AKS
111	12294e	Frå mannsgrav - in situ	2AA492		Nagle? - roe/hovud	Jern, min. tre	1		25.01.07	AS
112	12294e	Frå mannsgrav - in situ	2AA492		Nagle - hovud	Jern, min. tre	1	Naglehovud m/ stilkrest. I preparat	25.01.07	AS
113	12294e	Frå mannsgrav - in situ	2AA492		Nagle - roe/hovud	Jern, min. tre	1		25.01.07	AKS
114	12294e	Frå mannsgrav - in situ	2AA492		Nagle - roe/hovud m/ stilkrest	Jern, min. tre	1		25.01.07	AKS
115	12294g	Frå mannsgrav - in situ	2AA492		Jernfragment	Jern, min. tre	2	Eitt fragment moglegvis frå roe/hovud. I preparat	25.01.07	AKS

116	12294b	Frå mannsgrav - in situ	2AA492		Kniv av jern	Jern, min. tre	1	Fire fragment limt saman til kniv av jern. Manglar tuppen av bladet. I preparat. Min. tre frå lauvtre, kanskje eik	25.01.07	SV
116	12294e	Frå mannsgrav - in situ	2AA492		Nagle - hovud m/ stilkrest	Jern, min. tre	1	I preparat	25.01.07	AKS
116	12294g	Frå mannsgrav - in situ	2AA492		Jernfragment - ten	Jern, min. tre	1	Ten/stilkrest	25.01.07	SV
117	12294e	Frå mannsgrav - in situ	2AA492		Nagle - roe m/ stilkrest	Jern, min. tre	1		26.01.07	AKS
118	12294f	Frå mannsgrav - in situ	2AA492		Spiker	Jern, min. tre	1	Ten/stilkrest, bøygd.	26.01.07	AKS
118	12294g	Frå mannsgrav - in situ	2AA492		Jernfragment	Jern, min. tre	1	Ten/stilkrest	26.01.07	AKS
119	MAKULERT									
120	12294e	Frå mannsgrav - in situ	2AA492		Nagle - hovud m/ stilkrest	Jern, min. tre	1		26.01.07	SV
121	12294e	Frå mannsgrav - in situ	2AA492		Nagle - tilnærma heil	Jern, min. tre	1	Rimeleg godt bevart, heil nagle.	26.01.07	SV
122	12294h	Frå mannsgrav - in situ	2AA492		Trådrestar?	Mineralisert tekstil	11	Små bitar av mineralisert tekstil - tynne tau/trådar	26.01.07	SV
123	12294g	Frå mannsgrav - in situ	2AA492		Jernfragment - tener	Jern	2	Stilkrestar	26.01.07	AS
124	12294e	Frå mannsgrav - in situ	2AA492		Nagle - roe m/ stilkrest	Jern, min. tre	1		26.01.07	AS
124	12294g	Frå mannsgrav - in situ	2AA492		Jernfragment - ten	Jern, min. tre	1	Ten/stilkrest - tilhøyrer same nagle som roe F124?	26.01.07	AS
125	12294e	Frå mannsgrav - in situ	2AA492		Nagle - roe m/ stilkrest	Jern, min. tre	1		26.01.07	AKS
126	12294e	Frå mannsgrav - in situ	2AA492		Nagle - roe + hovud m/ stilkrest + stilkrestar	Jern, min. tre	5	1 fr. av hovud m/ stilkrest, 2 fr frå roe, 2 fr. av naglestilk: truleg frå same naglen	26.01.07	SV
127	MAKULERT									
128	12294g	Frå mannsgrav - in situ	2AA492		Jernfragment - ten	Jern, min. tre	3		26.01.07	AS
129	12294a	Frå mannsgrav - in situ	2AA492		Spydfragment - del av fal	Jern, min. tekstil	1	1 fr. av spydfal, med rest av ein liten nagle på innsida av falen. Limt saman med F5 til ein gjenstand	26.01.07	AS
130	12294c	Frå mannsgrav - in situ	2AA492		Bryne	Skifer	1	Bryne av skifer, med hakk/spor for oppheng. Eit område med slitespor etter bruk	26.01.07	AS/AKS
131	12294g	Frå mannsgrav - in situ	2AA492		Jernfragment - ten	Jern, min. tre	1	Ten/stilkrest	26.01.07	AS
132	12294g	Frå mannsgrav - in situ	2AA492		Jernfragment	Jern, min. tre	1	Ten/stilkrest	26.01.07	AS
133	12294e	Frå mannsgrav - in situ	2AA492		Nagle? - roe/hovud m/ stilkrest	Jern, min. tre	1	Mogleg rest av roe/hovud m/ stilkrest	26.01.07	AS
133	12294g	Frå mannsgrav - in situ	2AA492		Jernfragment - ten	Jern, min. tre	1	Ten/stilkrest	26.01.07	AS
134	12294e	Frå mannsgrav - in situ	2AA492		Nagle - roe/hovud	Jern, min. tre	1		26.01.07	AS
135	12295q	Ved kvinnegrav	2AA2920		Leirkarskår	Keramikk	2		26.01.07	SV/AKS
136	12295m	Ved kvinnegrav	2AA2920		Nagle - roe + hovud m/ stilkrest	Jern, min. tre	2	Roefragment og hovud m/ stilkrest	26.01.07	AKS
136	12295p	Ved kvinnegrav	2AA2920		Jernfragment - stilkrestar	Jern, min. tre	4		26.01.07	EB
137	12295r	Ved kvinnegrav	2AA2920		Flintavslag, ubrent	Flint		Samla antal ubrende flintavslag 12295r: 22stk.	26.01.07	AKS
138	12295y	Ved kvinnegrav	2AA2920		Brent bein	Bein		Samla vekt uanalyserte bein 12295w: 6,2g	29.01.07	AKS
139	12295k	Ved kvinnegrav	2AA2920		Beslagfragment?	Jern	1	Mogleg del frå beslag/hengsle?		
139	12295m	Ved kvinnegrav	2AA2920		Nagle? - roe/hovud?	Jern	1		29.01.07	AKS
139	12295p	Ved kvinnegrav	2AA2920		Jernfragment - tener	Jern	2		29.01.07	AKS
139	12295p	Ved kvinnegrav	2AA2920		Jernfragment	Jern	1	Del av eggreiskap?	29.01.07	AKS
140	12295y	Ved kvinnegrav	2AA2920		Brent bein	Bein		Samla vekt uanalyserte bein 12295w: 6,2g	29.01.07	SV
141	12295q	Ved kvinnegrav	2AA2920		Leirkarskår	Keramikk	1		29.01.07	SV/AKS
142	MAKULERT									
143	12293c	Frå minste barnegrav - in situ	2AA447		Jernfragment: ten med rundt tverrsnitt-naglestilk?	Jern, min. tre	1	Symbolsk nedlagt i barnegrav? Min. tre frå eik.	30.01.07	OHH
144	12293c	Frå minste barnegrav - in situ	2AA447		Jernfragment: ten med avrunda tverrsnitt-naglestilk?	Jern, min. tre	1	Symbolsk nedlagt i barnegrav?	30.01.07	OHH
145	12293b	Frå minste barnegrav - in situ	2AA447		Spiker? - hovud m/ stilkrest	Jern, min. tre	1	Symbolsk nedlagt i barnegrav?	30.01.07	OHH
146	12293a	Frå minste barnegrav - in situ	2AA447		Sigd, m/ tange. Liten - miniatyr?	Jern, min. tre, min. tekstil	1	Fem fragment limt saman til komplett sigd. Symbolsk nedlagt i barnegrav?	30.01.07	OHH
146	12293d	Frå minste barnegrav - in situ	2AA447		Trekolprøve	Trekol	0,4g	Frå in situ i grava, like ved sigd F146	30.01.07	OHH
147	12295m	Ved kvinnegrav	2AA2920		Nagle - roer	Jern	2		30.01.07	AKS
147	12295p	Ved kvinnegrav	2AA2920		Jernfragment - tener	Jern, min. tre	3		30.01.07	AKS
148	12295r	Ved kvinnegrav	2AA2920		Flintavslag, ubrent og brent	Flint		Samla antal ubrende flintavslag 12295r: 22stk. Samla antal brende flintavslag 12295r: 4stk	30.01.07	AKS
149	12295y	Ved kvinnegrav	2AA2920		Brent bein	Bein		Samla vekt uanalyserte bein 12295w: 6,2g	30.01.07	AKS
150	12295q	Ved kvinnegrav	2AA2920		Leirkarskår	Keramikk	2		30.01.07	AKS
151	12296c	Frå største barnegrav - in situ	2AA1081		Kniv av jern	Jern, min. tre	6	Fragment frå liten kniv av jern med rest av treskaft. Min. tre frå lauvtre	31.01.07	EB
152	MAKULERT									

153	12295r	Ved kvinnegrav	2AA2920		Flintavslag, ubrent	Flint	Samla antal ubrende flintavslag 12295r: 22stk.		31.01.07	AKS
154	12295q	Ved kvinnegrav	2AA2920		Leirkarskår	Keramikk	1		31.01.07	AS/SV
155	12295y	Ved kvinnegrav	2AA2920		Brent bein	Bein	Samla vekt uanalyserte bein 12295w: 6,2g		31.01.07	AKS
156	12296b	Frå største barnegrav - in situ	2AA1081		Sigd av jern	Jern, min. tekstil	1	Fragment av sigd av jern; tuppen av bladet. Utgjer sigd saman med F158, men ikkje limt med F158	31.01.07	AKS
157	12295w	Ved kvinnegrav	2AA2920		Organisk materiale	Lær, pels?	2		31.01.07	AS/SV
158	12296b	Frå største barnegrav - in situ	2AA1081		Sigd av jern	Jern, min. tekstil	1	4 fragment av jernsigd som er limt saman. Utgjer sigd saman med F156	01.02.07	AKS
159	12296a	Frå største barnegrav - in situ	2AA1081		Pilspiss av jern	Jern, min. tre, min. tekstil	1	Fire fragment limt saman til tilnærma komplett pilspiss av jern. Miniatyr?	01.02.07	AKS
160	12295m	Ved kvinnegrav	2AA2920		Nagle - roe	Jern	1		01.02.07	SV
160	12295n	Ved kvinnegrav	2AA2920		Spiker	Jern	1	Liten spiker eller stift	01.02.07	AS
160	12295p	Ved kvinnegrav	2AA2920		Jernfragment - tener	Jern	2		01.02.07	AS
161	12295q	Ved kvinnegrav	2AA2920		Leirkarskår	Keramikk	3		01.02.07	AS/SV
162	12295r	Ved kvinnegrav	2AA2920		Flintavslag, brent	Flint	Samla antal brende flintavslag 12295r: 4stk		01.02.07	AS
163	MAKULERT									
164	12295x	Ved kvinnegrav	2AA2920		Organisk materiale, brent		Samla vekt 12295v: 5,8g		01.02.07	AS
165	12296d	Frå største barnegrav - in situ	2AA1081		Stift - m/ koparlegering på hovudet	Koparlegering, jern, min. tre	1	Ein liten stift / spiker med rest av koparlegering på hovudet	01.02.07	AS/AKS/SV
165	12296f	Frå største barnegrav - in situ	2AA1081		Jernfragment - tener	Jern, min. tre, kalk?	3	Tener/stilkrestar: den eine med eit kvitt lag på - kalk?	01.02.07	AS/AKS/SV
166	MAKULERT									
167	MAKULERT									
168	12297a	Stolpehol	2AS1947		Leirkarskår	Keramikk	2	Eitt randskår	06.02.07	SV
168	12297e	Stolpehol	2AS1947		Trekolprøve	Trekol	0,4g		06.02.07	SV
169	12297a	Stolpehol	2AS1947		Leirkarskår	Keramikk	1		07.02.07	SV
170	12297d	Stolpehol	2AS1947		Bein, brent	Bein	0,2g		07.02.07	SV
171	12297e	Stolpehol	2AS2081		Trekolprøve	Trekol	0,2g		08.02.07	OHH
172	12297d	Stolpehol	2AS2345		Bein, brent	Bein	0,2g		08.02.07	AKS
173	12297d	Grop	2AG2753		Bein, brent	Bein	0,6g	Frå framrensa overflate	08.02.07	SV
174	12297d	Grop	2AG2753		Bein, brent	Bein	1,9g	Frå framrensa overflate	09.02.07	OHH
175	12297e	Stolpehol	2AS3015		Trekolprøve	Trekol	0,5g		09.02.07	AKS
176	MAKULERT									
177	12295L	Frå kvinnegrav - in situ	2AA2920		Nagle? - roe/hovud	Jern, min. tre	1		09.02.07	SV
178	12295n	Frå kvinnegrav	2AA2920		Spiker	Jern	1	Låg laust like ved gravstruktur, høyrer etter alt å døme til grava	09.02.07	SV
179	12295L	Frå kvinnegrav - in situ	2AA2920		Nagle - roe	Jern, min. tre	1		09.02.07	SV
180	12296e	Frå største barnegrav - in situ	2AA1081		Spiker - hovud m/stilkrest	Jern, min. tre	1		09.02.07	AS
181	12295n	Frå kvinnegrav - in situ	2AA2920		Spiker	Jern	1		09.02.07	SV
182	12295k	Frå kvinnegrav - in situ	2AA2920		Beslagfragment?	Jern	1	Flatt fragment - frå beslag?	09.02.07	SV
183	12295e	Frå kvinnegrav - in situ	2AA2920		Spinnehjul	Kleber	1	Spinnehjul av kleber	09.02.07	SV
184	12295o	Frå kvinnegrav - in situ	2AA2920		Jernfragment - ten	Jern, min. tre	1		09.02.07	SV
185	12295L	Frå kvinnegrav - in situ	2AA2920		Nagle - roe m/stilkrest	Jern, min. tre	1		09.02.07	SV
185	12295o	Frå kvinnegrav - in situ	2AA2920		Jernfragment	Jern, min. tre	1		09.02.07	SV
186	12295L	Frå kvinnegrav - in situ	2AA2920		Nagle - hovud m/ stilkrest	Jern, min. tre	1	Min. tre frå lauvtre, moglegvis eik	09.02.07	SV
187	12295o	Frå kvinnegrav - in situ	2AA2920		Jernfragment	Jern	1		09.02.07	SV
188	12295L	Frå kvinnegrav - in situ	2AA2920		Nagle?	Jern, min. tre	3	Tre fragment av nagle eller spiker. Min. tre frå lauvtre, moglegvis eik	09.02.07	AKS
188	12295o	Frå kvinnegrav - in situ	2AA2920		Jernfragment	Jern, min. tre	1		09.02.07	AKS
189	12295o	Frå kvinnegrav - in situ	2AA2920		Jernfragment - tener	Jern	2		09.02.07	SV
190	MAKULERT									
191	12295k	Frå kvinnegrav - in situ	2AA2920		Beslagfragment - frå skrin?	Jern	1	Limt med fr. F9. Beslagfragment/hengsle	09.02.07	SV
191	12295L	Frå kvinnegrav - in situ	2AA2920		Nagle - hovud m/ stilkrest	Jern, min. tre	1		09.02.07	SV
192	12295k	Frå kvinnegrav - in situ	2AA2920		Beslagfragment?	Jern	1	Limt med fr. F9. Beslagfragment/hengsle	09.02.07	AKS
193	12295r	Ved kvinnegrav	2AA2920		Flintavslag, ubrent	Flint	Samla antal ubrende flintavslag 12295r: 22stk.		09.02.07	SV
194	12295L	Frå kvinnegrav - in situ	2AA2920		Nagle - roe	Jern, min. tre	1		09.02.07	AKS
194	12295o	Frå kvinnegrav - in situ	2AA2920		Jernfragment - ten + fragm.	Jern, min. tre	3		09.02.07	AKS
195	12295o	Frå kvinnegrav - in situ	2AA2920		Jernfragment - ten	Jern, min. tre	1		09.02.07	SV

VEDLEGG 4 Funnliste

196	12295o	Frå kvinnegrav - in situ	2AA2920		Jernfragment - ten	Jern, min. tre	1		09.02.07	SV
197	12295l	Frå kvinnegrav - in situ	2AA2920		Nagle? - hovud	Jern	1	Spiker eller nagle frå in situ i kvinnegrava, plotta på planteikning	09.02.07	AKS
198	12295L	Frå kvinnegrav - in situ	2AA2920		Nagle?	Jern, min. tre	1		09.02.07	AKS
199	12297d	Stolpehol	2AS2027	x	Bein, brent	Bein	0,1g		12.02.07	AS/SV
200	12297a	Stolpehol	2AS1425	x	Leirkarskår	Keramikk	1	M/ brent matskorpe	12.02.07	AS/SV
201	12297a	Stolpehol	2AS1993	x	Leirkarskår	Keramikk	1		12.02.07	AS
201	12297d	Stolpehol	2AS1993	x	Bein, brent	Bein	0,1g		12.02.07	AS
202	12297d	Grop	2AG2753	x	Bein, brent	Bein	0,8g		12.02.07	SV
203	12297b	Grop	2AG2753	x	Smalflekk av flint	Flint	1	Av høgkvalitets flint - råstoffet liknar svært mykje på fnr. 3	12.02.07	SV
203	12297c	Grop	2AG2753	x	Flintavslag	Flint	1		13.02.07	SV
204	12297d	Stolpehol	2AS1993	x	Bein, brent	Bein	1,2g		12.02.07	AS
205	12297d	Stolpehol	2AS2496	x	Bein, brent	Bein	0,1g		13.02.07	AS
206	12297d	Stolpehol	2AS2081	x	Bein, brent	Bein	0,1g		13.02.07	SV
207	12297c	Grop	2AG2753	x	Flintavslag, brent	Flint	2		13.02.07	AS
207	12297d	Grop	2AG2753	x	Bein, brent	Bein	0,4g		13.02.07	AS
208	12297d	Stolpehol	2AS3015	x	Bein, brent	Bein	0,4g		13.02.07	SV
209	12297a	Grop	2AG1967	x	Leirkarskår	Keramikk	1		13.02.07	AS
210	12297d	Stolpehol	2AS3015	x	Bein, brent	Bein	0,2g		13.02.07	AS
211	12297c	Grop	2AG2753	x	Flintavslag, brent	Flint	2		13.02.07	AS
211	12297d	Grop	2AG2753	x	Bein, brent	Bein	1,0g		14.02.07	AS
212	12297d	Stolpehol	2AS2692	x	Bein, brent	Bein	0,1g		14.02.07	SV
213	12297d	Stolpehol	2AS3015	x	Bein, brent	Bein	0,1g		14.02.07	AS
214	12297d	Stolpehol	2AS1947	x	Bein, brent	Bein	0,2g		14.02.07	AS
215	12296f	Frå største barnegrav - in situ	2AA1081	x	Jernfragment - tener	Jern, min. tre	2	Tener/stilkrestar. Funne v/ flotering av masse frå grava. Min. tre frå lauvtre, moglegvis eik	14.02.07	AS
216	12297a	Stolpehol	2AS1276 (=2AS1368)	x	Leirkarskår	Keramikk	1		14.02.07	SV
217	12297a	Grop	2AG1767	x	Leirkarskår	Keramikk	3	To av fr. limt saman (veggskår): desse har brent matskorpe	15.02.07	AS/SV
217	12297d	Grop	2AG1767	x	Bein, brent	Bein	0,4g		15.02.07	AS/SV
218	12295p	Ved kvinnegrav	2AA2920		Jernfragment - tener	Jern, min. tre	2	To tener/stilkrestar. Funne ved framrensing av F23 på konserveringsavdelinga	25.05.07	EB
219	12297c	Grop	2AG2753		Flint, brent	Flint	2	Frå overflate av grop	06.02.07	EB
219	12297d	Grop	2AG2753		Bein, brent	Bein	0,6g	Frå overflate av grop	06.02.07	EB
277	12297a	Grop, frå overflate	2AG1767		Leirkarskår	Keramikk	1		04.02.07	OHH
278	12297a	Grop, frå overflate	2AG1859		Leirkarskår	Keramikk	1		04.02.07	OHH
279	MAKULERT									

VEDLEGG 5 Katalog

KATALOGISERING TIL HOVUDKATALOGEN

Museumsnr: 12293
Aks. nr: 2006/74
WEBSaksnr: 04/415

Lokalitetsnamn: Stemmen
Gårdsnamn: Frøyland
Bruksnamn: Frøyland
Gnr: 28
Bnr: 1 mfl.
Kommune: Time
Fornminnenr:
Flyfoto/regnr: 514 C12, D12, D13

ØK Kartblad: AL 19-5-3
M711Kart:
UTMKoord: 32VLL1119
H.o.h: 40-45
ID: 123585

Funnkategori_1: Grav
Funnkategori-2: Under flat mark
Funnmiljø: Dyrka mark, høgdedrag

Anlegg og kontekst:

Gravfunn; ubrent barnegrav, eit par steinar i konteksten kan vere rest av ei dekkande steinpakning. Utan påvist overflatemarkering, funne ved maskinell flateavdekking. Truleg frå yngre jernalder. Funne like ved tre andre ubrende graver: ei barnegrav (yngre jernalder) og to båtgraver med høvesvis kvinne - og mannsutstyr (begge frå vikingtid, truleg eldre vikingtid). Alle gravene var skore noko ned i undergrunnsmasse.

Terreng og lokalisering:

Grava vart påvist på eit høgdedrag med dyrka mark på sørsida av det i nyare tid oppdemde vatnet Stemmen. Området ligg 40-45 moh.

Funnomstende: Fagleg utgraving
Funne av: E Bjørdal m.fl.
År: 2006-07
Innlevert av:
Gåve fra:

Periode: YJA: VIK
Datering: 550-1050 E.KR

Katalogisert av: Even Bjørdal
Dato: 22.09.08
Revidert av: Kristine Orestad Sørgaard
Dato: 26.03.2009
Klassifikasjonssystem:

Nat. vit. analyser: Vedartsanalyse v/ J . E. Amundsen (2008): treet på spiker/nagle fnr 145 er eik.

Systematisering/ordning for magasin: S-nr, underbokstav og fnr. er skrive på funn, funnposar og ønsker.

Opplysningar i Top.Ark.: Rapport, planar, foto og kart mm. er levert til Top. Ark.

Litteratur: E.Björdal 2007: "Gravfunn frå vikingtid og spor etter tidleg jordbruksbusefnad. Arkeologisk undersøking vintaren 2006/2007 på Frøyland i Time kommune". Artikkel i frå haug ok heidni nr. 3, 2007.

S12293

Arkeologisk undersøking av ubrent barnegrav frå yngre jernalder. Stemmen, Frøyland gnr 28, bnr 1 mfl., Time k.

a *Ein tilnærma komplett liten sigd med tange, av jern. Miniaturutgåve? Fem fragment limt saman til ein gjenstand. Restar av mineralisert tre på ved tangen. Restar av mineraliserte tekstilar fleire stadar, kanskje har sigden vore pakka inn. Somme trådar er tydeleg z-tvinna. Lengde (kordelengde):114mm Lengde (langs krum rygg): 125mm St.br. : 19mm St. t.: 7mm. Fnr. 146*

b *Eitt hovud m/ stilkrest frå spiker evt. nagle av jern. Med restar av mineralisert treverk. Rundt tverrsnitt. Vedart undersøkt av J.E. Amundsen v/ AmS (2008) til å vere eik. St. l.: 16mm. Fnr 145*

c *To tener av jern, stilkrestar frå spikar eller nagle. Med restar av mineralisert treverk. Rundt/avrunda tverrsnitt. St.l.: 20-27mm. Fnr. 143,144*

d *Ei trekolprøve frå in situ, like ved sigd F146. Vekt: 0,4g. Ikkje analysert. Fnr. 146*

Gravfunn frå ei ubrent barnegrav frå yngre jernalder, Stemmen, Frøyland gnr. 28 bnr. 1 mfl., Time k. Funne vintaren 2006/2007 under flat mark ved Even Björdal si undersøking av eit område like S for det oppdemde vatnet Stemmen. Undersøkinga fann stad i samband med at eit areal blei frigjeve for bustadbygging. Funnet vart gjort på eit høgdedrag med dyrka mark på garden Frøyland. Garden ligg N i Time k., i eit bølgrande morenelandskap Ø for Frøylandsvatnet og RV 505 og NV for Mosvatnet. Rapport, planar, foto og kart mm. v/ utgravar E. Björdal (2009) er levert til Top. Ark.

KATALOGISERING TIL HOVUDKATALOGEN

Museumsnr: 12294
Aks. nr: 2006/74
WEBSaksnr: 04/415

Lokalitetsnamn: Stemmen
Gårdsnamn: Frøyland
Bruksnamn: Frøyland
Gnr: 28
Bnr: 1 mfl.
Kommune: Time
Fornminnenr:
Flyfoto/regnr: 514 C12, D12, D13

ØK Kartblad: AL 19-5-3
M711Kart:
UTMKoord: 32VLL1119
H.o.h: 40-45
ID: 123585

Funnkategori_1: Grav
Funnkategori-2: Under flat mark
Funnmiljø: Dyrka mark, høgdedrag

Anlegg og kontekst:

Gravfunn; ubrent mannsgrav der den avlidne var lagt ned i ein båt. Utan påvist overflatemarkering, funne ved maskinell fleteavdekking. Med bakgrunn i gjenstandsfunna datert til vikingtid, mest truleg frå perioden ca 850 – ca 950 e. Kr. Funne like ved tre andre ubrende graver: to barnegraver (yngre jernalder) og ei båtgrav med kvinneutstyr (truleg frå 800-talet). Alle gravene var skore noko ned i undergrunnsmasse.

Terreng og lokalisering:

Grava vart påvist på eit høgdedrag med dyrka mark på sørsida av det i nyare tid oppdemde vatnet Stemmen. Området ligg 40-45 moh.

Funnomstende: Fagleg utgraving
Funne av: E Bjørdal m.fl.
År: 2006-07
Innlevert av:
Gåve frå:

Periode: YJA: VIK
Datering: 850-950 E. KR

Katalogisert av: Even Bjørdal 2008
Dato: 22.09.08
Revidert av: Kristine Orestad Sørgaard
Dato: 26.03.2009

Klassifikasjonssystem: Solberg 1984

Nat. vit. analyser: Vedartsanalyse v/J.E. Amundsen (2008): tre på kniv F116 og nagle F73 kan vere eik.

Systematisering/ordning for magasin: S-nr, underbokstav og fnr. er skrive på funn, funnposar og øsker.

Opplysningar i Top.Ark.: Rapport, planar, foto og kart mm. er levert til Top. Ark.

Litteratur: E.Bjørdal 2007: "Gravfunn frå vikingtid og spor etter tidleg jordbruksbusetnad. Arkeologisk undersøkning vintaren 2006/2007 på Frøyland i Time kommune". Artikkel i frå haug ok heidni nr. 3, 2007.

S12294

Arkeologisk undersøkning av ubrent mannsgrav, båtgrav, frå vikingtid. Stemmen, Frøyland gnr 28, bnr 1 mfl., Time k.

a *Ein fragmentert spydspiss av jern.* Mest truleg av type Solberg VI.2A, dvs frå perioden ca 850 - ca 950 e. Kr. Fire fragment limt saman til ein gjenstand som omfattar store delar av falen og noko av bladet. Tverr - snittet ved overgangen mellom fal og blad er svakt rektangulært. Heile innsida av falen er dekt av restar av mineralisert tekstil. Nokre trådar kan identifiserast som z-tvinna, moglegvis frå lerretsvev. Restar av ein liten nagle er synleg på innsida av falen. I tillegg til sjølve gjenstanden høyrer det med: ein pose med mineraliserte flak frå innsida av falen (dette kan vere tekstilrestar), og eit jernfragment F19 som kan tilhøyre spydet. Total lengde: 167mm. Bevart lengde av blad: ca 45mm. St.br. blad: 34mm. St. diameter fal: 30mm. Min. diameter fal: 16mm. Fnr. 5, 19, 129

b *Ein liten, fragmentert kniv av jern.* Med rest av treskaft. Fire fragment limt saman til ein gjenstand. Tangen verkar intakt, medan den fremre delen av bladet/odden er deformert av korrosjon. Den yste delen av odden manglar. Funn-nummeret omfattar også: ein pose med små fragment frå kniven, og ein pose med lause bitar av mineralisert tre. Kniven er pga korrosjon og fragmentering heller vanskeleg å typedefinere nærmare, men har fleire likskapstrekk med typane R404 og VJG381. Dette er typar som er utbreidd frå merovingartid og i vikingtid. Total lengde: 120mm Lengde av bevart blad: ca 67mm. St.br. blad: 19mm. Fnr. 116

c *Eitt tilnærma komplett bryne av skifer.* Grå/grågrøn farge. Rektangulært tverrsnitt. Ikkje utprega skrått tilskore i endane. To hakk ved den eine enden, truleg for oppheng. Breiast på midten, avsmalning mot begge endar. Smalast i enden med hakk for oppheng. Eit område med tydelege slitasjespor, på ei av dei to smale langsidede av brynet. Liknar i form ein del på Arbman 1940, taf. 187: 1 og 9. Lengde: 110mm. St. br.: 11mm. Fnr. 130

d *Fem fragment frå mogleg skrin/kiste.* Tre av desse stammar truleg frå ein hank av jern. Hankkonstruksjonen liknar ein del på type 239 frå Jan Petersens Vikingetidens Redskaper: ein sirkelforma ten hekta inn i ein krampe med to armar. Det er restar av min. tre på krampa. Ein del av den ringforma hanken manglar, men diameteren på ringen synest å ha vore ca 33mm (ytre mål). S12294d omfattar i tillegg ein liten, avbroten stift med rektangulært hovud, og ein flat, rektangulær ten som kan ha tilhørt beslag på eit skrin/kiste. Fnr. 88, 94

e *Åttiein naglar/fragment av naglar og av naglar/spikar av jern, frå båtgrav.* Elleve er heile naglar på det viset at dei kvar består av restar av samanhøyrande roe, stilk og hovud. Tjuetre roer med/utan stilkrest. Tjueein hovud med/utan stilkrest; mest sannsynleg frå nagle, men enkelte kan vere frå spikar. Tjueseks fragment som er så fragmentert og/eller korroderte at det er uklart om det dreier seg om roer eller hovud; enkelte av desse kan også vere frå spikar. Lengde (basert på dei heile naglane): 20-40mm. Fnr. 5,8,19,65-66,68,70-81, 84,86,91,93,95-96,98,100-114, 116-117,120-121,124-126,133-134

f *Åtte fragment frå truleg spikrar av jern.* Materialet består av hovud med/utan stilkrestar. Vurdert til å vere spiker m.a. fordi dei manglar roer og verkar mindre/spinklare enn naglar frå båtgrava. St.l: 11-27mm. Fnr. 69,73,85,87,99,118

g *Tretti fragment av jerngjenstandar.* Tener/stilkrestar frå naglar eller spikar, diverse svært korroderte fragment. Eitt særprega fragment; tungeforma ten med rektangulært tverrsnitt og restar etter mineralisert organisk materiale (kanskje lær). St.l.: 3-34mm. Fnr. 5,19,82-83,85,87,89-90,92,115-116,118,123-124, 128, 131-133

h *Elleve fragment av mineralisert tekstil,* truleg frå tråd eller tynt tau. Har ulik tjukkeleik. Største fragmentet er 14mm langt, 6mm i diameter. Fnr. 122

i *Eitt fragment av brent bein.* 0,3g. Funne på overflata av mannsgrav ved framrensing av SØ-ende av gravstruktur. Kan vere redeponert. Ikkje analysert nærmare. Fnr. 18

Gravfunn frå ei ubrent mannsgrav (båtgrav) frå vikingtid, frå Stemmen, Frøyland gnr. 28 bnr. 1 mfl., Time k. Funne vintaren 2006/2007 under flat mark ved Even Bjørdal si undersøking av eit område like S for det oppdemde vatnet Stemmen. Undersøkinga fann stad i samband med at eit areal blei frigjeve for bustad - bygging. Funnet vart gjort på eit høgdedrag med dyrka mark på garden Frøyland. Garden ligg N i Time k., i eit bølgrande morenelandskap Ø for Frøylandsvatnet og RV 505, og NV for Mosvatnet. Rapport, planar, foto og kart v/ utgravar E. Bjørdal (2009) er levert til Top. Ark.

KATALOGISERING TIL HOVUDKATALOGEN

Museumsnr: 12295
Aks. nr: 2006/74
WEBSaksnr: 04/415

Lokalitetsnamn: Stemmen
Gårdsnamn: Frøyland
Bruksnamn: Frøyland
Gnr: 28
Bnr: 1 mfl.
Kommune: Time
Fornminnenr:
Flyfoto/regnr: 514 C12, D12, D13

ØK Kartblad: AL 19-5-3
M711Kart:
UTMKoord: 32VLL1119
H.o.h: 40-45
ID: 123585

Funnkategori_1: Grav
Funnkategori-2: Under flat mark
Funnmiljø: Dyrka mark, høgdedrag

Anlegg og kontekst:

Gravfunn; ubrent kvinnegrav der den avlidne var lagt ned i ein båt. Utan påvist overflatemarkering, funne ved maskinell flateavdekkning. Med bakgrunn i gjenstandsfunna datert til vikingtid, mest truleg frå 800-talet e. Kr. Funne like ved tre andre ubrende graver: to barnegraver (yngre jernalder) og ei båtgrav med mannsutstyr (truleg frå ca 850- ca 950 e. Kr.). Alle gravene var skore noko ned i undergrunnsmasse.

Terreng og lokalisering:

Grava vart påvist på eit høgdedrag med dyrka mark på sørsida av det i nyare tid oppdemde vatnet Stemmen. Området ligg 40-45 moh.

Funnomstende: Fagleg utgraving
Funne av: E Bjørdal mfl.
År: 2006-07
Innlevert av:
Gåve frå:

Periode: Y.JA: VIK
Datering: 800-900 E.KR

Katalogisert av: Even Bjørdal 2008
Dato: 22.09.08
Revidert av: Kristine Orestad Sørgaard
Dato: 26.03.2009

Klassifikasjonssystem: Arbman 1940, Bjarke Ballin 1996, Horn Fuglesang (skriftleg info, 2008), Høigård Hofseth 1985, Petersen 1916

Nat. vit. analyser: Analyse av beinmateriale, utført v/ B. Sellevold, Niku (2007):
- F61 er brent dyrebein.
SEM-analyse, utført på UiS v/ J.E. Amundsen, AmS (2007):
- Analyse av S12295 a/b/v: påvisning av ulike metalltypar.
Vedartsanalyse, utført v/ J.E. Amundsen, AmS (2008):
- Treverk frå F186 og F188 (truleg båtnaglar) var moglegvis eik.

Systematisering/ordning for magasin: S-nr, underbokstav og fnr. er skrive på funn, funnposar og øsker.

Opplysningar i Top.Ark.: Rapport, planar, foto og kart mm. er levert til Top. Ark.

Litteratur: Arbman 1940: "Birka I. Die Gräber"
Bjarke Ballin 1996: "Klassifikationssystem for stenartefakter"
Bjørdal 2007: "Gravfunn frå vikingtid og spor etter tidleg jordbruksbusetnad. Arkeologisk undersøkning vintaren 2006/2007 på Frøyland i Time kommune". Artikkel i frå haug og heidni nr. 3, 2007.
Høigård Hofseth 1985: "Det går i spinn"
Petersen 1916: "Store – Dal"

S12295

Arkeologisk undersøkning av ubrent kvinnegrav, båtgrav, frå vikingtid. Stemmen, Frøyland gnr 28, bnr 1 mfl., Time k.

a *Ei komplett likearma spenne av bronse / koparlegering.* I relativt god stand; heile den originale overflata er intakt, og både nålefeste og nål er tilstades. Dobbelt nålefeste. Brukt som "tredjespenne", to ovalspenner av variant JP37:3 er funne i same gravkontekst. Spenna er vurdert av S. Horn Fuglesang (UiO) til å vere ein tidleg variant av Jan Petersens type 74 (andre spenner i denne gruppa er m.a. C6084, B7005 og B9626a). Det er såleis mest sannsynleg at spenna stammar frå den første delen av 800-talet. Den spenna som liknar mest, er ei fragmentert spenne (C21536a) frå Store-Dal i Skjeberg (JP1916: "Norske Oldfund I", planche VIII). Spenna frå Frøyland har eit diamant-forma felt på kvar arm. Motiva i kvart felt består av sterkt stiliserte dyrebein med gripeføter. Ho har fem knoppar, og eit stilisert dyrehovud i kvar ende. Hovuda vender utover. Ved midten er det fire stiliserte, mindre dyrehovud (to på kvar side), desse vender innover mot sentrum av spenna. Det er restar etter tekstilar og mineraliserte tekstilar på både over - og undersida av spenna. På oversida: fragment av minst to typar tekstil, den eine typen (lerretsveven, enkle z-tvinna trådar) er ikkje mineralisert, den andre mineralisert (også lerretsveven, enkle z-tvinna trådar, men tjukkare trådar enn den først omtala). På undersida: 1) lerretsvev (enkle z-tvinna trådar), 2) 2/1 kypert (enkle, z-tvinna trådar), ein ikkje-mineralisert del analysert til å vere av ull, 3) svakt positivt avtrykk etter teksten brukt til å lage støypeforma for spenna. Fleire stadar på overflata av spenna er det restar etter eit skinnande metall; noko av dette er analysert til å bestå av for det meste sink. Sinken kan ha oppstått som eit slikt belegg ved ein korrosjonsprosess av koparlegeringa. Det er mogleg at fleire edelmetall (t.d. sølv, tinn) er representert i det skinnande belegget utanfor den analyserte delen. St.l.: 126mm. St.br.: 33mm. Bredde ved midten: 27mm. Fnr. 11

b *To ovalspenner av bronse / koparlegering med innlegg av sølv og tinn*, i åtte fragment. Vurdert til å vere av Petersen type 37:3, og kan mest truleg daterast til første halvdel av 800-talet. Begge spennene er fragmenterte: den eine (I) i to fragment (F23 og F10), den andre (II) i seks fragment (F20 og F24, F42). Spenne I: koparlegering (truleg bronse) med innlegg av sølv og tinn og belegg av tinn. Delar av nåla av jern er bevart, dobbelt nålefeste. Spenna har bevart ni små bronsestiftar som truleg har vore feste for dekorative knoppar (sideknoppar). Sjølve knoppene er borte. Små bitar av bronse med flekkar av eit kvitt edelmetall kan vere restar av ein slik knopp. I så fall var ikkje knoppene støypt saman med resten av spenna. Spenna har restar etter innlagde band (av mest sølv, noko tinn). På innsida av spenna: restar av

minst to typar tekstilar (ein lerretsvev og ein mogleg kypert), restar av hemper av truleg surra tekstil ,og noko ukjent organisk materiale (kanskje lær). På oversida av spenna: restar av mineralisert tekstil, noko av det kan vere av ull. Spenna har eit lite hol nær kanten, truleg for oppheng av perlekjede mellom spennene. I holet var det ein fiber, denne kan vere av ull. Uklart om denne stammar frå ei snor til kjede eller frå andre tekstilar hos kvinna. St.l.:72mm St.breidde: 71mm. Spenne II: Dekorasjon, koparlegering, tinnbelegg og sølvinnlegg som hos spenne I. Har også same type snor av surra, lerretsveven tekstil vikla rundt nålefeste og nål. Nåla er fragmentert og mineralisert. Dobbelt nålefeste. Lite hol nær kanten, som spenne I. Organisk materiale frå innsida (klump som fylde spenna): eit mineralisert fragm. (lerretsveven, truleg ripsbinding, enkle z-tvinna trådar), eit mineralisert fragm. (z-tvinna, mogleg kypert), to 10mm lange bitar av snor (laga av fire trådar: "samesnor"?) og flak av svart materiale m/ fiberstruktur som eit lag under dei jernmineraliserte tekstilane (lær?). St.l.: 96mm St.breidde: 71mm. F10, 20, 23, 24, 42

c *Nåtten perler frå kvinnegrav; atten av perlene er av glas, ei er av rav.* Dei har truleg vore del av eit kjede, moglegvis knytt til dei to ovalspennene. Åtte av glasperlene er folierte (sølvfolie mellom to lag av glas): to har klart, gjennomskinnelig glas ("sølvfolierte"), seks har gulbrunt, opakt glas ("falskt gullfolierte"). Dei resterande glasperlene er av blått, opakt glas (åtte stk) og kvitt, opakt glas (ein stk). I tillegg er det ei svært nedbrota glasperle. Fnr. 47: Ei ravperle m/ avrunda form, m/ parallelle sider (L: 14mm D: 8mm). Fnr. 25: Seks gullfolierte segmentperler (fem m/ to segment kvar, ei er eit avbrote, enkelt segment): avrunda form. Minst ei av dei med to segment er avbroten. Det enkle segmentet kan tilhøyre ei av dei andre segmenterte perlene. (Storleik doble segment: L: 11mm D: 8mm). Fnr. 25: To sølvfolierte, gjennomskinnlege segmentperler. Den eine (m/ fem segment) avbroten i begge endar (L: 23mm D: 9mm), den andre (m/ fire segment) avbroten i eine enden (L: 15mm D: 8mm). Fnr. 9/25: To opake, blå perler, slipte m/ dobbelkonisk åttekanta form (F9: L: 14mm D: 9mm. F25: L: 9mm D: 10mm). Fnr. 25: Ei opak, blå segmentperle (m/ tre segment). Kanskje avbroten (L: 16mm D: 7mm). Fnr. 25: Ei opak, blå segmentperle (m/ to segment), avrunda form. Avbroten i eine enden (L: 8mm D: 12mm). Fnr. 25: Fire opake, blå perler: avrunda form, m/ plane, ikkje-parallele sider (L: 6-9mm D: 8-9mm). Fnr. 25: Ei opak, kvit perle: avrunda form, m/ parallelle sider (L: 4mm D: 8mm). Fnr. 29: Ein fullstendig korrodert og nedbroten kjerne av ei perle. Bevart som eit tynt, opakt røyr (L: 9mm D: 4mm). Fnr. 9, 25, 29, 47

d *Ei lita remspenne av typen enkeltspenne. Spenna er av jern, med restar etter belegg av edelmetall.* Det meste av det eine sidestykket er avbrote og borte, men form og storleik på spenna er klar: ho er tilnærma kvadratisk, men eit tverrstykk som er svakt kurva og noko breiare og flatare enn resten av spenneramma gjev ho likevel eit D-forma preg. Spenna liknar på Arbman 1940 tafel 86: type 4, men utan festebelegg. Nåla er bevart; moglegvis i full lengde - i så fall er ho noko kortare enn nåla hos nemnde type 4. Store delar av spenna er dekt av mineralisert tekstil, moglegvis fleire lag med tekstilar. L: 19mm Br.: 19mm. Fnr. 41

e *To spinnehjul av kleber.* Begge med rett basis og kvelva topp; type II C (H. Hofseth 1985). Det eine (F9) er noko større og flatare enn det andre (F183). F9: av grå/grågrøn kleber, m/ noko jernkorrosjonsprodukt på overflata. Eit fragment av mineralisert organisk materiale frå inne i holet av dette spinnehjulet er teke vare på i eigen pose. L: 10mm D: 32mm. F183: av lys grå kleber, m/ overflata nesten dekt av eit tynt lag av korrosjonsprodukt. Har ein knuseskade på den eine sida av toppen. På basis har små flak av jernkorrosjon falle av og teke med seg noko av steinoverflata. Funne in situ. L: 11mm D: 24mm. Fnr. 9, 183

f *Ein sigd m/ tange, av jern.* Liknar mest type JP83 (Petersen 1951). Tolv bitar har blitt limt saman til tre større fragment; desse tre utgjer til saman ein tilnærma komplett sigd, men er pga korrosjon ikkje limt saman til ein gjenstand. På tangen er det restar etter mineralisert tre frå skaftet. Det er godt bevarte restar av ein mineralisert tekstil på fleire delar av overflata; sidan tekstilen går rundt kantane på sigden, verkar det som sigden har blitt pakka inn. Somme stadar verkar tekstilen å liggje i fleire lag. Tekstilen er av relativt fin kvalitet, på enkelte fragment ser ein vevstrukturen; truleg er det snakk om 2/1 kypert. Trådane er ca 0,3-0,5mm i diameter og z-tvinna i begge retningar. Lengde av heile sigden: 280mm/200mm (kordelengde). St. breidde: 26mm. Fnr. 9, 24, 26, 46, 54

g *Ei saks av typen bøylesaks, av jern.* Sju fragment limt saman til tre større fragment: den øvste delen av bøylene (Fnr. 26), ei lang ten frå ei av armene (Fnr. 9) og eit omfattande fragment med dei to kryssande sakseblada (Fnr. 9,26,97). Bøylen og tenen passar saman, men er ikkje limt pga korroderte brotflater. Det er restar av mineralisert tre fleire stadar på saksa, særleg på den eine sida av sakseblada. Moglegvis treverk frå slire eller skrin? Saksa har likskapstrekk frå begge typene JP 167 og 168 (Petersen 1951): bøylene har ikkje type 168 sin karakteristiske, ringforma utviding øvst på bøylene, men samstundes synest blada å likne meir på type 168 enn den eldre type 167. Såleis bør kanskje saksa frå Frøyland reknast som ei overgangsform. Øvst på den eine sida av bøylene er det påsmidd ein ten som held fram i saksa si lengderetning; tenen er avbroten, og funksjonen er uklar. Kanskje feste for eit oppheng? Storleik: Bøyle (St.l: 33mm St.br.: 30mm St.d.: 8mm) Arm (St.l: 67mm St.d.: 11mm) Fr. m/ sakseblada (St.l.: 113mm St.br.: 36mm St.d. av armdel: 10mm Lengde av berre blad: 87mm St.br. av eit blad: 18mm). Saksa har såleis truleg vore rundt 20cm lang. Fnr. 9, 26, 97

h *Ein fragmentert kniv av jern.* Med rest av treskaft, og med fr. av min. tekstil og min. tre på bladet. Fire fragment er limt saman til ein gjenstand. Delar av bladet manglar, og den bakre delen av tangen er avbroten. Kniven har ein skrå avsats i rygglina, ryggen er skrå rettlina mot odden. Sjølve odden verkar å vere bevart. Eggen er skrå, rettlina og relativt smal frå odden, blir så distinkt breiare frå om lag ved avsatsen i rygglina og bakover mot tangen. Har fellestrekk med JP107 (Petersen 1951) og Arbman tafel 183: 13 (Arbman 1940). Bladet er stilt noko skeivt til sida for tangen. Bevart min. tre viser at bladet har gått noko inn i skaftet. Det er bevart mineralisert tekstil på store delar av den eine sida av bladet (relativt grov tekstil, nokre trådar er z-tvinna). På motsett side av bladet er det eit heller tjukt lag av nedbrote min. organisk materiale (noko er min. tekstil, moglegvis er noko min. tre): noko av dette går rundt odden. Mogleg rest av tekstilfora slire? Inkludert i S12295h er også ein pose med mineralisert treverk frå kniven. Storleik: Total bevart lengde: 117mm Bevart lengde av blad: 57mm St.br.av blad: 17mm. Fnr. 24, 26

i *Eitt fragmentert bryne av grå skifer.* Gjenstanden er truleg frostsprengd; brynet er funne som eit dusin fragment/flak. M/ restar av jernkorrosjon på overflata. Etter konservering består brynet av eit større, samanlimt fragment og fire bitar (bitane i to posar). Den eine enden av brynet verkar heil, men den andre er avbroten. Gjenstanden er noko tjukkare ved enden enn på midtdelen. Firkanta tverrsnitt. Ikkje spor etter hol eller hakk for oppheng i den bevarte enden. Storleik av samanlimt fragment: L: 105mm St.br.: 13mm. Fnr. 9, 60

k *Atten fragment av jern som mest truleg har fungert som høvesvis beslag, hengsler og bankar på eit skrin.* Tre fragment er funne in situ. To av desse, F191 og F192, er limt med kvar sitt fragment F9 (funne ved solding av lausmasse). Dette gjev to samanlimte, større fragment av to hengsler eller beslag: liknar ein del på Arbman tafel 269:2 i forma, men er spiss nedst (om lag som Arbman tafel 269:1). Den eine har bøygde restar av mogleg hengsling øvst og to små hol for stift/spiker på den øvre delen. For øvrig ni flate og til dels bøygde fr. som kan ha tilhørt hengsle/beslag (F 9,26,41,139,182); i eitt av fr. står det att ein liten stift tvers gjennom den flate biten. Ein avbroten, meiselforma ten omvikla av ein annan ten som har stått i treverk (F26) - del av skrin? Fem fr. av bogne tener: to av dei frå mogleg, relativt kraftig hank/ring, tre frå mogleg, spinklare hank/ring (fnr.9). Eit fragment av kjetting/hank av jern (fnr. 26). Storleik flate fr.: St.l.: 9-57mm St.br.: 11-21mm. Storleik hankfr.: St.br.: 11-47mm St.br.: 4-10mm. Storleik kjetting/hank: St.l: 34mm St.br.: 16mm Fnr. 9, 26, 41, 139, 182, 191, 192

l *Tolv jernfragment, truleg frå naglar. Funne in situ, sannsynlegvis frå båten i grava.* Tre fr. er roer, fem er hovud, fire er for fragmenterte og korroderte til å fastslå om dei er roer eller hovud. Vedartsvurdering av treverk frå F186 og F188 av JEA v/ AmS (2008): lauvtre, moglegvis eik. St.l.: 5-19mm St.br.: 16-21mm Fnr.31, 177, 179, 185, 186, 188, 191, 194, 197, 198

m *Syttiåtte jernfragment av hovud og roer, truleg frå naglar. Ikkje in situ.* Mest sannsynleg frå båten i grava. Førtito fr. er av roer, tjuefire er av hovud, og tolv er så fragmentert og korrodert at dei ikkje let seg definere nærmare som roe eller hovud. St.l.: 4-27mm St.br.: 5-20mm. Fnr. 9, 12, 14, 22, 26, 28, 30, 35, 37, 42, 44, 46, 49, 54, 58, 64, 136, 147, 160

n *Tjuefire spikrar/stiftar av jern*. Heile spikrar og tener med spikerhovud er inkludert. Truleg har somme av dei vore del av eit skrin i grava. To av dei (fnr. 178 og 181) er funne in situ; like ved kvarandre. Sju av dei heile spikrane har klare likskapstrekk med spikrar frå skrin/kiste på Arbman 1940 tafel 271:2. St.l.: 10-25mm St.br.: 8-14mm. Fnr. 9, 26, 35, 39, 41, 49, 58, 64, 160, 178, 181

o *Elleve fragment av jern, funne in situ*. Tener og udefinerte bitar, dei fleste med restar av mineralisert tre. St.l.: 7-26mm St.br.: 6-16mm. Fnr. 184, 185, 187, 188, 189, 194, 195, 196

p *Eittbundreogti fragment av jern, ikkje funne in situ*. Tener, flate bitar, og udefinerte, sterkt korroderte og fragmenterte bitar. Mange fragment med restar av mineralisert tre. St.l.: 2-33mm St.br.: 3-16mm. Fnr. 9, 12, 22, 26, 30, 39, 42, 44, 49, 54, 58, 61, 64, 97, 136, 139, 147, 160, 218

t *Ein fragmentert nøkkel av jern. Kroknøkkel*, liknar JP256 (Petersen 1951). Denne typen er funne i graver frå slutten av merovingertid og ut vikingtida. Med restar av mineralisert tre og mineralisert tekstil. To fragment (F9 og F26) høver i hop og er limt saman: dette større fragmentet omfattar eit skjegg med to tenner og store delar av skaftet. Det er mogleg at skjeggdelen er avbroten i enden, så nøkkelen kan ha hatt tre tenner. Eit boge fragment (F26) synest å høve med den avbrotne skaftenden på det samanlimte fragmentet, men pga korrosjon passar ikkje brotflatene heilt og dei er difor ikkje limt. Begge fragmenta har restar av mineralisert tekstil og mineralisert tre. Eit anna fragment (F42) synest å delvis passe saman med det bogne F26; i lag vil dei danne store delar av eit ovalt hovud/handtak. Men dette er noko usikkert og fragmenta er såleis ikkje limt. Storleik: Lengde (samanlimt fr. + F26): 64mm Kordelengde (samanlimt fr. + F26): 55mm Lengde (F42): 15mm St.br. (på skjegg): 5mm. Fnr. 9, 26, 42

v *To fragment av gjenstand av tinn; truleg knapp*. Ei rund, flat skive med ein knoppliknande rest på den eine flatsida. Knoppen er fragmentert; kan moglegvis vere rest av hempe på knapp? Den bevarte forma liknar ein del på knappane JP1951: 277 (Petersen 1951), men desse er av jern. Sjølve skiva synest relativt komplett, men mindre bitar manglar langs kanten. Kanskje har knappen hatt eit kvelva hovud (som t.d. hos Arbman 1940, tafel 93), som no er brotna av og borte, på framsida? Eit lite, laust fragment vart nytta ved SEM-analyse, dette er pakka i eige glasrøyr. Storleik av det største fragmentet: Diameter: 11mm Tjukkeik: 2mm. Fnr. 54

q *Tjueni skår av leirkar*. Funne ved solding av lausmasse i nærleiken av kvinnegrav (båtgrav) S12295, men bør reknast som *lausfunn* sidan dei truleg ikkje stammar frå gravgodset. Mellomgrov til fin magring. Grå, brun, oransje på farge. Eit skår (F55) er eit glasert randskår, truleg frå mellomalder. Dei resterande skåra stammar mest sannsynleg frå jernalder, dei er for små til å tidsdefineras nærmare. Eit skår (F40) er frå overgangen botn/vegg på ein gjenstand. St.l.: 11-37mm St.br.: 8-27mm St.t.: 4-18mm. Fnr. 9, 27, 39, 40, 43, 50, 55, 59, 135, 141, 150, 154, 161

r *Tjueseks avslag av flint*, funne ved solding av lausmasse i nærleiken av kvinnegrav (båtgrav) S12295, men bør reknast som *lausfunn* sidan dei nok ikkje kjem frå gravgodset. Frå aktivitet i området i steinalder/bronsealder. Tjueto ubrende og fire brende avslag. St.l.: 10-36mm St.br.: 5-25mm St.t.: 2-18mm. Fnr. 27, 28, 36, 37, 40, 43, 48, 51, 56, 60, 63, 137, 148, 153, 162, 193

s *Eitt avlangt fragment av asbest*. Funne ved solding av lausmasse i nærleiken av kvinnegrav (båtgrav) S12295. Avbroten i begge endar, ovale tverrsnitt. Uavklart datering og eventuelt bruksområde. L: 43mm Br.: 5-6mm. Fnr. 36

w *Fem slaggklumpar* funne ved solding av lausmasse i nærleiken av kvinnegrav (båtgrav) S12295. Bør reknast som *lausfunn* sidan dei nok ikkje kjem frå gravgodset. Vekt: 11,6g. Fnr. 26, 35, 54, 58

x *Femten fragment av organisk materiale, brent og ubrent.* Uavklart datering. Funne ved solding av lausmasse i nærleiken av kvinnegrav (båtgrav) S12295. I to posar. Pose 1: eitt ubrent fragment (F157), moglegvis nedbrote lær eller pels. Pose 2: fjorten fragment (5,8g) med forkola organisk materiale; to fr. frå fruktkjerne (plomme), resten moglegvis frå brød eller graut. Fnr. 26, 28, 39, 42, 54, 64, 157, 164

y *Fragment av brente bein. To posar med i alt 8,0g.* Funne ved solding av lausmasse i nærleiken av kvinnegrav (båtgrav) S12295. Eitt fragment (Pose 1: F61) er analysert av B. Sellevold ved Niku til å vere brent dyrebain. Dei resterande, uanalyserte fragmenta er i Pose 2. Fnr. 28, 36, 40, 42, 45, 48, 52, 53, 61, 63, 138, 140, 149, 155

z *Ei tann frå menneske.* Funne ved solding av lausmasse i nærleiken av kvinnegrav. Ikkje analysert nærmare, men tolka til å ha tilhøyrt den avdøde kvinna. Fnr. 27

Gravfunn frå ei ubrent kvinnegrav (båtgrav), frå eldre vikingtid (truleg 800-talet), frå Stemmen, Frøyland gnr. 28 bnr. 1 mfl., Time k. Funne vintaren 2006/2007 under flat mark ved Even Bjørdal si undersøking av eit område like S for det oppdemde vatnet Stemmen. Undersøkinga fann stad i samband med at eit areal blei frigjeve for bustadbygging. Funnet vart gjort på eit høgdedrag med dyrka mark på garden Frøyland. Garden ligg N i Time k., i eit bølgaende morenelandskap Ø for Frøylandsvatnet og RV 505, og NV for Mosvatnet. Rapport, planar, foto og kart v/ utgravar E. Bjørdal (2009) er levert til Top. Ark.

KATALOGISERING TIL HOVUDKATALOGEN

Museumsnr: 12296
Aks. nr: 2006/74
WEBSaksnr: 04/415

Lokalitetsnamn: Stemmen
Gårdsnamn: Frøyland
Bruksnamn: Frøyland
Gnr: 28
Bnr: 1 mfl.
Kommune: Time
Fornminnenr:
Flyfoto/regnr: 514 C12, D12, D13

ØK Kartblad: AL 19-5-3
M711Kart:
UTMKoord: 32VLL1119
H.o.h: 40-45
ID: 123585
Funnkategori_1: Grav
Funnkategori-2: Under flat mark
Funnmiljø: Dyrka mark, høgdedrag

Anlegg og kontekst:

Gravfunn; ubrent barnegrav, dekt av ei låg, tettpakka steinsamling. Utan påvist overflatemarkering, funne ved maskinell flateavdekking. Med bakgrunn i gjenstandsfunna datert til yngre jernalder, mest truleg vikingtid. Funne like ved tre andre ubrende graver: ei barnegrav (yngre jernalder) og to båtgraver med høvesvis kvinne – og mannsutstyr (begge frå vikingtid, truleg eldre vikingtid). Alle gravene var skore noko ned i undergrunnsmasse.

Terreng og lokalisering:

Grava vart påvist på eit høgdedrag med dyrka mark på sørsida av det i nyare tid oppdemde vatnet Stemmen. Området ligg 40-45 moh.

Funnomstende: Fagleg utgraving
Funne av: E Bjørdal m.fl.
År: 2006-07
Innlevert av:
Gåve frå:

Periode: YJA
Datering: 550-1050 E.KR

Katalogisert av: Even Bjørdal 2008
Dato: 22.09.08
Revidert av: Kristine Orestad Sørgaard
Dato: 26.03.2009

Klassifikasjonssystem: Arbman 1940

Nat. vit. analyser: Vedartsanalyse, utført v/ J.E. Amundsen, AmS (2008):
- Treverk: på F151 (kniv) er frå lauvtre, på F215 (ten) moglegvis frå eik.
Makrofossilanalyse (Nat.vit.nr. 07/02_2), utført v/ J.E. Amundsen, AmS (2008)

Systematisering/ordning for magasin: S-nr, underbokstav og fnr. er skrive på funn, funnposar og

øsker.
Opplysningar i Top.Ark.: Rapport, planar, foto og kart mm. er levert til Top. Ark.

Litteratur: H. Arbman 1940: "Birka I. Die Gräber".
E.Björdal 2007: "Gravfunn frå vikingtid og spor etter tidleg jordbruksbusetnad. Arkeologisk undersøking vintaren 2006/2007 på Frøyland i Time kommune". Artikkel i frå haug og heidni nr. 3, 2007.

S12296

Arkeologisk undersøking av ubrent barnegrav frå yngre jernalder, Stemmen, Frøyland gnr 28, bnr 1 mfl., Time k.

a *Ein tilnærma komplett pilspiss med tange, av jern.* Tverrsnittet der tange og spiss møtest er mandelforma. Enden på tangen er tynn/spiss. Restar av mineralisert tre på tangen. Restar av mineralisert tekstil på tangen, over treverket. Total lengde: 113mm Lengde av spiss: 43mm Største breidde av spiss: 12mm. Fnr. 159

b *Ein tilnærma komplett sigd med tange, av jern.* Fire fragment (frå F158) limt saman, odden F156 høver ikkje heil saman med resten pga korrosjon. Truleg av type Petersen 83 eller 84: uklart om sigden har hatt ein enkel nagle for festing av skaftet. Fleire typar min. tekstil, mellom anna lerretsvev med z-tvinning i begge retningar. Lengde (kordelengde, m/ F156): 171mm Lengde (følgjer bladet si krumning, m/ F156): 242mm Største breidde av blad: 27mm. Fnr. 156, 158

c *Ein fragmentert liten kniv av jern, med treskaft.* To større fragment (A: del av bladet, m/ odden. B: mineralisert tre frå skaftet, m/ rest av bladet) og ein pose med mindre, lause fragment. Hovudfragmenta er ikkje limt saman til ein gjenstand, men dei kan passe saman. Dette vil gje ein kniv med bevart totallengde på 64mm. Jernet som er synleg i skaftdelen tilhøyrer bladet, medan det ikkje stikk ut noko tange av treverket. Dette indikerer ein uvanleg kort tange, på max. 25mm. Vedartsanalyse, utført v/ J.E. Amundsen, AmS (2008): treverket er frå lauvtre. Lengde på synleg blad: 39mm. Største breidde på blad: 11mm. Fnr. 151

d *Ein liten stift av jern med hovud av koparlegering (oppriinneleg bronse?).* Har truleg tilnærma oppriinneleg lengde, er 15mm lang. Nyttå i samband med t.d. beslag på eit skrin? Har stått fast i ein tregjenstand. Fnr. 165

e *Ein fragmentert spikar av jern.* Rest/avtrykk etter hovud, avbroten stilkrest. Med mineralisert tre. Avrunda tverrsnitt av stilkrest. Lengde: 35mm. Fnr. 180

f *Fem jernfragment i form av tener/stilkrestar.* Ein av dei med eit kvitt belegg, dette kan vere kalk. Ein annan har ein særprega, meiselforma spiss og firkanta tverrsnitt. Vedartsanalyse, utført v/ J.E. Amundsen, AmS (2008): treverk på ein av dei to i F215 (ten) er moglegvis frå eik. St.l.: 12-33mm. Fnr. 165, 215

g *Ei makrofossilprøve frå gravkontekst.* Frå mørk, organisk masse i NV-del av grava. Nat.vit.nr. 07/02_2. Fnr. 231

Gravfunn frå ei ubrent barnegrav frå yngre jernalder (mest truleg vikingtid), frå Stemmen, Frøyland gnr. 28 bnr. 1 mfl., Time k. Funne vintaren 2006/2007 under flat mark ved Even Björdal si undersøking av eit område like S for det oppdemde vatnet Stemmen. Undersøkinga vart gjort i samband med at eit areal blei frigjeve for bustadbygging. Funnet vart gjort på eit høgdedrag med dyrka mark på garden Frøyland. Garden ligg N i Time k., i eit bølgrande morenelandskap Ø for Frøylandsvatnet og RV 505, og NV for Mosvatnet. Rapport, planar, foto og kart v/ utgravar E. Björdal (2009) er levert til Top. Ark.

KATALOGISERING TIL HOVUDKATALOGEN

Museumsnr: 12297
Aks. nr: 2006/74
WEBSaksnr: 04/415

Lokalitetsnamn: Stemmen
Gårdsnamn: Frøyland
Bruksnamn: Frøyland
Gnr: 28
Bnr: 1 mfl.
Kommune: Time
Fornminnenr:
Flyfoto/regnr: 514 C12, D12, D13

ØK Kartblad: AL 19-5-3
M711Kart:
UTMKoord: 32VLL1119
H.o.h: 40-45
ID: 123586
Funnkategori_1: Buplass
Funnkategori-2: Hus
Funnmiljø: Dyrka mark, høgdedrag

Anlegg og kontekst:

Buplassfunn; minst fire bruksfasar av toskipa langhusbygning, der tre av fasane tilhøyrrer ein versjon på ca 19,4m x 6,2m (HUS 2) medan ein fase er knytt til ein mindre versjon på ca 13,5m x 5,7m (HUS 1). Dei to versjonane/husa ligg på same stad og med same orientering (N-S). 14C-dateringane frå forkola korn frå stolpehol fortel ikkje kva versjon som er eldst, dateringsresultata overlappar kvarandre delvis i tid. Men det var ein toskipa langhusbygning i bruk her i løpet av perioden ca 2000 – 1600 f. Kr. I eit av stolpehola vart det funne eit særleg gammalt, forkola korn av typen naken bygg (14C-datert til 2405 – 2285 f. Kr., dvs overgangen mellomneolitikum - seinneolitikum); dette er blant dei eldste dyrka korna som er påvist i Rogaland. Ei ny 14C-analyse blei gjort av korn frå det same stolpeholet, og denne analysa gav resultat som var meir på line med dei andre dateringane. Dette tyder på at det særleg gamle kornet er eldre enn frå brukstida til dei to versjonane av det toskipa langhuset. Frå langhuskonteksten vart det gjort funn av leirkarskår, flint og brent bein. Like ved blei det påvist fire ubrende graver (S12293-96): to barnegraver (yngre jernalder, mest truleg vikingtid) og to båtgraver med høvesvis kvinne – og mannsutstyr (begge frå vikingtid, truleg eldre vikingtid). Alle gravene var skore noko ned i undergrunnsmasse.

Terreng og lokalisering:

Langhusa vart påvist på eit høgdedrag med dyrka mark på sørsida av det i nyare tid oppdemde vatnet Stemmen. Området ligg 40-45 moh.

Funnomstende: Fagleg utgraving
Funne av: E Bjørdal m.fl.
År: 2006-07
Innlevert av:
Gåve frå:

Periode: Y.STA, E.BRA
Datering: 2300-1500 F.KR

Katalogisert av: Even Bjørdal 2008

Dato: 22.09.08
Revidert av: Kristine Orestad Sørgaard
Dato: 26.03.2009
Klassifikasjonssystem: Bjarke Ballin 1996
Nat. vit. analyser: Makrofossilanalyse av masse frå anleggsspor v/ J. E. Amundsen (2007-08)
Åtte 14C-analyser (TUa og Beta)
Systematisering/ordning for magasin: S-nr, underbokstav og fnr. er skrive på funn, funnposar og ønsker.
Opplysningar i Top.Ark.: Rapport, planar, foto og kart mm. er levert til Top. Ark.
Litteratur: E.Björdal 2007: "Gravfunn frå vikingtid og spor etter tidleg jordbruksbusetnad. Arkeologisk undersøkning vintaren 2006/2007 på Frøyland i Time kommune".
Artikkel i fra haug ok heidni nr. 3, 2007.

S12297

Arkeologisk undersøkning av toskipa langhus frå overgangen yngre steinalder – eldre bronsealder, Stemmen, Frøyland gnr 28, bnr 1 mfl., Time k.

a *Elleve skår/bitar frå leirkar.* Etter alt å dome frå overgangen yngre steinalder - eldre bronsealder: funne i stolpehol tilhøyrande toskipa hus datert til denne perioden. Fleire fragment med restar av brent matskorpe. Eitt randskår og eitt fragment frå vegg (to skår limt til eitt fr.). Mellomgrov - grov magring. Oransje/gråbrun/svart farge. St.l.: 14-45mm. St.br.: 7-30mm. St.t.: 5-12mm. Fnr. 168, 169, 200, 204, 209, 216, 217, 277, 278.

b *Ei smalflekkje av mørkgrå, god kvalitets flint.* M/ to parallelle ryggar. Avbroten i begge endar. St.l.: 35mm St.br.: 13mm St.t.: 4mm. Fnr 203.

c *Sju avslag av flint.* Seks brende, eitt ubrent. Grå, lys grå farge. St.l.: 10-20mm St.br.: 5-9mm St.t.: 2-5mm. Fnr 203, 207, 211, 219.

d *Nitten posar med i alt 8,7g brent bein.* Fnr. 170, 172, 173, 174, 199, 201, 202, 204, 205, 206, 207, 208, 210, 211, 212, 213, 214, 217, 219

e *Tre posar med trekolprøver.* I alt 1,1g. Fnr. 168, 171, 175.

f *Femtitre makrofossil- / trekolprøver* frå masse i anleggsspor knytt til toskipa langhus. Frå desse er det teke ut materiale (forkola korn) til åtte 14C-dateringar: TUa-6802 (BC1785-1715), TUa-6803 (BC2405-2285), TUa-6804 (BC1770-1695), TUa-6805 (BC1970-1900), TUa-6806 (BC1730-1660), Beta-228038 (BC 1930-1740), Beta-228039 (BC1870-1840, BC1820-1790, BC1780-1620). Fnr. 220-230, 235-247, 249-267, 269-276

Busetnadsfunn knytt til to toskipa langhus (HUS 1 og 2) frå yngre steinalder-eldre bronsealder, Stemmen, Frøyland gnr. 28 bnr. 1 mfl., Time k. Funne vintaren 2006/2007 ved maskinell fleteavdekking ved Even Björdal si undersøkning av eit område like S for det oppdemde vatnet Stemmen. Undersøkinga fann stad i samband med at eit areal blei frigjeve for bustadbygging. Dei toskipa husa blei påvist på eit høgdedrag med dyrka mark på garden Frøyland. Garden ligg N i Time k., i eit bølgrande morenelandskap Ø for Frøylandsvatnet og RV 505, og NV for Mosvatnet. Rapport, planar, foto og kart v/ utgravar E. Björdal (2009) er levert til Top. Ark.

KATALOGISERING TIL HOVUDKATALOGEN

Museumsnr: 12298
Aks. nr: 2006/74
WEBSaksnr: 04/415

Lokalitetsnamn: Stemmen
Gårdsnamn: Frøyland
Bruksnamn: Frøyland
Gnr: 28
Bnr: 1 mfl.
Kommune: Time
Fornminnenr:
Flyfoto/regnr: 514 C12, D12, D13

ØK Kartblad: AL 19-5-3
M711Kart:
UTMKoord: 32VLL1119
H.o.h: 40-45
ID: 123586

Funnkategori_1: Lausfunn
Funnkategori-2: Under flat mark
Funnmiljø: Dyrka mark, høgdedrag

Anlegg og kontekst:

Lausfunn gjort i samband med maskinell flateavdekking. Museumsnummeret omfattar også naturvitskapelege prøver teke frå anleggsspor som ikkje er relatert til anten graver (S12293-96) eller toskipa langhus (S12297) på det undersøkte området.

Terreng og lokalisering:

Det undersøkte arealet låg på eit høgdedrag med dyrka mark på sørsida av det i nyare tid oppdemde vatnet Stemmen. Området ligg 40-45 moh.

Funnomstende: Fagleg utgraving
Funne av: E Bjørdal m.fl.
År: 2006-07
Innlevert av:
Gåve frå:

Periode: STA, BRA, JA
Datering: 2300-1500 F.KR

Katalogisert av: Even Bjørdal 2008
Dato: 22.09.08
Revidert av: Kristine Orestad Sørgaard
Dato: 26.03.2009
Klassifikasjonssystem: Bjarke Ballin 1996
Nat. vit. analyser: Nat.vit.analyse av masse frå anleggsspor v/ J. E. Amundsen (2007-08)
Ei 14C-analyse (TUa-6807)

Systematisering/ordning for magasin: S-nr, underbokstav og fnr. er skrivne på funn, funnposar og øsker.

Opplysningar i Top.Ark.: Rapport, planar, foto og kart mm. er levert til Top. Ark.

Litteratur: E.Björdal 2007: "Gravfunn frå vikingtid og spor etter tidleg jordbruksbusetnad. Arkeologisk undersøking vintaren 2006/2007 på Frøyland i Time kommune". Artikkel i *fra haug ok heidni* nr. 3, 2007.

S12298

Lausfunn frå steinalder – jernalder påvist ved maskinell flateavdekking, Stemmen, Frøyland gnr 28, bnr 1 mfl., Time k.

a *Ein mogleg, atypisk, sigd av flint.* Eventuelt brukt som skrapar. Gråbrun, høgkvalitets flint. M/ retusj på tre av fire sider. Kan ha vore festa til skaft. St.l.: 91mm St.br.: 62mm St.t.: 7mm. Fnr 3.

b *Ein ten, truleg frå ein spiker.* M/ mineralisert treverk. Avbroten stilk, rundt tverrsnitt. Rest av hovud. St.l.: 36mm St.br. (rest av hovud): 17mm St.t. (u/treverk): 5mm. Fnr 2.

c *Fem skår/bitar av leirkar.* Eitt grått skår frå botn/vegg, m/ rest av brent matskorpe, fin-mellomgrov magring. Fire lyst brune skår/bitar m/ mellomgrov-grov magring. St.l.: 13-30mm St.br.: 7-30mm St.t.: 5-12mm. Fnr 1, 4, 15, 17

d *Tre avslag av flint.* Eitt ubrent, to brende. St.l.: 24-37mm St.br.: 11-19mm St.t.: 8-14mm. Fnr 6, 62.

e *To posar med i alt 0,9g brent bein.* Fnr. 16, 32

f *Åtte makrofosilprøver / trekolprøver (07/02_1, 3, 5, 6, 17, 60, 61, 62) frå anleggsspor innan undersøkingsområdet.* Frå anleggsnr. 922, 998, 1194, 1589, og 1633. 14C-datering Tua-6807 frå 998 er yngre enn AD1955. Fnr. 232, 233, 234, 248, 268

Lausfunn frå steinalder-jernalder, Stemmen, Frøyland gnr. 28 bnr. 1 mfl., Time k. Funne vintaren 2006/2007 ved maskinell flateavdekking ved Even Björdal si undersøking av eit område like S for det oppdemde vatnet Stemmen. Undersøkinga fann stad i samband med at eit areal blei frigjeve for bustadbygging. Flateavdekkinga fann stad på eit høgdedrag med dyrka mark på garden Frøyland. Garden ligg N i Time k., i eit bølgaende morenelandskap Ø for Frøylandsvatnet og RV 505, og NV for Mosvatnet. Rapport, planar, foto og kart v/ utgravar E. Björdal (2008) er levert til Top. Ark.

VEDLEGG 6 Liste over teikningar

Originalteikningar på folie (plan og profil) som er levert til Top.Ark.:

- Teikning nr. 1a/b Båtgrav 2AA 492 (mannsgrava): Viser steinsamling midt i strukturen, før vidare opprensing og graving.
- Teikning nr. 2 Båtgrav 2AA 492 (mannsgrava): Viser steinsamling midt i strukturen, etter opprensing.
- Teikning nr. 3 Båtgrav 2AA 492 (mannsgrava): Viser strukturen i plan med alle in situ funn og preparat plotta inn.
- Teikning nr. 4 Største barnegrav 2AA 1081: Viser ufullendt, grov skisse av stein – pakning øvst i grava. Ikkje fullført pga at ein valde å nøye seg med foto.
- Teikning nr. 5 Største barnegrav 2AA 1081: Viser tilhøva i plan etter fjerning av steinpakninga, med alle in situ funn, preparat og makrofossilprøve plotta inn.
- Teikning nr. 6 Minste barnegrav 2AA 447: Viser strukturen i plan, med alle in situ funn plotta inn.
- Teikning nr. 7 Eldstad/bålrest 2AI 998 (14C-datert til å vere ein moderne struktur): Viser strukturen i profil.
- Teikning nr. 8 Grop 2AG 2753 (inkl. stolpehol 2AS 3015 og 3024) ved stein 2727: Viser strukturane i plan, med markeringar av områder for makrofossilprøver.
- Teikning nr. 9 Fleirfasa stolpehol 2AS 1947: Viser strukturen i profil – begge sider (N-leg og S-leg del) av profilbalke gjennom midten av strukturen.
- Teikning nr. 10 Stolpehola 2AS 1669 og 1679: Viser felles profilsnitt gjennom dei to nærliggande stolpehola.
- Teikning nr. 11 Båtgrav 2AA 2920 (kvinnegrava): Viser strukturen i plan med alle in situ funn plotta inn.

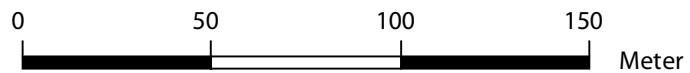
I tillegg kjem alle plan – og profildeikningar/skisser som vart gjort på anleggsskjema. Alle slike originale skjema er samla i ein perm og levert til Top. Ark.

Digitale reinteikningar av originalteikningar er samla i vedlegg 9, 10, 11 og 12.

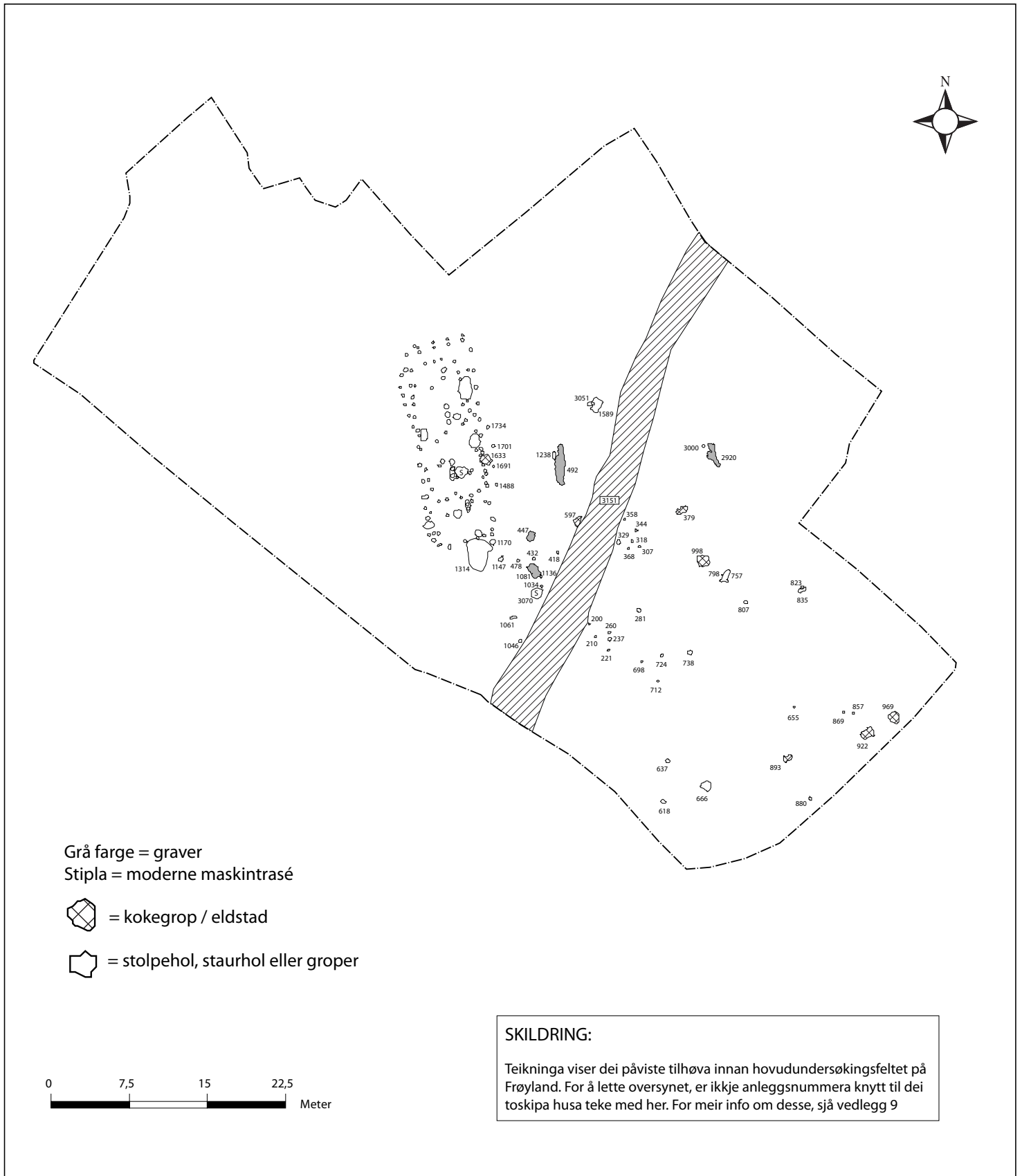

Vedlegg 7a Oversyn som viser undersøkingsområdet på Frøyland i Time i høve til nabokommunane i Rogaland.

VEDLEGG 7b Oversynskart som viser dei undersøkte områda i høve til omgjevnadane på Frøyland i Time k. Dei innmålte strukturane er georeferert til kartet. Eit luftfoto er så lagt over og forsøkt tilpassa kartet.

Grå farge = graver

Stipla = moderne maskintrase

 = kokegrop / eldstad

 = stolpehol, staurhol eller groper

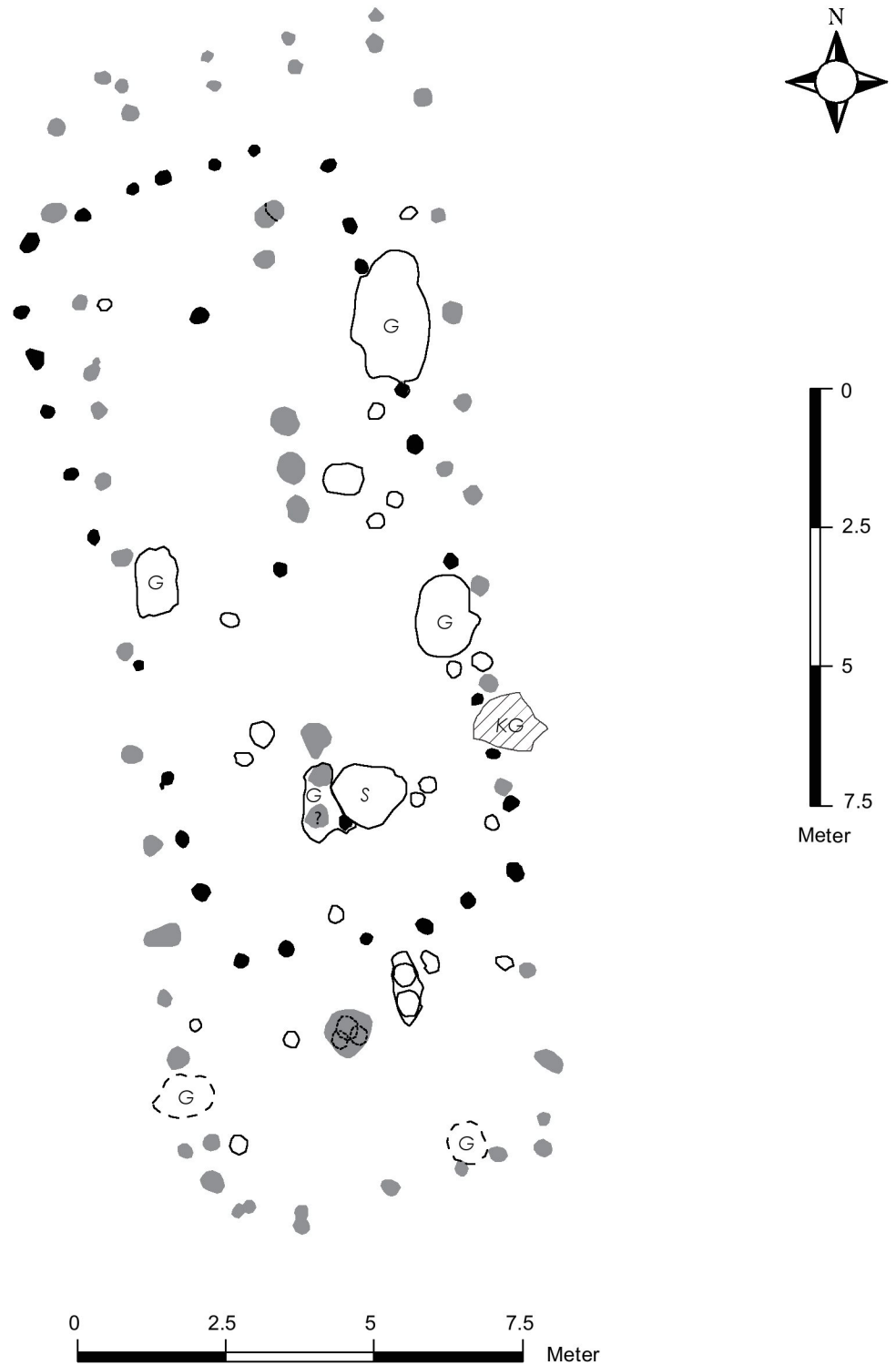
0 7,5 15 22,5
 Meter

SKILDRING:

Teikninga viser dei påviste tilhøva innan hovudundersøkningsfeltet på Frøyland. For å lette oversynet, er ikkje anleggsnummera knytt til dei toskipa husa teke med her. For meir info om desse, sjå vedlegg 9

VEDLEGG 9a:

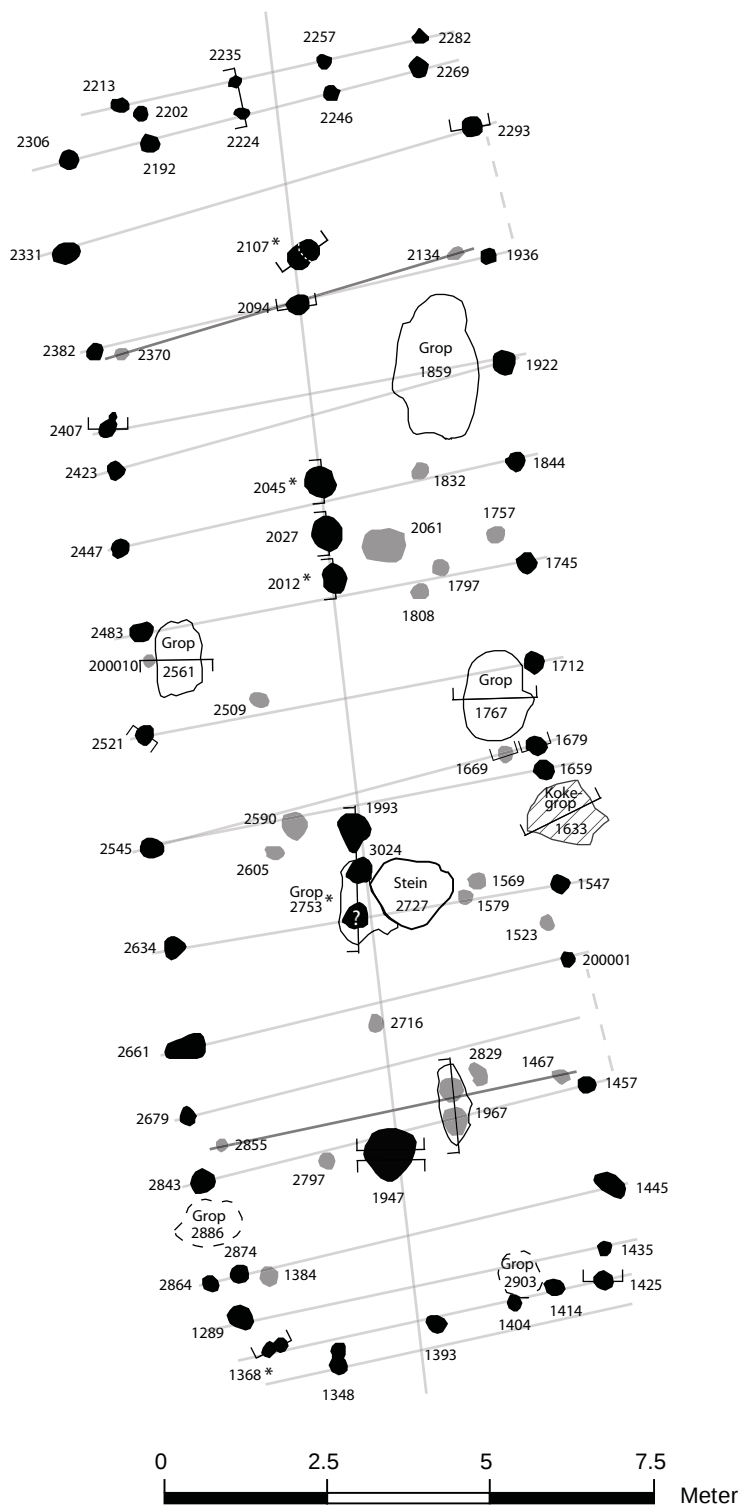
Oversyn over HUS 1 og HUS 2 i felles kontekst på Frøyland
Toskipa langhus frå seinneolitikum / eldre bronsealder

SKILDRING:

HUS 1 - strukturar som med sannsyn er knytt til denne bygningen, er fylt med svart farge
HUS 2 - strukturar som med sannsyn er knytt til denne bygningen, er fylt med grå farge
Øvrige - strukturar med meir uavklart tilknytning til HUS 1 og HUS 2, er vist utan fyll

Vedlegg 9c HUS 2 - Toskipa langhus frå seinneolitikum/eldre bronsealder Truleg med tre bruksfasar/to utskiftingar av midtstolpar

SKILDRING:

Toskipa langhus med truleg tre bruksfasar/to utskiftingar av takberande midtstolpar. Forkola korn frå utvalde stolpehol (merka med *) har gjeve 14C - dateringar innan perioden BC 1945 - 1660, dvs. overgangen mellom seinneolitikum og eldre bronsealder. Huset har ingen klare spor etter verken eldstad eller inngangsparti. Strukturen 1633 er etter alt å døme ei kokegrop/utandørs eldstad, ho er ikkje 14C - datert. Det er uavklart om gropene 1767, 1859 og 2561 og dei to steinfylde nedgravingane 2886 og 2903 har vore i bruk i samband med huset. Den store, jordfaste steinen 2727 ligg sentralt innan både Hus 1 og Hus 2.

Stolpehol markert med svart har med stort sannsyn fungert som takberande midtstolpar og som veggstolpar i Hus 2.

Stolpehol markert med grått kan ha vore del av Hus 2.

Det er fleire indikasjonar på at huset har hatt fleire (truleg tre) bruksfasar:

- 2012, 2027 og 2045 som truleg tre, etterfølgjande fasar.

- 2107 har truleg vore ein "dobbel stolpe".

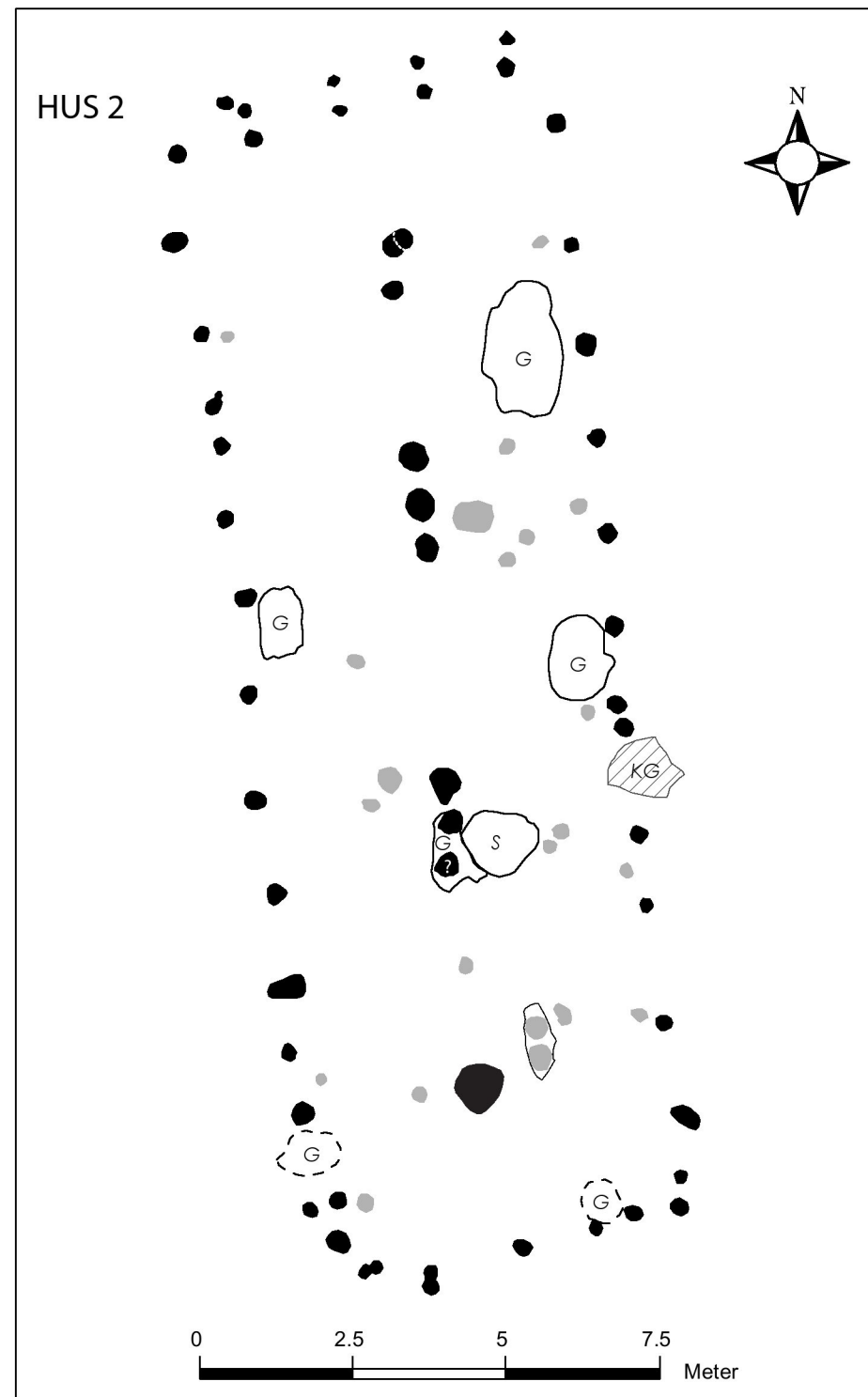
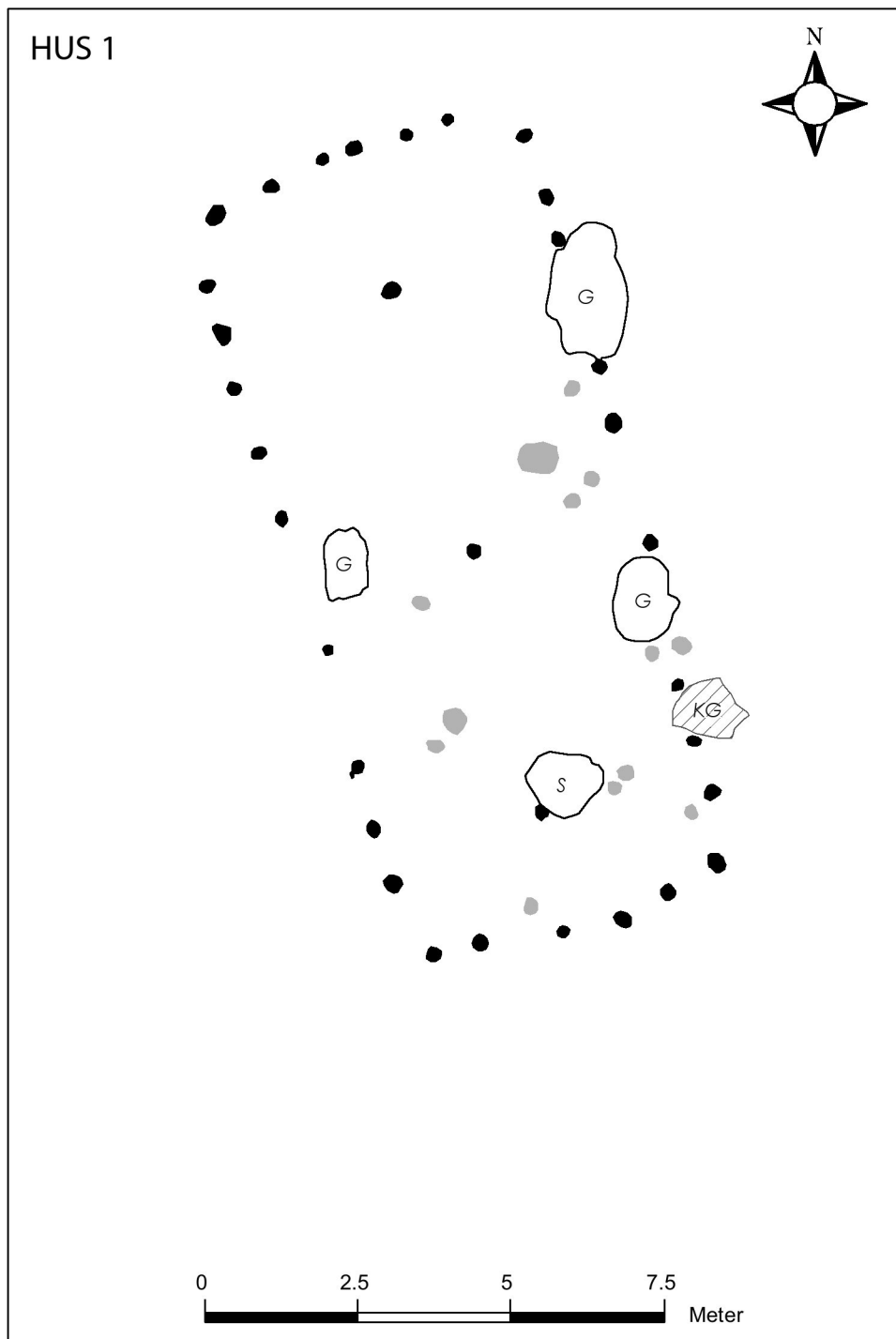
- Stolpeholet markert med spørjeteikn innan gropa 2753 er usikkert, men vil høve inn eit slikt mønster.

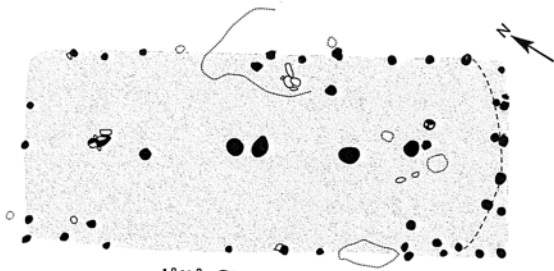
- Innan strukturen 1967 er det spor etter tre ulike stolpehol.

- I S - gavlen er det truleg "doble stolpehol" både i 1348 og 1368, og i N - gavlen verkar det å vere to rekkjer/fasar av stolpar.

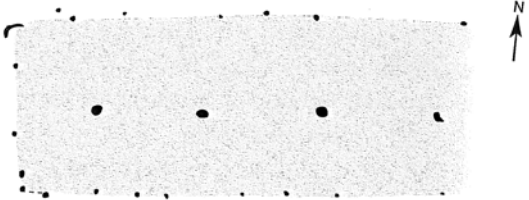
Dei gråfarga linene viser til symmetriske moment i Hus 2, stiplinga viser til uvanleg stor breidde mellom stolpar i vegg - indikator på dørpning?

Dei snitta strukturane i samband med Hus 2 er markert på teikninga, jf. Vedlegg 3 og 9 for meir info om innhald og form i profil.

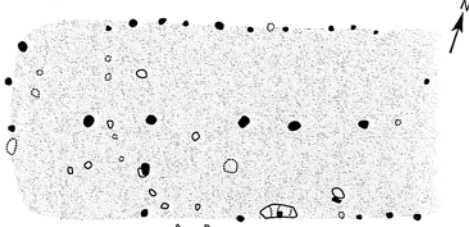

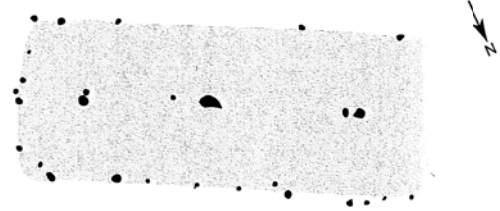
Jättå, Stavanger
Etter Hulth 1997.

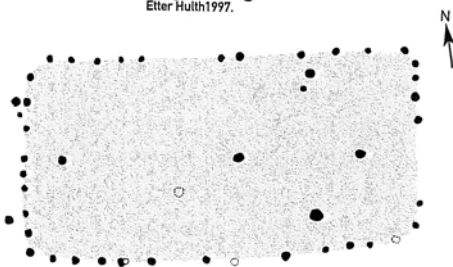
Skeie, Stavanger, HUS XXI
Etter Skare 1998.

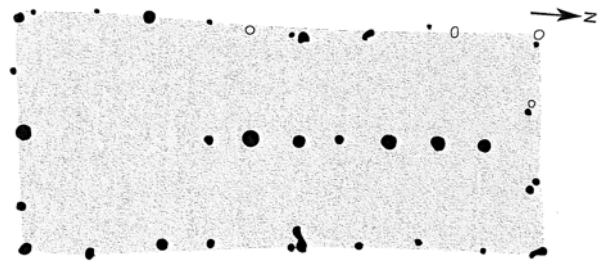
Røyneberg, Sola
Etter Hulth 1997.

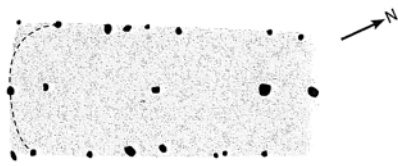
Skeie, Stavanger, HUS XXIV
Etter Skare 1998.

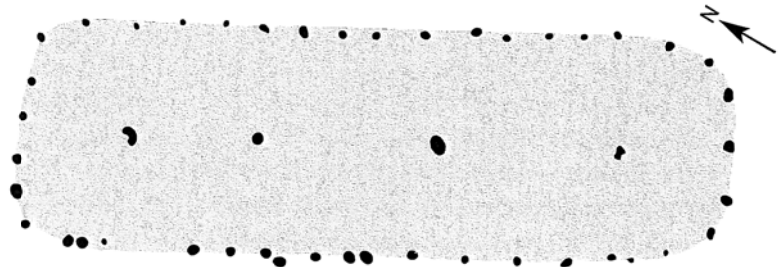
Østebø, Talgje
Etter Hemdorff 1993.

Skeie, Stavanger, HUS VI
Etter Tsigaridas 1997.

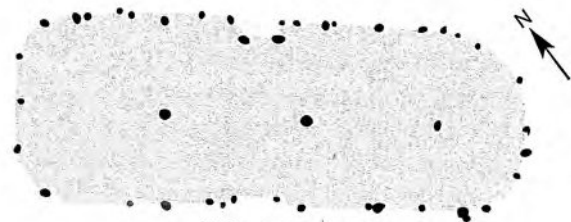

Voll, Rennesøy, Lok 27
Etter Høgestøl 1995, fig.15.

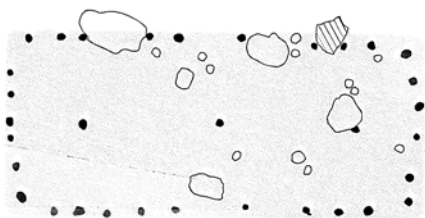

Kvåle, Time, HUS 1

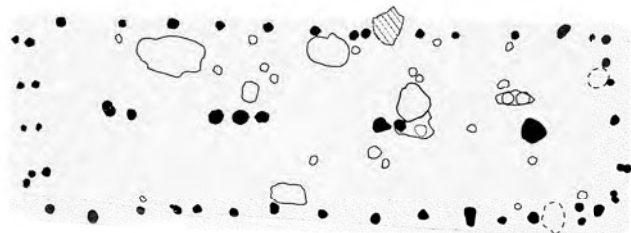
0 5 m

Kvåle, Time, HUS 2

HUS 1
Frøyland, Time

HUS 2
Frøyland, Time

0 2.5 5 7.5 Meter

VEDLEGG 9e

Dei toskipa husa frå Frøyland sett i samanheng med nokre av dei andre toskipa bygningane som er påvist i Rogaland (Etter Børsheim 2005)

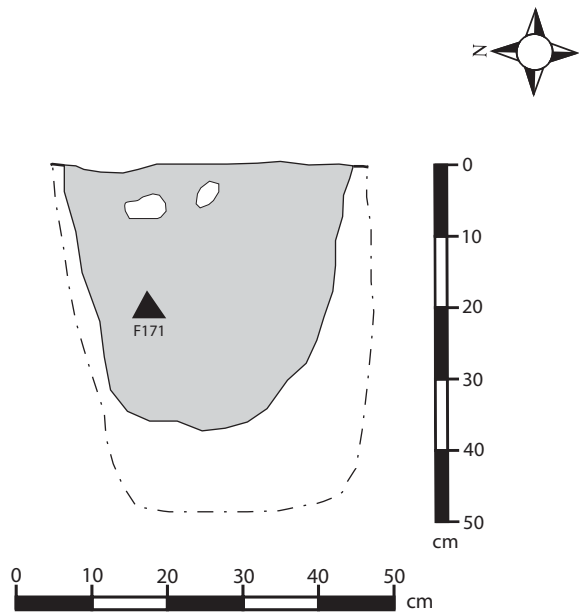
VEDLEGG 9f

Plan – og profildeikningar av anleggsspor knytt til Hus 1 og 2

Profilteikningar av strukturar knytt til toskipa langhus Hus 1

Takberande midtstolpar

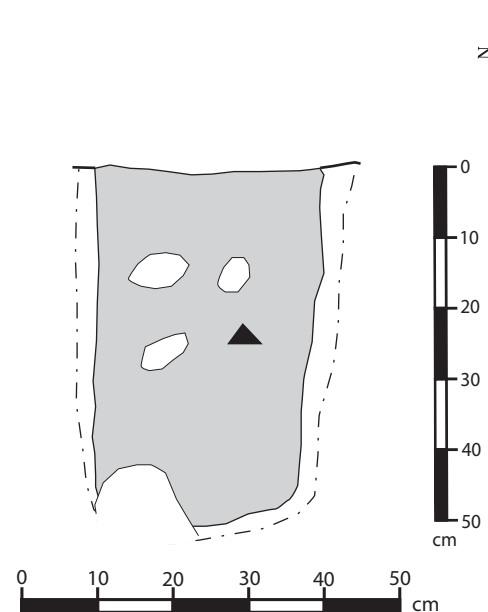
Stolpehol 2AS 2081 - Takberande midtstolpe i Hus 1

FYLL:

Massa er svært lik innhaldet i 2AS 2496 (også tolka til Hus 1): Humushaldig sand m/ nokre småsteinar og litt trekol. Klar avgrensing i høve til undergrunns masse av lysare sand. Stor trekolbit teken inn som F171.

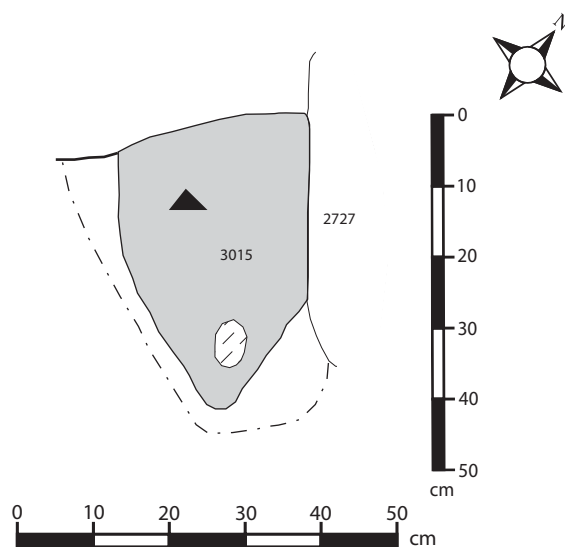
Stolpehol 2AS 2496 - Takberande midtstolpe i Hus 1

FYLL:

Gråbrun, humushaldig sand m/ nokre steinar og innslag av trekol. Klart lysare fyllmasse (m/ mindre trekol) enn t.d. 2045 og 2027 (begge tolka til Hus 2), liknar meir på 2081 (tolka til Hus 1). Klar avgrensing mot lysare undergrunssand.

Stolpehol 2AS 3015 - Takberande midtstolpe i Hus 1

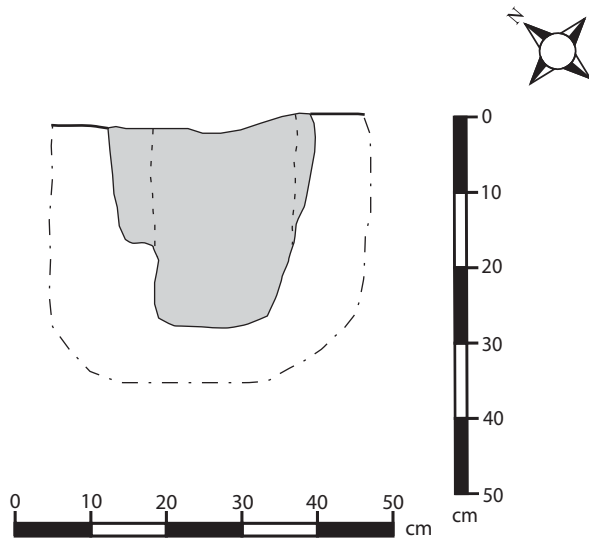
FYLL:

3015 låg heilt i den søraustlege ytterkanten av gropa 2753, inntil den store, jordfaste steinen 2727. Fyllet var brun, humushaldig sand m/ innslag av trekol, brent stein og brente beinfragment (jf. F208, 210,213). Strukturen var tydeleg, både i høve til resten av gropa og den lysare undergrunssanden.

Profilteikningar av strukturar knytt til toskipa langhus Hus 1

Frå N-gavl og Ø-vegg

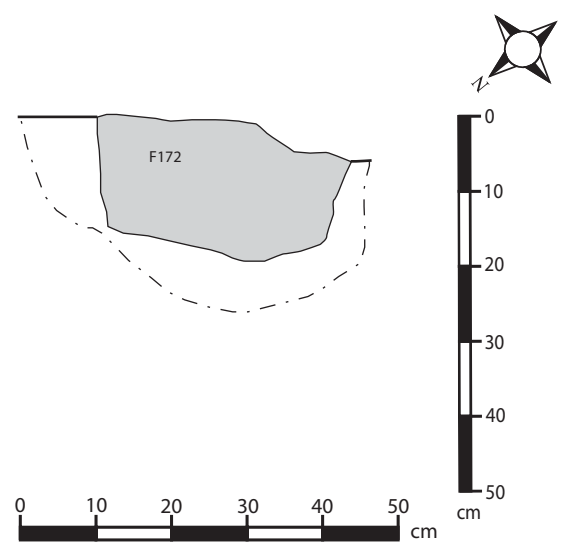
Stolpehol 2AS 2164 - Veggstolpe i N-gavl i Hus 1

FYLL:

Strukturen var utydeleg og vanskeleg å avgrense i høve til undergrunns-
massa rundt. Den heiltrukne lina viser tolkinga av stolpeholet i felt, den
stipla er ein revisjon gjort i ettertid på grunnlag av vurdering av foto av
profilen. Massa i strukturen var lys, brun / grå humushaldig fin sand m/
nokre småsteinar mot botnen. Massa verka noko feitare i konsistens enn
den lyse undergrunssanden rundt.

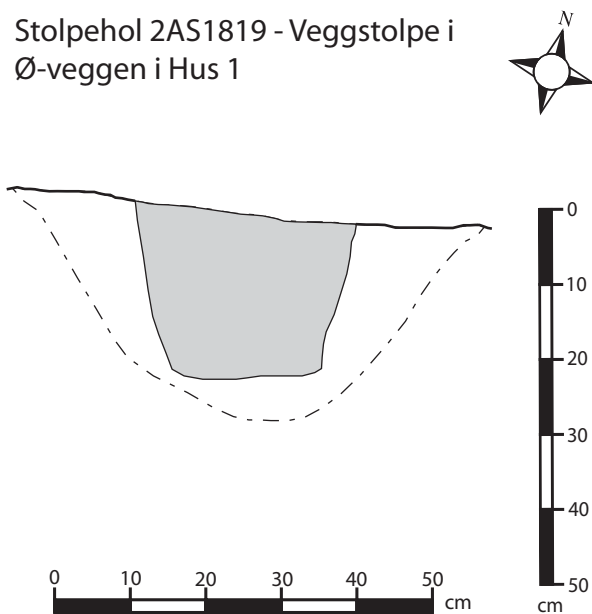
Stolpehol 2AS 2345 - Veggstolpe i N-gavl i Hus 1

FYLL:

Gråbrun, humushaldig sand, relativt diffust skilje mot den lyse
undergrunssanden. Funn av brent bein F172 i massa.

Stolpehol 2AS1819 - Veggstolpe i
Ø-veggen i Hus 1

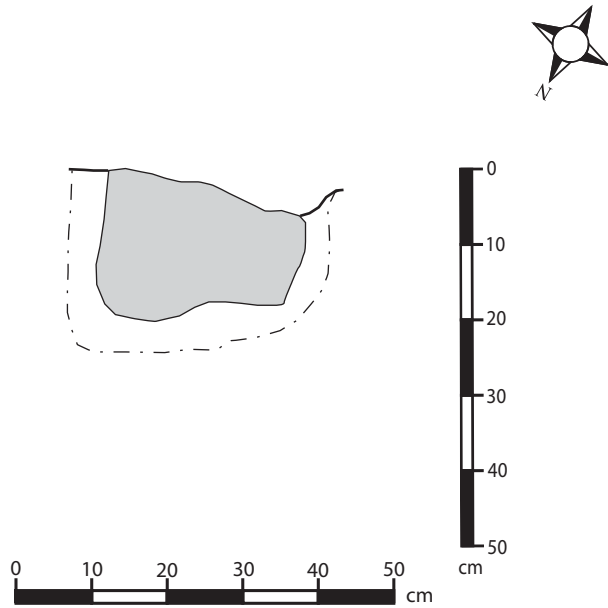
FYLL:

Brun, humushaldig sand

Profilteikningar av strukturar knytt til toskipa langhus Hus 1

Frå V-vegg

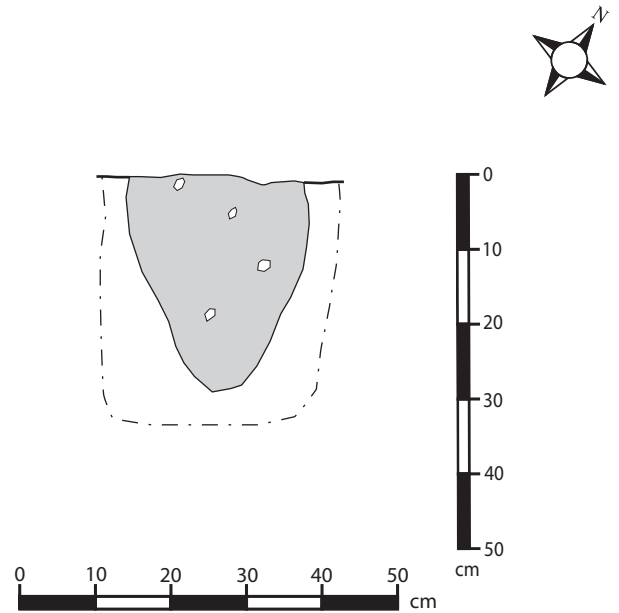
Stolpehol 2AS 2394 - Veggstolpe i V-vegg i Hus 1

FYLL:

Lys, gråbrun humushaldig sand. Strukturen er ganske utvaska, men likevel relativt klar i høve til den lysare undergrunssanden. Den ujamne forma i toppen kjem av snitting m/ spade i frosa jord.

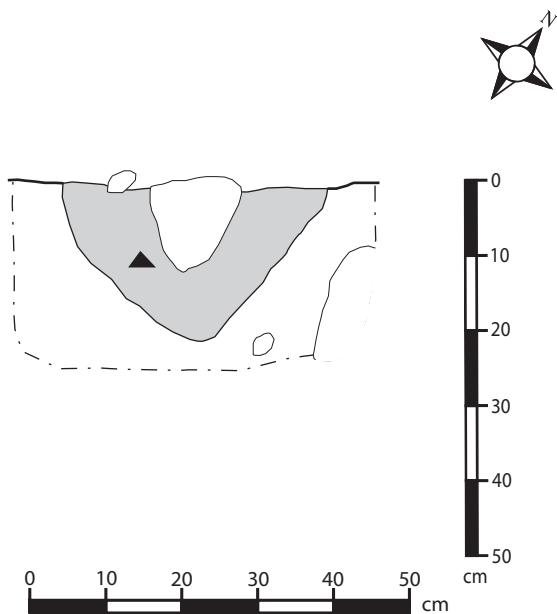
Stolpehol 2AS 2435 - Veggstolpe i V-vegg i Hus 1

FYLL:

Lys brun, humushaldig sand m/ ein del småsteinar i massa. Klart avgrensa mot den lysare sanden i undergrunnen.

Stolpehol 2AS 2692 - Veggstolpe i V-vegg i Hus 1

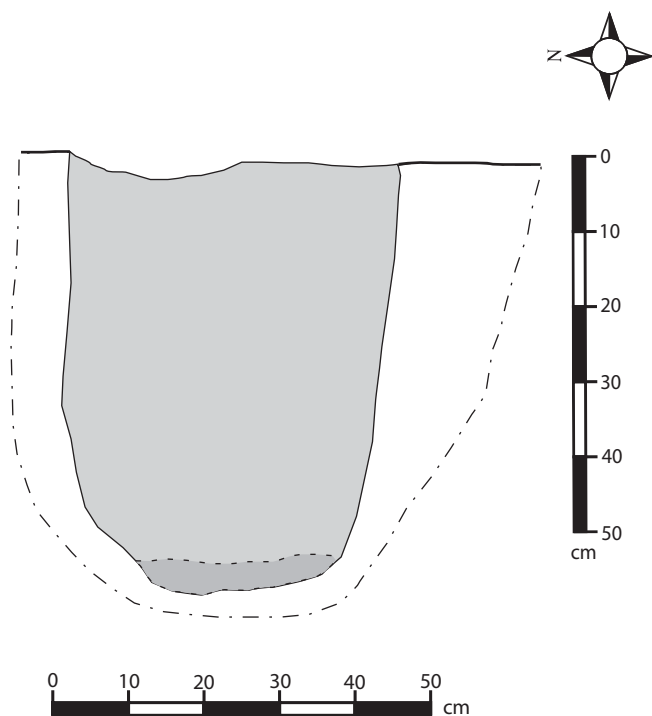
FYLL:

Lys brun, humushaldig sand m/ spreidde innslag av trekol og nokre steinar. Uavklart om ein eller fleire av steinane kan ha vore nytta til skoning.

Profil - og planteikningar av strukturar knytt til toskipa langhus Hus 2

Takberande midtstolpar

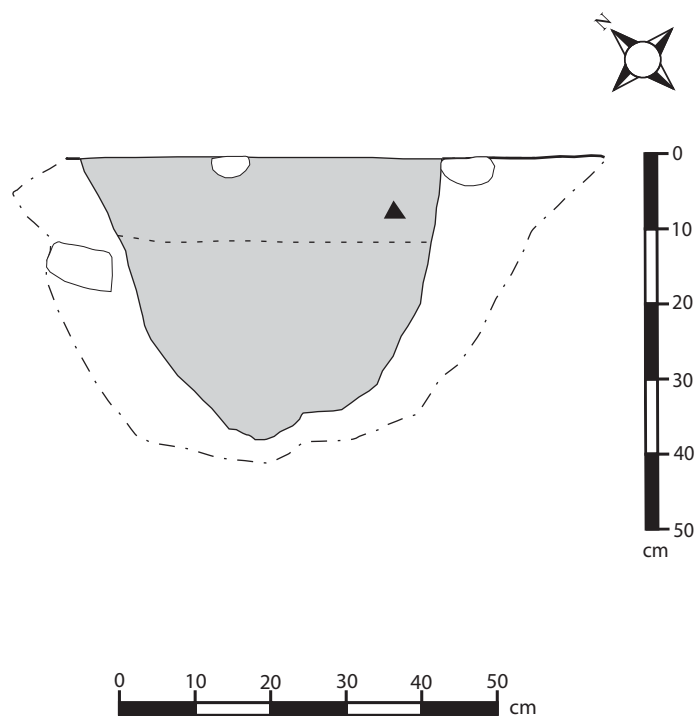
Stolpehol 2AS 1993 - Takberande midtstolpe i Hus 2

FYLL:

Mørk brun, humushaldig sand. Ein del mindre steinar i botnen (markert med mørkare farge og stipla line), men desse er for små til å reknast som skoning. Klart avgrensa i høve til undergrunnsmassa av fin, lys sand.

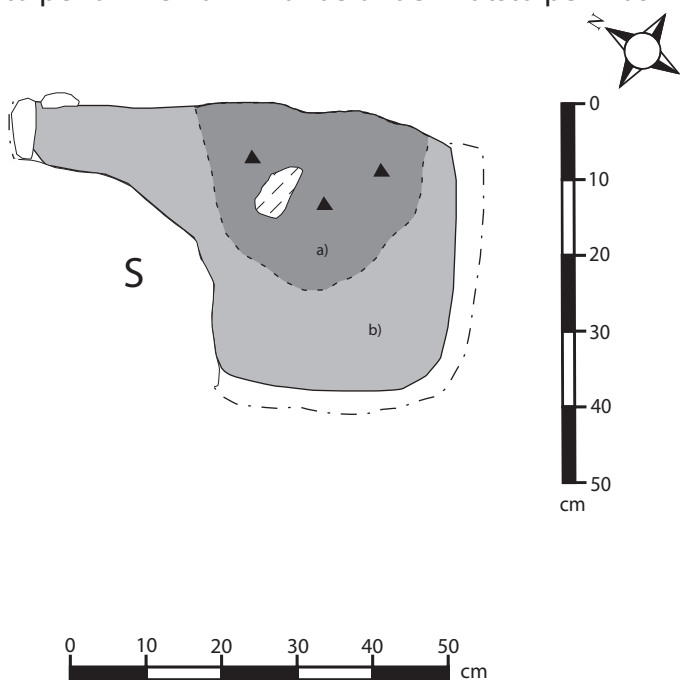
Stolpehol 2AS 2012 - Takberande midtstolpe i Hus 2

FYLL:

Finkorna, humshaldig sand m/ spreidde kolbitar. Øvst er fargen mørk brun / grå, deretter eit lysare utvaskingsjikt før massa vert brun frå ca 12 cm under overflata av (markert m/ stipling). Skil seg klart frå fin, kvitgrå sand i undergrunnen.

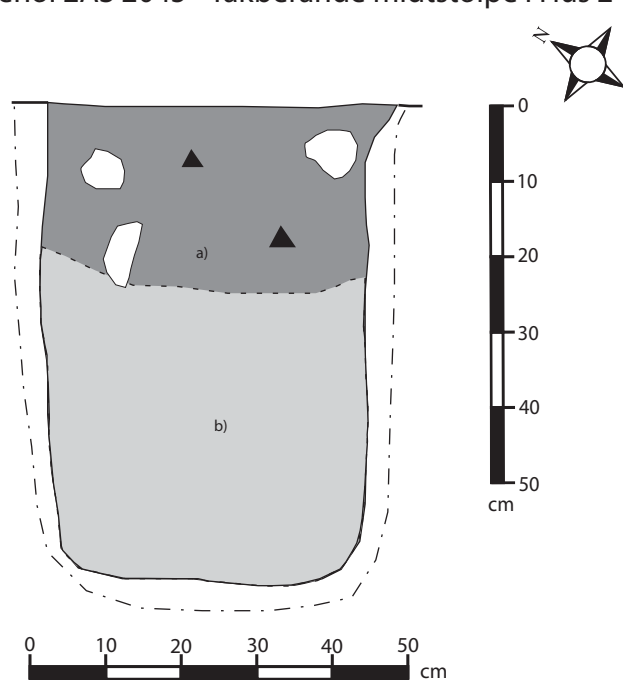
Stolpehol 2AS 2027 - Takberande midtstolpe i Hus 2

FYLL:

Humushaldig sand m/ innslag av grus og stein. Skilje mellom a): nesten svart masse, m/ trekol og små, skjorbrende steinar og b): lysare, brungrå masse. Stor, jordfast stein i V.

Stolpehol 2AS 2045 - Takberande midtstolpe i Hus 2

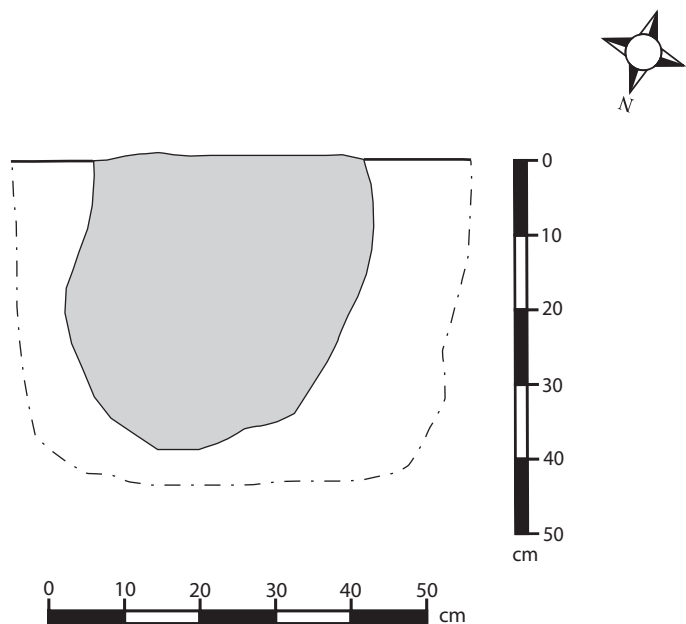
FYLL:

Humushaldig sand m/ innslag av grus og stein. Flytande overgang mellom a): svartgrå masse m/ noko trekol og steinar og b): lysare, gråbrun masse mot botnen.

Profil - og planteikningar av strukturar knytt til toskipa langhus Hus 2

Takberande midtstolpar

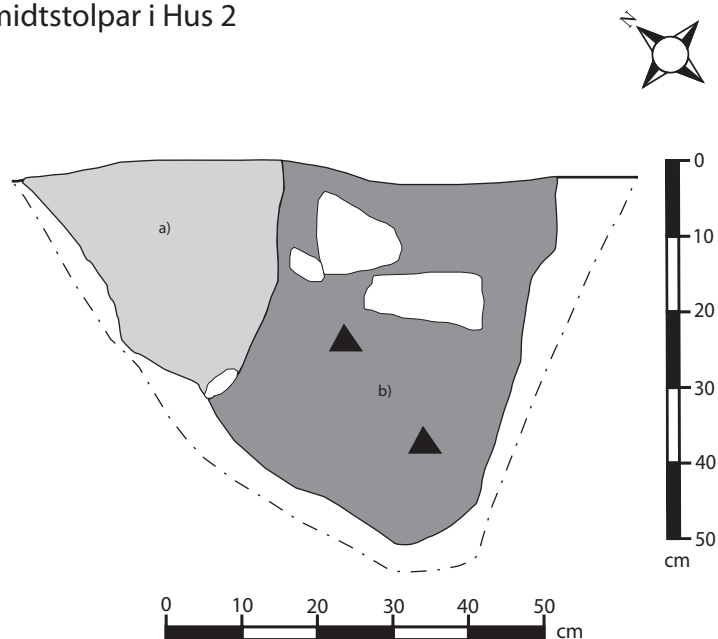
Stolpehol 2AS 2094 - Takberande midtstolpe i Hus 2

FYLL:

Mørk brun, humushaldig sand m/ nokre småsteinar. Klart avgrensa frå den lysare undergrunssanden rundt.

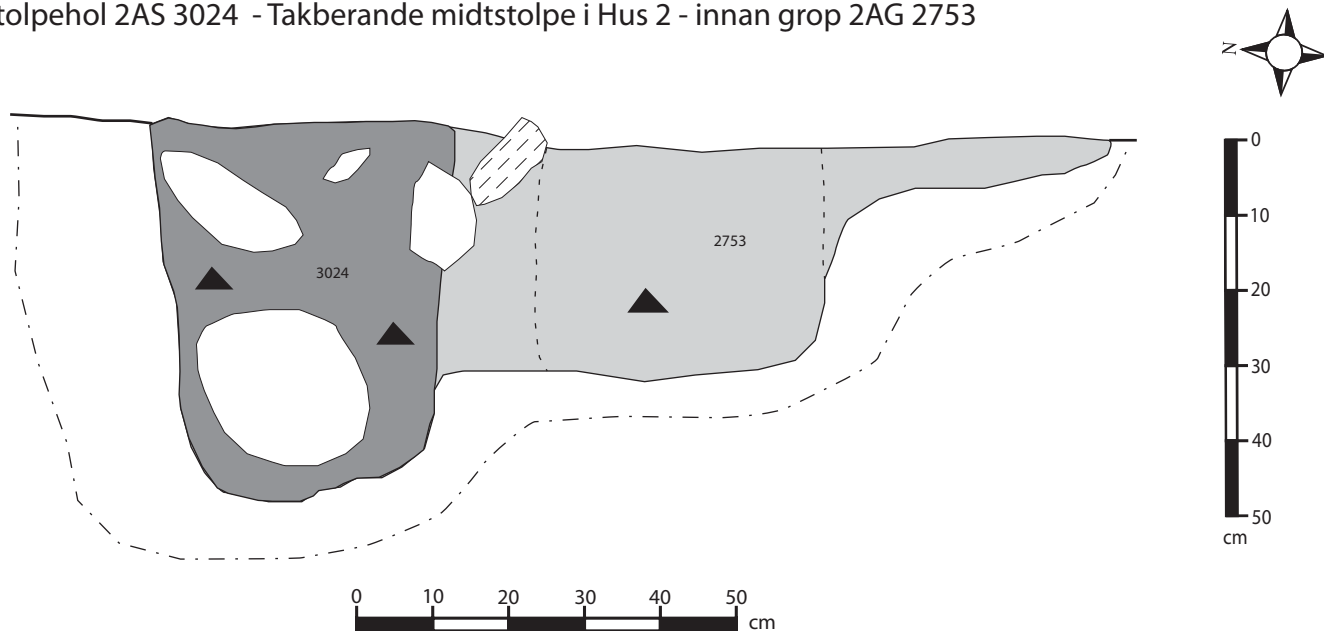
Dobbelt stolpehol 2AS 2107 - To fasar av takberande midtstolpar i Hus 2

FYLL:

Spor etter to fasar med takberande stolpe, a) og b). Massa i den truleg eldste fasen a) var lys grå / brun / oransje humushaldig, fin sand med nokre små steinar. I b) var det mørk brun / grå humushaldig, fin sand med nokre relativt store og ein del mindre steinar øvst og midt i fyllet og noko trekol.

Stolpehol 2AS 3024 - Takberande midtstolpe i Hus 2 - innan grop 2AG 2753

FYLL:

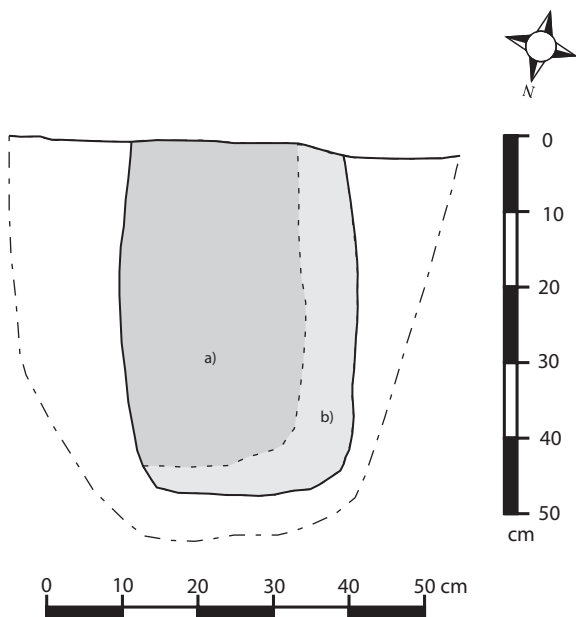
I 2753: Gråbrun, humushaldig sand m/ noko trekol og brent bein. I den sørlege delen av gropa var det ein del røter som gjev ein raudare farge på fyllmassa. Moglegvis har det vore enno ein stolpe innan gropa, rett sør om 3024 (jf. stipling), men dette er uavklart. Stolpen 3015 blei også oppdaga innan gropa, men denne er ikkje synleg i dette profilsnittet og er dokumentert for seg sjølv på ei anna teikning.

I 3024: Heilt klart at det her er spor etter ein stolpe innan sjølve gropa. Massa her er distinkt mørkare enn lenger sør, m/ meir trekol. Elles er innhaldet mykje det same. Fleire steinar av ulik storleik i fyllet, både brende og ubrende. Steinane kan moglegvis vere restar etter skoning, men det er uavklart.

Profilteikningar av strukturar knytt til toskipa langhus Hus 2

Veggstolpar

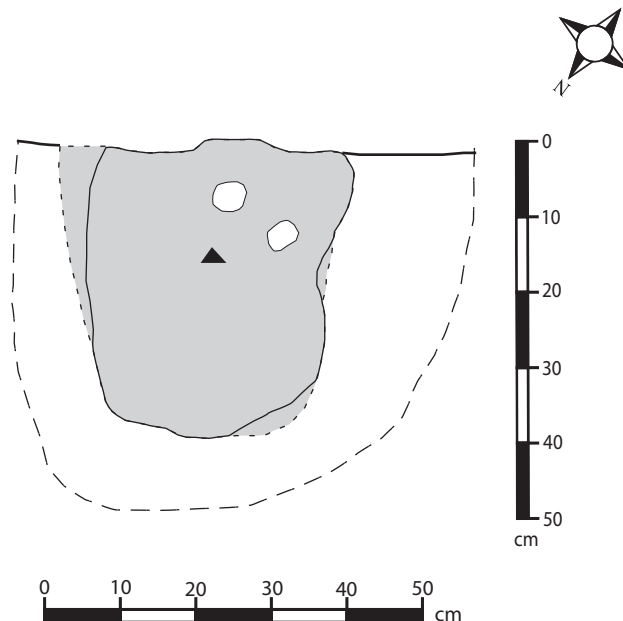
Stolpehol 2AS1844 - Veggstolpe i Ø-vegg i Hus 2

FYLL:

- a) Mørk brun, humushaldig sand m/ noko trekol
 - b) Humushaldig sand m/ noko trekol, lysare brun enn a).
- Klart avgrensa frå undergrunnsmassa - nedgraving for stolpen?

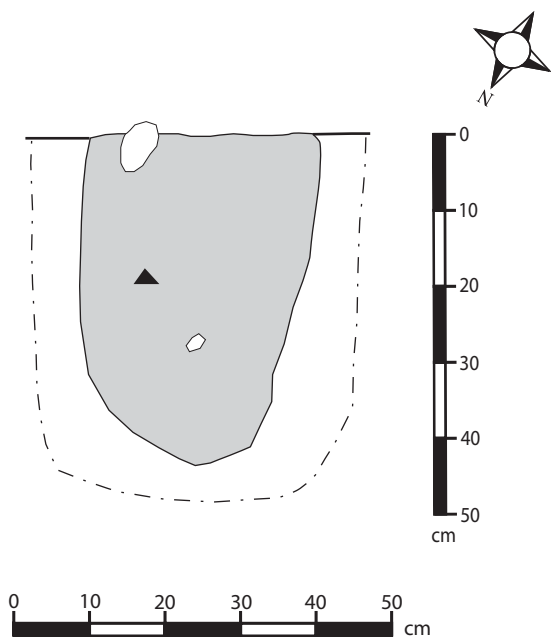
Stolpehol 2AS 2293 - Veggstolpe i Ø-vegg i Hus 2

FYLL:

Mørk brun, humushaldig sand m/ innslag av trekol. Strukturen er klart avgrensa i høve til den lyse undergrunnsanden rundt.

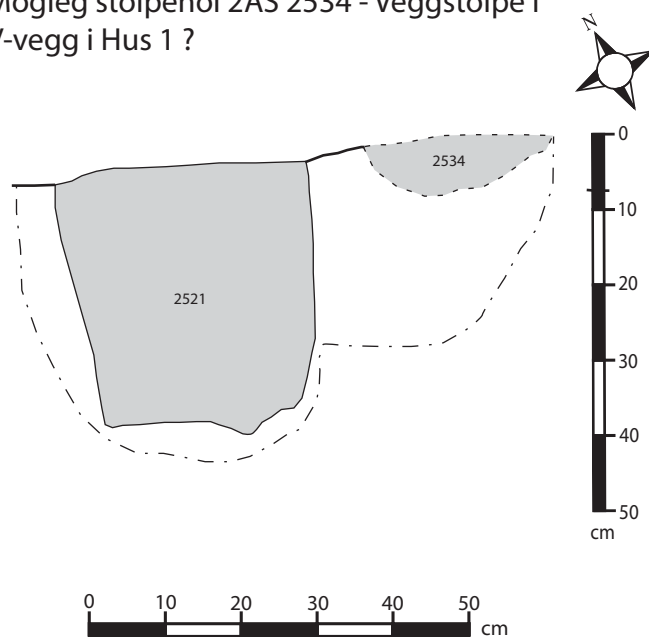
Stolpehol 2AS 2407 - Veggstolpe i V-vegg i Hus 2

FYLL:

Lys brun, humushaldig sand m/ innslag av trekol, enkelte steinar i massa. Tydeleg avgrensing mot lysare sand i undergrunnsmassa.

Stolpehol 2AS 2521 - Veggstolpe i V-vegg i Hus 2
Mogleg stolpehol 2AS 2534 - Veggstolpe i V-vegg i Hus 1 ?

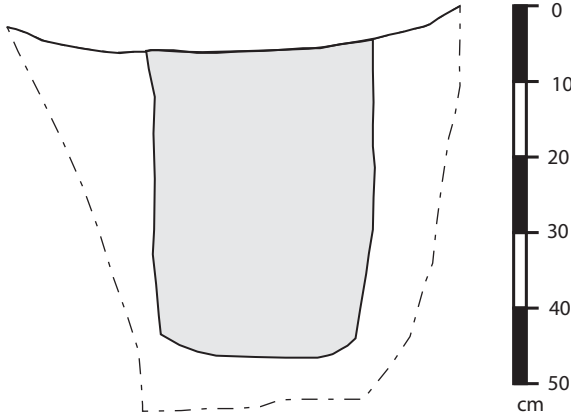
FYLL:

I 2521: Brungrå, humushaldig sand m/ nokre små steinar i massa. Klar avgrensing mot lysare undergrunnsand.
I 2534: Lys brun, svakt humushaldig sand. Lite tydeleg som struktur, først avskriven ved snitting - men kan vere spor etter veggstolpe i Hus 1.

Profilteikningar av strukturar knytt til toskipa langhus Hus 2

Gavlstolpar og stolpar inne i huset

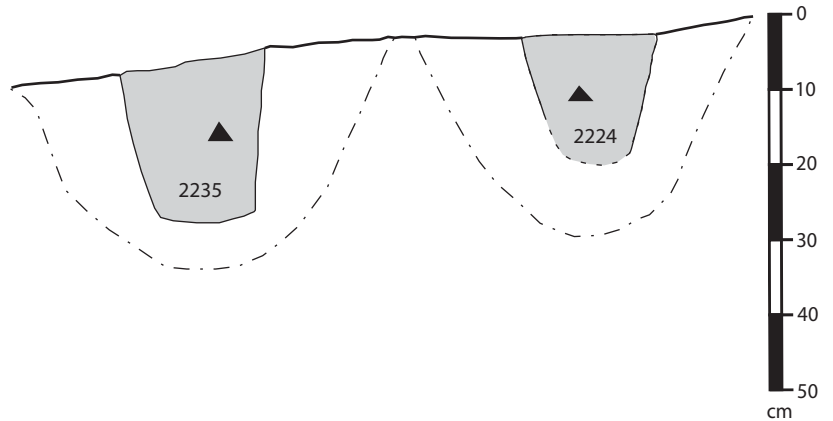
2AS1425 - Stolpehol i S-gavl i Hus 2

FYLL:

Finkorna sand med nokre kolbitar og innslag av små steinar. Gråbrun masse øvst, deretter brunbeige på farge djupare nede.

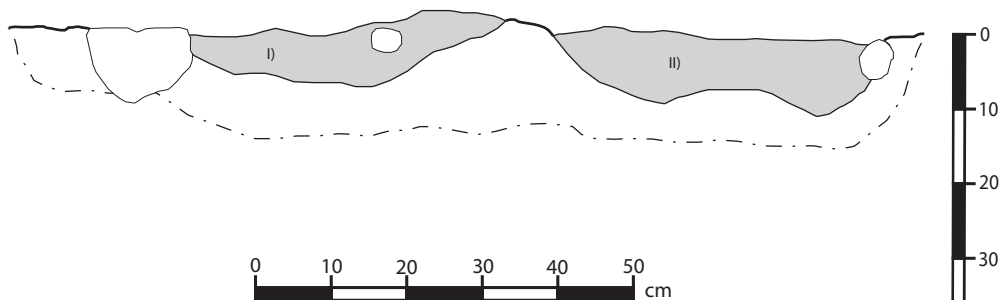
Stolpehol 2AS 2224 og 2235 - Veggstolpar frå to ulike fasar av N-gavl i Hus 2

FYLL:

Både 2224 og 2235 inneheldt lys brun, humushaldig sand m/ spreidde innslag av små trekolbitar. Strukturane var relativt lyse i fargen og det var til dels diffus avgrensing i høve til den omliggande undergrunnssanden.

Struktur 1967 I) og II) - truleg to stolpehol inne i Hus 2
(Opprinneleg målt inn som grop 2AG1967)

FYLL:

I både I) og II) var det mørkebrun, humushaldig masse med nokre steinar. Det var to nedgravingar som klart skilde seg frå den omkringliggende undergrunnsmasse av lysare, gråbrunleg og finkorna sand.

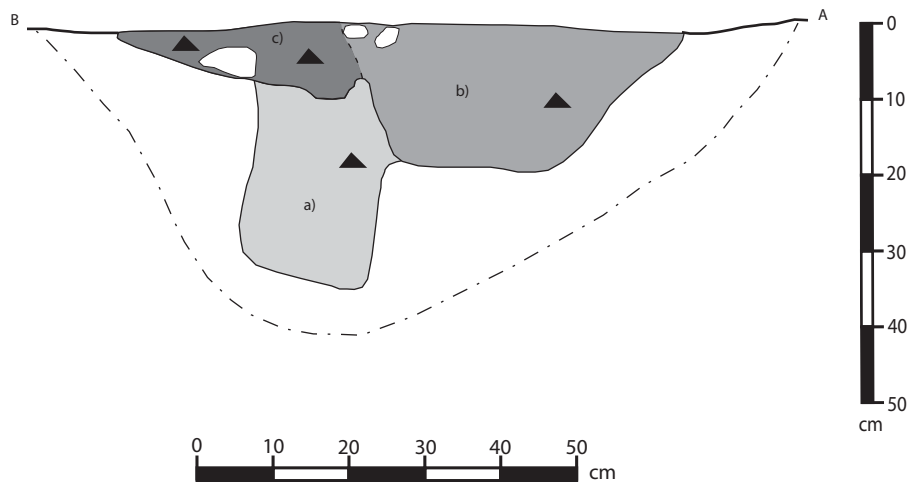
cm

Profil - og planteikningar av struktur knytt til toskipa langhus Hus 2

Takberande midtstolpar

Struktur 2AS 1947 - Omfattar fleire fasar (minst to, truleg tre) av takberande midtstolpe knytt til Hus 2.

Teikning I som viser tverrprofil, sørleg del

FYLL:

Profilteikning I viser tre fasar av stolpehol innan 1947: a), b) og moglegvis c). 1947a) er klart eldst, og har blitt delvis kutta av 1947b) og c).

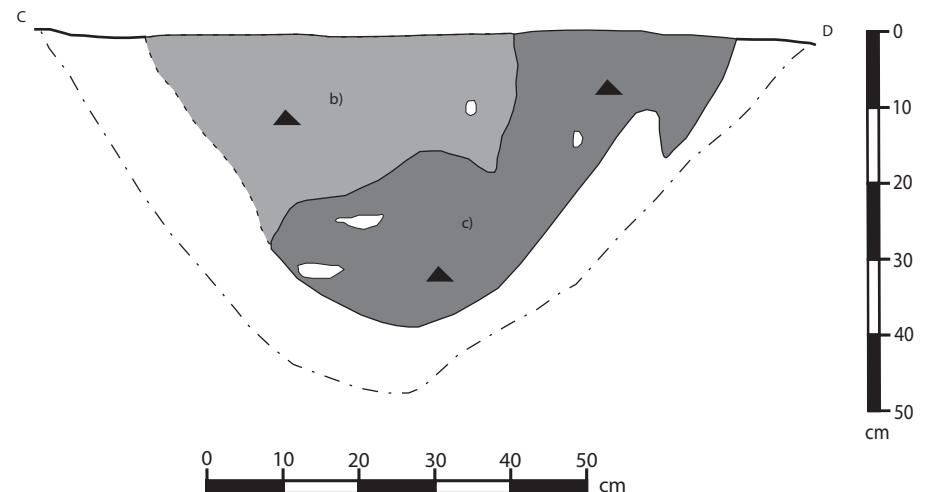
I a): Brun, humushaldig sand m/ spreidde, små trekolbitar.

I b): Mørk brun, humushaldig sand m/ nokre steinar og noko meir trekol enn i a).

I c): Uklar avgrensing mot b), men verkar å ha mørkare masse. Kutta av b) ?

Struktur 2AS 1947 - Omfattar fleire fasar (minst to, truleg tre) av takberande midtstolpe knytt til Hus 2.

Teikning II som viser tverrprofil, nordleg del

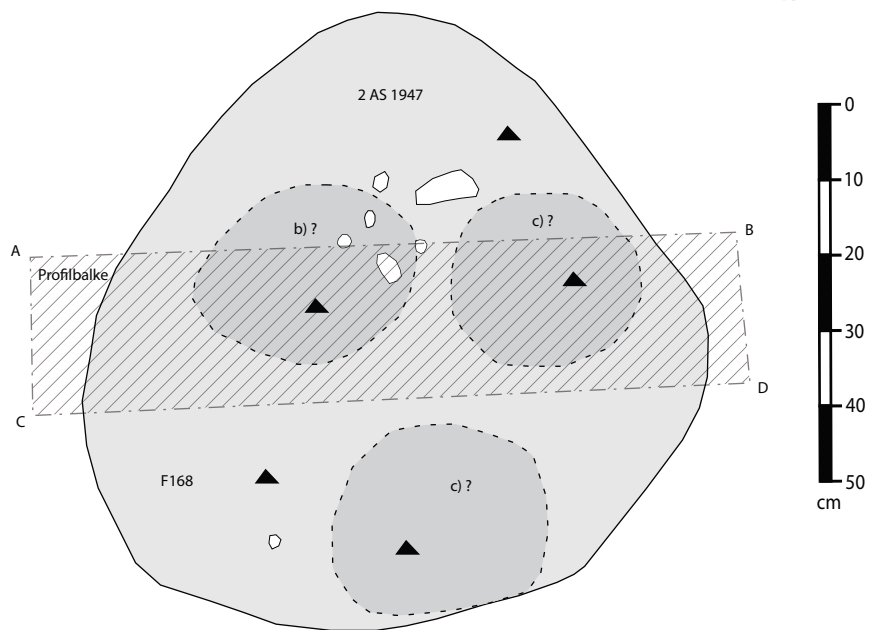
FYLL:

Profilteikning II viser to fasar av stolpehol innan 1947: b) og moglegvis c). 1947c) synest å ha blitt delvis kutta av b).

I b): Brun, humushaldig sand m/ nokre steinar og noko trekol. Uklar avgrensing mot undergrunnssanden i aust. Truleg same struktur som b) på teikning I.

I c): Mørkare masse m/ meir trekol enn b) og nokre steinar. Truleg same struktur som c) på teikning I.

Planteikning av 2 AS 1947 - Struktur med fleire fasar av takberande midtstolpe i Hus 2

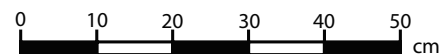
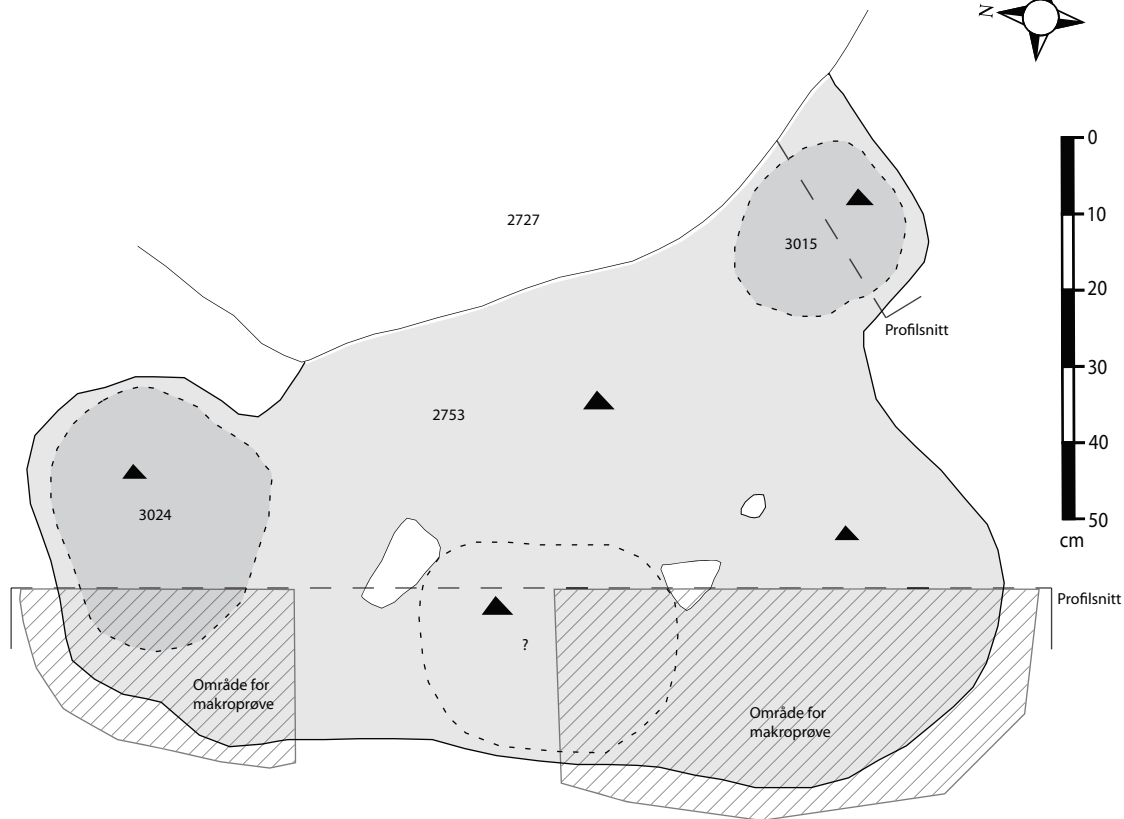

SKILDRING:

2 AS 1947 vart graven ut ved at ein fjerna kvar side av ein profilbalke i midten. På grunn av storleiken til strukturen, blei det tidleg klart at det nok var snakk om ei grop oppstått ved utskifting av takberande midtstolpar. Men det var vanskeleg å skilje ut dei enkelte stolpehola i plan, først ved snittinga blei biletet klarare. Dei moglege avgrensingane ein meinte å ane på overflata i plan, viste seg å ikkje høve heilt overeins med det profilsnitta viste. Det blei funne både keramikkskår (m.a. F168) og fragment av brende bein (jf. funnlista).

Fyllmassane er skildra nærmare i samband med profildeikningane.

Planteikning av grop 2AG 2753 med stolpehola 2AS 3015 (Hus1), 2AS 3024 (Hus 2) og eit mogleg, uavklart stolpehol.

SKILDRING:

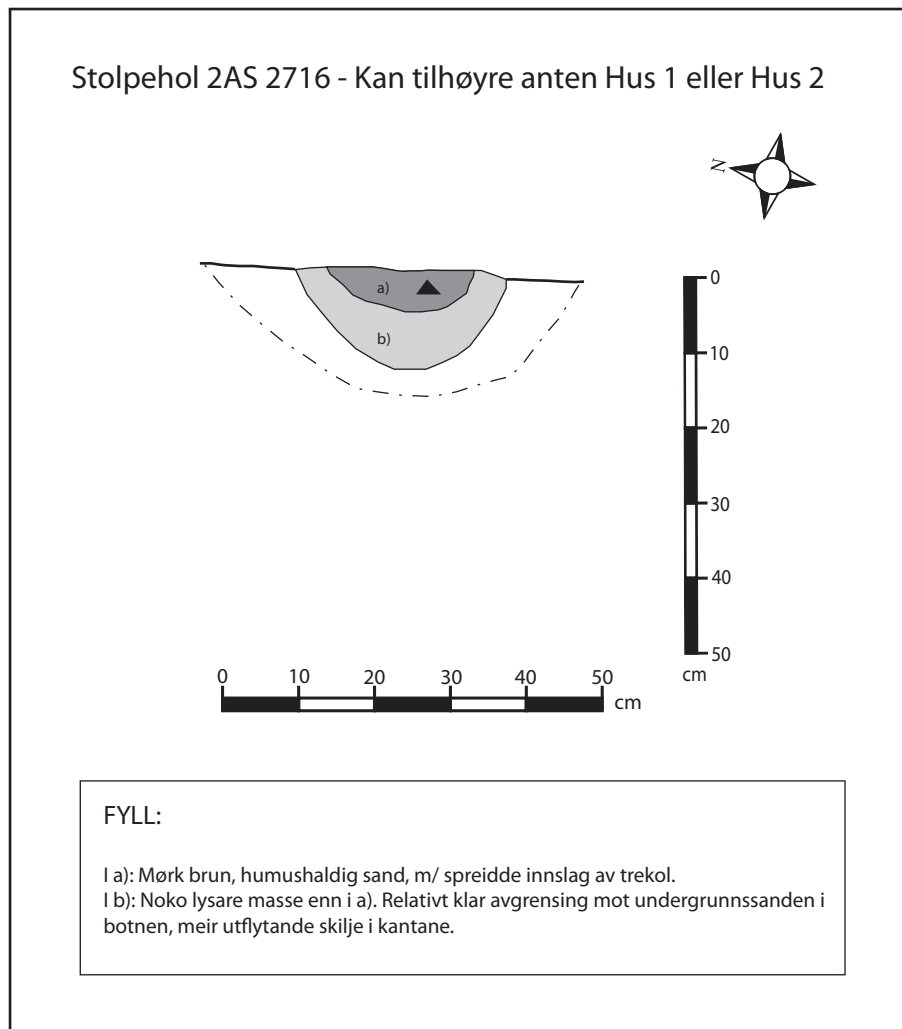
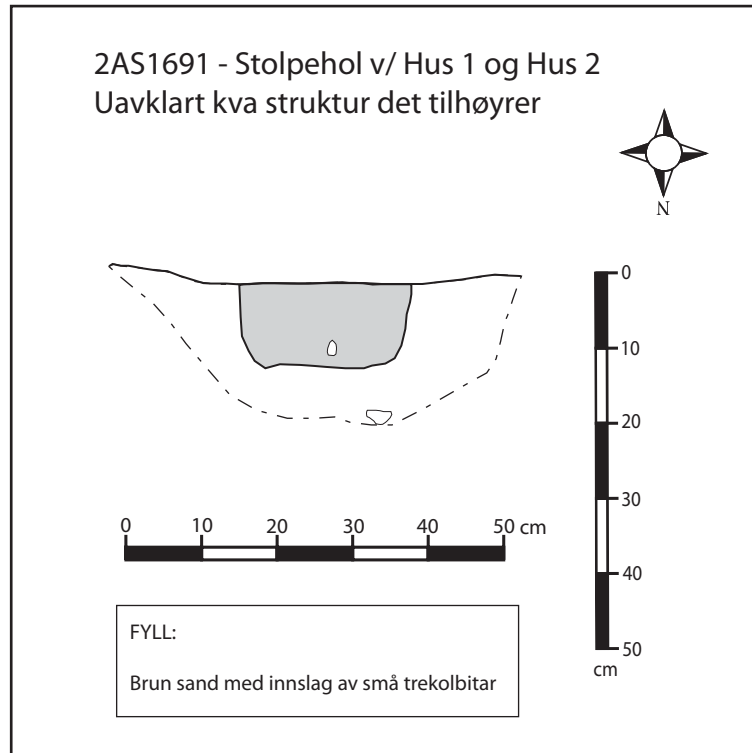
2AG 2753: Raudbrun, svært humushaldig sand m/ innslag av brente beinfragment, brende steinar og trekolbitar. Ein del planterøter i den sørlege delen. Studier av foto og profildeikning viser at det moglegvis fanst eit stolpehol sentralt i gropa (jf. stipling).

2AS 3015: Brun, humushaldig sand m/ innslag av trekol, brende steinar, brende beinfragment og brende flintbitar.

2AS 3024: Gråbrun, humushaldig sand m/ innslag av trekol, brende steinar og brende beinfragment.

Det vart teke ut makroprøver frå to område av gropa; ei ved 3024 i nord og ei i den sørlege delen.

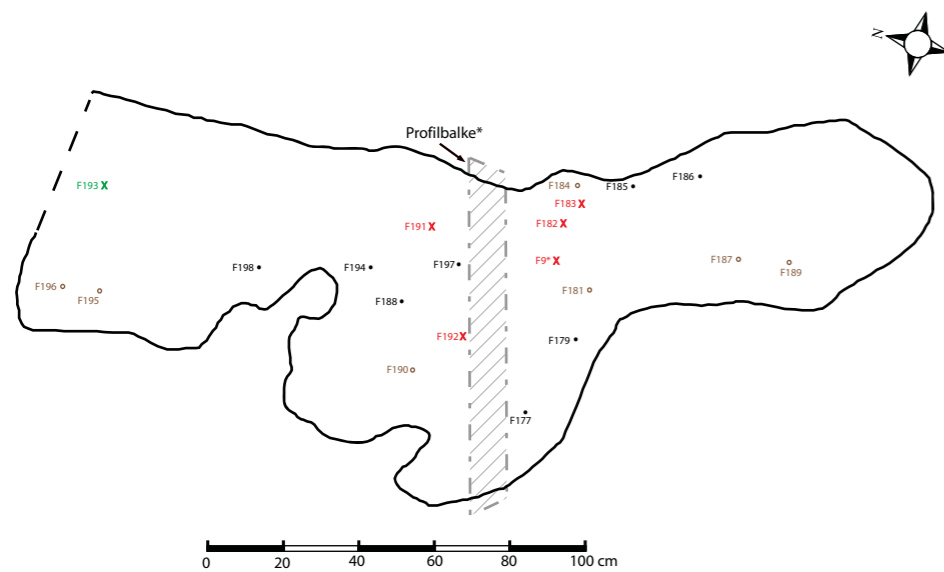
Profilteikningar av stolpehol som kan høyre til eitt av dei toskipa langhusa Hus 1 eller Hus 2

SAMLA OVERSYN OVER GRAVENE FRÅ FRØYLAND

Undersøkt ved arkeologisk utgraving vintaren 2006 - 2007

S 12295: KVINNEGRAVA - båtgrav frå tidleg vikingtid (800 - talet)

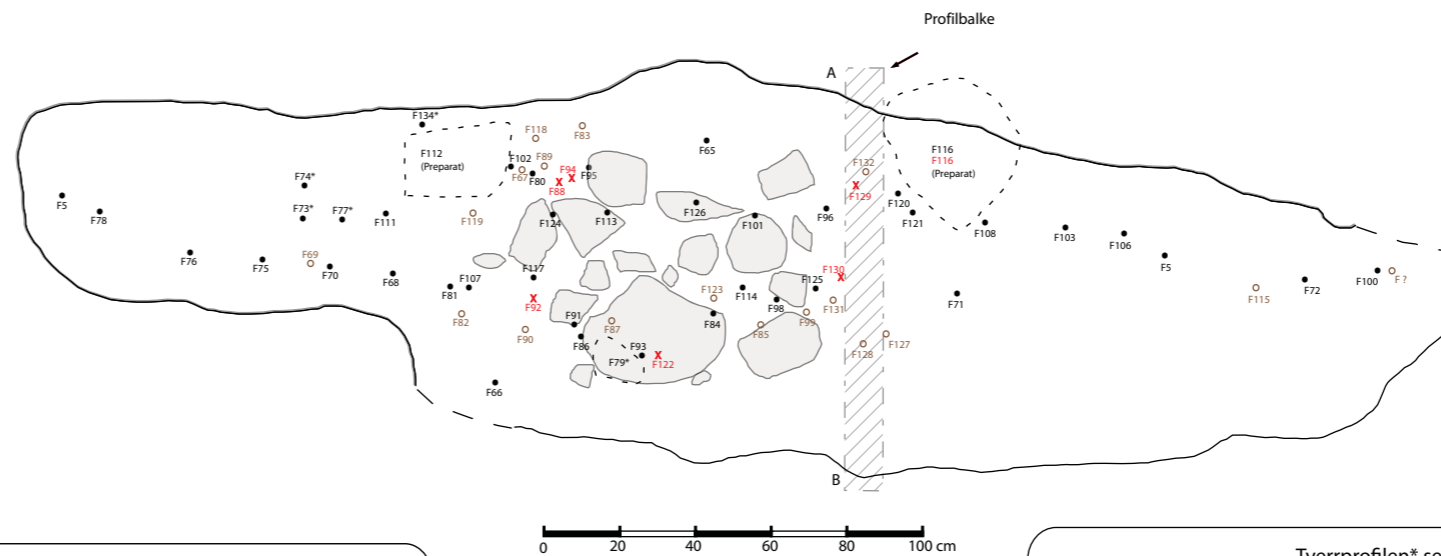

Funn in situ:

- Raudt kryss = funn knytt til gravgåver
- Svart sirkel = funn truleg knytt til båtkonstruksjon
- Brun ring = funn med meir udefinert funksjon, dei fleste mest sannsynleg knytt til båtkonstruksjon
- F182 = 1 mogleg beslagfragment av jern
- F183 = 1 spinnehjul av kleber
- F191 = 1 fragment av beslag/hengsle av jern, limt saman m/ fragment frå F9
- F192 = 1 fragment, som F191
- F9 = 7 fragment av små spikrar, to er relativt komplette: frå skrin? (F9 er også samlenr. for fleire funn frå området ved og i kvinnegrava)
- F193 = 1 flintavslag, ubrent - høyrer moglegvis ikkje til gravstrukturen
- Dei andre funna er naglar, spikrar og diverse fragment av jern

*) På grunn av at den bevarte fyllmassa i kvinnegrava var så grunn, vart det ikkje laga teikna dokumentasjon av profilbalken, ein nøydde seg med foto.

S 12294: MANNSGRAVA - båtgrav, truleg frå vikingtid

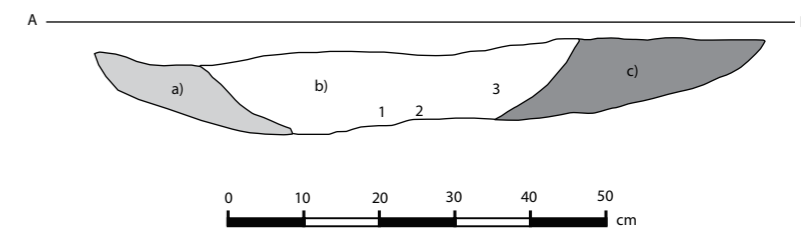
Funn in situ:

- Raud kryss = funn knytt til gravgåver
- Svart sirkel = funn truleg knytt til båtkonstruksjon
- Brun ring = funn med meir udefinert funksjon, dei fleste mest sannsynleg knytt til båtkonstruksjon
- Funn markert med * har berre omtrentleg plassering
- Fire naglar funne på N-sida av tverrprofilen er dessverre ikkje blitt plotta inn på planteikninga i felt (F104,105,109 og 110)
- F5/F129 = fragment av fal og spiss av spyd av jern, limt saman
- F88/F94 = fragment av skrin ?
- F92 = fragment av eggreiskap ? - m/ rest av noko som kan vere mineralisert lær
- F116 = kniv av jern
- F122 = små bitar av mineralisert tekstil, i form av tynne tau/trådar
- F130 = bryne av skifer

Dei andre funna er naglar, spikrar og diverse fragment av jern
Steinsamlinga låg øvst i den avdekte strukturen, over funna i dette området

□ = stein

Tverrprofilen* sett mot SSØ

Lag:

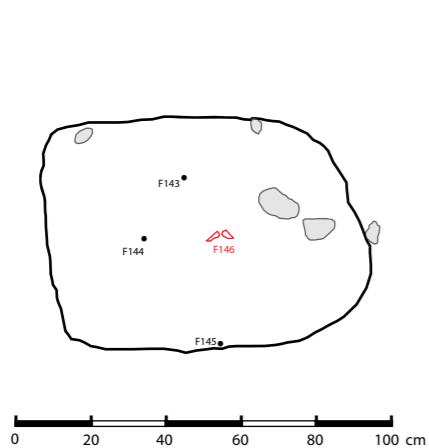
- a) = Slakt buande, gråbrun sand
- b) = Mørkebrun, nedbroten organisk masse
- c) = Same farge som a), men feitare i konsistensen

Funn:

- 1 = Skiferbryne, F130
- 2 = Jernfr. (ten), F131
- 3 = Jernfr. (ten), F128

*) Det er ein forskjell på omlag 10 cm mellom breidda av profilbalken på planteikninga og profilteikninga. Dette kjem truleg mest av noko unøyaktig innmåling av strukturen i plan.

S 12293: DEN MINSTE BARNEGRAVA - truleg frå vikingtid

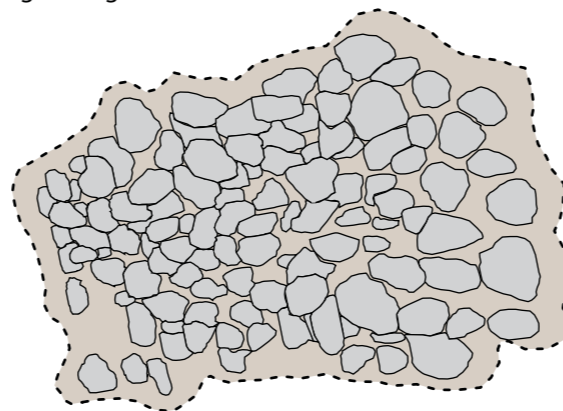
Funn in situ:

- F143 - 145 = naglar/tenner av jern
- F146 = fragment av liten sigd med tange ("miniatyrsigd")

□ = stein

S 12296: DEN STØRSTE BARNEGRAVA - truleg vikingtid

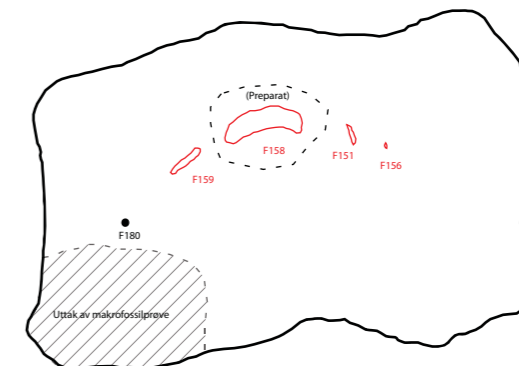
Steinpakning øvst i grava*

□ = stein

*) Grov skisse basert på ytre avgrensing av strukturen som gjeven på planteikninga av den funnforande fyllmassa under steinane og på steinane slik dei framstår på foto av steinpakninga.

Grava under steinpakninga

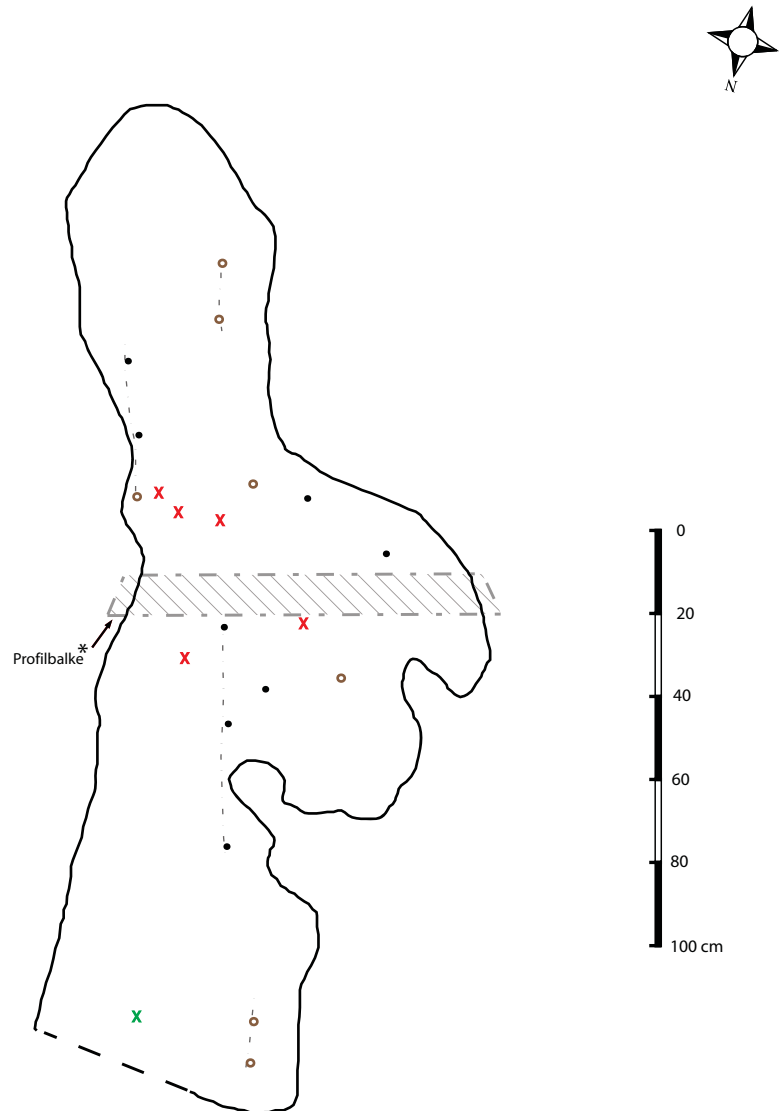
Funn in situ:

- F151 = liten kniv av jern
- F156/158 = sigd m/ tange, av jern
- F159 = pilspiss m/ tange, av jern
- F180 = spikar av jern

Det vart funne ytterlegare fem spikar/naglar, og ein liten jernstift med koparlegering på hovudet i samband med denne grava, dei er dessverre ikkje plotta inn på planteikninga

VEDLEGG 11

S 12295: KVINNEGRAVA - båtgrav frå tidleg vikingtid (800 - talet)

Funn in situ:

Funna er her berre markert som fargekoda prikkar. For meir info om funna, sjå Vedlegg 4 og 10.

Raud kryss = funn knytt til gravgäver

Svart sirkel = funn truleg knytt til båtkonstruksjon

Brun ring = funn med meir udefinert funksjon, dei fleste mest sannsynleg knytt til båtkonstruksjon

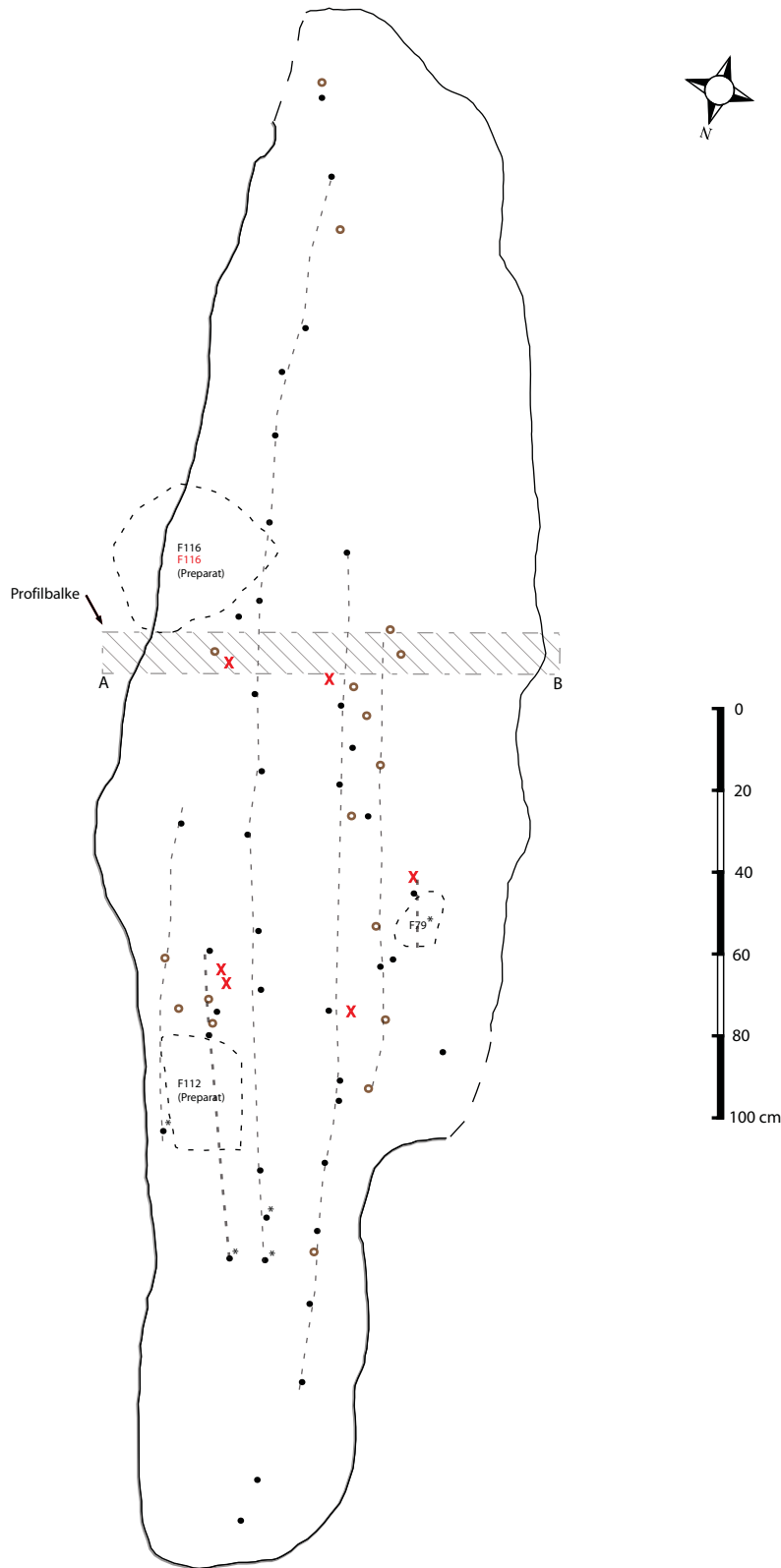
Grøn kryss = eitt flintavslag, høyrer moglegvis ikkje med til gravstrukturen

Stipla, svake liner indikerer moglege liner av båtsaum - men dette er svært usikkert pga at båtstrukturen var så øydelagt.

*) På grunn av at den bevarte fyllmassa i kvinnegrava var så grunn, vart det ikkje laga teikna dokumentasjon av profilbalken, ein nøydde seg med foto (jf. Vedlegg 2).

VEDLEGG 12

S 12294: MANNSGRAVA
- båtgrav, truleg frå vikingtid

Funn in situ:

Funna er her berre markert som fargekoda teikn. For meir info om funna, sjå Vedlegg 4 og 10.

Raudt kryss = funn knytt til gravgåver

Svart sirkel = funn truleg knytt til båtkonstruksjon

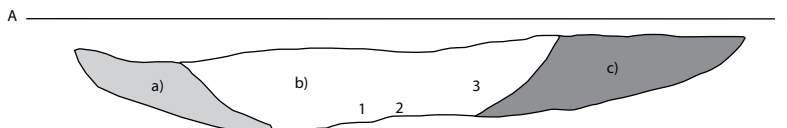
Brun ring = funn med meir udefinert funksjon, dei fleste mest sannsynleg knytt til båtkonstruksjon

Funn markert med * har berre omtrentleg plassering

Fire naglar funne på N-sida av tverrprofilen er dessverre ikkje blitt plotta inn på planteikninga i felt (F104, 105, 109 og 110)

Stipla, svake liner på teikninga indikerer moglege liner av båtsaum

Tverrprofilen* sett mot SSØ

Lag:

- a) = Slakt buande, gråbrun sand
- b) = Mørkebrun, nedbroten organisk masse
- c) = Same farge som a), men feitare i konsistensen

Funn:

- 1 = Skiferbryne, F130
- 2 = Jernfr. (ten), F131
- 3 = Jernfr. (ten), F128

*) Det er ein forskjell på omlag 10 cm mellom breidda av profilbalken på planteikninga og profildeikninga. Dette kjem truleg mest av noko unøyaktig innmåling av strukturen i plan.

Vedlegg 13a Liste over naturvitenskapelige prøver

Funn-nr.	S-nr.	Natvit.jr.nr.	Anleggsgnr.	Anleggstype	Prøvevolum (liter)	Time k.	Vekt (gram)	Metode	Djupne (cm frå rensa overflate)	Flotert av / dato	Undersøkt av	Sortert ("X")	Korn ("X")	14C-datering
220	122971	0702_4	2AS12716 (=2AS1368)	Stolpehol	5			ved snitting, uttak av masse frå under framrensing overflate	(0-30)	SV 14.2.07	JEA 2007	X	X (25/38)	TUa-6802: BC1785-1715 (korn).
221	122971	0702_18	2AS2012	Stolpehol	4,5			ved snitting, uttak av masse frå under framrensing overflate	(0-10)	JEA 2007	JEA 2007	X	X (1/8)	TUa-6803: BC 2405-2285 (korn).
222	122971	0702_19	2AS2012	Stolpehol	4,5			ved snitting, uttak av masse frå under framrensing overflate	(0-10)	AS 14.2.07	JEA 2007	X	X (2/2)	TUa-6999: BC 1945-1825 (korn).
223	122971	0702_24	2AS2107	Stolpehol	4,5			ved snitting, uttak av masse frå under framrensing overflate	(0-10)	AS 13.2.07	JEA 2007	X	X (3/5)	
224	122971	0702_25	2AS2107	Stolpehol	3,5			ved snitting, uttak av masse frå under framrensing overflate	(0-10)	AS 14.2.07	JEA 2007	X	X (5/7)	TUa-6804: BC 1770-1695 (korn).
225	122971	0702_31	2AS2394	Stolpehol	4			ved snitting, uttak av masse frå under framrensing overflate	(0-20)	SV 13.2.07	JEA 2007	X	X (2/3)	TUa-6805: BC 1970-1900 (korn).
226	122971	0702_32	2AS2435	Stolpehol	4			ved snitting, uttak av masse frå under framrensing overflate	(5-30)	SV 13.2.07	JEA 2007	X	X (4/0)	
227	122971	0702_40	2AG2753 (S)	Grop	4,5			ved snitting, uttak av masse frå under framrensing overflate	(0-5)	AS 13.2.07	JEA 2007	X	X (1/0)	
228	122971	0702_55	2AS2081	Grop	4			ved snitting, uttak av masse frå under framrensing overflate	(0-5)	SV 13.2.07	JEA 2007	X	X (2/0)	TUa-6806: BC 1730-1660 (korn).
229	122971	0702_55	2AS2081	Stolpehol	4,5			ved snitting, uttak av masse frå under framrensing overflate	?	SV 13.2.07	JEA 2008	X	X (0/3)	
230	122971	0702_22	2AS2081	Stolpehol	4			ved snitting, uttak av masse frå under framrensing overflate	?	AS 15.2.07	JEA 2008	X	X (4/1)	
231	122969	0702_2	2AA1081	Grav	4			ved prøveuttak frå område med mørk, organisk masse, stratigrafisk gravning	(15-17)	AS 15.2.07	JEA 2008	X		
232	122981	0702_3	2AK1194	Kokegrop	1			ved snitting, uttak av masse frå under framrensing overflate	(0-5)	SV 15.2.07	JEA 2008	X		
233	122981	0702_5	2AA1589	Steinsamling	1,5			ved snitting, uttak av masse frå under framrensing overflate	(0-5)	SV 15.2.07	JEA 2008	X		
234	122981	0702_6	2AK1633	Kokegrop	2,5			ved snitting, uttak av masse frå under framrensing overflate	(0-10)	SV 14.2.07	JEA 2008	X	X (14/12)	
235	122971	0702_7	2AS1669	Stolpehol	2,5			ved snitting, uttak av masse frå under framrensing overflate	(0-10)	SV 15.2.07	JEA 2008	X	X (16/15)	
236	122971	0702_8	2AS1679	Stolpehol	4			ved snitting, uttak av masse frå under framrensing overflate	(0-10)	AS 13.2.07	JEA 2008	X	X (8/1)	
237	122971	0702_9	2AS1691	Stolpehol	1,5			ved snitting, uttak av masse frå under framrensing overflate	?	AS/SV 15.2.07	JEA 2008	X	X (3/2)	
238	122971	0702_10	2AG1767	Grop	4,5			ved snitting, uttak av masse frå under framrensing overflate	(3-10)	SV 13.2.07	JEA 2008	X	X (3/2)	
239	122971	0702_11	2AS1819	Stolpehol	3,5			ved snitting, uttak av masse frå under framrensing overflate	(5-7)	AS 14.2.07	JEA 2008	X	X (90/113)	
240	122971	0702_12	2AS1947	Stolpehol	4,5			ved snitting, uttak av masse frå under framrensing overflate	(5-15)	SV 14.2.07	JEA 2008	X	X (355/333)	
241	122971	0702_13	2AS1947	Stolpehol	4,5			ved snitting, uttak av masse frå under framrensing overflate	(3-7)	AS 14.2.07	JEA 2008	X	X (67/120)	
242	122971	0702_14	2AS1947	Stolpehol	3			ved snitting, uttak av masse frå under framrensing overflate	(0-11)	AS 13.2.07	JEA 2008	X	X (74/100)	
243	122971	0702_15	2AG1967	Grop	4,5			ved snitting, uttak av masse frå under framrensing overflate	(0-8)	SV/AS 12.2.07	JEA 2008	X	X (1/2)	
244	122971	0702_48	2AG1967	Grop	4,5			ved snitting, uttak av masse frå under framrensing overflate	(0-13)	AS 13.2.07	JEA 2008	X	X (114/34)	
245	122971	0702_16	2AG1967	Grop	4			ved snitting, uttak av masse frå under framrensing overflate	(0-10)	AS 13.2.07	JEA 2008	X	X (90/118)	Beta-228038: BC 1930-1740 (korn).
246	122971	0702_20	2AS2045	Stolpehol	4,5			ved snitting, uttak av masse frå under framrensing overflate	(0-10)	SV 14.2.07	JEA 2008	X	X (56/29)	
247	122971	0702_21	2AS2045	Stolpehol	4,5			ved snitting, uttak av masse frå under framrensing overflate	?	AS 15.2.07	JEA 2008	X		
248	122981	0702_1	2AK922	Kokegrop	1			ved snitting, uttak av masse frå under framrensing overflate	(0-12)	AS/SV 12.2.07	JEA 2008	X	X (95/110)	
249	122971	0702_56	2AS2094	Stolpehol	4			ved snitting, uttak av masse frå under framrensing overflate	(0-12)	SV 14.2.07	JEA 2008	X	X (1/2)	
250	122971	0702_23	2AS2094	Stolpehol	2			ved snitting, uttak av masse frå under framrensing overflate	(5-10)	SV 13.2.07	JEA 2008	X	X (3/1)	
251	122971	0702_27	2AS2224	Stolpehol	4			ved snitting, uttak av masse frå under framrensing overflate	(5-10)	SV 13.2.07	JEA 2008	X		
252	122971	0702_28	2AS2235	Stolpehol	2			ved snitting, uttak av masse frå under framrensing overflate	(0-10)	SV 13.2.07	JEA 2008	X		
253	122971	0702_29	2AS2293	Stolpehol	3			ved snitting, uttak av masse frå under framrensing overflate	(0-10)	AS 14.2.07	JEA 2008	X		
254	122971	0702_30	2AS2345	Stolpehol	2			ved snitting, uttak av masse frå under framrensing overflate	(0-10)	SV 14.2.07	JEA 2008	X	X (2/3)	Beta-228039: BC 1870-1840 og BC 1820-1790, BC 1780-1620 (korn).
255	122971	0702_58	2AS2496	Stolpehol	4,5			ved snitting, uttak av masse frå under framrensing overflate	(0-10)	AS 13.2.07	JEA 2008	X		
256	122971	0702_59	2AS2496	Stolpehol	4,5			ved snitting, uttak av masse frå under framrensing overflate	(10-15)	AS 13.2.07	JEA 2008	X	X (10/4)	
257	122971	0702_35	2AS2521	Stolpehol	2,5			ved snitting, uttak av masse frå under framrensing overflate	(0-10)	AS 14.2.07	JEA 2008	X	X (0/1)	
258	122971	0702_36	2AS2534	Stolpehol	1			ved snitting, uttak av masse frå under framrensing overflate	?	SV 15.2.07	JEA 2008	X	X (22/19)	
259	122971	0702_37	2AS2692	Stolpehol	5			ved snitting, uttak av masse frå under framrensing overflate	(0-bott)	SV 14.2.07	JEA 2008	X	X (1/0)	
260	122971	0702_38	2AS2716	Stolpehol	4			ved snitting, uttak av masse frå under framrensing overflate	(0-5)	SV 14.2.07	JEA 2008	X		
261	122971	0702_39	2AG2753 (N)	Grop	4			ved snitting, uttak av masse frå under framrensing overflate	(0-40, dvs. heile str.)	SV 13.2.07	JEA 2008	X		
262	122971	0702_42	2AS3015	Stolpehol	4,5			ved snitting, uttak av masse frå under framrensing overflate	(0-40, dvs. heile str.)	SV 13.2.07	JEA 2008	X	X (38/48)	
263	122971	0702_43	2AS3015	Stolpehol	4,5			ved snitting, uttak av masse frå under framrensing overflate	(0-40, dvs. heile str.)	SV 14.2.07	JEA 2008	X	X (28/23)	
264	122971	0702_44	2AS3015	Stolpehol	4,5			ved snitting, uttak av masse frå under framrensing overflate	(0-40, dvs. heile str.)	AS 14.2.07	JEA 2008	X	X (34/16)	
265	122971	0702_45	2AS3015	Stolpehol	4,5			ved snitting, uttak av masse frå under framrensing overflate	(i bøtter frå str.)	SV 12.2.07	JEA 2008	X	X (0/2)	
266	122971	0702_46	2AG2753 (S)	Grop	10			ved snitting, uttak av masse frå under framrensing overflate	(i bøtter frå str.)	SV 12.2.07	JEA 2008	X		
267	122971	0702_47	2AG2753 (S)	Grop	10			ved snitting, uttak av masse frå under framrensing overflate	(frå botnen)	SV 13.2.07	JEA 2008	X	X (261/198)	
268	122981	0702_17	2AI998	Eldstad	4			ved snitting, uttak av masse frå under framrensing overflate	(15-20)	SV/AS 12.2.07	JEA 2008	X	X (9/7)	
269	122971	0702_49	2AS1425	Stolpehol	4			ved snitting, uttak av masse frå under framrensing overflate	(3-10)	AS 12.2.07	JEA 2008	X	X (70/107)	
270	122971	0702_50	2AS1844	Stolpehol	4			ved snitting, uttak av masse frå under framrensing overflate	(2-8)	SV/AS 12.2.07	JEA 2008	X	X (132/137)	
271	122971	0702_51	2AS1993	Stolpehol	4,5			ved snitting, uttak av masse frå under framrensing overflate	(0-10)	SV/AS 12.2.07	JEA 2008	X	X (295/405)	
272	122971	0702_52	2AS1993	Stolpehol	4,5			ved snitting, uttak av masse frå under framrensing overflate	?	AS 12.2.07	JEA 2008	X	X (0/4)	
273	122971	0702_53	2AS2027	Stolpehol	4,5			ved snitting, uttak av masse frå under framrensing overflate	(0-15)	SV 13.2.07	JEA 2008	X	X (1/2)	
274	122971	0702_54	2AS2027	Stolpehol	4,5			ved snitting, uttak av masse frå under framrensing overflate		AS 14.2.07	JEA 2008	X		
275	122971	0702_57	2AS2407	Stolpehol	4,5			ved snitting, uttak av masse frå under framrensing overflate			JEA 2008	X	X (24/21)	For datering
276	122971	0702_26	2AS2164	Stolpehol	3			ved snitting, uttak av masse frå under framrensing overflate			JEA 2008	X	X (28/23)	For datering
122971	0702_33	2AS2496	Stolpehol	4,5				ved snitting, uttak av masse frå under framrensing overflate			JEA 2008	X		
122971	0702_34	2AS2496	Stolpehol	4,5				ved snitting, uttak av masse frå under framrensing overflate			JEA 2008	X		
122981	0702_60	2AI998	Eldstad		7,92						JEA 2008	X		Tua-6807: Yngre emn AD 1955 (trekol, truleg lynn).
122981	0702_61	2AI998	Eldstad		17,14						JEA 2008	X		
122981	0702_62	2AI998	Eldstad		9,97						JEA 2008	X		
	0702_63	F-8	Eldstad								JEA 2008	X		

Frøyland 28/ 1, Time kommune

Vedartsbestemmelse av mineralisert treverk

Frøyland gnr. 28 bnr. 1, Time kommune

Nat.vit nr:

Jon Amundsen

Innledning:

Vedartsbestemmelse av mineralisert treverk. Prøvene består av treverk kittet fast til korrodert metall. Til vedartsbestemmelsen er det benyttet et Zeiss pålysmikroskop påmontert Nikon DS-Fi1 digitalkamera.

Prøver:

Vedartsbestemmelse er gjennomført på totalt 7 prøver.

S-12293 b funn: 143

S-12294 b/e funn: 116, 73

S-12295 funn: 186, 188

S-12296 c/d funn: 151, 215

Prøvens forfatning

Treverket omkring det korroderte metall, var mineralisert og treets overflatestruktur var erodert. For å finne materiale med mulig struktur var det nødvendig å lirke løs små biter med skalpell og pinsett, men enkelte av prøvene var såpass omdannet at identifiseringsarbeidet ikke kunne gjennomføres med særlig sikkerhet.

Konklusjon

S-12293 b, funn 143	eik	
S-12294 b, funn 116	løvtre, ringporet	eik kan ikke utelukkes.
S-12294 e, funn 73	mulig eik	
S-12295, funn 186	mulig eik	brede vedrør
S-12295, funn 188	mulig eik	brede vedrør
S-12296, funn 151	løvtre	
S-12296, funn 215	mulig eik	brede vedrør, ligner eik

Litteratur:

Treverkets oppbygning, Vedanatomi KS 1988

Holzanatomie, Schweingruber 1978

Referansemateriale

Stavanger, 30.05.2008

Jon E. Amundsen

VEDLEGG 13 c 14C - analyse

BETA ANALYTIC INC.

DR. M.A. TAMERS and MR. D.G. HOOD

UNIVERSITY BRANCH
4985 S.W. 74 COURT
MIAMI, FLORIDA, USA 33155
PH: 305/667-5167 FAX: 305/663-0964
E-MAIL: beta@radiocarbon.com**REPORT OF RADIOCARBON DATING ANALYSES**

Mr. Olle Hemdorff

Report Date: 3/5/2007

Arkeologisk Museum i Stavanger

Material Received: 2/23/2007

Sample Data	Measured Radiocarbon Age	$^{13}\text{C}/^{12}\text{C}$ Ratio	Conventional Radiocarbon Age(*)
Beta - 228038 SAMPLE : Froyland 2 AS 2045 ANALYSIS : AMS-PRIORITY delivery MATERIAL/PRETREATMENT : (charred material): acid/alkali/acid 2 SIGMA CALIBRATION : Cal BC 1930 to 1740 (Cal BP 3880 to 3690)	3460 +/- 40 BP	-22.4 o/oo	3500 +/- 40 BP
Beta - 228039 SAMPLE : Froyland 2 AS 2496 ANALYSIS : AMS-PRIORITY delivery MATERIAL/PRETREATMENT : (charred material): acid/alkali/acid 2 SIGMA CALIBRATION : Cal BC 1870 to 1840 (Cal BP 3820 to 3790) AND Cal BC 1820 to 1790 (Cal BP 3770 to 3740) Cal BC 1780 to 1620 (Cal BP 3730 to 3570)	3430 +/- 40 BP	-25.5 o/oo	3420 +/- 40 BP

Dates are reported as RCYBP (radiocarbon years before present, "present" = 1950A.D.). By International convention, the modern reference standard was 95% of the C14 content of the National Bureau of Standards' Oxalic Acid & calculated using the Libby C14 half life (5568 years). Quoted errors represent 1 standard deviation statistics (68% probability) & are based on combined measurements of the sample, background, and modern reference standards.

Measured C13/C12 ratios were calculated relative to the PDB-1 international standard and the RCYBP ages were normalized to -25 per mil. If the ratio and age are accompanied by an (*), then the C13/C12 value was estimated, based on values typical of the material type. The quoted results are NOT calibrated to calendar years. Calibration to calendar years should be calculated using the Conventional C14 age.

CALIBRATION OF RADIOCARBON AGE TO CALENDAR YEARS

(Variables: C13/C12=-22.4;lab.mult=1)

Laboratory number: Beta-228038

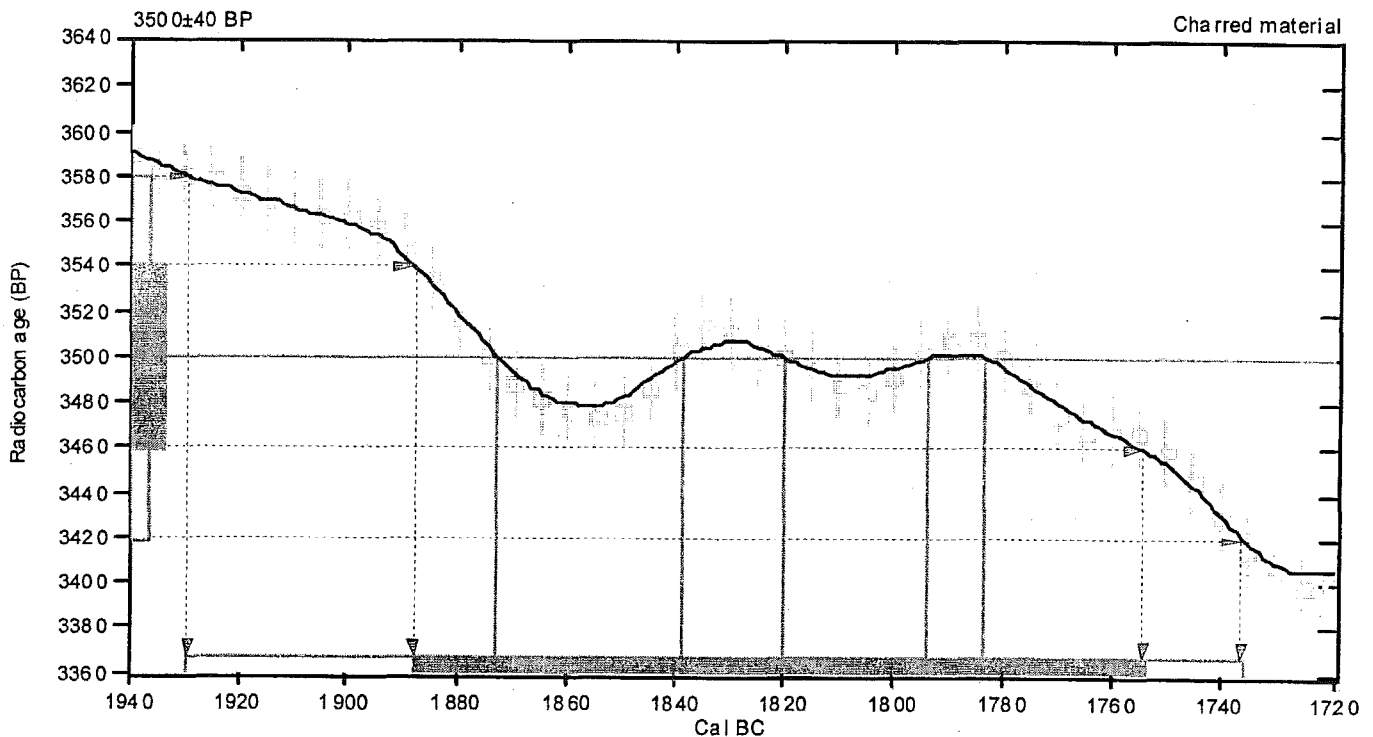
Conventional radiocarbon age: 3500±40 BP

2 Sigma calibrated result: Cal BC 1930 to 1740 (Cal BP 3880 to 3690)
(95% probability)

Intercept data

Intercepts of radiocarbon age
with calibration curve: Cal BC 1870 (Cal BP 3820) and
Cal BC 1840 (Cal BP 3790) and
Cal BC 1820 (Cal BP 3770) and
Cal BC 1790 (Cal BP 3740) and
Cal BC 1780 (Cal BP 3730)

1 Sigma calibrated result: Cal BC 1890 to 1750 (Cal BP 3840 to 3700)
(68% probability)

References:

Database used

INTCAL04

Calibration Database

INTCAL04 Radiocarbon Age Calibration

IntCal04: Calibration Issue of Radiocarbon (Volume 46, nr 3, 2004).

Mathematics

A Simplified Approach to Calibrating C14 Dates

Talma, A. S., Vogel, J. C., 1993, *Radiocarbon* 35 (2), p317-322

Beta Analytic Radiocarbon Dating Laboratory

4985 S.W. 74th Court, Miami Florida 33155 • Tel: (305)667-5167 • Fax: (305)663-0964 • E-Mail: beta@radiocarbon.com

CALIBRATION OF RADIOCARBON AGE TO CALENDAR YEARS

(Variables: C13/C12=-25.5;lab.mult=1)

Laboratory number: Beta-228039

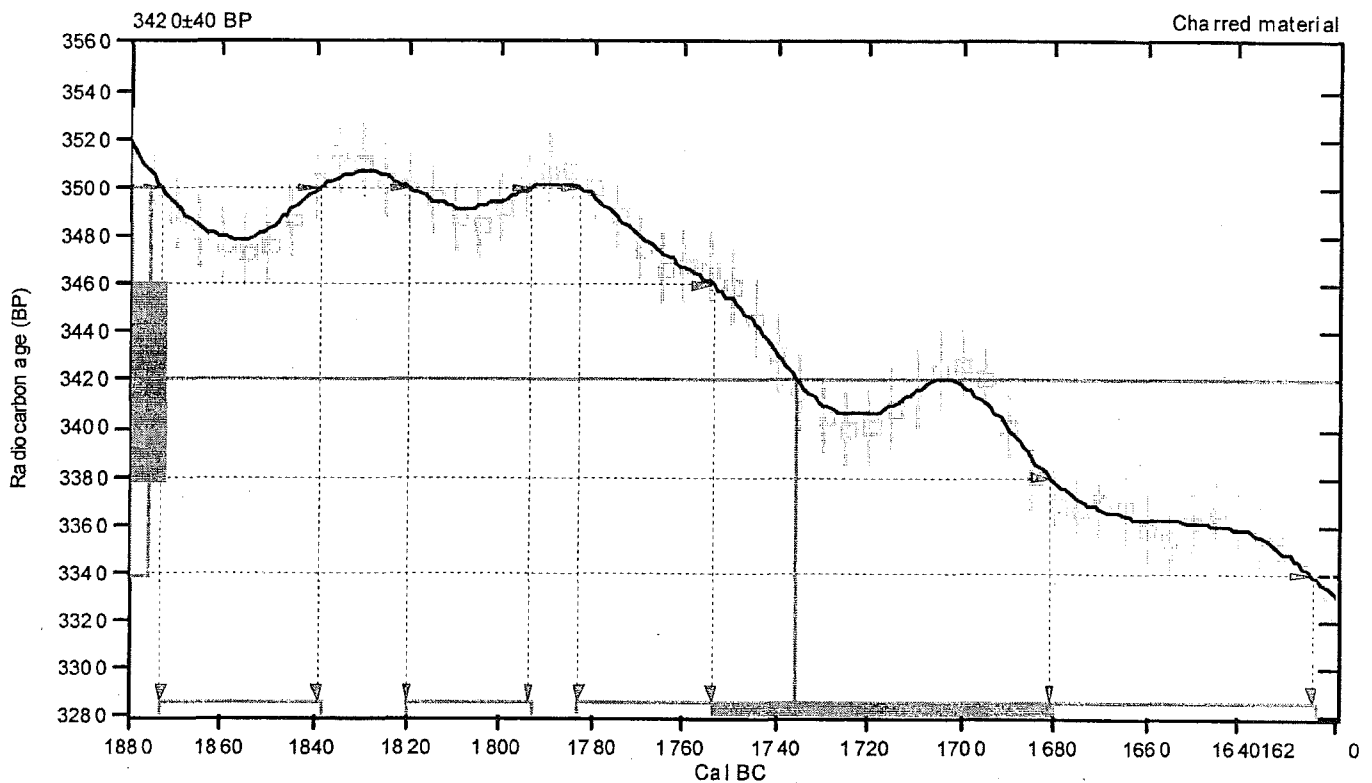
Conventional radiocarbon age: 3420±40 BP

2 Sigma calibrated results: Cal BC 1870 to 1840 (Cal BP 3820 to 3790) and
(95% probability) Cal BC 1820 to 1790 (Cal BP 3770 to 3740) and
Cal BC 1780 to 1620 (Cal BP 3730 to 3570)

Intercept data

Intercept of radiocarbon age
with calibration curve: Cal BC 1740 (Cal BP 3690)

1 Sigma calibrated result: Cal BC 1750 to 1680 (Cal BP 3700 to 3630)
(68% probability)

References:

Database used

INTCAL04

Calibration Database

INTCAL04 Radiocarbon Age Calibration

IntCal04: Calibration Issue of Radiocarbon (Volume 46, nr 3, 2004).

Mathematics

A Simplified Approach to Calibrating C14 Dates

Talma, A. S., Vogel, J. C., 1993, Radiocarbon 35 (2), p317-322

Beta Analytic Radiocarbon Dating Laboratory

4985 S.W. 74th Court, Miami, Florida 33155 • Tel: (305)667-5167 • Fax: (305)663-0964 • E-Mail: beta@radiocarbon.com

LABORATORIET FOR RADIOLOGISK DATERING

Adr.: NTNU – Gløshaugen, Sem Sælandsv. 5, 7491 Trondheim
Telefon 73593310 Telefax 73593383

DATERINGSRAPPORT

Oppdragsgiver: Olle H. Hemdorff
Arkeologisk museum i Stavanger
Boks 478, 4002 Stavanger

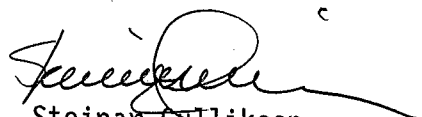
DF-4086

Lab. ref.	Oppdragsgivers ref.	Materiale	Datert del	¹⁴ C alder før nåtid	Kalibrert alder	δ ¹³ C ‰
TUa-6999	Frøyland 2007/02-19 (gnr 28, bnr 1) Time k., Rogaland	Korn		3565 ± 40	BC1945-1825	-26.1
	Anlegg ZAS 2012 (table. stolpe)					

Dato: 18 DEC 2007

Laboratoriet for Radiologisk Datering

Sølvi Stene
Sølvi Stene

Steinar Gulliksen

LABORATORIET FOR RADIOLOGISK DATERING

Adr.: NTNU – Gløshaugen, Sem Sælandsv. 5, 7491 Trondheim
Telefon 73593310 Telefax 73593383

DATERINGSRAPPORT

Oppdragsgiver: Olle H. Hemdorff
Arkeologisk museum i Stavanger
Boks 478, 4002 Stavanger

DF-4086

Lab. ref.	Oppdragsgivers ref.	Materiale	Dateret del	^{14}C alder før nåtid	Kalibrert alder	$\delta^{13}\text{C}$ ‰
TUa-6802	Frøyland 2007/02-4 (gnr 28, bnr 1) Time k., Rogaland	Korn		3465 ± 35	BC1785-1715	-25.8
TUa-6803	Frøyland 2007/02-18 (gnr 28, bnr 1) Time k., Rogaland	Korn		3875 ± 35	BC2405-2285	-25.8
TUa-6804	Frøyland 2007/02-25 (gnr 28, bnr 1) Time k., Rogaland	Korn		3440 ± 35	BC1770-1695	-24.6
TUa-6805	Frøyland 2007/02-31 (gnr 28, bnr 1) Time k., Rogaland	Korn		3595 ± 35	BC1970-1900	-24.0
TUa-6806	Frøyland 2007/02-41 (gnr 28, bnr 1) Time k., Rogaland	Korn		3410 ± 30	BC1730-1660	-25.5

Dato: 08 NOV 2007

Laboratoriet for Radiologisk Datering

Sølvi Stene
Sølvi Stene

Steinar Gulliksen
Steinar Gulliksen

LABORATORIET FOR RADIOLOGISK DATERING

Adr.: NTNU – Gløshaugen, Sem Sælandsv. 5, 7491 Trondheim
Telefon 73593310 Telefax 73593383

DATERINGSRAPPORT

Oppdragsgiver: Olle H. Hemdorff
Arkeologisk museum i Stavanger
Boks 478, 4002 Stavanger

DF-4086

Lab. ref.	Oppdragsgivers ref.	Materiale	Datert del	^{14}C alder før nåtid	Kalibrert alder	$\delta^{13}\text{C}$ ‰
TUa-6807	Frøyland 2007/02-61 (gnr 28, bnr 1) Time k., Rogaland	Trekull trolig lyng		25 ± 30	Y.enn AD1955	-26.9

Dato: 27 FEB 2008

Laboratoriet for Radiologisk Datering

Sølvi Stene
Sølvi Stene

Steinar Gulliksen
Steinar Gulliksen

Fosfatanalyse – jordprøver, fra mulig grav på Frøyland – Klepp kommune.

Sverre Bakkevig og undertegnede innhentet jordprøver og utførte en spottest-analyse på disse i februar 2007. Prøvene er fra en lokalitet på Frøyland i Klepp kommune. Hensikten med analysen var å påvise eventuelle forhøyede verdier av fosfat i jorden utover normalverdier i jorden omkring lokaliteten.

Metoden som er benyttet baserer seg på at fosfater vil reagere med molybdat om en mineralsk syre er tilstede. En eventuell reaksjon gir en klar gul utfelling. Utfellingen reduseres med askorbinsyre til blå farge. Blåfargen vil når prøvematerialet er avsatt på et filterpapir kunne vurderes ut fra fargeintensitet på en skala fra 1 til 5. Der 5 indikerer høyere verdier av fosfat enn 1.

Resultater er forsøkt fremstilt grafisk, og kan ses i separat Excel-fil.

Vi har valgt å konsentrere oss om et område i senter av lokaliteten der verdiene ligger høyere enn omkring. Vi har også valgt å benytte boreprøver et stykke utenfor senter av lokaliteten som en referanse på fosfatverdiene i jorden omkring.

Resultatene i senter av lokaliteten viser noe høyere verdier av fosfat enn referanseområdet utenfor. I både referanse- og i senterdelen av lokaliteten ser vi fallende fosfatverdier med øket jorddybde. Dette harmonerer med gradvis utvasking av fosfatforbindelser i denne jordtypen med tiden.

Figur 1. viser middelverdiene av fosfat avlest i referansefeltet, og avlest i senter av lokaliteten.

dybde:	middelverdi ref	middelverdi senter
0 cm	0,6	1,7
10 cm	0,9	1,4
20 cm	0,5	1,8
30 cm	0,4	1,1
40 cm	0,3	1,1
50 cm	0,1	0,1

Figur 1.

I følge korrelasjonsskjema for fosfat-spottest og kvantitativt gjennomførte analyser har vi i gjennomsnitt (uansett jorddybde) 25 ppm fosfat i referansefeltet. For prøvene i senter av lokaliteten er verdiene fra 90 - 120 ppm.

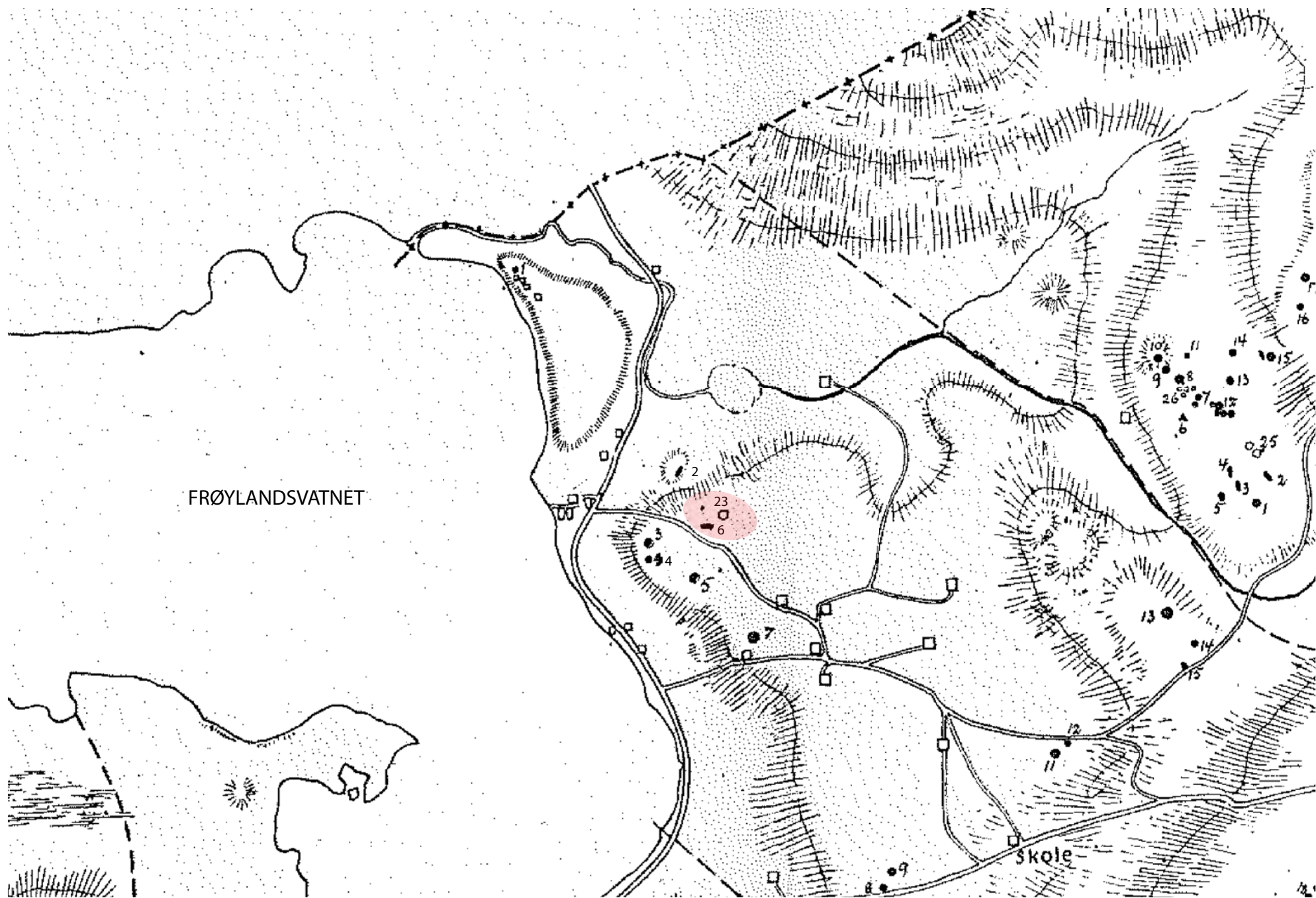
En kvantitativ bestemmelse av fosfatverdiene kan gjøres med kolorimeter eller spektrofotometer. En slik analyse er langt mer arbeidskrevende og vi har i dag ikke en metode for en slik analyse på AmS.

Konklusjon:

Innenfor den ramme som fosfatprøvene er samlet fra synes det å være ensartede jordbunnsforhold, med samme topografi og dreneringsforhold, og med relativt lavt naturlig fosfatinnhold. De betydelige forskjellene i fosfatinnhold indikerer derfor menneskelig påvirkning. At fosfatinnholdet viser raske skiftninger over så korte avstander både horisontalt og vertikalt indikerer at påvirkningen ikke skyldes langvarig og jevn påvirkning slik en vil få f.eks i et tun eller hus, men snarere at jorden er påvirket av en eller et fåtall episoder der jorden får en markert og avgrenset fosfattilførsel.

Sverre Bakkevig og Jon E Amundsen

Stavanger 30.mars 2007.

VEDLEGG 14

Utsnitt av eit kart laga av konservator Helliesen ved Stavanger Museum og trykt i SMÅ 1911. Nr 6 og nr 23 verkar å ha vore på høgdedraget som blei undersøkt ved utgravinga vintaren 2006 - 07 (omtrentleg lokalisering vist med raud farge). Nr 2 finst framleis og nr 4 er restaurert. (Endringar og tillegg på kartet ved Bjørdal 2008)

Tertialrapport mediesaker januar - april

Totalt antall oppslag: 203

Arkeologisk museum i Stavanger har i 1. tertial 2007 hatt til sammen 203 oppslag i avis, radio, tv og nettavis. Det høye antallet skyides hovedsakelig Frøylandsfunnet, som fikk svært god dekning både nasjonalt og internasjonalt.

Tabellen viser 121 oppslag registrert på nettsider verden over, dessverre finnes det ikke oversikt over hvor mange av disse som ble publisert i papiravis og på radio/tv. Alt i alt har aktualiteter fra AmS blitt dekket i et bredt spekter, med oppslag fra flere av museets virkeområder.

1. Totale tall

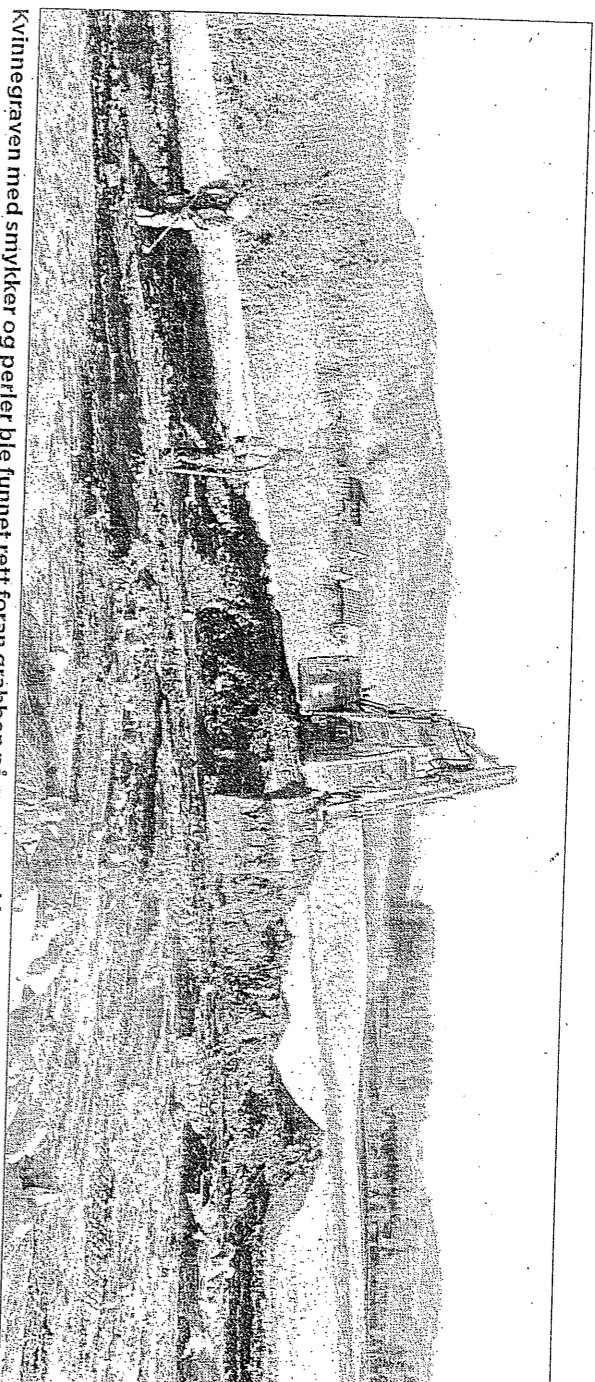
Media	Tema		Omfang	
Avis	Lokalavis	55	51 sider	Totalt 60 oppslag
	Riksavis	5		
Radio	Lokalradio	8	62 minutt	Totalt 13 oppslag
	Riksradio	5		
TV	Lokal-tv	6	7,5 minutt	Totalt 9 oppslag
	Riks-tv	3		
Nett	Nasjonalt	81	121 sider	Totalt 121 oppslag
	Internasjonalt	ca. 40		
				203 oppslag

2. Antall oppslag i enkeltmedier

Stavanger Aftenblad	20 oppslag
Rogalands Avis	8 oppslag
Jærbladet	12 oppslag
Haugesunds Avis	10 oppslag
NRK Rogaland (radio + TV)	12 oppslag
NRK Riks (radio + TV)	6 oppslag

3. Mest omtalte saker

1.	Frøylandsfunnet	137 oppslag
2.	Avaldsnes-saken	22 oppslag
3.	Karavanserai-utstillingen	9 oppslag
4.	Kvåle-saken	7 oppslag

Kvinnegraven med smykker og perler ble funnet rett foran grabben på gravemaskinen.

FOTO: EIVEN BJORDAL, ARKEOLOGISK MUSEUM STAVANGER

Ann Kathrine Sivertsen undersøker den store barnegraven på Frøyland.

FOTO: EIVEN BJORDAL, ARKEOLOGISK MUSEUM STAVANGER

Sjeldne barnegraver

■ Vikingbarn kom trolig fra en rik 800-tallsfamilie

To svært sjeldne barnegraver fra vikingtid er funnet i Rogaland. Funnet avslører nye om dåtidens dødsomsorg og vikingenes forestillinger om barns liv i dødsriket.

CATO GUINHELD

Antall barnegraver fra vikingtid – og generelt fra forhistorisk tid i Norge – er meget få. Derfor veksler funnet av de to barnegravene i Frøyland i Time kommune, 20 kilometer sør for Stavanger, opp-

sikt i det arkeologiske miljøet. Begge gravene er datert til tidlig 800-tall, dvs. i vikingtidens første fase. Utgravningene i regi av Arkeologisk Museum i Stavanger ble avsluttet i forrige uke.

– Funnene av gravene gir oss nye innstik i hvordan pårørende

viste sin omsorg overfor døde barn, dessuten hva de trodde om den iltværselsen som ventet dem etter døden, forteller arkeolog og utgravningsleder Ole Hemdorff ved Arkeologisk Museum i Stavanger.

Dødsriket. Gravene har tilhørt to barn som muligens var 2–4 år gammel og 10–11 år gammel da de døde. Det minste barnet lå i en grav som var 80x60 centimeter stor. Den var så grunn, bare noen få centimeter ned i jorden, at det var så vidt arkeologene oppdaget den.

– I graven fant vi en miniatyr av en sigd, avslører Hemdorff.

– Trolig er det graven til en datter av husfruen. Støden skulle tydelig hjelpe henne til å klare seg i dødsriket.

Vel så interessant som sigden

var funnet av tre-fire båtngeler. Hun kunne ikke begraves i en båt, men fikk naglene med seg som symbol på båten for å bli fraktet videre til dødsriket.

Familiefø I begynnelsen av januar ble det først funnet to båtgraver på stedet, til henholdsvis en mann og en kvinne. Kvinnegraven var overdådig rikt utstyrt mens manngraven bare inneholdt en spydspiss og et lite bryne. Barnegravene settes i forbindelse med båtgravene. Muligens er det en hel familie arkeologene har funnet.

– Graven til det eldste barnet inneholdt også en sigd, men denne var i full størrelse. Dessuten fant vi skattetil et kniv, videre to-tre båtngeler, hvorav den ene var lagt ned ved barnets hode. Dette kan ha vært graven enten til en gutt eller jente, sier Hemdorff.

cato.guinheld@aftenposten.no

Sommerferie til lavpris

Bestill sommerferien din nå!

Alle feriepakker er utvalgt fra de beste reisemålene i verden. Se forslagene på bestillingssiden. Helt gratis! Monipollier, Rådgiver, Alltønde, Norge.

Alle feriepakker er utvalgt fra de beste reisemålene i verden. Se forslagene på bestillingssiden. Helt gratis! Monipollier, Rådgiver, Alltønde, Norge.

www.steinhilleg.no

Steinhilleg.no

Europea utleverbil

STUDMAG 2007

Nytt magasin 13. mars 2007

Aftenposten har gleden av å presentere årets Studmag – Norges største og mest omfattende studiemagasin for høyere utdanning og etterutdanning.

Magasinet distribueres sammen med Aftenposten, Adresseavisen, Belgens Tidende, Fædrelandsvennen og Stavanger Aftenblad. Til sammen 1 577 000 lesere!

Magasinet vil også gis ut til videregående skoler i Storbymrådene i 50 000 eks.

Studmag er et kvalitetsprodukt som lever lenger enn vanlig avis. I Studmag er du sikret å treffe dem som ønsker å orientere seg på studiemarkedet!

Distribusjonsdato: 13. mars

Bestillingsfrist: 20. februar kl. 16:00

For kontakt med din faste kontaktperson eller:

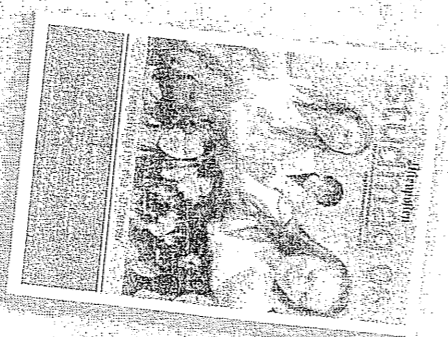
Hilde Apneseth, tlf. 95 22 54 42 - hilde.apneseth@aftenposten.no

Geird Jøly, tlf. 22 86 34 89 - geird.joly@aftenposten.no

Berit Sørlie, tlf. 22 86 39 28 - berit.sorlie@aftenposten.no

Faks: 22 86 33 98

Kjære annonssør

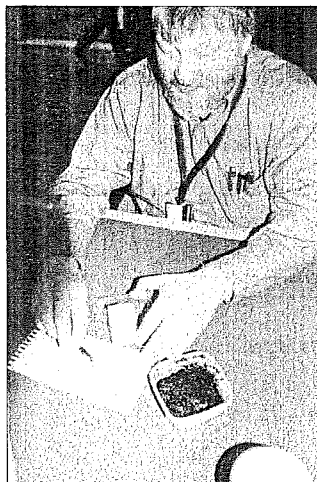

Aftenposten

Det er godt å vite

Første bonden på Frøyland

Arkeologane har funne 4000 år gammalt forkola korn under utgravingane på Frøyland. Det kan vera spor etter det første bonden i bygda.

FORKOLA KORN: Kornet er truleg 4000 år gammalt, fortel arkeolog Olle Hemdorff.

ANNE BERIT HATLEM | tekst og foto
abh@jbl.no

Det forkola kornet vart funne i jordmassane som vart skrappt av under utgravingane på Frøyland. Prover av kornet er sendt til USA for eksakt datering, men arkeolog Olle Hemdorff på Arkeologisk Museum i Stavanger kjenner seg temmeleg sikker på konklusjonen.

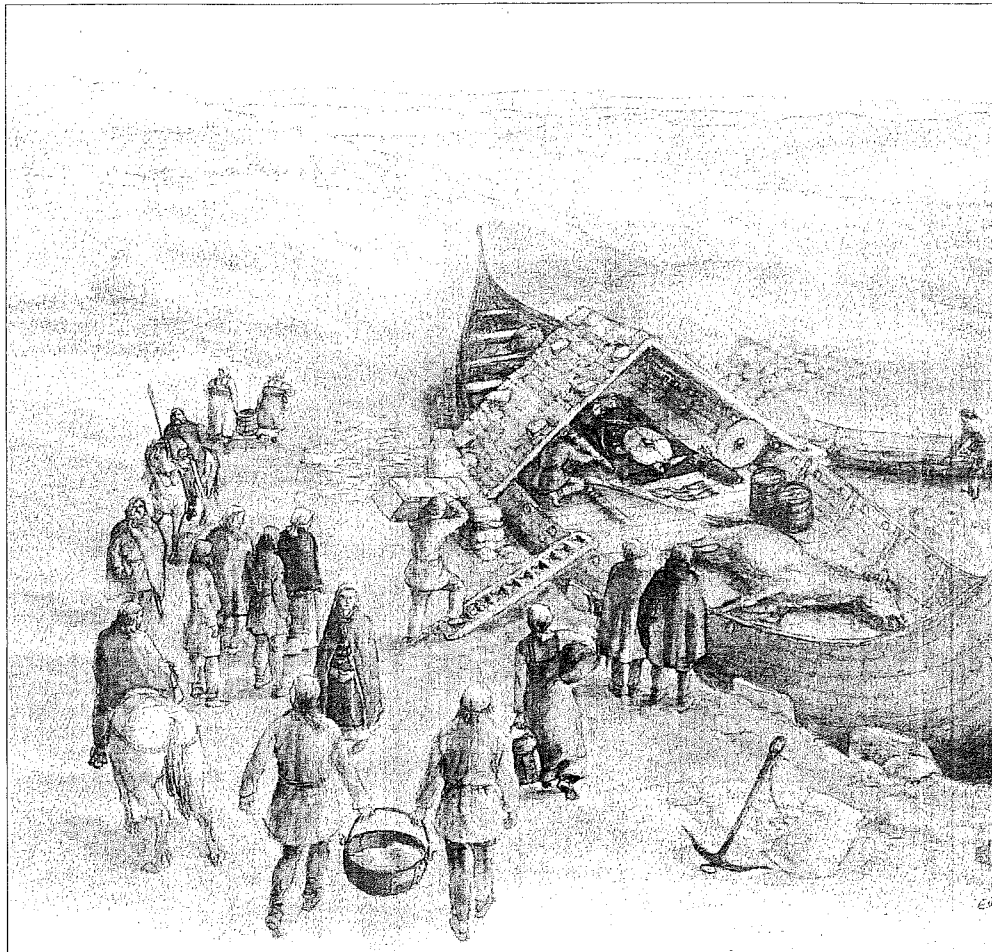
Systematisk korndyrking

- Omfanget av korn vi har funne i jordmassane er eit eintydige bevis på at det har vore systematisk korndyrking i god størrelsesorden på Frøylandsfeltet kring 2000 år før Kristus. At vi fann kornet - som er ein eittårig plante - i stolpehol, gjer at vi kan få ei presis datering på pluss-minus 50 år, seier Hemdorff.

Mengden av korn som er funne, 100-200 korn i ei prøve, har fått arkeologane til å spekulera på om kornet har vore brukt som husoffer. Desse tidlegaste gardbrukarane på Frøyland har dyrka naken bygg, som er eit av dei eldste kornslaga som har vore i bruk og som egna seg best for Rogalandsklimaet. Kornet vart brukt til brød eller graut, eller kanskje begge deler.

Dei første hønder

Korndyrking er eit teikn på at folket har blitt bufaste. Dei tidlegaste nordmenn/timebuar levde av fiske og fangst og ferdast rundt der det var mest å finna. Når dei begynner å dyrka korn, må dei ha slått seg til

BÅTGRAV: Ein mann og ei kvinne er lagt i båtgrav på Frøylandsfeltet. Slik kan det ha gått for seg når mannen vart gravlagd. (Teikning: Eva Gjerde, Arkeologisk Museum)

ro på ein plass, kornet skal såast og haustast.

- At folk begynte å dyrka korn, og hevdar eigedomsretten sin, er eit av dei største og mest skjersjetjande hendingane i det norske samfunn, seier Olle Hemdorff.

Kornfunnet på Frøyland er nok eit bevis på at jærboen var blant dei fyrste bønder her i landet. Ved Stangelandsheieren i Klepp er det funne spor etter det eldste datererte tamdyr i Norge, ein okse, som stadfestar at så var tilfelle. At folk blir bufaste spreier seg fort over heile landet.

Hustomter

Under utgravingane som vart avslutta for ei god veke sidan, vart det og funne andre spor av bufaste folk - hustomtar frå slutten av yngre steinalder- 2000 til 1700 f.Kr.. Det lengste huset var 19 x 6 meter. Arkeologane trur det bare var brukt som bustad, det er ikkje gjort funn som tyder på at husdyra har budd vegg i vegg.

- Hustypen er den same som på Kvålefeltet. Liknande funn er kjent frå Sola, Hundvåg, Rennesøy- alle er bare tilfeldige undersøkingar. Funn på Frøyland festar inntryk-

ket av at det har vore ein ganske omfattande tidleg jordbruksbusetnad på Jæren for 4000 år sidan, seier Olle Hemdorff. Hadde vi leita, ville vi ha funne meir.

Med den utbyggingstakten som er i Rogaland for tida, er det gode sjansar for at arkeologane vil finna meir. Før utbyggingssfirma får gå i gang med bustadfeltet, masseuttak, legg gassleidningar og industriområde, skal arkeologane grava ut. Kva som kan ligga goymt i jorda, sjå det er spennande å finna ut av.

Barnegraver gir ny kunnskap

Funn av tre barnegraver på Frøyland gir eit sjeldant innblikk i dødsomsorga for dei minste i vikingtida, seier arkeolog Olle Hemdorff.

ANNE BERIT HATLEM | tekst
abh@jbl.no

Alt tidleg under utgravingane på Frøy-

land vart det funne ei barnegrav og to valksengraver frå vikingtida. Seinare vart det funne nok to barnegraver, og det er gjort fleire andre funn frå yngre jernalder.

Det er ei lita og ei større barnegrav, og dei er begge lagt utanfor båtgravene (manns- og kvinnegravene), og dei er plasserte etter alder og rang. Den eine grava er 0,8 x 0,6 meter, den andre 1,1 x 0,6 meter og forsegla med ei lok av mindre stein. I den minste er det funne ein

miniatyrsigd og tre-fire naglar. I den største ein stor sigd, båttaglar og del av ein kniv.

- Det ligg mykje symbolikk i desse funna som fortel om vikingane si dødsomsorg og trua på livet etter døden, seier Olle Hemdorff. Sigden er symbol på at barnet høyrde til i ein bondefamilie. Naglane er symbolet for at dei skulle vidare til dødsriket - krysse elva på vegen dit.

Barnegravene gir og eit sterkt inn-

trykk av at dette var ein familieggravstad. Tidlegare er det funne ei kvinnegrav med perlekjede, bronsespenner, reiskapar som sigd, saks, kniv og spinnehjul, båten ho vart gravlagd i er nesten vekke. Alle funna som vart gjort, viser at ho var husfrua.

Det er meir igjen av båten som mannen var gravlagd i, men den er ikkje så rikt utstyrt. Her har det og truleg vore lagt ein hest. I tidlegare utgravingar på feltet, vart det funne hesteskjellett.

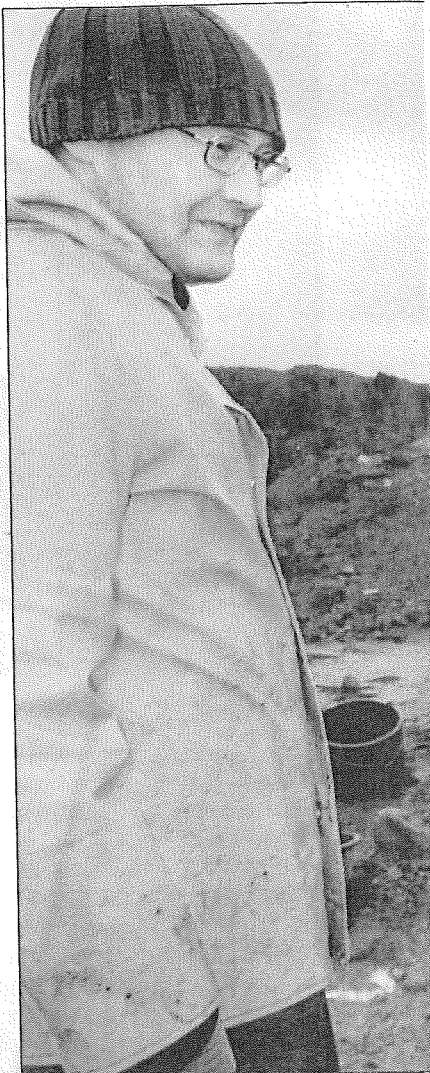
Vikingtidsfunn på utstilling

Vikingfunn frå Frøyland og Øksnevad er med når Arkeologisk Museum i Stavanger søndag opnar utstilling der dei viser funn som er gjort i fjor og i år.

ANNE BERIT HATLEM | tekst og foto
abh@jbl.no

Dei flotte vikingtidsfunna frå Frøyland og frå ei mannsgrav frå vikingtida på Øksnevad er saman med eit særprega gravfunn frå tidleg vikingtid på Avaldsnes, noko av det museet viser fram.

På garden Frøyland vart det i januar/februar i år gjort uvanleg godt bevarte funn. Funna låg delvis i ployelaget, bare 15 cm under jorda. Det vart funne ei kvinnegrav, ei mannsgrav, to barnegraver frå vikingtida på det som viser at det truleg har vore ein familiegravstad. Det er også gjort funn frå slutten av steinalderen, ca. 3800 før nåtid. Smykke og perlemellom anna frå Bysants, saks, spinnehjul, kniv, sigd, andre husreiskap og ein jeksel vart funne i gravene. Den 12 cm lange likearmaspenna av forgylt bronse med bjørnehovud i kvar ende, er ein av dei største i sitt slag som er funne i Norge. To massive, skålforma draktspenner av bronse forsterkar

UVANLEG FUNN: Arkeolog Even Bjordal og

også teorien om at kvinna var av fintfolk å rekna.

Arkeolog Olle Hemdorff som leia utgravingane på Frøyland, viser rundt på opningsdagen søndag. Utstillinga har fått tit-

Olle Hemdorff som søndag fortel om funn som vart gjort mellom anna her på Frøyland.

telen «Spor i jord» er ikkje bare dekkande for arkeologane sitt arbeid ved utgravingar av fortidsminne, men også mengden funn som er gjort av privatpersonar. Det er ein viktig del av

museet sine samlingar, og set ofte fagfolka på sporet etter meir kunnskap om vår forhistorie. Årleg får museet inn cirka 20 funn frå privatpersonar. Nokre av dei innkomne gjenstandane vert

utstilte, andre blir brukt i forskingsarbeid på museet. Ei kølle av kobberlegering frå middelalderen og tre sjeldne draktsmykke av bronse frå merovingertid er blant funna.

Fellesmøter på Frøyland

Denne helgen er det fellesmøter på Frøyland Forsamlingshus. Det vil være møter fredag og lørdag kveld, samt søndag formiddag. Med som talar blir Lorentz Nord-Varhaug og Per Bergene Holm.

Nord-Varhaug vil den ene kvelden tale ut frå tema: «Salige er de fattige i ånden, for himlenes rike er deres.» og vil neste dag tale over temaet «For intet har du fått det,

og for intet skal du gi det.»

Rektor ved Bibelskolen på Fossnes, Per Bergene Holm, vil tale over temaet «Guds evige råd og åndssituasjonen» belyst i hovedvekt ut fra skriftprofetene i GT.

Det er Vardevakt, Bibelsk Tro og Lekmannsmisjonen som står som arrangører, og det vil bli tatt opp offer til Jærtun Lutherske Friskole og Sandnes Lutherske Grunnskole.

NY BOK

Innsyn i menneskerom

MELDT AV AUDUN SKRYTEN | tekst

Frode Grytten:
«Rom ved havet, rom i byen»
Noveller
Det Norske Samlaget

Frode Grytten skriv på mange

er det den kjølige distansen som pregar relasjonane. Men uansett nære eller distanserte forhold utviklar dei seg i Gryttens penn til på kanten av stupet-situasjonar. Slik sett er det noko uhyggeleg eller skremmande over dei fleste av desse ti novellene.

Likevel endar ingen av no-

er gjort så realistisk at me kan følgja skildringa eit par sider samtidig som me har eit auge på biletet. Men så tar handlinga av og går ut av biletramma.

I andre noveller står forteljararen i eit hus tvers over gata og kikkar inn i det rommet male-riet utgjør. Desse novellene er

NORGES STØRSTE FLIS-
PUSSE OPP ELLER FORN

SUPER
15.-17. nov

Alle lagerførte
keramiske fliser

Garo Mustang
skifer

198,- m²
20 cm x fallende
lengder

Lys grå
marmorert gulvflis

69,- m²
20x20 cm
Veil. pris kr 199,- m²

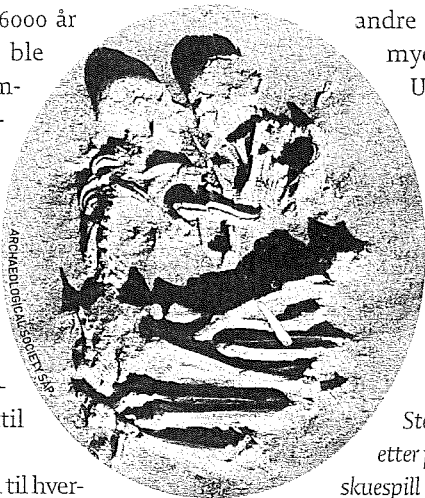

DØDE I ET FAVNTAK

Kjærestepar fra steinalderen er funnet i Italia

Skjelettene til et 5000–6000 år gammelt kjærestepar ble nylig funnet, tett omslynget, utenfor Mantova i Italia. De to ser ut til å ha dødd på en brå og tragisk måte. Etter de intakte tennene å dømme, har de også vært unge. Sannsynligvis ble de begravd i forbindelse med et ritual. 30 gravsteder er hittil funnet i området.

Menneskenes forhold til hver-

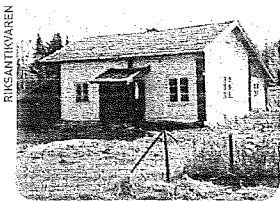

andre har ikke forandret seg mye siden steinalderen. Utgravingsleder Elena Menotti sier til Associated Press at funnet gjorde sterkt inntrykk på arkeologene. – Det var veldig rørende. Selv etter så mange tusen år føler vi hvor høyt de har elsket hverandre.

Steinalderparet er blitt oppkalt etter personene i Shakespeares skuespill "Romeo og Julie".

VIL FREDE HUSMANNSPLOSS

Lite igjen av plassene der husmannsfolket levde

Husmannsplassen Hesthagen i Ringsaker bør fredes.

Husmannsplasser har gjerne hatt lav status, og de fleste av dem er borte – i takt med husmannsvesenet. Men nå vil Riksantikvaren

slå et slag for en av plassene som har overlevd: Hesthagen på Åshøgda i Ringsaker.

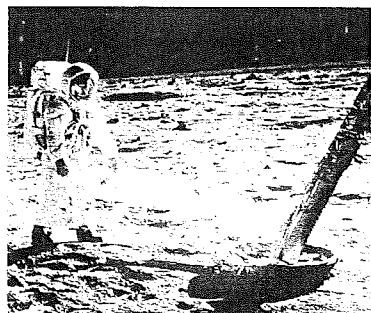
Det autentiske gårdsanlegget er fra 1803–15 og er i god stand. Våningshuset og treskelåven skal være opprinnelige, mens fjøset ble bygd omkring 1815. Fredningen vil gjøre Riksantikvarens liste over fredete anlegg mer representativ.

UNIK MÅNEFILM FORSVUNNET

NASA har rotet bort historiske Apollo-opptak

Da den første månelandingen fant sted i 1969, så millioner av mennesker de utydelige tv-bildene fra rommet. I virkeligheten gjorde videokameraet i Apollo 11 skarpe og krys-

Apollo 11 landet på månen 20. juli 1969. Den historiske begivenheten ble direkte sendt på tv til hele verden.

tallklare opptak. Datidas teknologi gjorde at signalene måtte omformes flere ganger på bakken før de ble sendt videre til tv-ruta. Etter suksessen med måneferden ble originalbåndene stuet vekk og glemt.

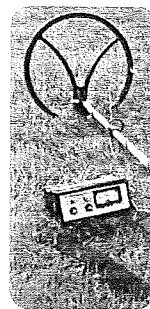
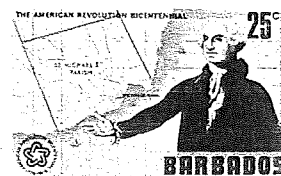
Nå planlegges nye ferder til månen, og NASA vil studere de gamle opptakene. Men trass i intens leting, er båndene borte. Hele 45 videobånd med høykvalitetsopptak fra den historiske ferden kan dermed være tapt.

Rike vikingkvinner i Rogaland

En kvinnegrav som ble åpnet på Frøyland i Rogaland i januar, kan være den rikeste som er funnet fra norsk vikingtid. Forgylte perler, en bronsespenne med bjørnehoder og massive draktspenner i bronse er noen av de over hundre gjenstandene arkeologene har funnet. Graven fra 800-tallet var opprinnelig en båtgrav og må ha tilhørt en person med høy rang.

Washington-museum på Barbados

Den amerikanske presidenten George Washington var utenlands bare en gang i sitt liv: da han besøkte Barbados i to måneder. Han red rundt på hesteryggen og pådro seg kopper under oppholdet. Nylig er The George Washington House and Museum åpnet i hovedstaden Bridgetown, og er blitt et populært mål for amerikanske besøkende.

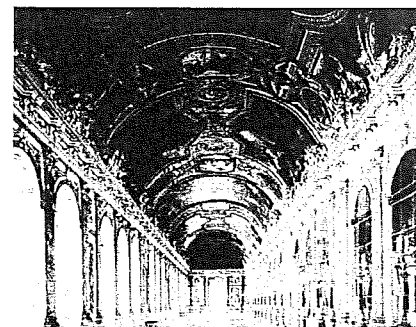
Heltenes våpen: Metalldetektor.

De ukjente heltene

I tidsrommet 2005/2006 ble det rapportert om hele 57 566 arkeologiske funn i Storbritannia. Det er 45 prosent eller 17 633 flere enn i perioden før. Den kraftige økningen skyldes amatørarkeologer med metall-detektorer. – De er arkeologiens ukjente heltter, sier David Lammy, statssekretær i det britiske kulturdepartementet, til BBC News.

Speilsalen funkler igjen

Siste hånd blir i disse dager lagt på oppussingen av Speilsalen i Versailles. Det var her solkongen Ludvig 14. holdt hoff og imponerte sine gjester med en sal med 357 speil. Oppussingen har tatt tre år og har kostet ca. hundre millioner kroner. Salen vil snart også bli åpnet for publikum.

Ny vår for Speilsalen i Versailles.

Stopper støtte til servicehunder

Servicehundene gir en hjelpende labb til eierne sine. Men nå står det unike tilbudet i fare for å forsvinne.

Hundene er trent opp til blant annet å kunne åpne og lukke dører, bringe og plukke opp ting som eieren har mistet, hjelpe eierne med å kle av og på seg.

I tre år har stiftelsen Helse og Rehabilitering finansiert prosjek-

ter med utdanning av servicehunder i Norge. Fra 1. januar var det imidlertid slutt. Nye søknader ble ikke innvilget fra stiftelsen, og dermed finnes det ingen midler til å utdanne flere servicehunder.

Norsk forening for assistansehundbrukere kjemper nå for at servicehund skal bli et teknisk godkjent hjelpemiddel, på lik linje med førerhund for blinde.

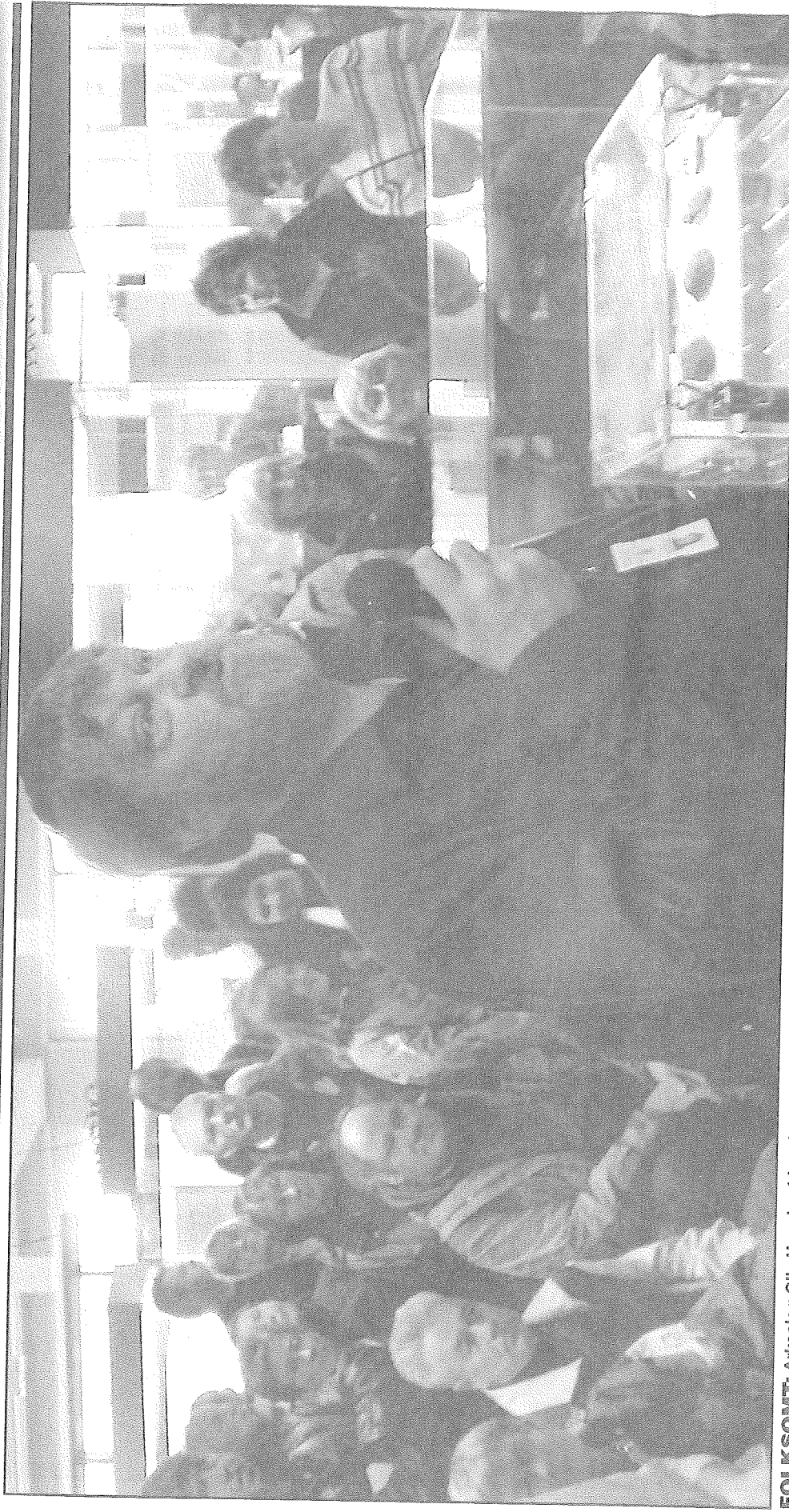

HJELPER: Servicehundene Ebba hjelper eier og rullestolbruker Ole Martinsen med en rekke praktiske oppgaver i hverdagen. Foto: ROAR GRØNSTAD

NRK går glipp av millioner

NRK går glipp av nesten 800 millioner kroner årlig fordi over 400.000 ikke betaler lisensen.

Det hever analytiker Tore Aarønæs i Norsk Telekom, som har analysert det norske TV-markedet. 426.000 Aarønæs mener debatten omkring NRKs bokføringsprinsipper i et slikt perspektiv er «helt tullete». (ANB-NTB)

FOLKSOMT: Arkeolog Olle Hemdorff fortalte, og gjestene på Arkeologisk museum lyttet.

Flokket seg rundt VIKING-FUNN

AV LARS FISKETJØN

350 skuelystne møtte opp på arkeologisk museum for å se de nye viking-skattene.

– Det er litt overraskende, men samtidig veldig koselig at så mange ville komme i helgen. Det er et klart uttrykk for at folk flest bryr seg om både sin fjerne og nære historie, sier arkeolog og foredragsholder Olle Hemdorff.

De framnøtte var veldig interessert i de nye funnene, og arkeologen sto igjen i over en time for å besvare spørsmål.

Viking-interesse

– Mye av interessen skyldes nok at disse funnene har fått mye oppmerksomhet i media. Samtidig er vikingtiden en epoke som alle har

mer. Det beste hadde vært om vi kunne invitert publikum ut til funnstedet, men det lar seg ikke gjøre på grunn av vær og vind. Derfor arrangerer vi slike gratisseanser kort tid etter funnet, sier Hemdorff.

En annen fordel med slike arrangementer er det publikum bringer med seg til museet.

– Sidegevinsten er at folk tar med seg gamle minner de har liggende hjemme. Mange av disse er meget interessante for oss, sier arkeologen.

– Kjempekjekt

Anders Brovold på tre år viste stor interesse for de nyoppdagede skattene, selv om han ikke helt forsto hvor gamle tingene er.

– Dette er veldig spennende. Jeg har også vært nede i kjelleren og sett villsvin, og sittet i båt og fisket. Kjempekjekt, sier Anders.

Vikingtiden er epoke som alle har et forhold til.

Olle Hemdorff, arkeolog og foredragsholder

et forhold til, sier Hemdorff og utdypet.

– Vikingene er kjent langt utover Norges grenser, og veldig mange ønsker å identifisere seg med vikingene. Det kan man for eksempel se på alle idrettslagene som har tatt navn fra vikingtiden.

Sidegevinster

Spørsmålene fra museums-gjestene handlet både om kvaliteten på funnene, og området de ble funnet på.

– Mange vet utrolig mye, mens andre vet lite og vil gjerne lære

SPENNENDE: Anders Brovold (3) ville egentlig på Rovdyr-utstilling, men syntes gamle viking-minner var vel så spennende.

Leder for utgravningene på Freyland, Arne Johan Nærøy, jubler også for det gode fram-møtet.

– Det er generelt stor interes-

se for gamle minner, men det er ikke ofte vi får slike funn. Det var nesten så jeg måtte klype meg litt i armen, sier Nærøy.

Han mener at Frøyland-funnet er det største han har vært med på i sine 28 år i Rogaland.

-Jeg er overrasket, nei, sjokkert. Det er første gang i min karriere jeg har vært med på noe sånt, sier Hemdorff.

BJØRNEHODER

Mer enn 50 gjenstander fra første letedag er allerede fraktet til Arkeologisk museum i Stavanger for videre behandling.

Blant dem er en bronsespenne til en drakt, med bjørnehoder i endene. Allerede nå, før spennen er behandlet, er det mulig å skimte det fine mønsteret, og de utskårne bjørnehodene i hver ende.

Både manns- og kvinnegraven er båtgraver, hvor båtene har vært 6-7 meter lange. Arkeologene har funnet en mengde jernnagler fra båtene. Når funnene blir behandlet av konservator, blir det lettere å tidfeste dem, trolig er gravene fra 800-900-tallet, altså tidlig vikingtid. Hemdorff regner med at de vil gjøre flere hundre funn på utgravingsområdet.

FAMILIESTEDHemdorff har aldri før sett et gravsted hvor gravene ligger så tett som på Frøyland. Selv om funnet forteller mye om vikingtidens storfolk på Frøyland, gir det arkeologene også noen spørsmål. Hvor var gården de bodde på? Hele området i tilknytning til gravene er undersøkt, uten spor av et slikt byggverk. Og hvorfor er gjenstandene så godt bevart?

På baksiden av noen av spennene er det tøyrester, og det på saker som har ligget i bakken i 1200 år. Tingene har ligget like under overflaten, og har overlevd mange pløyinger gjennom historien.

VEDLEGG 16 Oversyn over RFK si registrering i 2004
Stemmen

----- Planområde

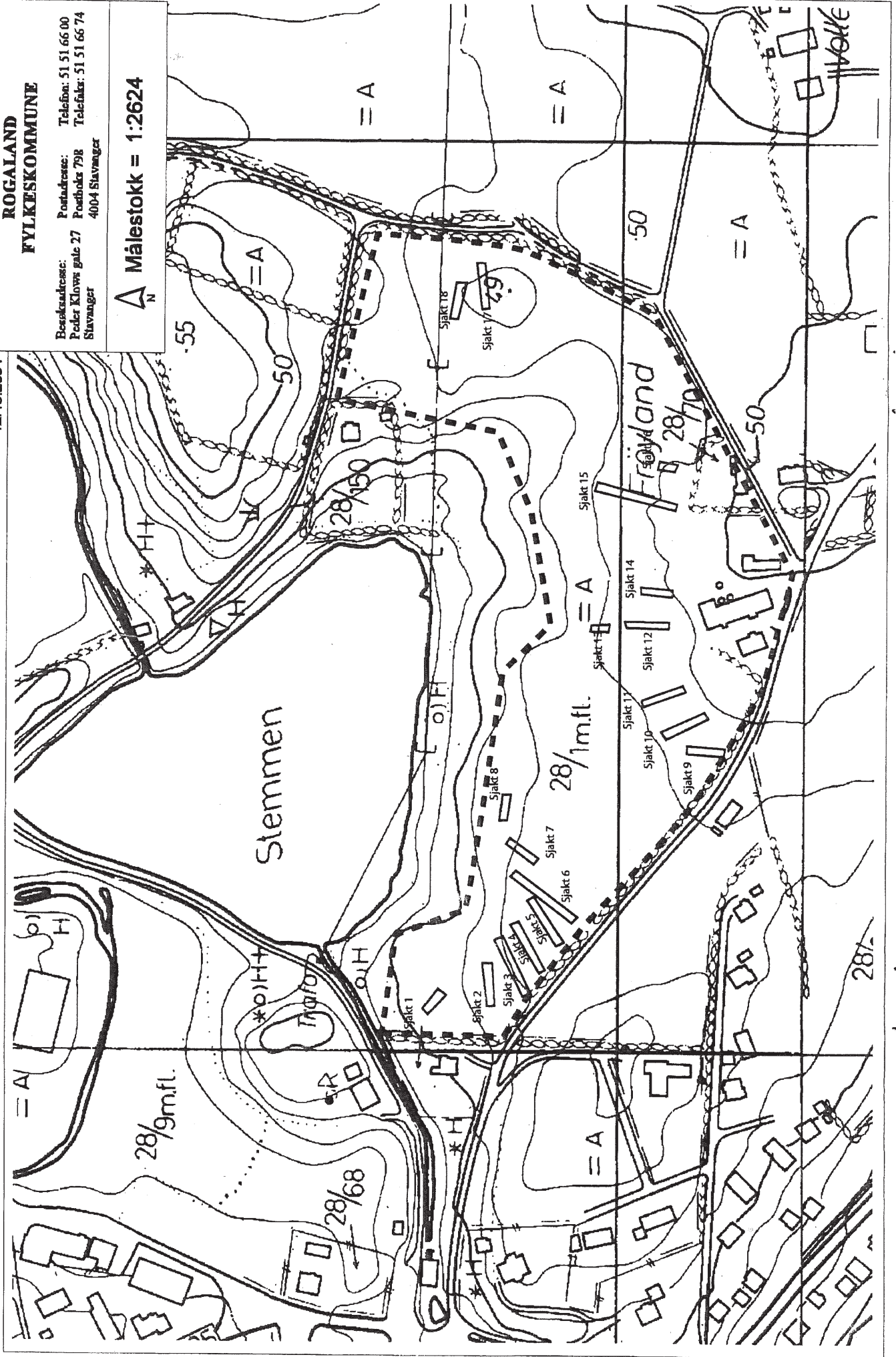
12.10.2004

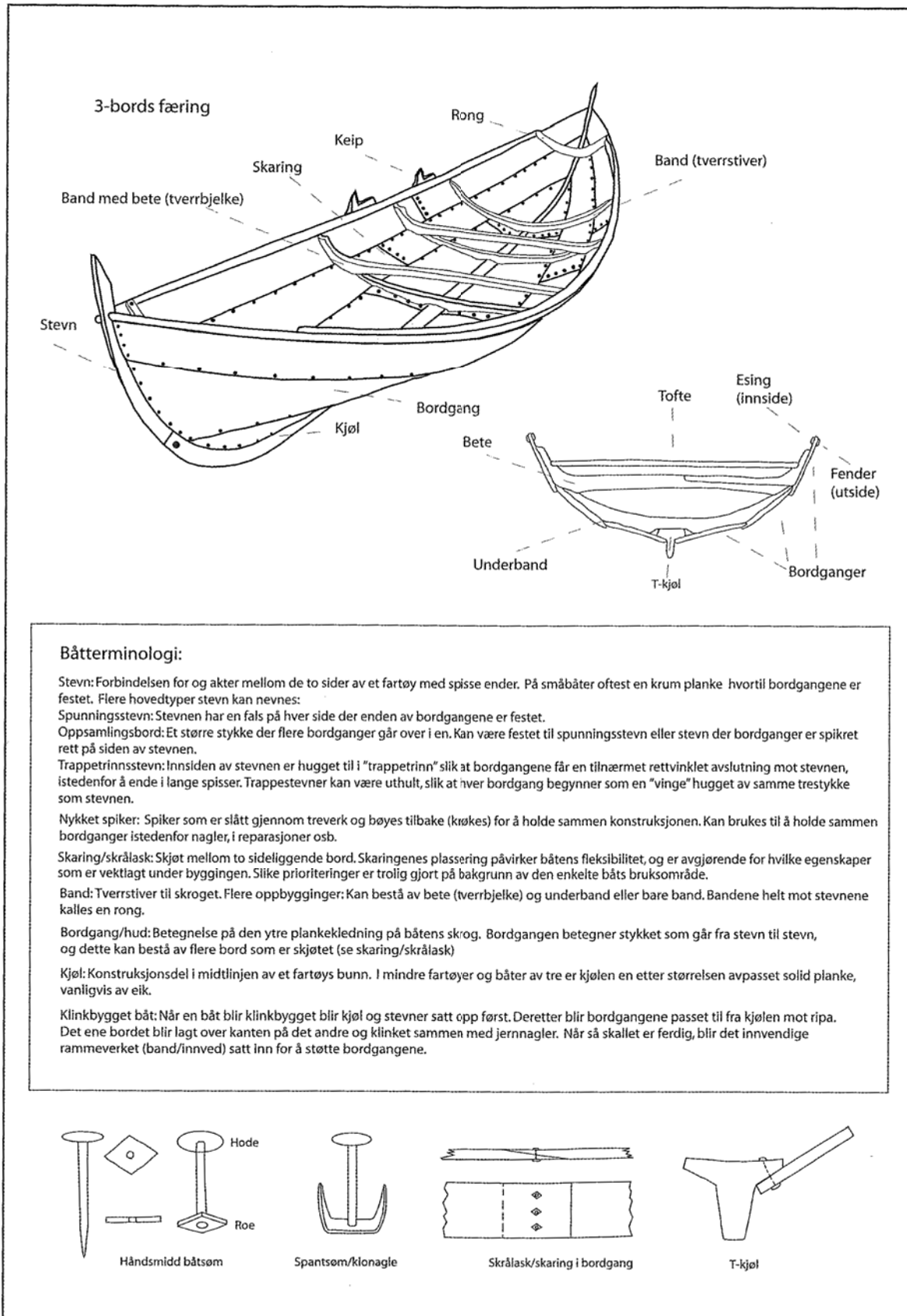

ROGALAND
FYLKESKOMMUNE

Besøksadresse: Postadresse: Telefon: 51 51 66 00
Peder Kløvs gate 27 Postboks 798 Telefax: 51 51 66 74
Stavanger 4004 Stavanger

Målestokk = 1:2624

Figur 75: Data om småbåter. Vektorisert etter Virkesdal 1979:23 og Kystkulturlosen (<http://www.kystkulturlosen.no>).